CHRONICON BELGICVM,

IN QVO

FLANDRICI

COMITATVS EXORDIA

ET PROGRESSVS,

MAXIME QVA AD

OCCASVM SPECTAT,

CONTINENTVR,

AVCTORE

FERREOLO LOCRIO

PAVLINATE.

TOMVS SECVNDVS.

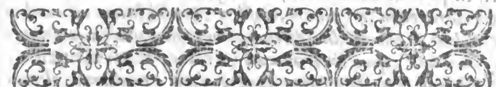

ATREBATI,

Ex Officinâ GVILIELMI RIVERII,

ſub ſigno BONI PASTORIS.

M. D. C. XIIII.

FLANDRICI COMITATVS EXORDIA ET PROGRESSVS, MAXIME QVA AD OCCASVM SPECTAT.

BALDVINVS FERREVS, PRIMVS FLANDRIÆ COMES.

CHRIST: AN. 863. NNO 863. Pax tandem, Nicolao Pont. Max. negotium promouente, inter distractos & auersos Galli atque Flandri animos, intercedit. Altissiodori, nuptiæ ex intimâ Regis mente, inter Balduinum & Iuditham celebrantur, nullâ non Regiæ pompæ & adfectus testificatione. Horum Baronius, & ab illo Gabriel Bisciola sic meminerunt: *Carolus Rex & Siluanectense Concilium cum Nicolao questi sunt, quod Balduinum raptorem Filiæ Caroli, Romæ recepisset, & litteris suis ipsi Carolo & Reginæ commendasset: Negauit Nicolaus se eum absoluisse Anathemate, quo ligatus erat; immo facinus detestatum, ipsum acerrimè increpuisse: postulantem verò subsidium Apostolorum abijcere non licuisse, idque exemplo prædecessorum*: (tempore sc. Lotha- NICOLAI PAPÆ AN. 6.

Carolus Rex & Balduinus ad pacis fœdera conueniunt.

Balduini Nuptiæ.

rij Imp. Vide Baronium.) *Porrò ipsum Balduinum, tandem à Carolo receptum in gratiam, eiusdem Nicolai litteræ ad eundem Carolum Regem redditæ docent, quibus ipsi Pontifex eo nomine gratias agit: quod & Hincmari* (Archiepiscopi Remensis) *Epistola ad Nicolaum Papam, quæ recitatur à Frodoardo, pleniùs ostendit, vbi Hincmarus hæc habet:* INTERIM BALDVINVS ET IVDITHA, LEGES CIVILES, QVAS ELEGERANT, OBSERVARVNT. SIMILITER REX NOSTER, FILIVS VESTER, HVIC ADESSE NOLVIT, SED REIPVB. MINISTROS ET OFFICIARIOS MISIT; ET VT VOBIS POLLICITVS FVERAT, HOS INTER SE MATRIMONIVM CONTRAHERE, IVXTA LEGES HVMANAS, PERMISIT; ET BALDVINVM MAXIMIS HONORIBVS AFFECIT. Hæc ibì.

Qui verò fuere isti honorum tituli, quibus Carolus Balduinum cumulauit?

Fit primus Flādriæ Comes. BALDVINVS A CAROLO REGE PRIMVS FLANDRIARVM COMES, GALLIARVM PATRICIVS ATQVE PAR, CREATVR, QVOS HONORES SEV TITVLOS, HÆREDITARIO IVRE, IN POSTEROS TRANSFVNDERET.

Quædam difficultas oritur. Cæterùm prodijt his in specie repugnans nuperi alicuius Scriptoris & docti quidem assertio, nempè Berengarium aliquem, cuius natales neque examinat, neque exprimit, Nouioduno, Ambiano, Morinis, Cameracenatibus, abs Ludouico Bono Imp. Caroli Regis Patre datum fuisse Comitem, adeóque toti Flandriæ quà Orientali, quà Occiduæ ante Balduinum præfuisse; & sententiam ex Capitulari Regum Galliæ, l. 1. c. 2. & l. 2. c. 25. nititur confirmare. *Soluitur.* Sed ego distinguendum equidem crediderim; quòd par non adfuerit auctoritas, non amplitudo (nam vbi illìc Flandriæ nomen?) non vires huic atque illi, qui pro arbitrio imperabat, & Regijs viribus haudquaquam impar esset; &, vt dixi, honores iure hæreditario in posteros transfunderet. Neque enim negare velim, remissioris fortunæ olìm viros id nominis prætulisse; quales S. Euerardum Cisonij, Engeramnum* Hesdinij, alios scimus Comitum titulo fuisse cohonestatos.

Rem hîc addunt quidam (scribit Iac. Meyerus) *fabulæ haud*

* Vide infrà ad an. 1072.

multùm

multum absimilem, Ferreum quodam in prælio recepisse medio ex hoste, Calui Regis gladium; eamque ob caussam gladio ab eo donatum, institutumque vt in coronandorum Regum ceremonijs, Gladium Comites Flandri Regibus præferrent.

Eodem tempore Rex Caluus Atrebates, qui anteà sub Merouingorum & Carololingorum imperio fuerant, instituto nouo Flandriæ Comitatui, adiecit; quorum Principem Ciuitatem Atrebatum, totius ditionis siue Comitatus Flandrici supremum Caput deinceps futurum edixit, & de facto Metropolim nominauit. *Petrus Diuæus l. 2. Histor. Rerum Belgicarum, cap. 22. Bresinius tom. 1. Chron. Flandriæ & Artesiæ; Franciscus Balduinus, Chron. MSS. Artes.* Hinc Guilielmus Brito. l. 2. *Atrebatum fit totius Flandriæ Metropolis.*

Atrebatumque potens, vrbs antiquissima, plena
Diuitijs, inhians lucris, & fœnore gaudens,
Auxilium Comiti, tantò studiosiùs addit,
Quò Caput & Princeps Flandrensis, & vnica Regni
Sedes existat. &c.

Eâdem tempestate Hollandia Zelandiaque Comitatus titulum ab Carolo Rege etiam acceperunt. Theodoricus, aliàs Theodorus, cognomento Aquitanus (quibusdam Frisius) è Regiâ stirpe, parentibus Sigeberto, Theodorici primi Gall. Regis (obijt anno 694.) trinepote, & Macthilde, Aquitanniæ Ducibus oriundus, ditionum istarum primus fuit Comes salutatus. *Hollandia & Zelandia Comitatus titulo donantur.* Porrò habuit olìm Hollandia suos Reges, & Suetonius bonus & antiquus Scriptor suggerere videtur in Caligulâ, cap. 44. vbi pro Minocyno Britannorum Regis Filio, non pauci Adminocyno, Bellini Batauorum Regis Filio legendum esse notauerunt. *Hollādia olim Regnum.* *Vide Orosium libro sexto, capite quinto, Bussemechery Tabulas, Turnebum libro vigesimo septimo, capite vigesimo, Theodorum Pulmannum in Annotationibus ad Suetonium.*

Idem Carolus de Normannis, qui Gallias & Belgicam continuis depopulationibus fœdè lacerabant, insignem, Ruotberto Duce, refert victoriam. *Normanni bello victi.*

Nicolaus Papa sancit; Sacerdotes in Cœnâ Domini, ob Institutionis Sacramenti Altaris excellentiam, GLORIA IN EXCELSIS &c. in Missâ cantent: Ne fideles Christiani, Concubinarij Sacerdotis Missam audiant. *Distinct. 1. & 30.*

libras triginta: vir, præter hunc ingressum, gloriosè per omnia recommendandus, & quasi à Deo datus huic loco, iam penè lapso, in cuius reparatione & releuatione sic laborauit, vt excepto primo fundatore nostro Domino Sancto Bertino, omnium prædecessorum actus exsuperauerit. &c. Sic ille; nec absimiliter pro dignitatis alternatione Molanus in Natalibus 8. Martij, vbi lego: *Abbatiam tantùm duobus annis rexit,* (sc. Sanctus Hunfridus.) *Post bellum enim Nordmannicum, Carolus Caluus eo cum dedecore deposito, intrusit decimum septimum Abbatem, Canonicum Sæcularem, de Senioratu Lotharij, suum Consiliarium.* Hæc Molanus. — *Hildninus id reparat.*

CHRISTI AN. 867. — NICOLAI PAPÆ AN. 10.

ANNO 867. Regnat insolens aëris intemperies, & ex eâ aranearum quoddam Regnum, quod sartum tectum apud miseros mortales longè latéque tueri, inaudito morsuum stratagemate satagebant. Hinc varij morbi, hominumque euastatio. *Sigebertus.*

CHRISTI AN. 868. — HADRIANI SECVNDI PAPÆ AN. 1. — *Mancipia olim in Belgio ac primùm Audomaropoli.*

ANNO 868. Sanctus Hunfridus Morinorum Episcopus mortali vitæ nuntium mittit. Is inter alia alibì recensita, Megenfridum Nobilem adolescentem, in Monachum Bertinensem recepit; cuius pater, Rodoaldus nomine, non pauca terræ iugera Terüannensi opido adsita, Monasterio nuncupauit: &, quod nequaquam prætereundum est, quatuor etiam mancipia contulit; moxque seruum alium cum vxore & liberis superaddidit. Cuius exemplum Heribertus mox æmulatus, eidem Cœnobiò, viginti mancipia pariter legauit. *Vide Iperij Chronicon.*

Ergo in Belgis aliquandò mancipia?

Aliquandò, & vidisti: nec soli habuere Bertinici. Docet Chronicon Cameracense quendam Macharium, genere Nobilem, adstipulante Gondradâ coniuge, Cameraci ante Beatæ Virginis Deiparæ aram, inter cætera votiua, centum quinquaginta vtriusque sexus mancipia adgregasse, & Ecclesiæ Cameracensis propria fecisse, idque Idibus Aprilis, anno 885. Vide infrà ad annum 925. — *Cameraci.*

Neruios petas? Ernoldus, Richilde vxore assentiente, Bouinas cum seruis & ancillis, Sancti Amandi Monasterio attribuit, quam donationem Hugo Nouiomensis & Tornacensis Episcopus, anno 1002. confirmauit. Anno autem 1041. Ermentrudis Galteri relictâ, eidem Cœnobio seruum & ancillam dedit, eâ conditione, *vt pro censu capitali,* (sic — *Tornaci.*

habet

runt. *Consule Aub. Miræi Origines Cœnobiorum Belg. c. 43. & sic de alijs alibi.*

Quæres: an Romanorum aliorumque more aliquandò manu-mitterentur? omninò, inquam, & iam aliquid in Orchiacensibus prænotaui. Veruntamen vt ampliùs distinctiusque id intelligatur; eccùm clarissimam Manu-missionis formam, ab R. de VVaurin, Liler ensis opidi Toparchâ, Furnæ in Flandris dictatam: *Ego R. de VVaurin, Dominus Lileriј, & Senescallus Flandriæ, omnibus tam posteris quam præsentibus notum fieri in perpetuùm volo, quòd Iulianam de Frigidomanso, & Alburgim de Maresco, & earum progenies quæ mihi & successoribus meis, iugo seruitutis obligabantur, diuini amoris intuitu, & pro anima mea & charissimæ vxoris meæ Sibyllæ, & antecessorum & successorum meorum salute, liberè manu-misi, & eas omninò liberas feci, eisque tanquam liberis abeundi quocunque voluerint, & sese quibuscunque voluerint Ecclesijs commutandi potestatem liberam concessi, laudante pariter & concedente dilectissimâ vxore meâ Sibyllâ, concedentibus etiam charissimo fratre meo Hellino, & Hildrade, & Maroiâ, & Adâ sororibus meis; & R. de Senghin, & Gosuino patruis meis; & A. de Meallens, & I. de Spineto, amicis meis charissimis. Ne autem prædictas. I. & A. vel earum posteritatem aliquis sub nomine seruitutis, aliâ supprimere præsumpserit exactione, ego & vxor mea, & omnes præscripti successores mei, eas vel earum progenies, à quibuscunque Ecclesiasticis personis manu-mittendas & sustinendas esse in suâ libertate concessimus; rogantes vt si quis eam infringere, vel in aliquo minuere attentauerit, Ecclesiasticâ ad satisfactionem compellatur districtione. Quod vt ratum & immutabile in perpetuum permaneat, præsentem tabulam tam sigilli mei appensione, quàm testium annotatione communiui. S. P. de Massilio; S. Russelli de Bosco; S. Hellini de Fornes, S. R. de Legrâ, & B. Fratris mei; S. Nicolai Rifflard. Actum apud Fornes, anno Domini* CIↃ. C. XCIII. Atque hæc de Mancipijs & libertis.

Mancipiorum Manumissio.

Verum enimuerò fœdum, dirum istud, & Christianæ libertatis atque charitatis indignissimum seruitutis iugum, Margareta, Balduini Constantinopolitani Imp. Filia, Gulielmi Dampetræ Coniunx, & Flandriæ Comes, ab subditorum suorum humeris (quæ sua fuit pietas) penitùs excussit; & ne vnquam in ditiones suas reueheretur seuerè prohibuit. Eius litteras Lilæ in Sancti Petri Archiuis asseruari,

Eiusmodi seruitus tollitur.

Molanus asserit. *Hinc* (vt notat idem Molanus) *quum anno 1531. Institor quidam Lusitanus, eruum nomine Simonem, emptione, pro patriæ conditione, suum, in vtráque malâ notis literarum P. M. compunctum, ad Belgas transfugam, ab sanctiori Caroli V. Imp. senatu, oblato supplici libello ius requirendi & vendicandi exposceret: totum id negotium, vt imprimis arduum, supremo Mechliniensi Consilio examinandum commisit. Responderunt Patres Conscripti, Institoris petitionem, nullâ iuris firmâ ratione niti, propterea quòd moribus vsuque nostræ gentis, iamdudum seruilis personarum conditio antiquata esset, atque omnium hominum libertas optimè conseruata.* Sed de his plus satis, ad institutum itaque reuertamur.

CHRISTI AN. 869. *Hugo in B. Vedasti Calui Regis substituitur.* — HADR. 2 PAPÆ AN. 2.

ANNO 869. Hugo Iunior, in Regiminis Vedastini Cœnobij consortem à Carolo Caluo accitur. Vndè in Chronico: *Hugo Iunior, tertio demùm anno, postquàm nullo substituto, se pro Abbate gesserat Caluus, ipsi consanguinitatis necessitudine deuinctus à nepote Caluo ipse auunculus, è Canonico, dictus est huius loci & D. Bertini Abbas: coercitâ tamen hîc* (fortasse etiam in D. Bertini) *auctoritate, vt integra semper apud Caluum summa resideret auctoritas; spiritualibus dumtaxat Hugoni creditis. Quorum biennio curam egit; non fortè quòd tum mortem oppetierit; sed communi fortunâ (licet incertâ) ex hâc vt è Bertinicâ Domo exturbatus, anno restituti orbis 871.* Hactenùs.

CHRISTI AN. 870. *Epidemiæ lues in Morinis ex locustis.* — HADR. 2. PAPÆ AN. 3.

ANNO 870. Pestilentia grauissima oritur & liberè grassatur in Morinis, ex fœtore locustarum mari nostro immersarum. Refert Plinius libri XI. Naturalis Historiæ c.29. longinqua maria ab ijs transiri, continuatæ plurium dierum profectione; famem quoque illas, quam propter, externa petunt pabula, scire imminere, immensos permeare tractus, tanto alarum stridore, vt aliæ credantur alites, ac demùm gregatim sublatas in maria aut stagna decidere.

CHRISTI AN. 871. *Alter Hugo Abbas.* — HADR. 2. PAPÆ AN. 4.

ANNO 871. Alter Hugo Vedastinæ familiæ datur Antistes: *Verùm tam iniquâ* (loquitur Chronicon) *fortunâ vt vix decem mensibus expertus dignitatem, æmulum* (Madfridum, vide ad annum 852.) *nactus peracrem, veteranum, aulæque miris instructum artibus, iam ab vndeuiginti annis perbreui tempore eâ potitum, ipse expers & imperitus harum artium, illi verò coactus cessit quinquennio; quo exacto non omni ereptâ Hugoni apud Principem Carolum Caluum gratiâ, vt quarto post mense, simul (sicut credere par est) cum vitâ, prouinciâ decederet, an. 876.* Hact. ibi.

CHRISTI AN. 872. ANNO 872. Carolum Regem Francorum domestica calamitas in filijs suis afflixit. *Siquidem Carolo-Mannum in Clericatu, vsque ad Diaconatus officium prouectum, ipse pater cepit & excæcauit, pro eo quòd ad apostasiam conuersus, & omni genere nocendi regnum perturbans, alter quidam Iulianus effectus erat. Porrò alter filius eius Carolus, dum inconsultè voluisset experiri expertam cuiusdam Albuini militis fortitudinem, & soli solus congressus fuisset, ab eodem Albuino, ignorante quis esset, peremptus est.* Sigebertus. HADR. 2 PAPÆ AN. 5. *Caluus in Filijs affligitur.*

Corpus Sancti Amati, ob Danorum metum, ex Broylo Duacum transfertur, atque in B. Virginis templo deponitur, quod vt sæpè alibì, ab ipso Amato nomen assumpsit hodieque retinet. *Iperius; Molanus 13. Sept.* *Corporis S. Amati Translatio.* IOANNIS OCTAVI PAPÆ AN. 1.

CHRISTI AN. 873. ANNO 873. *Hilduinus Bertinensium Antistes impetrat à Rege Carolo* (verba sunt Iperij) *Forum & teloneum, vt semel in anno Custos refectionem fratribus inde tribuat. Et hoc est vinum quod in Vigilia Natalis Domini fratribus largiùs solito propinatur.* *Bertinicis Ascetis indulta.* IOAN. 8. PAPÆ AN. 2.

CHRISTI AN. 874. ANNO 874. *Obtinuerunt* (scribit Molanus) *fratres Meruillani, siue Broylenses, à Ioanne Episcopo Cameracensi, & Carolo Rege, vt cum omnibus priuilegijs & possessionibus Duaci remanerent.* Mol. 13. Sept. *Priuilegium Amatensiũ opidi Duacensis.*

CHRISTI AN. 875. ANNO 875. Hyems solito asperior, & prolixior, nix & gelu a Calendis Nouembris, vsque ad Vernale æquinoctium. IOAN 8. PAPÆ AN. 3. *Hyems aspera.*

CHRISTI AN. 876. ANNO 876. Carolus Caluus Rex, Imperiali dignitate donatur; sed biennio non amplius istâ Maiestatis accessione est gauisus. IOAN. 8. PAPÆ AN. 4. *Caluus fit Imperator.*

Lingua Teutonica aliàs Germanica, quæ abs Pharamundi Regis ætate in Gallias penetrarat, sensim pedem refert, atque infrà Flandriæ terminos sese continere iubetur. *Tilletius.* *Lingua Teutonica intra fines suos coërcita.*

Ioannes Pontifex Max. referente Gratiano, sancit. Si quis Sacerdos aut Laicus homicidium faceret, perpetuò irregularis haberetur, & ad sacros ordines nullatenùs admitteretur, nec de cætero Missam celebrare præsumeret. Item si quis sacrum de non sacro, aut non sacrum de sacro abstulisset, sacrilegii pœnâ mulctaretur. *Quedã decreta.*

CHRISTI AN. 877. ANNO 877. Rodulphus Domui Vedastinæ per Caluum Imp. Abbas præficitur. Cænobij excipiamus Chro- IOAN. 8. PAPÆ AN. 5.

nicon: *Onus obiuit iniquissimo tempore, quùm fractis Christianorum viribus omnis penè patria prædeesset Barbaris. Vedastini fugâ salutem sibi quæsiuere, profecti Bellouacum, asportato secum Beati Vedasti Corpore, & quicquid erat quod minùs perditum vellent. Sed vna ferè fuit omnibus fortuna. Quicquid hæserat domi, direptum à Barbaris, ipsa domus incensa: solum Templum inustum mansit. Quicquid tuto conditum erat loco Bellouaci, fortuito eius vrbis incendio, 15. Cal. Octobr. anno 886. parùm abfuit, quin totum perierit; ad Beati Vedasti Reliquias dumtaxat non pertinuit ea clades. Hinc egrè Rodulphus Monasterium instaurauit; quod tamen ita effecit, vt non modò par ferendis, sed etiam idoneum esset propulsandis hostium conatibus; quod Atrebatibus quietem attulit ad annum circiter 900. quo excessit è viuis, Non. Ian. potitus rebus, annis tribus & viginti, de Republicâ Ecclesiasticâ bene meritus. Tumulatus est in AEde Sacra Diui Petri.* Hactenùs ibì.

Castrum Nobiliacum, seu Vedastinum.

His consentit vetus quoddam monumentum MS. in quo sic lego: *Iste tenuit Castrum Sancti Vedasti contra Normannos; vt in antiquis Chronicis inuenitur, vbi scribitur: Aslingus verò per dolum pacem fecit cum Rodulpho Abbate, vt liberè posset exire quò vellet. Prædictus verò Aslingus die solemnitatis Sancti Ioannis Euangelistæ, venit aduersus Castrum siue Monasterium S. Vedasti. Rodulphus verò Abbas timens ne multitudo, quæ Nouiomi erat, cum eis deueniret, & insidias metuens, ac timens quod Aslingus mandauerat, populum retinuit. Sed cognitâ veritate, post eorum discessum multùm doluit. Frequentibus verò incursionibus exterruit eos; nec ausi sunt posteà, itâ aduersus prædictum Castrum venire.* Sic ibì.

S. Fulco fit in S. Bertini Abbas.

CHRISTI AN. 878. *Caluus Rex veneno extinguitur.*

Hilduinus, decimus septimus Bertinici Cœnobij Antistes, anno Regiminis sui duodecimo, morte interpellante, eodem defungitur. Eius in locum assumptus est B. Fulco, in B. Audomari Canonicus, Sacerdotali vigore & libertate excellens. *Iperius, Molanus 17. Iunij.*

ANNO 878. Rex Caluus, Regni Neapolitani finibus Saracenos totis exturbare viribus vt conatur, veneno, per Sedechiam Iudeum, medicum suum, cibis immixto, mortis limen ingreditur. Succeßit Patri Ludouicus Balbus. IOAN. 8. PAPÆ AN. 6.

CHRIST AN. 879. *Balduinus Ferreus, primus Flandriæ Comes Atrebati moritur.*

ANNO 879. Atrebati moritur Balduinus Ferreus, primus Flandriæ Comes; cuius Corpus Audomaropolim delatum, in Beati Bertini inijt sepulcrum; relictis ex Iudithâ liberis Balduino Caluo, & Rudolpho, qui Cameracesio iura dedit. Fuit Balduinus Ferreus, Marchantio assertore, IOAN. 8. PAPÆ AN. 7.

pul-

pulcherrimus nostratium, fustuscâ, virili, venustaque facie; corpore sublimi, firmisque neruis compacto, equitandi peritus; militiæ prouidus; puniendi parcus, vbi auctoritas æquitasque (principatuum nerui) permittebant. In vicinos, subditosque parata officia; in milites obsequentes eximiam liberalitatem conferebat. Delatores, auriumque folles eliminabat; familiaritatem tempestiuâ grauitate condiebat. Eius verò tumulo elogium tale insculptum:

Epitaphium.

Filius Audacri Balduinus Ferreus, olim
Fortis & inuictis viribus iste fuit.
Audaces cuius animos edicere nullus
Sufficit: ipse Foresterius vltimus est.
Flandrensis primusque Comes, quem Carole Calue
Ob natam infeudas, quam tulit iste, tuam.
Pluribus hic annis viuens in pace quietus,
Rexit & erexit pacificè Patriam.
Transtulit hic Sancti Corpus quoque Donatiani,
Remorum Antistes septimus iste fuit.
In Brugensemque vrbem ductum collocat, atque
Condidit ipsius in nomine Ecclesiam.
Ferreus est dictus, quòd semper ferre solebat
Loricam, armatum semper habebat equum.
Octingentesimus Domini dum deficit annus,
Ast octogesimus incipiens moritur.
Cuius honorificè tumulatum corpus habet nunc
Sancti in Bertini Cœnobio requiem.

Proles.

Balduino Iuditha Coniunx duas proles masculas dedit; Carolum qui iuuenis interijt, & Balduinum cognomento Caluum, qui in Paternum successit Imperium. Quandò verò Iudithæ mori contigerit me latet est interim certum, eius corpus Gandaui, in Sancti Petri Monasterio quiescere, tali Epitaphio ornatum:

Iudith coniunx quando defuncta.

Eiusdem Epitaphium.

Regis Francorum Caroli sum filia Regis
Nobilis illa Iudith & speciosa nimis.
Vxorem sibi quam me sumpsit Ferreus olim
Balduinus, Duce quo Flandria pacem habuit.
Gloria qui veterum mihi quondam magna meorum
Extitit heu Carolum Mors rapuit iuuenem.
Alter succedens Patri, regnauit & ipse
Tempore sub longo, mors rapit hunc ad eum.

Omnia deficiunt mortalia gaudia mundi,
Et sub sole nihil permanet hic stabile.
Princeps prima fui Flandrensis inclyta quondam;
Nunc sed in angusto contrahor hoc tumulo.
Iam mihi nil prosunt vir, proles, patria diues;
Est mea sed fœdis vermibus esca caro.

BALDVINVS CALVVS SECVNDVS FLANDRIÆ COMES.

CHRISTI AN. 879 — IOAN. 8. PAPÆ AN. 7.

NNO 879. BALDVINVS CALVVS, Ferrei & Iudithæ filius, nomen à Patre, cognomen ab Carolo Rege, Auo materno mutuatus, Flandriæ Comes salutatur. Illam moderatus est annos circiter quadraginta; quorum in decursu magna & crebra præclaræ virtutis exempla, & expressit, & posteris spectanda atque imitanda reliquit.

B. Ioannes, Atrebatensis Episcopus moritur. Cameraci sepelitur. Eius Epitaphiũ.

Abs Balduini Calui inauguratione mox extinguitur B. Ioannes Episcopus Atrebatensis. Curatum eius funus Cameraci, vbi obijt, ibique ad Sanctę Crucis iniuit sepulcrum, non sine magnæ sanctitatis opinione; frigoreticis, varioque morbo adfectis sanitatem ad eius tumulum recuperantibus. Hinc factum vt à Gerardo decimo tertio successore suo, condignis fuerit eleuatus honoribus. Marmoreo eius tumulo appositum est tale Epitaphium.

Regum magnificâ fueram nutritus in Aulâ,
In quâ Cantoris munere functus eram.
Non proprijs meritis, solâ pietate Tonantis
Antistes istâ factus in vrbe fui.
Quam præstante Deo, monui contemnere semper
Illecebras Mundi, gaudia vera sequi.
Nunc autem facto Carnisque animæque diremptu
Septima post sexta Sabbatha perficio.
Donec in Aduentu Christi, sua membra resumat
Spiritus, octauâ iam radiante die.
Qui legis hunc titulum, frater subsiste parumper,
Et dic, Æternam promerear requiem.

De B. Ioanne vide Molani Natales, 5. Aug.

Rotardus Ioannis successor.

Ioanni Rotardus (Sigebertus Rotradum, Demochares Robertum vocant) successor nominatur.

CHRIST AN. 880 | IOAN. 8. PAPA AN. 8.

ANNO 880. Atrebates, (Normannis, pessimâ Gente, imminentibus) Rudolpho Abbate suadente, simul cum B. Vedasti Corpore Bellouacum transfugiunt. Pauxillum temporis intercurrit, & ecce Atrebatense opidum, atque Cathedralis B. Virginis Ecclesia, vnâque Sancti Eligij Monasterium, & adiacentia circum loca sacra, profana, ignibus, rapinis, grassationibus Normannorum durissimis exhauriuntur. Sed istorum, dum pabulatum ita excurrunt omniaque demetunt, nouem ampliùs millia in syluâ Carbonariâ Gallorum aduentu & fortitudine trucidata sunt.

Vedastini Attrebatense, metu imminentium Normannorum Bellouacum confugiunt, assumpto B. Vedasti Corpore.

Cæterùm Normanni, Danorum societate instauratis viribus, & ista suorum strage auctis, admodùm diris, incredibile, quâ immanitate per Gallias, Germaniam & Belgicam totam sæuierint. Illam Iacobus Meyerus in Annalibus sic depingit: MENAPIOS & SVEVOS *quibus omnium maximè erant infensi, ad internecionem penè, redegerunt. Ad Fanum Audomari, mense Martio omnia cremauerunt excepto templo Diui Audomari. Direpta incensáque mense Iulio* TERVANNA MORINORVM, *cum Monasterijs Diuorum Richarij atque VValarici, omnibusque circa vicis & castellis. Captum combustumque* TORNACVM *vnà cum* MARTINIANO, HASNONIENSI, MARCIANENSI, ROTHORNACENSI, *cæterisque omnibus circum circa Cænobijs. Euersa in Flandris* ALDEMBVRGVS, RODEMBVRGVS, OSTBVRGVS, TORALTVM, FVRNÆ, BRVCBVRGVS *Monasterium*, BONONIA *ciuitas. In Menapisco*, HERLESBEKA, VVOROMHOLT, GRONEBERGA, VVATANVM, CASLETVM, BALIOLVM, COMINIVM, LONGOMARCA, STEMFORDIVM, PVPVRNINGAHEM, *Hoc est* POPRINGA, HYPRA, MESCHINA, VARNESTON, *aliaque his vicina loca, vt* VIROVIACVM, DVACVM, ARIACVM, MINORIACVM, SPELLIACVM, HARLEBECCA, ALDENARDA, ALOSTVM, PETIGHEHAM, EYNHAMA, ANDOVERPA, *ac quæque alia aut restituta erant, aut noua ab fundamentis exstrui cœpta.* Hactenùs Meyerus.

In Atrebatibus Normanorum strages. Ceduntur. Reparant vires, & immensum insolescunt. In Menapijs, sueuis. Audomaropoli. Teruanna. Tornaci. Alibi.

Sigebertus hæc refert ad an. 881.

Eodem anno V. Cal. Ian. Iidem Normanni CAMERACVM *ingressi, incendijs & occisionibus ciuitatem omnem deuastarunt, & ad cumulum furoris, Sanctum & venerabile Templum Sancti Gaugerici incendentes cum infinitâ prædâ, ad sua castra reuersi sunt.*

Cameracum ab ijsdem deuastatum.

Ex

Ex Chronico Camer. iisdem verbis. Consule Sigebertum ad annum 881. & 882. vbi alia reperies opida euastata.

Moritur Ludouicus Balbus Rex Gallorum.

CHRISTI AN. 881. *Atrebatum iterum excisum.*

IOAN. 8. PAPA AN. 9.

ANNO 881. *Mense Ianuario, circa festum Sancti Petri iterum reuertentes* (Normanni) *Vrbem Atrebatum deuenerunt; omnibus quos ibi reperere, interfectis, circuitâ omni terrâ, ferro & igne cuncta populantes, ad sua reuertuntur.* Consequenter ex eodem Chronico.

Carolus Simplex Gall. Rex cũ Normannis paciscitur. Frisia iis concessa. Normãni mare repetunt.

Carolus Simplex, Balbi Galliæ Regis filius, & successor, auditis cladibus à beluinâ Normannorum feritate illatis & inflictis, ab Italiâ refert pedem in Gallias, opem laturus periclitanti iam populo vniuerso. Qui non ferro sed auro alijsque promissis Normannorum duces auertit, Godefridum & Sigefredum, illi concessâ Frisiâ, & Gislâ Regis Simplicis (quibusdam Lotharij Regis) filiâ, matrimonio iunctâ. Ferunt Regem duodecies mille argenti probati pondera Normannis numerasse; sicque pactâ pace eosdem Mare repetijsse. Scio quosdam, in quibus post Baronium Gabriel Bisciola censetur, in pecunię summâ variare, neque eam bis mille octoginta libras, solidis viginti pro librâ computatis, excessisse. Verùm ratio aliò trahit & communis sensus. Quantulum enim istud est in tantâ caussâ?

Audomaropolis reparari incipit per S. Fulconẽ.

Post Normannorum recessum (Iperij agnosce verba) *Dominus Sanctus Fulco noster Abbas, reparauit ipse, & consensu procerum & subditorum hanc villam* (Beati sc. Audomari) *fortalitio, & murorum ambitu firmari præcepit & incepit ac per ministeria disposuit: sed multis intercurrentibus negotijs protelatum, & finaliter ipso recedente, & in Archiepiscopum Remensem promoto, incuria desidiaque Ciuium, fortalitium ipsum remansit imperfectum.*

CHRIST. AN. 882. *S. Fulco fit Remensis Archiepiscopus.*

IOAN. 8. PAPA AN. 10.

ANNO 882. Secundùm Baronium (Iperius, Sigebertus, Meyerus, scribunt ann. 885. Hincmaro Remorum Archipræsule è viuis sublato; Beatus Fulco Bertinicus Abbas (tribus fortè pòst annis, successor arcessitur. Sunt, quod magis miremur, qui id facti retrahant ad annum 853. tertiũ nempè ab initâ Bertinicæ Domus Præfecturâ, quam anno 850. volunt contigisse. Verùm quo ea sententia loco sit habenda, liquidò hinc constat, quòd non nisi defuncto Hincmaro Archiepiscopo, Fulco fuerit eiusmodi donatus dignitate. At nondum è viuis excesserat Hincmarus anno

881.

881. quandoquidem Carolo tertio, anno eodem in Imperatorem assumpto, paræniticam idem Hincmarus scripserit Epistolam, quæ etiamnum in Spirensi Cathedralis Ecclesiæ Bibliothecâ integra asseruatur. Et ipse Baronius, post Frodoardum est testis, anno demùm 882. Hincmarum vitam terminasse. *Vide Baronij Annales.*

Fulconis ad Remenses concedentis Præfecturæ dignitate initiatus est Rudolphus, vir probus & senex, eius Monasterij Monachus, quamquam non admodùm litterarum sciens. Quo factum vt canitiem suam magistro subiecerit, qui erudiret nec sanè malè in ista ætate profecit, impetrato, ab Helnonensibus, Huncbaldo, insigni Philosopho, musico & Poëtâ, quique varios Hymnos in Sanctorum honorem composuit. Dixi impetratum ab Helnonensibus, Molani voce in Natalibus, Iunij 17. Iperius ab Gauselino Sancti Amandi Abbate pingit. Obijt Huncbaldus anno 932. *Rudolphus in S. Bertini Fulconis successor.*

Marini Papæ An. 1. *Normanni in Germaniâ grassantur.*

Christi An. 883. ANNO 883. Nortmanni vrbem Treuerim incendunt, & Mettim vsque pertendunt, ibique conserto prælio Christianos vincunt. *Sigebertus.*

Christi An. 884. ANNO 884. Balduinus Comes, Tronchiniense Beatę Mariæ Monasterium iuxta Gandauum à Nortmannis euersum instaurari vt iussit, illucque introductis sub Ioanne Antistite regularibus Monachis, Elstrudem Elfredi Anglorum Regis Filiam, sibi Matrimonij fide deuincit. *Marini Papæ An. 2.* *Tronchiniense Cœnobiũ instauratur.*

Christi An. 885. ANNO 885. Odgerus Bertinici Monasterij Aduocatus, hæreditatem, quam Marsbekam torrentem in Menapisco, loco, cui nomen Hamma, possidebat, eidem Monasterio attribuit.

Christi An. 886. ANNO 886. Hugo, Lotharij Regis ex VValdradâ pellice Spurius, res nouas cum Nortmannis, turbandæ publicæ quietis ergo, vt molitur, ab Henrico Duce captus & oculos effossus, in Monachum Prumiæ attondetur. *Sigebertus.* *Stephani Quinti Papæ An. 1.* *Marsbeka Bertinicis cedit.*

Christ. An. 887. ANNO 887. Dodilo Vedastini Cœnobij Asceta, Rothardo Episcopo nostro defuncto, Atrebatensis Ecclesiæ Sedem ingreditur. Consecratus est XVI. Cal. Aprileis *Multa Fulconis Archiepiscopi* (loquuntur eius Ecclesiæ monumenta) *ad ipsum exstant scripta & res Ecclesiæ Cameracensis ab Arnulpho Imp. confirmari obtinuit, ipsamque Cameracensem* *Steph. 5. Papæ An. 2.* *Steph. 5. Papæ An. 3.*

*An. 890.

Ecclesiam Cal. Augusti solemniter dedicauit, ac etiam Lobiense Monasterium cum Stephano Leodiensi Episcopo dedicauit; qui excedens à sæculo, in præfata Ecclesia Cameracensi sepultus est.*

Ecclesiæ Cameracensis & Lobiensis Monasterij dedicatio.

CHRISTI AN. 888. *Iterum de Normannis.* — STEPH. 5. PAPÆ AN. 4.

ANNO 888. vt vult Sigebertus, *Carolus Imperator quùm Nortmannos nequiret expellere, tandem facto fœdere concessit eis regiones, quæ erant vltra Sequanam, quarum incolæ contra se rebellabant.* Sic ille. Ista pars Franciæ à nouis istis incolis Nortmanniæ postmodùm nomen accepit, & retinuit.

CHRIST. AN. 889. *Eluuies Hunnorum.* — STEPH 5 PAPÆ AN. 5.

ANNO 889. Funestissima clades, iteratò in Germannos & Gallos exsurgit, ob Hunnorum in eas regiones immissionem per Arnulphum Carolo-Manni Regis filium, Caroli Crassi in Regnum successorem; cuius impietatem Luitprandus ita deplorat. *O infelicem amarumque diem! Vnius homuncionis deiectio, nempe Zeuentebaldi, quem aduersarium patiebatur, fit totius Europæ contritio. Quot mulieribus viduitates, patribusque orbitates, Virginibus corruptiones, sacerdotibus populisque Dei captiuitates, Ecclesijs desolationes, terris inhabitatis solitudines cæca ambitio paras?*

CHRISTI AN. 890. *Rex Burgundiæ.* — STEPH 5. PAPÆ AN. 6.

ANNO 890. Rodulphus, coronâ sibi impositâ, Rex Burgundionum statuitur, quod Regnum multo tempore durauit. *Sigebertus in Chronico.*

Franco Episcopus acquirit Episcopatui Legiensi Abbatiam Lobiensem, & Præposituram Fossensem cum appendicijs suis. *Ibidem in additamentis.*

CHRISTI AN. 891. *Dani à Sithiensibus fugātur & cædūtur.* — FORMOSI PAPÆ AN. 1.

ANNO 891. *Ciues Sithienses* (scribit Molanus) *quùm animaduertissent partem exercitus Danorum descendere per cliuū montis, in quo SS. Victoricus & Fuscianus quondam primam eius patriæ Ecclesiam ædificarant (ideoq; sanctus campus, vulgo* HETLICHVELT-OFT-LANT,* *corruptè Hellefault nominatur) Ciues, inquam in Domino confortati, obuiam prodeunt, plusquam trecentos Danos occidunt, reliquos in fugam conuertunt.* Hæc ille.

* Elcuelt vocat Iperius.

CHRISTI AN. 892. — FORMOSI PAPÆ AN. 2.

ANNO 892. Atrebati moritur Rodulphus, 19. Bertinici Monasterij Antistes, atque in Beati Vedasti sepelitur.

Conciliū Remense. Excōmunicatio Balduino intentatur.

Remis Concilium Episcoporum & procerum adgregatur, ex quo scriptum est ad Balduinum Flandriæ Comitem, res Ecclesiasticas inuadentem; *cui intentata est excommunicatio: ad quem etiam scripsit Fulco Remensis Archiepiscopus, redarguens eum quòd Ecclesiastica simul & regalia iura contemneret, locum sacrum Monastici Ordinis peruadens, & Abbatis sibi nomen*

men vsurpans. Vndè communi decreto Episcoporum, iudicatum fuerat eum auctoritatis Canonicæ anathemate feriendum. Sed quoniam Ecclesiæ & publicis vtilitatibus Regni videbatur accommodus, censura suspenditur & emendandi spatium reseruatur. Sic ferè ex Fulconis litteris Baronius.

Moritur Elfredus Angliæ Rex, eique succedit Eduardus Filius, Elstrudis Comitis nostræ frater.

Item Atrebati moritur Rodulphus, XIX. Bertinici Cœnobij Abbas, atque in Beati Vedasti sepelitur. *Iperius.*

Carolus Simplex quatuordecim annorum adolescens, filius Ludouici Balbi Gallorum Regis legitimus, à Fulcone Archiepiscopo vngitur Rex Francorum. *Baronius, Frodoardus,* *Carolus Simplex Gall. Rex.*

CHRISTI AN. 893. ANNO 893 Beatus Fulco Romam ad Generalem Synodum per Formosum Papam, ob graues Ecclesiæ perturbationes Calendis Martij congregatam, ab ipso Pontif. Max. vocatus, proficiscitur. FORMOSI PAPÆ AN. 3. *Conciliū Romanū, cui interest S. Fulco.*

Rebus in Vrbe peractis Fulco in patriam vt reuertitur, in Bertinicæ Familiæ Abbatem reassumitur, eo quòd Balduinus Flandriæ Comes eam Abbatiam per Caroli Simplicis donationem occupare conabatur. *Molanus in Natt. ijsdem fere verbis.* At Iperius paulò aliter & explicatiùs *Rex annuens* (scribit) *per Fratrum electionem, eidem Archiepiscopo Fulconi, Abbatiam hanc regendam commisit anno Domini VIII^c XCIII^o. quam nobilissimè reparauit & rexit. Hæc igitur Balduini Comitis expulsio, & ipsius Fulconis ad hanc Abbatiam promotio, seminaria caussa fuit odij Comitis antedicti contra Fulconem; quæ inimicitia ferè octo annorum occupauit tempus.* 17. Iunij.

Idibus Iulij Beati Vedasti Corpus, post insumptum in Bellouacensi opido refugij sede duodecennium, ad Monasterium tandem suum, magno cum Atrebatium gaudio reportatur. *Molan. 5. Febr.* *Corpus S. Vedasti, Bellonaco Atrebatum refertur.*

Beati Audomari Castellum siue opidum fortuito incendio depascitur. *Iperius.*

CHRISTI AN. 894. ANNO 894. Beatus Fulco ad Formosum Pont. Max. litteras transcribit pro Herelando, aliàs Heritando Morinorum Episcopo, cuius Episcopio a Nortmannis depopulato, eum necessitate cogente, ad se venientem, sicut oportebat, susceperat, atque visitatorem cuiusdam viduatæ Ecclesiæ FORMOSI PAPÆ AN. 4. *Teruanensis Ecclesiæ desolatio.*

(Catalaunensis) constituerat, vt visitando sustentationem, interim dùm Episcopus ibi ordinaretur, ex illa caperet. At quia homines præfatæ Terüannensis Diœcesis barbaricæ videbantur esse feritatis & linguæ, supplicat vt responso Papæ mereatur certificari, si hunc viduatæ debeat præponere plebi, & alterum ei liceret in præmemoratâ ipsius Ecclesiâ subrogare, qui acceptior propter parentelam & linguam in eodem loco posset existere. *Baronius ijsdem ferè verbis.*

S. Fulconis auctoritas. Idem Fulco Caroli legitimi in Regnum Galliæ successoris confirmationem ab eodem Formoso P. impetrat: idem aduersùs repullulantem Nicolaitarum Hæresim in Angliam ad Albarum Regem litteras transmittit. *Frodoardus.*

CHRISTI AN. 895. ANNO 895. Monasterium Sancti Gaugerici, quod hâc ætate iuxta Cameracensis opidi mœnia considebat, ab Hunnis incendio deuastatur. *Meyerus.* FORMOSI PAPÆ AN. 5.

Nortmannorum cædes. Nortmannis ad centum millia propter Diliæ fluenta, per Arnulphum Imperatorem, deletis; Louaniensis opidi initia exurgunt; loco sepibus atque terræ congerie communito. *Iustus Lipsius in suo Louanio, l. 1. c. 4. & 5. Vide infrà ad annum 1156.*

CHRISTI AN. 896. *Stephanus Elsatius fit Episcopus Atreb.* ANNO 896. (Demochari 890.) Stephanus Alsatius, vir doctrinæ vitæque singularis, defuncto Dodilone Episcopo in Cathedram Atrebatensis Ecclesiæ sublimatur. Afferam ipsa Ecclesiæ monumenta: *Stephanus ex Alsatio pago natus, Dodiloni successit: qui inter cætera virtutis suæ opera, distinctum Atrebatensis Episcopi, a Crientione fluuio, vsque* * *Satis fluuium infra leucam vnam, ab omni sæculari & iudiciaria potestate, ab omni co, quod fiscus indè recipiebat, a Carolo Rege liberum & immune sibi dari expostulauit, & priuilegio confirmari. Ab eodem præterea Rege, & eodem priuilegio, Villam* LAMBRES, *cum monetâ & thelonio, quæ nunc Duacum sunt translata, vsibus Episcoporum Atrebatensium acquisiuit; & in eodem priuilegio Atrebatensem Episcopum se nominari fecit. Duas Abbatias sc. Crispinij & Mareolas ipse de manu sæcularium liberauit, nec non vsibus Fratrum Cameracensis Ecclesiæ* CARMERES, VIRSLIS, MONTIGNIACVM, *cum multis alijs villis donauit. Hic in terra natiuitatis suæ inuenitur migrasse.* Sic ibi. Ijs consonant hæc Chronographi Cameracensis: *Sciendum est quòd ante constitutionem huius Castelli* (Duacensis) *Vsus thelonæi, quod nunc pro . . . .*

FORMOSI PAPÆ AN. 6.

Immunitas seu priuilegium Episcopi Atreb. Alias.

* *Gal. Scarpe.*

Flan-

Flandrensium Comitum potentia, in ipso Castello, mutato pristino ritu sumitur, apud Lambras villam sanctæ Genitricis soluebatur; erat enim Regius fiscus. Sed tempore Stephani Episcopi, a Carolo Rege Sanctæ Mariæ donatur habendus. Hactenùs ille, qui insuper addit Sigebertum Regem in eâdem villâ * LAMBRES sepultum fuisse: *Sed* (scribit Molanus) *Frater Chilpericus Rex, inde eum Suessionas transtulit ad Ecclesiam quam Sancto Medardo construxerat; cuius Fortunatus in vita Medardi meminit.* Hæc Molanus in Natt. 24. Nouembris. Fortunati verò verba hæc sunt l. 2. c. 13.

Sigebertus Rex Lambris iuxta Duacum sepultus. Suessionas postea trãslatus.

* Vide infrà ad. an. 950.

En tua templa colit nimio Sigebertus amore,
Insistens operi promptus amore tui.
Culmine custodi qui templum in Culmina duxit,
Protege pro meritis qui tibi templa dedit.

CHRISTI AN. 897.

ANNO 897. Stephanus Papa Beatum Fulconem inuitat ad Synodum Rauennę celebrandam. Obtinuit autem Fulco à Summo Pontifice, vt quoniam per bellorum fragores præsens adesse minimè posset, id per Legatos expleret. *Frodoardus l. 4. Historiæ Remensis c. 5.*

STEPHANI SEXTI PAPA AN. 1. *Synodus Rauennatensis.* *Fulco absentiã suam it excusatũ.*

CHRISTI AN. 898.

ANNO 898. Carolus Rex de ineundo cum Nortmannis fœdere, & eorum auxilijs bello gerendo aduocandis consilium habet: quod statim vt audiuit Fulco; sacerdotali constantiâ restitit, atque Regem ab instituto reuocauit, grauissimam ad eum scribens Epistolam, ex quâ ista recitat Frodoardus. *Quis enim* (inquit) *qui vobis, sicut oportet, fidelis est, non expauescat vos inimicorum Dei amicitiam velle, & in cladem ac ruinam nominis Christiani, pagana arma & fœdera detestanda suscipere? Nihil enim distat vtrum quis se paganis societ, an abnegato Deo Idola adoret. Nam si, vt ait Apostolus, bonos mores colloquia praua corrumpunt; quantò magis corrumpitur castitas animæ Christianæ inimicorum ex consilijs & societate? Neque enim poterit non imitari, quod assiduè viderit; quin potiùs assuescet paulatim, & quasi vinculo malæ consuetudinis trahetur ad facinus. Certè progenitores vestri Reges, deposito Gentilitio errore, diuino cultui se humiliter subdiderunt, & à Deo semper auxilium expetierunt: propter quod & feliciter regnauerunt, & Regni hæreditatem ad suos posteros transmiserunt. Vos è contrà nunc Deum relinquitis, (dicam certè, licet nolens, quia Deum relinquitis cùm vos eius hostibus sociatis) vndè & meritò prophetica illa vox ad vos dirigitur, quæ quondam ad Regem Israël similia facientem directa est:* * QVIA IM-

STEPHA. 6. PAPÆ AN. 2. *Carolus Rex de ineundo cũ Normannis fœdere cogitat. Grauiter à Fulcone redarguitur.*

* 2. Paral. cap. 19.

PIO PRÆBES AVXILIVM, ET HIS, QVI ODERVNT DEVM, AMICITIA IVNGERIS. *Et certè cùm deberetis malis præteritis terminum ponere, & rapinis & deprædationibus pauperum renuntiare, ac pro his omnibus pœnitentiam agere; nunc ad maiorem Dei iram prouocandam, his, qui Deum ignorant, & in suâ feritate confidunt, vos coniungitis. Credite mihi, quia nunquam sic agendo, ad Regnum perueni etis: imò velociter disperdet vos Deus, quem irritatis. Hactenùs quidem de vobis meliora sperabam; nunc vos video cum omnibus consentaneis vestris perituros, si tamen hoc verè vultis agere, & talibus consilijs acquiescere. Reuerà qui vobis dant tale consilium, non fideles, sed per omnia infideles esse comprobantur: quos si audire volueritis, terrenum simul & cæleste Regnum amittetis. Deprecor itaque vos per Deum, vt tale deseratis consilium, neque velitis vos in æternum præcipitare interitum; & mihi, cæterisque, qui secundum Deum vobis fideles sunt, æterni doloris afferre dispendium. Melius enim fuerat, vos non nasci, quàm diaboli patrocinio velle regnare, & illos iuuare, quos deberetis per omnia impugnare. Sciatis enim quia si hoc feceritis, & talibus consilijs acquieueritis, nunquam me fidelem habebitis; sed & quos vtcunque potuero, a vestra fidelitate reuocabo, & cum omnibus Coëpiscopis meis, vos & omnes vestros excommunicans, æterno Anathemate condemnabo. Pro fidelitate, quam vobis seruo, hæc gemebundus scribo; quoniam cupio vos secundùm Deum, & secundùm seculum semper esse honoratum: & non Sathanæ, sed Christi adiutorio ad debitum vobis Regni conscendere fastigium. Regnum enim quod Deus dat, firmum habet fundamentum: quod verò per iniustitiam & rapinas acquiritur, caducum est & citò deciduum, nec diu poterit permanere.* Huc vsque ex litteris Fulconis Frodoardus, & ab isto Baronius.

Rodulphus Calui Comitis frater occiditur.

Balduinus Caluus Comes, Rodulpho Fratre, Cameracenatium Comite, à Nortmannis, quos Odo Andegauensis in sui auxilium aduocarat, interfecto (Vignierius in Chronico Burgundiæ, scribit cæsum ab Heriberto, Viromanduorum Comite, & consentiunt Meyeri Annales) dolore haud minore atque irâ, in Normannos & Andegauenses bellum gerendum parat. Ductis itaque raptim ex Flandriâ copijs Atrebatum atque B. Vedasti occupatum ab Odone Cœnobium, vi & armis recuperat; prædas ingentes ex hostico agit, vicis & agris longè latéque incensis. *Iperius.*

Atrebatum atque B. Vedasti Cœnobium, a Caluo intercepta.

AN-

CHRISTI AN. 899.

STEPHA. 6. PAPÆ AN. 3.

Arnulphus Carolo-Mãni filius, moritur.

ANNO 899. Arnulphus Carolo-Manni Regis Filius, turpissimo mortis genere, (Phthiriasin Græci vocant) hominem, an tyrannum? exuit. *Minutis quippe vermibus* (verba sunt Luitprandi) *quos pediculos aiunt, vehementer afflictus spiritum reddidit. Fertur autem quòd præfati vermes adeò scaturirent, vt nullis Medicorum curis minui possent. Vtrùm verò pro tam immenso scelere, Hungarorum scilicet* (an. 889.) *immissione, secundùm Prophetam, duplici sit contritione contritus; an vt ex præsenti supplicio, consequeretur veniam in futuro, solius Dei scientiæ dimittamus.* Hæc ille.

Caluus Comes ab aulâ abstinet ob Heribertum Viromandiæ Comitem, Fratris sui Rodulphi occisorem; cuius tamen Filiam Adelam siue Alisam posteà, Arnulpho Filio & successori conciliauit vxorem. *Meyerus.*

CHRISTI AN. 900.

STEPHA. 6. PAPÆ AN. 4.

S. Fulco Abbas Vedastinus.

ANNO 900. Carolus Simplex, Rex, S. Vedasti Abbatiam confert S. Fulconi, Remensi Archiepiscopo, in beneficium; quæ ad collationem Balduini Comitis diu steterat. Sic Massæus in Chronico, cui consentit Sigebertus; & ipsum Chronicon Vedastinum inter Abbates Fulconem etiam recenset. At Molanus in protectionem potius quàm beneficium scribit, quòd Balduinus in illam inuolare magnis animis auderet. *Molan. 17. Iunij.*

S. Vedasti Corpus argẽteâ thecâ donatur.

Eo ipso tempore Balduinus Beati Vedasti Corpus, Thecâ argenteâ faberrimè cælatâ pro Diui Tutelaris & Apostoli nostri dignitate donauit. *Ex Codice MS. eius loci.*

Heribertus Rodulphi occisor, Talionis lege plectitur.

Heribertus Viromandiæ Comes, occupatâ, auxilio Caroli Regis, vrbe Atrebatensi, ab Alduino Balduini Calui Satellite, paulò pòst interficitur; relicto eiusdem nominis Heriberto Filio & hærede. *Vignierius in Chronico Burg.*

S. Fulco martyrio coronatur.

Iunij 17. Præstantissimus Remorum Archiepiscopus Fulco, idemque Vedastinus, atque Bertinicus Antistes, Balduini Calui (Ferrei Iudithæ raptoris, Baronius scripsit) iussu seu permissu per VVinemarum (quibusdam VVinencarum) militem gloriosi martyrij coronam apiscitur. Audiamus ex Molano, scriptore fidissimo, rei gestæ historiam: *Balduinus misit* (Compendium) *militem suum VVinemarum, vt à Beato Fulcone, & Carolo vtramque Abbatiam obtineret: sed vir Dei cò flecti non potuit, vt locus Religiosus sub laicâ redigeretur potestate. Vnde VVinemarus ex Compendiensi palatio Remos abeuntem, ex insidijs lanceâ perfodit. Cuius Corpus Remos*

delatum

delatum est, ad Ecclesiam S. Remigij. Post quem à Iuuene Carolo Simplice donationem Abbatiæ obtinuit Balduinus iam dictus, miles & laicus, initium dolorum eius loci (Bertinici.) *VVinemarus autem Lilariensi, Calui Beneficiarius, ab Heruæo B. Fulconis successore, aquâ & igni interdictus, in Angliam* (inquit Meyerus) *sibi consciuisse traditur exilium.* Sic Molanus 17. Iunij. An hæc sola tam horrendi criminis fuit pœna? *VVinsmarus* (Frodoardi sunt verba) *eius interemptor, ab Episcopis Regni Franciæ est cum suis complicibus excommunicatus & anathematizatus: insuper insanabili à Deo percussus vlcere, ita vt putrescentibus carnibus, & exundante sanie, viuus deuoraretur à vermibus. Et dum propter immensitatem fœtoris nullus ad eum accedere posset, vitam miserabili decessu finiuit.* Sic ille. De Fulconis Martyrio scripsere etiam præter Molanum, & Frodoardum, Iperius, Demochares, Bresinius, Meyerus, Baronius, Massæus, Sigebertus, Chronici Vedastini Auctor, alij. Dabo hîc vobis erutum ex vetere libro MS.

S. Fulconis Epitaphium.

EPITAPHIVM S. FVLCONIS.

Hoc tumulo magni Fulconis membra teguntur,
Remorum Sedis Præsulis egregij:
Germine Nobilium quem Francia protulit ortum:
Aulaque de Scholis sumpsit & excoluit.
Hunc Deus assumptum statuit virtute probatum,
Ecclesiæ speculum, Pontificemque pium.
Septenos denosque simul cui præfuit annos,
Tres menses, denos insuper atque dies.
Auxit Episcopion superaddens plurima rerum,
Vrbis & istius mœnia restituit.
Orbis honor; Patriæ tutor; pietatis amator;
Pro studio pacis confoditur iaculis.
Septenum denumque diem iam Mensis agebat
Iunius; & dirâ morte peremtus obit.
Cui Matris Domini, pariter quoque Præsulis almi
Remigij pietas obtineat requiem.
Amen.

Porrò Balduinus ad annos vndecim rebus Vedastinis est potitus; Bertinianæis autem adusque mortem, quæ Gandaui contigit anno 918.

CHRISTI AN. 901. — IOANNIS NONI PAPÆ AN. 1.

ANNO 901. Signum Sanctæ Crucis valdè cruentum

in hominum vestibus apparet, quâ re permulti mirum in modum sunt consternati. Vnde VVicfridus Morinorum Episcopus celeberrimam instituit Supplicationem in opido Beati Audomari, ad Dei iram compescendam, concionemque habuit, loco, quo hodiè Crucifixi visitur Imago, cui Crux pulchra ab incolis datum nomen. *Meyerus.* *Cruces sanguineæ prodigiosæ.*

CHRISTI AN. 902. ANNO 902. Balduinus Comes, S. Audomari opidum, muris (id operis Sanctus Fulco inchoarat) cingit, & munitionibus contra hostem instruit, Bertinico Cœnobio in ipsam vrbem admisso; Hauersbercanæ Nobilitati, Præfectisque Bruchburgensibus, atque alijs quibusdam vicinis Optimatibus, ad suam cuiusque portam custodijs attributis. *Iperius, Molanus, Meyerus.* IOAN. 9. PAPÆ AN. 2. *Audomarense opidum munitur.*

Sancti VVinoci ossa ex Cœnobio Bertinico, reclamantibus nequicquam Monachis, Bergas ad Templum Beato Martino recens positum, Calui Comitis iussu, transfertur. *S. VVinoci Corpus Bergas defertur.*

CHRISTI AN. 903. ANNO 903. Iulij 8. Sanctus Grimbaldus, patriâ Tornacensis, ab Hugone XII. Bertinensis Cœnobij Abbate in Ascetarum suorum societatem acceptus, (vide ad an. 834.) migrat ad Christum. De illo sic Iperius: *Sanctus Grimbaldus, Monachus noster, & quondam Præpositus, qui timore huius Comitis* (Balduini) *in Angliam confugerat, etsi non planè Martyrium, insidias tamen & pericula, tandemque exilium, pro defensione Religionis, & libertatis Ecclesiasticæ, perpessus, in Anglia, ciuitate Vintonia migrauit ad Dominum, Anno Domini* IX^c. III°. IOAN. 9. PAPÆ AN. 3. *Obitus S. Grimbaldi.*

Stephanus Leodicensium Episcopus, hac tempestate cantum Nocturnum de Sanctâ Trinitate, & de Inuentione Stephani Protomartyris, dulci & regulari modulatione composuit. *Sigebertus.* *Officium SS. Trinitatis.*

CHRISTI AN. 908. ANNO 908. Carolus Simplex Gall. Rex, quod anno 898. de ineundo cum Nortmannis fœdere tentarat, Fulcone, qui fortiter obstiterat, extincto, tandem illud stabile ferit; verùm Rollone Nortmannorum Duce sacris priùs admoto fontibus, atque Roberto ex Rollone nuncupato. Sacramentum administrauit Franco, Rotomagensis Ecclesiæ Archiepiscopus. SERGII TERTII PAPÆ AN. 2. *Rollonis Normānorum Ducis ad Fidem Catholicam conuersio.*

CHRISTI AN. 909. ANNO 909. In pago Suessionensi, loco qui Trosleius dicitur, Prouinciale Concilium ab Heruæo seu Heriuæo Archiepiscopo Remensi celebratur. Interfuere, & hoc SERGII 3. PAPÆ AN. 3.

Conciliū Sueſsionenſe, cui noſtri interfuere.

ordine ſubſcripſere, dictus Heruæus Remorum & F. Rotomagenſium Archiepiſcopi; Rodulphus Laudunenſium, Herluinus Bellouacenſium, Rambertus Nouiomagorum, Letholdus Catalaunenſium, Abbo Sueſſionenſium, Stephanus Atrebatium, Hucbertus Meldenſium, Stephanus Morinorum, Oſcarius Ambianorum Epiſcopi. *Baronius in Annal.*

CHRISTI AN. 911. Regnum Lotharingiæ fit Ducatus

ANNO 911. Lotharingia, quæ abs Lothario primo Regni titulum per ann. 70. portauerat, in Ducatus titulum degenerare incipit, Giſelberto illi exordia faciente. *Diuæus.* SERGII 3 PAPÆ AN. 5.

CHRISTI AN. 912 Cœnobium Vedaſtinum ab Secularibus occupatū

ANNO 912. Alcmarus Comes Vedaſtinum Cœnobium, Atrebatenſi priùs Vrbe per Carolum Simplicem occupatâ, militari licentiâ inuadit, regiéque tenet, vt his verbis teſtatur loci Chronicon: *Alchmarus Comes, quem alij vocant Albumarum, redactis in poteſtatem Atrebatibus à Carolo Simplice, eiſdem Præfectus, fauore Simplicis, anno datæ ſalutis 912. Balduino Caluo Monaſterium eripuit, traxitque licentiâ eius temporis in proprium commodum, neque id exiguo tempore, (vt ſarciendæ neceſſitatis, fortè contractæ nequitiâ Bellorum, ſubſit excuſatio) ſed nouemdecim circiter annis; vt proiecta auaritia, inſatiabiliſq; habendi cupido omnibus comperta ſit.* Hactenùs ibi. IOANNIS DECIMI PAPÆ AN. 1.

CHRISTI AN. 913. Rollo Rotomagenſis Eccleſiæ inſtaurator.

ANNO 913. Robertus, anteà Rollo appellatus, Dux Nortmannorum, Rotomagenſem Beatæ Virginis Baſilicam à fundamentis inſtaurare orditur. IOAN. 10. PAPÆ AN. 2.

CHRISTI AN. 917. Rollo moritur. Eius ſepulcrale Elogium.

ANNO 917. Idem Rollo moritur, atque in dictâ Rotomagenſi Eccleſiâ ſepultus hoc Epitaphium accepit: IOAN. 10 PAPÆ AN. 6.

Dux Normannorum, cunctorum norma bonorum,
Rollo ferus, fortis, quem gens Normannica Mortis
Inuocat articulo, hoc iacet in tumulo.
Ipſi prouideat tua ſic clementia, Chriſte;
Vt ſemper videat cum cœtibus Angelicis te.

Eccleſiæ Baiocēſis & Ebroicenſis.

Idem Rollo Baiocenſem & Ebroicenſem Eccleſias maximis poſſeſſionibus locupletauit. *Gulielmus Gemiticenſis, lib. 2. de Ducibus Nortmann. Vide Mariale noſtrum l. 4. c. 27.*

CHRISTI AN. 918. Balduinꝰ Princeps noſter moritur.

ANNO 918. Quarto Nonas Ianuarias Balduinus Comes Gandaui vitâ defungitur. Extulit eum Elſtrudis vxor, ſepeliuitque Blandinij, in Sacello Parentis Virginis, vbi & ipſâ morte obitâ, condi voluit, D. Bertini ædem in Sithiu, aſpernata, propterea quòd fas non eſſet ſubire v!li IOAN. 10. PAPÆ AN. 7.

cam

eam mulieri.. Amita hæc erat Oginiæ Reginæ, vxoris Caroli Simplicis. Balduini habe Epitaphium: *Bladinij sepelitur.* *Eius Epitaphiũ.*

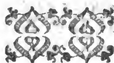
Qui legis hæc, tu nosce quòd hîc tumulatus habetur
Marchio Balduinus Comes honestatis.
Regem traxit auum, Carolum Cognomine Caluum
Omnia magnificans moribus & meritis.
Effulsit quarto Nonas quùm sol Ianuari,
Exuit hunc Dominus Corporis exuuijs.

Superstites filios ex Elstrude, Elfredi Anglorum Regis Filiâ reliquit Arnulphum & Adololphum siue Adolphum, qui Patris Principatum sunt partiti: *Et quidem Arnulphus,* (Iperij sunt verba) *qui maior erat natu, Flandriam: Adololphus verò Bononiam & Regionem Terüannicam, atque hanc Sancti Bertini Abbatiam susceperunt.* Sic illo. *Proles.*

Addit Ioannes Tilletius in Gallicorum Regum Historiâ, Fani Pauli, atque tractus Bononiensis Dynastias ab ipso Balduino adhuc superstite, Comitatus titulis primitùs illustratas fuisse, atque Adololphum primum vtriusque tractus Comitem salutatum, quos cum dominijs honorum titulos Arnulpho fratri, legitimo hæredi (prolem nempè non reliquit Adololphus) defunctus remiserit, adeoque redintegratum, auctis interim titulis, Flandriæ Comitatum. *S. Pauli Comitatus, simul & Bononiẽsis instituũtur. Adololphus eorũ primus Comes.*

Reliquit Caluus & Filiam, materno nomine Elstrudem appellatam, quam Sifrido Nortmanno in Matrimonium collocarat, Ghisnensi territorio in dotem concesso. Et hęc quidem ex mente eiusdem Tilletij. Veruntamen aliud his prorsus reclamans, ad annum nongentesimum vicesimum octauum Deo dante, ex Ioanne Iperio, Bertinensi Abbate, depromptum, videbimus. *Ghisnæ.*

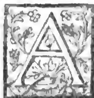
Per hæc tempora Rudolphus Burgundionum Rex, Comitesque Arnulphus, & Adololphus, ad Falcobergam cum Nortmannis congressi, victoriam, licet non vtrimque incruentam, reportarunt. *Normãni iterũ à nostris superati ad Falcobergã.*

ARNVLPHVS MAGNVS, TERTIVS FLANDRIÆ COMES.

CHRISTI AN. 918.

IOAN. 10 PAPÆ AN. 7.

ANNO 918. ARNVLPHVS, qui ab rebus gestis, MAGNI, ab Ætate SENIORIS cognomenta promeruit, patriam, quam in Flandros iure suo accepit, exercet potestatem; statimque Nortmannis, (Adololpho Fratre & Rudolpho Burgundionum Rege, vt dixi, iuuantibus) tandem cruento prælio domitis;

CHRISTI AN. 919 *Castrum S. Venãtij à nostris receptum.*

IOAN. 10, PAPÆ AN. 8.

ANNO 919. Castrum Diui Venantij, Aeriâ op. non procul abiunctum, expulsis Andegauensibus, qui illud præsidio occupabant, victricibus armis recuperauit.

CHRISTI AN. 920.

IOAN. 10, PAPÆ AN. 9.

ANNO 920. Herelandus 20. Morinorum Episcopus viuere desinit, successore Stephano, sub quo Sancti Folquini Corpus est eleuatum. *Demochares.*

CHRISTI AN. 921.

IOAN. 10. PAPÆ AN. 10.

ANNO 921. Ziptineus Dux Bohemiæ ad Fidem Christi conuersus, iustè & religiosè in Bohemiâ principatur. *Sigeb.*

Gemblacẽse Cœnobium.

Gemblacense Monasterium fundatur per Guicbertum, virum inter Lotharingiæ Nobiles Clarissimum. *Idem.*

CHRISTI AN. 922.

IOAN. 10. PAPÆ AN. 11.

ANNO 922. Carolus Franciæ Rex & se & Franciam Henrico Germaniæ Regi submittit, eique in pignus perpetui fœderis & amoris, mittit manum pretiosi Martyris Dionysij Parisiensis, auro gemmisque inclusam. Caussa fœderis, quòd Hungari Franciam, Alsatiam, Alemanniam Saxoniamque longè latéque quùm depopularentur, Henricus, inestimabili cæde, eos vsque ad internecionem penè deleuisset. *Idem.*

CHRISTI AN. 925. *Fulbertus Ducis Brabãtiæ Filius, Atrebatẽsis Ecclesiæ Episcop⁹ creatur.*

IOAN. 10. PAPÆ AN. 14.

ANNO 925. (Sigebertus scribit ann. 934. & Demochares ann. 895.) Stephanus Elsatius Atrebatium Pontifex in natalitio solo vita defungitur. Hinc Fulbertus Brabantini Ducis Filius, eiusdem Sedis Episcopus inauguratur. *Fulbertus Stephano succedens* (ità in Ecclesiæ tabulas relatum) *Ottoni Nobili Imperatori, qui etiam dictus est gloria mundi, tam familiaris exstitit, quòd ab eo Abbatiam Sancti Gaugerici, ab omni potestate laicâ immunem accepit, cum monetâ & Thelonio totius ciuitatis; decimâ tamen parte istorum ad vsus Canonicorum in Ecclesiâ Cameracensi Deo famulantium reseruatâ. Castrum quoque nouum in pago Cameracensi primus ædificauit; & Melinum in Brabantiâ de suo patrimonio Episcopatui assignauit.* Hæc ibi.

Libertas Abbatiæ S. Gaugerici Cameracensis.

Castrum Cameracesij construitur.

Porrò

Porro pretium est operę Ottonis Imp. prodere hic diploma: *In nomine Sanctæ & Indiuiduæ Trinitatis, Otto diuina fauente clementia Rex: Quùm petitionibus Seruorum Dei iustis, & rationabilibus, diuini cultus amore fauemus, superna gratia nos muniri nequaquam diffidimus. Proindè nouerit industria seu sagacitas omnium fidelium tam præsentium quam futurorum, quia vir venerabilis Fulbertus Cameracensis Vrbis Episcopus, obtulit obtutibus nostris immunitates Beatæ memoriæ prædecessoris nostri Caroli, in quibus continebatur insertum, qualiter prædictus antecessor noster Carolus Rex nominatam Sedem, quæ est in honore S. Dei Genitricis Mariæ semper Virginis, ob amorem Dei & tranquillitatem fratrum ibidem consistentium semper sub plenissimâ tuitione & immunitatis defensione habuissent. Pro firmitate tamen rei postulauit nos præfatus Episcopus Fulbertus vt eiusdem Regis auctoritatem, in amore & reuerentia Sanctæ Dei Genitricis Mariæ nostrâ auctoritate confirmaremus, quod ita per interuentum dilecti Episcopi nostri Rikarij libenter acquieuimus, & ita concessimus, atque per hoc Præceptum nostræ auctoritatis roborauimus. Præcipiētes ergo iubemus, vt nullus Iudex publicus, vel quislibet ex iudiciariâ potestate, in Ecclesias, aut agros, vel loca, seu reliquas possessiones prædictæ Ecclesiæ, quas moderno tempore in quibuslibet pagis vel territorijs infra ditionem Imperij nostri, iustè & legaliter memorata tenet vel possidet Ecclesia, vel ea quæ deinceps à Catholicis viris, eidem collata fuerint Ecclesiæ, ad caussas audiendas, aut feoda, aut mansiones, aut paratas faciendas, aut fide iussores tollendos, aut homines ipsius Ecclesiæ, tam ingenuos quam seruos *, super terras ipsius commanentes, nequaquam distringendos, vel vllas retributiones, aut illicitas occasiones requirendas, nostris & futuris temporibus ingredi audeat, vel ea quæ supra memorata sunt, penitùs exigere præsumat; sed liceat memorato Præsuli, suisque Successoribus prædictæ Ecclesiæ cum Cellulis, & rebus, & hominibus sibi legaliter subiectis, sub immunitatis nostræ defensione, quieto ordine possidere, & nostro fideliter parere Imperio; atque pro stabilitate nostrâ, vel totius Imperij à Deo nobis collati, vel conseruandi vnà cum Clero populoque sibi subiecto, liberè Dei misericordiam exorare; & quicquid ex indè fiscus noster exigere poterat, in luminaribus ipsius Ecclesiæ concinnandis, perpetualiter concessimus ad habendum. Insuper nostrâ largitione concedimus præfato Episcopo & successoribus eius, omne Theloneum cum monetâ Ciuitatis suæ Cameracensis; eo videlicet tenore, vt nouem partes Episcoporum vsibus deputentur. Decima verò pars ad vsus*

Priuilegium.

* Vide ad an. 868.

fratrum eiusdem congregationis perpetualiter in Eleemosynâ nostrâ proficiat. Prætereà constituimus ne quis Dux, vel Comes, atque Vicarius seu quislibet ex Iudiciariâ potestate nostram vel antecessorum nostrorum Regum auctoritatem, violare præsumat. Quod si fecerit, caussis Regalibus sit obnoxius, & insuper solidis 600. culpabilis iudicetur. Videlicet vt duæ partes in Archiuum ipsius Ecclesiæ admittantur; tertiam Fiscus Regalis noster recipiat, vt nullus tale quid audere deinceps præsumat. Quod ita & nos per hanc nostram auctoritatem confirmamus. &c. *Datum Ingelehemi, anno 5. Regnante Ottone, Serenissimo Rege.* Atque de his hactenùs.

CHRISTI AN. 926. — IOAN. 10. PAPÆ AN. 15.

ANNO 926. Carolus Simplex Rex, Peronæ captiuus vitâ defungitur; Ludouico Filio relicto. Sed vsurpauit Regnum Rodulphus, Richardi Burgundiæ Ducis Filius, illudque per annos duos vi tenuit.

CHRISTI AN. 928. — LEONIS SEXTI PAPÆ AN. I.

S. Vindiciani Corpus in S. Eligij Monte eleuatur.

ANNO 928. Fulbertus Episcopus S. Vindiciani Corpus, in Beati Eligij Monte, inter Templi Cœnobijque ruinas, per Nortmannos, Danos, & Hunnos variè perpetratas, prodigiosè repertum eleuat, atque eleuatum perhonestâ thecâ includit non sine miraculorũm comitatu & sequelâ.

Eleuatio altera Corporis S. Folquini.

Eodem anno Idibus Decemb. Eleuatio Corporis S. Folquini, Morinorum Episcopi. *Molanus 14. Dec. Iperius, Sigebertus, Demochares, & Meyerus,* Qui de istâ eleuatione: *In Bertiniano* (scribit) *Cænobio, Adololphus, Abbas idem & Comes, Corpus Diui Folquini Episcopi leuauit Idibus Decemb. petente Oduino Nepote, ex Fratre Oduino Folquini Præsulis, qui ad hoc ex Regno Lotharij cum Fratre suo aduenerat.* Sic Meyerus ex Iperio. Vide ad ann. 817. & 855.

Ghisnēse Castrum pessimis auspicijs construitur.

Primus Comes Ghisnensis.

Eâdem tempestate *Sifridus (*aliàs Fiscordus*) Dacus* (verba habes Iperij) *Vir militaris, quùm Ghisnas Monasterio Sancti Bertini abstulisset, ibì Castellum ædificauit; sed postmodùm Fiscordus, cordâ se in eodem Castello suspendens, miserè perijt. Arnulphus Senior, Flandriæ Comes, Sifridum (seu Fiscordum) in Rapinâ Ghisnensis Comitatus sustinens, ab eodem, Filiæ suæ stupro turpatur. Arnulphus, ex eo stupro natus, fuit primus Ghisnarum Comes, à quo cæteri Ghisnarum Comites descenderunt. Idem sine honore perijt, nec scitur vbì. Rodulphus Ghisnarum Comes & Franciæ Connestabilis, in Hastiludio lanceâ percussus interijt. Filius eius post patrem Comes Ghisnarum & Connestabilis, iussu Regis Franciæ est decollatus, & Comitatus Ghisnarum Regio Fisco adscriptus. Domus Ghisnensium Comitum apud Audomaropolim,*

maropolim, ab Artesiæ Comitissâ in Monasterium Fratrum Prædicatorum est conuersa. Reginaldus Comes Domni-Martini, nepos Elizabethæ Reginæ Franciæ, vxorem habuit Idam potentissimam Boloniæ Comitissam: qui quùm fortè à Comite Sancti Pauli in facie percussus fuisset, irâ plenus cum Balduino Comite Ghisnarum, fugit ad Balduinum Flandriæ Comitem, bellum cum Philippo Franciæ Rege tunc gerentem. Vterque verò de suo Comitatu, ille de Bononiensi, alter de Ghisnensi Homagium dicto Flandriæ Comiti fecerunt. Hactenùs Iperius, agens de origine & progressu Ghisnensis Comitatus; sed illo infelici.

CHRISTI AN. 929. ANNO 929. Ludouicus Caroli Simplicis Filius Galliarum Rex, Lauduni coronatur. Aderant inter præcipuos Gallorum Proceres, Hugo Magnus, Parisiensis, Heribertus Viromanduorum & Adololphus Bononiæ & Sancti Pauli Comites, *qui Ludouicum* (ait Iperius) *in Franciæ Regem eleuauerunt & coronauerunt.* STEPHANI SEPTIMI PAPÆ AN. 1. Moritur Elftrudis, Calui Comitis Coniux.

Moritur Elstrudis Balduini Calui Flandriæ Comitis Coniunx, atque Gandaui, iuxta mariti tumulum sepelitur. Eius Cenotaphium hoc insignatum est Epitaphio:

Clara fui Elfredi generosi Filia Regis
Elstrudis proprio nomine dicta meo.
Quæ dum præsentis vigui moderamine lucis, *Eius Epitaphiũ.*
Balduini thalamis vsa fui Domini.
Septenis Iunij dum fulsit in Idibus astrum,
Me pius ad superos euocat hinc Dominus.

Lanceam mirandi operis, & clauis Iesu Christi crucifixi sanctificatam, quæ dicitur primi & Magni Constantini Imp. fuisse, donatam Rodulpho Regi Burgundionum & Italiæ, à Samsone Comite, Rex Henricus, precibus, minis, muneribus, additâ & parte Prouinciæ Sueuorum, à Rodulpho Comite extorquet; & hanc ad Insigne & tutamen Imperij posteris reliquit.* Sigebertus ijsdem verbis.

*Germaniæ,

STEPH. 7. PAPÆ AN. 2.

CHRISTI AN. 930. ANNO 930. Fulbertus Episcopus, Eligiani Montis Ecclesiam restituit, atque octo Clericos seu Canonicos seculares ordinat, inibi sub SS. Apostolorum Petri & Pauli patrocinio Domino seruituros. Chronicon Cameracense de his ita habet: *In Monte Sancti Eligij (sic enim locus dicitur) Canonicorum quoque est Monasterium S. Vindiciani Cameracensium Episcopi, quod postquam militaribus viris infiscatur, pro imminutione rerum, ad raritatem Fratrum redigitur.* *Ecclesia Montis S. Eligij instauratur atque 8. Canonici ibidem instituuntur.*

Idem

Itidem & Mareolense Cœnobiũ.

Idem Fulbertus Mareolense Monasterium, à S. Bertiliâ, Guthlando marito, quo cum illibatam seruarat pudicitiam, defuncto; iam ante constructum atque deindè instauratum, Canonicis Regularem vitam viuentibus, incolendum tradit. Vide infrà ad annum 977. Lotharij Regis diploma.

Porrò de S. Bertiliâ in eius vitâ MS. quæ in dicto Monasterio habetur, sic lego: *Dei famula, à coniugÿ vinculo soluta, in viduitate almificam studuit conseruare castitatem; bonumque quod prius mente conceperat, primò omnibus modis complere sategit. Nam omnia patrimonia, quæ eius dominio aduenerant, post obitum patris matrisque, nec non etiam ea, quæ suæ potestati, supra memoratus vir suus reliquerat, diuersorum locorum Monachis, Canonicis atque Sanctimonialibus, sub chartarum auctoritate delegauit; præter vnum soluimmodò fundum, vsu fructuario sibimet reseruatum, qui Mareolo dicitur, in quo proprÿs largitionibus Basilicam condidit, eidemque Aram statuit, in honorem B. Amandi* * *atque vt suauius liberiusque eidem contemplatiuæ vitæ intendere posset, cellulam parietibus ipsius Basilicæ hærentem sibi fecit construi, quam sola ingrediens ad visionem supernæ pacis, bonorum operum passibus sine cessatione omni horâ properabat.* &c.

Beato Amando sacrum.

* Obijt an. 661.

In altero eiusdem loci codice versus hi de Sancta Bertiliâ leguntur.

Epitaphium S. Bertiliæ.

Progenie clara, Christo Bertilia chara,
Huius Matrona Villæ manet atque Patrona.
Est data Guthlando, fit Coniux integra Virgo.
Perstat & est Virgo secum remanento marito.
Hinc ponit vile cœnum; Regale cubile
Intrat, donatur Regi, Regina locatur.

CHRISTI AN. 931. *Adelelmus opes Vedastinas inuadit.*

IOANNIS VNDECIMI PAPÆ AN. I.

ANNO 931. Adelelmus Alchmari Comitis Filius, & hæres, Vedastini Cœnobij opes inuadit, de quo eius loci Chronicon hanc exhibet querelam: *Adelelmus Comes, filius & hæres Alchmari Comitis, cum cæteris bonis, etiam nostrarum rerum adÿt hæreditatem anno ab orbe seruato 931. more Principum illorum Dei inimicorum, quibus (quoniam dicebant, hæreditate possideamus Sanctuarium Dei) Regius Psaltes infausta imprecatur. Id duodecim annis ad proprium commodum res reuocauit magno Monasterÿ malo, caput intonsum corpori præfectus attonso; collabentibus passim moribus illis integris, inscitiâ atque ignauiâ Ducis earum rerum imperiti, atque sensim in sæculares degeneranti-*

bus,

bus, vt Pastorem etiam per abrupta & præcipitia Ducem grex sequatur. Hactenùs.

CHRISTI AN. 932. ANNO 932. Adololphus Bononiæ, & Sancti Pauli Comes, Eduinum, Auunculi sui Eduardi Anglorum Regis Filium, mari submersum, atque in litoris Flandrici crepidinem eiectum, in Æde Bertinicâ honorificè sepelit. Is namq; proditionis per quemdam Pincernam insimulatus, ideoque ab Atelstano Fratre Regno pulsus, in cõtinentem paruâ naui traijcere dum conatur, ortâ tempestate, vndis immersus est, & extinctus. Rex Anglus istam Adololphi pietatem vt intellexit, magnam illi habuit gratiam, multaque Bertinico Cœnobio donaria contulit. *Iperius.* IOAN. II. PAPÆ AN. 2. *Adololphi S. Pauli Comitis officiosa pietas. Hinc B. Bertini Cœnobio dona accessere.*

Hunchaldus Monasterij Sancti Amandi Elnonensis Monachus, atque Rudolphi Bertinici Abbatis instructor (vide ad annum 882.) vitæ terminum figit.

CHRISTI AN. 933. * Quibusdam an. 944. ANNO 933.* Idibus Nouembris, Adololphus Comes, in Bertinico Monasterio suo migrat è viuis: *sepultusque est* (verba sunt Iperij) *in Basilicâ Sancti Bertini, in latere sinistro Capitanei Altaris Sancti Martini, Præter cætera autem donaria, dedit huic loco Calicem sui potus aureum, & Baltheum ad Calicem consecrationis Dominici Sanguinis faciendum. Armillas autem suas Sancto Audomaro ad patenam concessit faciendam. Dederat quoque anteà Sancto Audomaro pallium quoddam auro & Margaritis mirificè intextum.* Sic Iperius. IOAN. II. PAPÆ AN. 3. *Adolph' seu Adolphus moritur, atque apud Bertinicos sepelitur.*

Mortuo sine vllâ Sobole Adololpho, omnes eius Comitatus opes atque ditiones, cum ipso Monasterio, Arnulpho Fratri accesserunt sicque coëuntibus in vnum opibus reddita sibi Flandria est. *Sed* (scribit Meyerus) *fatiscebat indies magis magisque Monastica disciplina apud Bertinicos, quotidianis iactantes sermonibus, haudquaquam licere Comiti hæreditate possidere Sanctuarium Dei.* *Arnulphus S. Pauli secundus Comes.*

CHRISTI AN. 935. ANNO 935. VVirfridus Stephano Morinorum Pontifice defuncto, eiusdem Sedis dignitate ornatur. *Demochares.* IOAN. II. PAPÆ AN. 5.

CHRISTI AN. 936. ANNO 936. Transmarus Atrebatensis Monachus, Nouiomensis atque Tornacensis Episcopus, Gandauense Monasterium Normannicâ rabie euastatum reparari curat. LEONIS SEPTIMI PAPÆ AN. 1.

CHRISTI AN. 938. ANNO 938. Alisa, siue Aleyda, aut Athela, Arnulphi Comitis Coniux, deplorato morbo diu vexata, ad B. Bertini Aram, cuius Basilicam VVirfrido Morinorum & Fulber- LEON. 7. PAPÆ AN. 3.

Adela seu Athela Princeps nostra per S. Bertinū miraculosè sanatur.

to Atrebatium Episcopis, Ducibus introierat, mirantibus cunctis post-liminiò sospitatur. Quo permotus Arnulphus miraculo, maximum exindè D. Bertino honorem habuit. ARKAS Vicum, Castro & Comitatus titulo percelebrem, MERKIAMq; & Petressam, seu Scalas (nunc Calesium) cum omnibus appendicibus Asceterio restituit, adiectis alijs donis penè innumeris, Syluam tamen Castellumque Rutholt, quæ ditionis ARKENSIS fuisse dicuntur, sibi reseruauit. *Iperius.*

CHRISTI AN. 943. *Templū B. Vedasti apud Bethunienses.* — STEPHANI OCTAVI PAPÆ AN. 1.

ANNO 940. Hermanus, Atrebatium Aduocatus atque Bethuniensium Dynasta, adstipulante Euâ Coniuge, Ecclesiam, quam vnicam Parœchialem Bethunia tum habebat, & abs olìm Sanctus Vedastus, Flandriæ occiduæ Apostolus, Virgini-Matri inscripserat, Beati Vedasti donatam titulo, eiusdem Diui apud Atrebates Asceterio concessit. Et hæc quidem ex Ioannis Baptistæ Grammaij sensu in suâ Bethunæâ. Sed quî fit vt Pastores inibi constituendi auctoritas, sit penes Sancti Bertini in Audomarensibus, Archimandritas? Vide infrà ad annum 1540.

CHRISTI AN. 943. *Arnulphus Comes S. Vedasti Monasteriū sibi vindicat.* — MARINI SECVNDI PAPÆ AN. 1.

ANNO 943. (Sigeberto 931.) Arnulphus Comes, Atrebato & D. Vedasti Monasterio, vi & armis abs Adelelmo receptis, eiusdem Cœnobij init Præfecturam. Chronicon ita indicat: *Arnulphus Comes Flandriæ, Balduini Calui Filius, vir pietate & bellicis Artibus illustris, complura templa partim restituit diruta, partim instituit noua. Hic vi & armis recepto Atrebato Castroque Nobiliaco, vicem tandem reddens Filio* (Adelelmo) *eius Patris* (Alchmari) *qui simile in Patrem suum tentauerat, excedere Regimine huius domus coëgit, eamque regendam suscepit, eò tolerabiliore conditione, quòd pro Templis & Aris, sæpè cum Barbaris confligens, magnam à Summo Pontifice in res Ecclesiasticas accepisset potestatem: maximè autem quòd non malè curaret Monasteria, creatis sub se Abbatibus, quibus incumberet Monasticæ disciplinæ cura; ipse intereà curiosus reformationum. Hâc primariâ in hoc Monasterium auctoritate vsus est annis duodecim, facto principio ab anno seruatoris 943.* Huc vsque Chronicon. Vide ad annum 912. & 931.

Monasteria ab Arnulpho reformata.

Quæ porrò illa fuere Monasteria ab Arnulpho Comite reformata? Recenset Meyerus: Blandiniense, Gandense, Tornacense, Marchianense, Hasnoniense, Ronnacense, Atrebatense, Turholtense, VVoromholtense, Diui Richa-

rij, Diui Bertini, Diui Audomari, Diui Syluini, Diui VVulmari, D. Amandi, D. Berthæ, Diuique Amati Duacensis. *Hæc Meyerus ad annum 940.* Consentit Iperius octodecim reformata esse attestans; verùm decimum octauum non habeo.

Christi An. 944. ANNO 944. Arnulphus Comes, Regiminis Bertinici Cœnobij anno vndecimo, corde compunctus, quùm videret sub se, Fratre & Patre collapsam esse Religionem, ab VVirfrido (alias VVitfrido, & VVicfrido) Morinorum Episcopo, ordinari postulauit Sanctum Gerardum, natione Namurcensem, celeberrimum huius & aliorum Monasteriorum reformatorem. *Iperius, Molanus, Bresinius, Tilletius &c.* *Mart. 2. Papæ An. 2. Arnulphus Præfecturam dimittit, eíque S. Gerardũ iubet præponi.*

Hinc Sanctus Gerardus adiuuante Arnulpho, reformationi Bertinicorum vt intendit, quotquot ibi Ascetas reperit, qui veterem, sanctioremque viuendi formam suscipere recusarent, Flandriâ iubet excedere, alióque migrare. Illorum nonnullos in Angliam profugos Atelstanus Rex, rerum indigentes humaniter excepit, Monasterio ad Balneas (vulgari nomine Balde) ad habitandum concesso. *Bertinēse Cœnobiũ reformatur.*

Christ. An. 945. ANNO 945. *In pago Parisiensi, nec non etiam per diuersos pagos, hominum diuersa membra ignis plaga peruaduntur, quæque sensim exusta consumebantur donec mors tandem finiret supplicia. Quorum quidam nonnulla Sanctorum loca petentes, euasere tormenta. Plures tamen Parisijs in Ecclesia Sanctæ Dei Genitricis Mariæ sanati sunt: adeo vt quotquot illò peruenire potuerint, asserantur ab hâc peste saluati.* Frodoardus ijsdem terminis. Vide ad annum 1092. & 1095. *Marin 2. Papæ An. 3.*

Christi An. 946. ANNO 946. Bertinici Cœnobij rebus splendori pristino restitutis, Beatus Gerardus ad Blandiniensis Cœnobij reformationem sese comparat, substituto priùs in Sancti Bertini, non tamen sub nomine Abbatis, Agillone Tullensi Monacho. Audiendus hic Iperius: *Gerardus, inquit, Abbas noster, vir Sanctissimus, hac Abbatia, quoad Religionem, benè disposita, ad Blandiniensem, in qua reformanda multùm laborauerat, & adhuc sua personali præsentiâ multùm indigebat, redire deliberans; videns se personaliter vtrobique non posse vacare, in hoc Monasterio, Regularis vitæ Regimen, loco sui, commisit Venerabili viro Beato Agilloni Monacho, quondam Sancti Apri Toleta-* *Agapiti secvndi Papæ An. 1. Blandiniense Cœnobiũ apud Gādauenses reformatur.*

ni, iunctoſibi VVeimaro Blandinienſi Monacho, non tamen ſub nomine Abbatis. Nam & Beatus Agillo, inter Abbates noſtros non nominatur. Et ſic Dompnus Sanctus Gerardus, ad Blandinium rediit, poſtquàm hoc Monaſterium rexerat annis tribus.* Hæc ille.

* Legendum *Tulienſis*, ſeu *Tullaii*. Vide Molani Natt. 30. Aug.

CHRISTI AN. 947. *B. Agillo.* AGAPIT. 2 PAPÆ AN. 2.

ANNO 947. B. Agillone, de quo iam diximus, è viuis erepto, VVido Beati Gerardi Nepos, conſentiente Arnulpho Comite, Bertinici Aſceterij XXV. Abbas conſecratur: *qui promotus in Abbatem* (iterum Iperius) *iuuentutis ſuæ gaudia nimium ſectabatur. Quam obrem fuit hinc à Beato Gerardo depoſitus, vixque Comes à Beato Gerardo obtinere potuit, vt eum permitteret ad alium locum promoueri: ſed finaliter inſiſtente Comite, tranſlatus eſt ad Abbatiam Sancti Bauonis Gandenſis &c.*

CHRISTI AN. 948. AGAPIT. 2. PAPÆ AN. 3.

ANNO 948. Ludouicus Galliarum Rex, ſuorum proditione Nortmannis traditur, atque Lugduni in carcerem compingitur, Verùm enimuerò

CHRISTI AN. 949. AGAPIT. 2. PAPÆ AN. 4.

ANNO 949. Ottone Imp. in Gallias liberandi Ludouici Regis ergo, cum triginta duabus legionibus aduentante: illius metu, carcere Rex ſoluitur. *Vide Sigebertum.*

CHRISTI AN. 950 *Berengarius Epiſcopus Atrebatenſis. Villam Lambres Comiti Flandriæ cedit. S. Gaugerici apparitio.* AGAPIT. 2. PAPÆ AN. 5.

ANNO 950. Berengarius, Natione Germanus, atque Ottoni Cæſari ſanguine iunctus, Atrebatenſis Pontifex renuntiatur. Is, quòd Cameracenſes villam LAMBRES (vide ad annum 896.) ei aperire nolebant, eandem Flandriæ Comiti, quo ſibi ad vlciſcendum adiumento eſſet, an ſatis æquè? tradidit. *Et quia* (habent Eccleſiæ Atrebatenſis tabulæ) *Eccleſiam Sancti Gaugerici polluerat homicidiis: quadam die, dùm Coloniæ moraretur: à Beato Gaugerico iniuriarum ſuarum vltore grauiter in ſomnis percuſſus, & ob hoc ægrotans, modicùm ſuperuiuens interiit & in Eccleſia S. Gereonis Coloniæ eſt ſepultus.* ſic ibi. Eiuſdem apparitionis S. Gaugerici meminit Demochares Tomo 2. cap. 15.

VVidone (iam de illo egimus, ſc. an. 947.) à Bertinici Cœnobij Regimine excidente, Hildebrandus Arnulphi Comitis Nepos, tuendis aut ſarciendis potiùs rebus aduocatur, atque ab VVicfrido Morinenſi Epiſcopo, eius Cœnobij Antiſtes inauguratur: *Vir* (ſcribit Iperius) *ad omne bonum promptiſsimus, hoc Monaſterium ſic rexit & prouexit, vt omnibus per circuitum, ſuo tempore foret exemplum.*

CHRISTI AN. 951. *Balduinus, Arnulphi Comitis Filius cõiugatur.* AGAPIT. 2. PAPÆ AN. 6.

ANNO 951. Balduinus, Arnulphi Comitis ex Adelâ ſeu Aliſâ coniuge filius, in coniugalem copulam venit cum

Macthil-

Macthilde, Hermanni Saxonum Ducis Filiâ; quibus ex nuptijs prodijt Arnulphus Iunior appellatus.

CHRISTI AN. 952. ANNO 952. Corpora Sanctorum Richarij Cetulensis Abbatis, & VValerici, (aliàs VValarici, & Valerici,) presbyteri & Confessoris, studiosa Comitis Arnulphi pietas, ad Bertinense Cœnobium curat transferri. Testis idoneus Iperius, qui *Comes Arnulphus Senior* (scribit) *Sanctarum Reliquiarum auidus, Corpus Sancti VValarici, de suo loco per Danos destructo, ad hoc Monasterium nostrum direxit IX. Cal. Sept.* Et paulo póst, *Quinto post hoc die, id est IV. Cal. Sept,. Corpus Sancti Richarij est à predicto Comite, ad hoc Monasterium deportatum: quæ duo SS. Corpora suis locis sunt postmodùm restituta, per Arnulphum secundum.* Sic ille. Restituta, inquam ego, fuerunt, Hugone Capeto Francorum Rege, eadem multo studio reposcente. Vide Molani Natales x. Ian. & 26. April. Item hîc ad annum 981. AGAPIT. 2. PAPÆ AN. 7. *Translatio Corporũ SS. Richarij & VValerici.*

CHRISTI AN. 953. ANNO 953. Octobris octauâ, Hungari ad Cameracum obsidendum vt aduolant; triduo elapso, vasa conclamare, castraque, vnde venerant, reducere compulsi sunt. AGAPIT. 2. PAPÆ AN. 8.

Eodem tempore, Corpus Sancti Syluini Episcopi ad Sancti Bertini Monasterium etiam transfertur: de quâ translatione ad annum 716. ex Molano iam ante dictum: hîc verò explicatiùs ab ipso, vnde is hausit, Fonte, Ioanne Iperio: *Eodem tempore* (scribit) *idem Comes Arnulphus Senior Corpus Sancti Syluini de Alchiaco, per modum Vadij receptum huc attulit; eâ tamen conditione, vt si statutâ die, & ante pulsationem* PRIMÆ *in hoc Monasterio non redimeretur, idem Sãctũm Corpus nobis perpetuò remaneret. Die statutâ venerunt Alchiacenses cum precio vt Vadium redimerent; & Morini manserunt illo sero. Manè segniùs surgentes, & ad Sithiu propinquantes, audierunt sonum Campanarum in Sancto Bertino. Subdentes igitur calcaribus equos, ad Monasterium Sancti Bertini celeriter peruenerunt. Oblato precio, Sancti Corpus repetunt, allegantes fraudulenter à nobis sic tempestè pulsari* PRIMAM. *Quibus Abbas respondit horam esse tardam, nullamque fraudem interuenisse: & quæsiuit quisnam* PRIMAM *pulsasset. Et quùm ad campanas deuentum, viderunt eas, sine humano Ministerio, Dei nutu ventilari, quasi gaudium nuntiantes. Sanctumque Syluinum locum sibi perpetuæ requietionis hîc elegisse. Quo viso miraculo Alchiacenses tristes ad propria redierunt.* *Translatio Corporis S. Syluini.*

Hæc Iperius. Vide ad annum 716.

CHRISTI AN. 954 *Vedastini Cœnobij reformatio.* AGAPIT. 2. PAPÆ AN. 9.

ANNO 954. Arnulphus Comes Vedastinum Monasterium,ad priscum Religiosæ vitæ splendorem,per Hildebrandum Bertinensium Abbatem, Nepotem suum reuocat. Et quidem commodùm id Comes cogitauit, Hugone tertio,& altero Hugone quarto, quos Vedastinis dederat ex ordine Abbates,è viuorum societate sublatis. Vnde Vedastinum Chronicon: *Hildebrandus Arnulphi Flandriæ Comitis Nepos,anteà Abbas Bertinicus,sub annũ restitutæ salutis & gratiæ 954. ab auunculo gubernationi* (domus Vedastinæ) *fuit admotus,vir, vt scribunt Bertiniani, ad omne bonum promptissimus, eáque caussâ præfectus Vedastinis, vt Religiosos ad eas reuocaret virtutes, quæ Monachismum primis ornabant temporibus. Quod octo circiter annis,nescitur an votis respondente successu,fecit,tum vt volunt quidam, hoc Monasterio exactus; tum vt ijdem Bertiniani testantur, ab Arnulpho vetulo reuocatus, vt rursùm eorùm præesset Cœnobio.* Sic ibi.

Cæterum Hildebrando ad Vedastinos concedente, Regenaldus 27. Abbas Bertinicis est datus Arnulphi consilio, & Hildebrandi precibus: *qui quamquam circa gregem* (scribit Iperius) *sibi commissum satis esset sollicitus; breui tamen tempore, factus est amabilis omnibus.*

Corporis S. Maximi Inuentio.

Beati Maximi Regiensis Episcopi Corpus, apud Vimam, quarto abs Terüannâ lapide inuentum memoratur; atque Terüannam ab VVicfrido Episcopo translatum reuerenter in Æde Principe conditur. *Meyerus.* De eodem his verbis Molanus: *Beati Maximi Corpus Terüannenses, in Vimensi Ecclesia,prout voluerat,humauerunt:vbi locus Sepulturæ adhuc visitur. Ideoque iam dicta Episcopalis Ecclesia,de eo quatuor habet festa duplicia:* DEPOSITIONIS, *quinto Cal. Dec.* OCTAVÆ & RELATIONIS, *ex Bolonia, secundo Non. Decemb.* INVENTIONIS, *Idibus Septembris, quæ fuit anno 954.* & OSTENSIONIS, *quæ contigit anno 1165. per Milonem Episcopum, præsentibus alijs duobus, Balduino Nouiomensi & Roberto Ambianensi. Propter Vrbis autem excidium,capsa Reliquiarum eius est Ipras Flandrorum, cum solemni processione introducta.* Sic ille in Natt. 27. Nouemb.

CHRISTI AN. 955. AGAPIT. 2. PAPÆ AN. 10.

ANNO 955. Ludouicus Francorum Rex moritur; succedit Lotharius, eius ex Gerbergâ Coniuge, Ottonis Imp. Sorore Filius. Regnauit annos XXXI. *Sigebertus.*

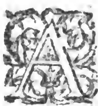
AN-

CHRISTI AN. 956. ANNO 956. Moritur & Fridericus, Archiepiscopus Maguntinus. Eius partes excepit Gulielmus, dicti Ottonis Imp. Filius. *Idem.* IOANNIS DVODECIMI PAPA AN. I.

CHRISTI AN. 957. ANNO 957. Hungari, per eundem Ottonem, bello penitùs conficiuntur. Et hæc quidem de Ottone, Berengarij Episcopi nostri Parente. IOAN. 12. PAPÆ AN. 3.

Arnulphi Magni consenescente Imperio N. de Bethuniâ, Heremari, Bethuniensium Dynastæ Filius atque hæres, Sancti Præiecti Cellam, intra Castri sui terminos infessam reparauit; reparatam priuilegijs & exemptionibus adauxit, parentis supremam insecutus voluntatem: *Estque* (I. B. Gramaij sunt verba) *hæc suburbana Curialis, per Dominos ad Aram Sancti Petri in Abbatis Villâ; vndè Præpositus cum aliquot Religiosis Benedictinæ Familiæ missus, Sacris incepit operari, & populo Sacramenta administrare. Illic pars Reliquiarium Sancti Præiecti, quam dedit Gallia.* Vide ad annum 1188. & 1521. *Prioratus S. Præiecti iuxta Bethuniam.*

BALDVINVS QVARTVS
FLANDRIÆ COMES.

CHRISTI AN. 958 ANNO 958. BALDVINVS III. Superstite etiamnum Arnulpho Patre, verùm publicę rei gerundæ, atque ætatis fesso, Flandriæ Comes renuntiatur. Sed, ô conditionem humanam! quùm tertius hoc nomine Princeps censeretur, tertium Imperij annum lethalem sibi expertus est. IOAN. 12. PAPÆ AN. 3.

Eodem anno moritur Berengarius Episcopus Atrebatensis; post cuius obitum, *Engelramus Corbiensis Cœnobij Monachus,* (verba sunt tabularum Ecclesiæ) *Sedem Episcopalem promeruit; & in colligendo Ecclesiæ distracta, multùm laborauit. Hic Peronam villam Sanctæ Dei Genitricis, quam Hasbanienses more beneficiali tenebant, quùm in Conuentu generali, apud Brunonem Archiepiscopum repeteret, quia priuilegium originale super possessione sua non exhibuit, a caussa decidens, Capellanum suum, qui hoc debuerat attulisse, ob eius fraudem vel negligentiam, Ecclesiæ suæ priuauit beneficio: & ampliauit Ecclesiam Beatæ Mariæ Cameracensis ad plagam Occidentalem, in qua requiescit.* Hactenùs ibi. *Engelramus Episcopus Atrebatensis.*

Is Engelramus Corpus Sancti Hadulphi ex Beati Petri

Sacello

Eleuatio Corporis S. Hadulphi.

Sacello, ipsis Vedastini Monasterij septis incluso, eleuauit, & in maiorem eius loci Ecclesiam honorificè transtulit. *Vide ad annum 729.*

S Gerardus moritur.

Sanctus Gerardus, Bertinici Cœnobij, aliorumque egregius instaurator, in Broniensi Cœnobio, ad quod post toleratos variè labores sese contulerat,

———meritorum lumine clarus,
Ad fontem vitæ sitiens, plenusque dierum,
Deposito fragilis tandem velamine carnis,
Christi lucifluam Iesu transmigrat in aulam.
Prænitet Octobris quando lux tertia Mensis.

Molanus in Natt.

CHRISTI AN. 959. *Claret miraculo.* | IOAN. 12 PAPÆ AN. 4.

ANNO 959. Arnulphus Comes ab acerbissimo calculi dolore, meritis dicti Beati Gerardi, miraculosè liberatur. Fertur is Arnulphus, quùm medici incisionem suaderent, latinè in hæc verba respondisse. NON SVSTINEBO, NE DVM INDVLGENTIVS QVÆRAM VIVERE, INCLEMENTIVS INCIPIAM MORI. *Baronius ad hunc annum in Annal. Meyerus ad annum 964. Surius Tomo tertio. Frodoardus &c.*

Porrò Arnulphus in gratiam receptæ sanitatis; Remos venit, & Ecclesiam Sanctæ Mariæ (Religiosum Principem id decebat) non modico argenti pondere munerauit. Vndè arcæ in quibus Sanctorum Calisti & Nicasij, atque Sanctæ Eutropiæ membra, cæterorumque Sanctorum quondam Corpora continentur, ornatæ & coopertæ sunt. Sed & quendam Euangeliorum librum, auro argentoque decorauit. Monasterio quoque Sancti Remigij dona contulit. *Frodoardus.*

Translatio Corporis S. Bertulphi.

Corpus Beati Bertulphi (de quo ad annum 670.) in Beati Dionisij, apud Rentiacenses hactenùs adseruatum, Nortmannorum metu, Bononiam ab Erkengario Comite transfertur. *Meyerus.*

Rerum permutatio in Belgicâ, pecuniæ defectu.

Hâc tempestate, Nummorum penuriâ vrgente, rerum permutatio in Belgicas ditiones introducta est; adeò vt pari Gallinarum Anserem, totidem Anserum porcum, tribus agniculis veruecem, totidem vitulis vaccam, & in cæteris conformiter, Belgæ vicissim sibi compararent. Lege Epitaphium Balduini nostri ad annum 961.

CHRISTI AN. 960. | IOAN. 12 PAPÆ AN. 5.

ANNO 960. Alisa, (aliàs Athela, seu Adela, & Adula) Arnul-

Arnulphi Principis Coniunx, Brugis mortem oppetit; atque Blandinij in Beatæ Virginis Sacello tumulatur. Eius eccùm Epitaphium: *Alisa Flandriæ Comes moritur.*

Coniunx Arnulphi decus hîc sortita Sepulchri,
Non moritur meritis, corpore facta cinis.
Personas orbas nam fouit vt altera Dorcas,
Cui piè consenuit gratia, quam habuit.
Sole senas decimas præfert Octobris Idæas,
Hora notans obitum, quo petit hæc Dominum.
Exequijs Adulæ properantes quique vacate,
Vt pretio meriti culpa queat redimi.

Meyerus, Oudegherstius.

Moritur & VVirfridus Morinorum Episcopus, Dauide Corberico in eius locum eunte successore. *Demochares.*

CHRISTI AN. 961. ANNO 961. Balduinus Comes, ex bello contra Normannos in subsidium Lotharij Regis fortiter gesto, incolumis domum reuersus, anno Imperij tertio, Bergæ Sancti VVinoci, morbo papularum, siue Variolarum è viuis, superstite Arnulpho Patre, recedit: atque Audomaropoli apud Bertinenses sepelitur sub humili tegumento lapideo. Arnulphi hîc appendam ex Cenotaphio sumptum Epitaphium: IOAN. 12. PAPÆ AN. 6. *Item Balduin⁹ Alisæ Filius.*

Tempore qui sperant hoc sæclo viuere longo;
Aspiciant quis sit conditus hoc tumulo.
Heu mors! Cur iuuenem Balduinum sæua necasti;
Quartum Flandrensem magnificum Comitem?
Ecce, Arnulphe tuus, Magne, est hic gnatus & hæres,
Qui te dante tuum suscipit Imperium.
Iste superstite Patre suo Arnulpho tribus annis
Flandrinam rexit egregiè Patriam.
Multas præterea villas, quas struxit hic vnus,
Muris Brugenses munijt ipse etiam. *Brugæ muris cinctæ.*
Instituitque suos mercarier hic sine nummis,
Mutans pro rebus res alias alijs.
Duxit in vxorem Macthildem Saxoniensem,
Iunior Arnulphus quâ genitrice oritur.
Hicque sui postquam genitoris fit vice Princeps,
Haud multo regnans tempore, Mors in eum
Sæuijt, & Iani hâc priuauit luce Kalendis;
Diui Bertini conditus Ecclesiâ est.

Mathildis Balduini Coniux thalamũ redintegrat.

Cęterùm dicta Macthildis, Balduini Coniunx, thalamum reparauit cum Gotfrido Arduennæ Comite, cui genuit Gotfridum, Gotelonem, Lotharingiæ Duces, & Henchilonem Eynhamæ Regulum. Hic Henchilo filiam vnicam Reynero Hannoniæ Comiti elocauit, quo ex Connubio multas Familias coniunxit & illustrauit. *Ludouicus Bresinius in Chronico. Vide Sigebertum ad annum 1005. & hîc infrà ad annum 1009.*

ARNVLPHVS MAGNVS, ITERATO FLANDRIÆ COMES.

Christi An. 961. — Ioan. 12. Papa An. 6.

NNO 961. ARNVLPHVS MAGNVS, siue SENIOR, Balduino Filio, cui Imperium resignarat, præmaturè defuncto, rei Flandricæ gubernaculo iterùm admouetur.

Autbertus Episcopus Atrebatensis.

Ausbertus, siue Autbertus, ex Vedastini Cœnobij Asceta, Engelramo per id temporis defuncto, Atrebatensis Sedis Pontifex nominatur. *Hic collectis* (verba agnosce tabularum eius Ecclesiæ) *stipendijs, octo Canonicos in Ecclesia Sancti Auberti Cameracensis deputauit, in quâ post quinque suæ ordinationis annos est sepultus.*

Regenaldus, Bertinensium Abbas, Elephantiasi, siue leprâ percussus, à regimine remouetur. Hinc Hildebrandum Arnulphus Auunculus Atrebato reuocat, ac Bertinicis reddit. *Iperius. Vide ad annum 950. & 954.* Cæterùm Chronicon Vedastinum ad annum 968. Hildebrandum Cœnobio isto expulsum scribit, Lothario Rege id annuente.

Christi An. 964. Arnulphus Princeps noster moritur. — Ioan. 12. Papa An. 9.

ANNO 964. Arnulphus Magnus decrepitam nonaginta duorum annorum ætatem ad mortalitatis terminum perducit, & Gandaui sub humili saxeo tegumento funeratur, quùm annos ferè 47. Flandriæ gloriosè præfuisset. Eius Epitaphium Gandauo petitum hîc habe:

Ius subiens mortis Arnulphus, Marchio fortis,
Legerat hîc requiem Iudicis ante diem.
Hic Patre Balduino generatus Principe diuo,
Balduinum genuit, quem cita mors rapuit.
Laudis in exemplum statuens hoc nobile templum,
Huc VVandregesilum transtulit ille pium.

Ergo

Ergo diu Sospes Patriam regit, & premit hostes;
Cui prece solamen Lector adoptet. Amen.

ARNVLPHVS IVNIOR V. FLANDRIÆ COMES.

CHRISTI AN. 964.

IOAN. 12. PAPÆ AN. 9.

NNO 964. ARNVLPHVS II. Cognomento IVNIOR, defunctos Patrem Balduinum, & Auum Arnulphum, in fugaces hosce titulos subsequitur, atque Flandriæ quintus Comes salutatur. Quo in teneris adhuc agente, rerumque gerundarum imperito, Lotharij Regis cupiditas, & ab illâ, violentia, Principatum eius inuasit. *Boloniæ* (scribit Marchantius) *& Teruannæ, Sampauliuè ditionum possessione, huic hæredibusque ereptâ; & ad filios Gulielmi Comitis Pontiui, quo iure quâque iniuriâ translatâ; sic tamen vt vterque fidem & clientelam Comitibus Flandriæ iuraret.* Sic Marchantius, ex Sigeberto & alijs. Consonat Meyerus hac Methodo: *Arnulpho mortuo, facile Francorum armis, ob immaturam nouelli Principis ætatem, in Flandriam patuit irruptio. Lotharius Rex statim Atrebatum, Duacum, Hanas, cum alijs plerisque locis inuasit, Flandriamque omnem, quod & Sigebertus testatur, Lysa tenus rapinis & incendijs fœdauit. Detracta item eodem tempore Bononica ciuitas tota, alienatus Teruannicus Comitatus, &c.* & pòst paulò: *Ad Gulielmum Pontacensem Comitem, auxilio Francorum subnixum omnia deuenere; cuius alter filiorum factus est Comes Teruannicus, seu Fani Pauli: alter, Erniculus nomine, Comes Bononiensis, in fide vterque & clientelâ Comitum Flandriæ. Vocitabant enim Comitem Flandriæ, Marchionem, & Monarcham, quasi supremum Principem, seu Comitem Comitum.* Hactenùs ille. Consule Ioannis Tilletij Historiam Regum Franciæ, ad Lineam Comitum Bononiensium, & ibi reperies dictis conformia.

Lotharius Rex, Bononiã, Teruãnam atq; S. Pauli Castrum inuadit.

Beatus Dunstanus (Iperij sunt verba) *Cantuariensis primæ Metropolis Anglorum, Primas & Archiepiscopus instituitur. Sicque ab Anglia veniens, vt Romam pergeret, ad hoc Monasterium* SITHIV *declinauit; quem Dominus Abbas Hildebrandus gratificè ac cum honore recepit, & hic aliquanto tempore mansit, anno Domini IXᶜ. LXIIII.* Posteà præparatis in iter necessarijs, hinc Romam proficiscitur, & à Papa Ioanne nominis eius* XIII.*

S. Dunstanus ad Bertinicos diuertit.

* Baron. in ann. 960.
* Baron. 12.

Pallium cum plenitudine potestatis accepit, &c. Hactenùs ille.

Morinenses, Baucone, aliàs Dauide, pedum pastorale, cum vitâ dimittente, succedaneum agnoscunt Framericum. *Demochares.*

CHRISTI AN. 965. ANNO 965. Otto Imp. Pentecosten Aquisgrani celebrat, eò Gerbergâ Francorum Reginâ, & Hathuide, Hugonis Parisiorum Comitis vxore, Sororibus illuc concurrentibus, inuisendi & congratulandi gratia. Cuius hîc vel ex eo mentio, quod IOAN. 12. PAPA AN. 10.

CHRISTI AN. 967. *Viboldus Episcopus Atrebatensis.* *Lusus tesseræ seu aleæ clericis inhibitus.* ANNO 967. Atrebatenses ab dicto Ottone Viboldum (Demochari Vnibaldum) Nouiomensis Ecclesiæ Archidiaconum, Pontificem sibi impetrarint: qui licet vix per annum rexerit, tamen ab eodem Imperatore Cameracense Dominium obtinuit; atque *ludum alearum* (verba sunt monumentorum Ecclesiæ Atrebatensis) *cui suis diebus Clerici fuerant valde dediti, tesseris quibusdam concordiam virtutum continentibus, fælici subtilitate commutauit. In Ecclesiâ Cameracensi iacet tumulatus.* Hæc ibì. IOANNIS DECIMI TERTII PAPA AN. 2.

CHRISTI AN. 968. ANNO 968. Floret Framericus, in Vedastinam Sedem, post Hildebrandi ad Bertinicos recessum promotus. Imperauit ad annum vsque 972. tum migrare iussus, morte euocante. IOAN. 13. PAPA AN. 3.

Campanarum Benedictio. Eodem anno, Ioanne Papâ regnante, contigit primariam Lateranensis Ecclesiæ Campanam, miræ magnitudinis recens ære fusam, super Campanile eleuari; quam priùs idem Pontifex, sacris ritibus Deo consecrauit, atque Ioannis nomine nuncupauit: qui sacer ritus in Ecclesiâ perseuerauit, vt eo modo quo ipse vsus, Campanæ in Ecclesijs collocandæ, Deo primùm, imposito eis nomine dicarentur: quod testantur veteres Codices Rituales. Licet errore vulgi pro arbitrio vtentis vocibus, dicantur baptizari Campanæ, quùm ita ab Episcopis benedicuntur; non aliunde baptismi, in re longè dispari mutuati nomen, nisi quòd sicut in Baptismo, nomen imponitur Baptizato, ita in eâ consecratione, nomen Campanæ daretur; siue eâ ratione, vt distingui posset à cæteris, vel quòd magis conduceret ad pietatem, si voce Sancti alicuius diceretur populus ad Ecclesiam conuocari. *Baronius, in ann.*

Otto Imp. in terrâ Saxonicâ venas auri & argenti primus industriâ suâ aperuit. *Sigebertus.*

CHRISTI AN. 969. | IOAN. 13. PAPÆ AN. 4. *Thiedo Episcop. Atreb.* | *Sacræ Eucharistiæ miraculum.*

ANNO 969. Viboldo, Atrebatium Pontifice, è viuis anno superiore sublato; Thiedo, aliàs Teudo, Theodotus, & Theodosius, patriâ Senensis, & Sancti Seuerini, in opido Coloniensi Præpositus, ab Ottone Imp. substituitur. *Hic post multas tempestates* (verba sunt Eccl. Atreb.) *& iniurias ab eis illatas, qui Principatum sibi in Vrbe Cameracensi vendicabant, Coloniam veniens, & ibidem in Domino obdormiens, in Ecclesiâ, de quâ sumptus est, requiescit. De isto etiam legitur, quòd quùm Missam celebraret, Hostia cælitus eleuata, ei tanquam familiari amico, in manus prosilierit.* Sic ibì. At Demochares, quod postremum notaui, sic narrat: *Hic cum Missam Atrebat. Episc. celebraret, Hostia è manibus emissa in cælum euolauit.*

CHRISTI AN. 970. | IOAN. 13. PAPÆ AN. 5. *Leodicensis Opidi initia.*

ANNO 970. (Sigeberto 972.) Leodicense opidum, ab Rogero Episcopo, muris lateritij operis circumuallatur, Ædificijs honestatur, maior Ecclesia Corpore Sancti Lamberti insignita à fundamentis instauratur, atque Cœnobium Sancti Ioannis Euangelistę in Insulâ exædificatur.

CHRISTI AN. 972. | IOAN. 13. PAPÆ AN. 7.

ANNO 972. Malefridus, Cœnobij Vedastini Antistes consecratur. De illo sic Chronicon: *Malefridus, aliàs Maledulphus, anno salutis 972. suscepit huius Domus administrationem, proximo prædecessore multis quidem felicior annis, sed tempestate nihil benigniore, in multis etiam calamitosiore. Annos siquidem administrationis in vicesimum produxit annum, leui tamen gratiâ; quòd in eis plurimos aduersos sæuior tempestas attulerit casus. Inter quos est memorabile totius Monasterij incendium, quod tum sæuijsse videtur, cùm Capetus validâ factione subnixus, Regnum Gallorum vsurpans, ab Arnulpho minùs assentiente alienus, eum bello prosecutus est; quo circumfusos huic Ciuitati pagos, agrosque populatus est, & incendit, ipsumque Atrebatum cœpit, ac ignibus sicut putatur, afflixit, vt Monasterij conflagratio, commune fieret malum pluribus.* Hæc ibì. Vide infrà ad an. 987.

CHRISTI AN. 974. | BENEDICTI SEXTI PAPÆ AN. 2. *Castrum Bossutanum in Hannonia.*

ANNO 974. *Otto 2. Imperator Castellum Buxudis obsidet, captum diruit, captos in eo exsiliat.* Sigebertus eodem stylo. Est autem Castellum istud hodiè Arx Hannoniæ pulcherrima, vulgo BOSSVT nuncupata, titulo Comitatus insignis, cuius Dynastiam hodie tenet Maximilianus de Henni Bethuniensis opidi gubernator, seu Toparcha. De eodem Castello Iustus Lipsius in suo Louanio sic posuit: *Reginerius Longicollus cognomine, & Lambertus, ille*

Louanie in Brabantia.

Montensium (id est Hainauiæ) iste Louaniensium Comes, Fratres, suis ac Francorum copijs freti, Garnerium & Reinoldum paterni patrimonij occupatores acie vincunt. Id factum anno 972. Vincunt, inquam, acie; nec tamen omnia loca occupant: & ad obsidia conuersi, Castellum Buxidis (Bossutum hodiernum esse censent, quo ducit magis vetus scriptio, Buxudis) hoc dico Castellum muniunt, & refugium sibi, ac prædis receptaculum habent: quas quùm effusè agerent, alijque Imperatorem vt læsum, in partes vocarent, venit Otho, & Castellum obsidet, expugnat, euertit. Sic ille l.1.c.9.

CHRISTI AN. 977.

ANNO 977. Lotharius Rex, ad instantiam Emmæ Coniugis, bonorum Mareolensi Cœnobio à S. Bertiliâ alijsque factam collationem, diplomate sancit ac fixam habet. En prestò: BENEDICTI SEPTIMI PAPÆ AN. 3.

Bona Cœnobij Mareolensis in Artesiis confirmantur.

Lotharij Regis diploma.

IN NOMINE SANCTÆ ET INDIVIDVÆ TRINITATIS DIVINA PRÆORDINANTE GRATIA, REX LOTHARIVS: *Si in diuinis cultibus Ecclesiam Dei ad summum Sanctæ Religionis Statum sustollere conamur, ab ipso omnium bonorum remuneratore confidimus nobis fore compensandum. Igitur notum esse volumus omnibus Sanctæ Dei Ecclesiæ Fidelibus, præsentibus & futuris, quoniam nostræ dignitatis præsentiam dilecta Coniux nostra Emma adiens, nobis retulit dolendo, quoddam Cœnobiũ, à Venerabili Fulberto Præsule, sub Regulari Canonicorum norma, nobiliter secus Atrebatum, super Satis fluenta olim constructum fuisse, quod situm est in villa, quæ dicitur Mareolum, nunc verò penitùs destructũ per violentiam secularium, & nimiam cupiditatem Theudonis Episcopi, remotis indè omnibus, quæ prædictus Fulbertus, eiusque Successores tradiderunt Cœnobio S. Amandi & S. Bertiliæ, ad opus Fratrum, ob remedium animarum suarum, nostrorumque Antecessorum. Quocirca prælibata Coniux nostram reuerenter expetijt munificentiam, vt concessas res Præcepti nostri munimine, iam dicto Monasterio corroborare dignaremur. Nos verò interuentu dilectæ Coniugis nostræ Emmæ, fidelisque Dridonis, ob spem diuinæ remunerationis, pro statu & incolumitate Regni nostri, piæ petitioni assensum præbuimus, & iam dictas res Canonicis prælibati Monasterij reddi præcipimus: scilicet mansum in Dominicatu quod Fulbertus Episcopus dedit eis in villa Mareolo vsque ad fluuium Satis. In ipsa villa Molendinum vnum, situm coram manso Ecclesiastico, & decimas quatuor Molendinorum, quas Præsul Engramnus eis contulit. Simili modo mansa duo in iam prædicta villa; & Sedes duas in terra arabili, & bonaria 24. ad opus Fratrum ipsius loci; medie-*

tatem

tatem etiam Caminæ datam ab Andremaro Præposito ipsius loci, vt habeant firmiter & perpetuò, nemine inquietante possideant: eâ scilicet ratione, vt cunctis diebus vitæ eorum, pro nobis & totius Regni statu militare iugiter satagant. Et vt hæc nostræ corroborationis concessio plenissimum obtineat stabilitatis vigorem, manu propria subter firmauimus, & annuli nostri impressione assignari iussimus. Datum Lauduni Clauati, an. 977. Sic ille, ex vet. cod. eius loci. Vide ad ann. 930. & 1144.

CHRISTI AN. 980. ANNO 980. Rotardus hoc nomine secundus, ex Nobili prosapiâ ortus, Thiedoni, Atrebatium Pontifici defuncto, acclamante populo surrogatur; *qui inimicorum suorum animos tandem ipse conuertit, præter VValterum Castellanum suum, quem semper aduersarium inuenit. Hic Calicem & Patenam ex puro auro Ecclesiæ Cameracensi contulit; altare aurea tabula insigniuit & dignitates Ecclesiæ suæ ab Ottone Imp. renouari impetrauit. Ecclesiam ipsam Cameracensem, quam Engelramus ædificare cœperat, & morte præuentus imperfectam reliquerat, ad perfectionem deduxit. Indè ad meliora vocatus, in præfata Ecclesia Sanctæ Dei Genitricis sepelitur.* Monn. Eccl. Atreb. BENED. 7. PAPÆ AN. 6. *Rotbardus Episcopus Atrebat.*

CHRISTI AN. 981. ANNO 981. Corpora Sanctorum Richarij & VValarici Arnulphus Iunior, Comes, thecis deauratis imposita, Hugone Capeto rogante, ex Bertinico Cœnobio, in quo aliquot annos hæserant, ad opidum Monasteriolum curat transportari, suisque antiquis sedibus restitui. *Meyerus. Vide ad annum 952.* BENED. 7. PAPÆ AN. 7. *Corporũ SS. Richarij & VValarici Trãslatio.*

CHRISTI AN. 987. ANNO 987. Hugo Capetus Atrebatum Arnulpho eripit; sed pòst paulò restituit, pace inter eos per Richardum Normannorum Ducem inita. Caussa hæc dissidij; quòd Arnulphus Capeti coronationi, Nouiomi habitæ, adesse recusasset, velut non legitimæ. *Vide Meyerum, Marchantium, & suprà ad annum 972.* IOANNIS DECIMI QVINTI PAPÆ AN. 4. *Atrebatum Arnulpho eripitur, redditur*

Arnulphus Comes, Gandauensibus immunitatem elargitus, in nostros plusculum toruior, telonium excipit, abs agro Audomarensi & Ariensi pendi solitum. *Grammaius.* *Teloniũ Audomarense & Ariense.*

CHRISTI AN. 988. ANNO 988. (quibusdam 989.) Martij 30. Arnulphus Comes calidissima febri correptus immaturè ac inopinatò diem obit extremum, atque Gandaui ad Beati Petri, in Sacello Laurentiano sepelitur, tali donatus Epitaphio. IOAN. 15. PAPÆ AN. 5. *Arnulphus Comes moritur.*

Inclytus Arnulphus Comes hîc est carne sepultus,

Arnul-

Arnulphus Magnus cuius habetur Auus.
Hic nos ditauit, nec ab Auo degenerauit,
Nam Camphin, Harnes, & bona plura dedit.
Martis tredena lux ibat solis habena,
Quùm pius hac heros transijt ad superos.
Huius Rosella fuerat Coniux veneranda,
Balduinum generans pignus auorum imitans.
Hunc Rex iustorum socium fac esse tuorum,
Atque bonis cunctis gaudeat in Superis.
Tredena luce cùm Martius esset in Axe,
Corpus humo tradit, cum moriendo cadit.

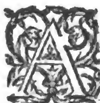
Rosella eius Cõiux thalamum instaurat.

Dicta Rosella Arnulphi vxor, â mariti funere, nuptias cum Roberto Capeto Gallorum Rege iterauit, ac priore relicto nomine; Susanna voluit vocari. Patrem habuit Berengarium tertium, Stirpis Longobardicæ, Italiæ Regem: prolem verò Balduinum Barbatum, ex thoro priore.

Theodoricus Hollandiæ, Zelandiæ &c. Comes, vitâ defungitur. Succedit Arnoldus 2. Filius. Lutgarda Theophanis Græcorum Imp. Filia vxor ei obtigit, ex quo Connubio natus Theodoricus, Auum nomine referens.

BALDVINVS BARBATVS, VI. FLANDRIÆ COMES.

CHRISTI AN. 988 — IOAN. 15 PAPÆ AN. 5.

ANNO 988. BALDVINVS, qui posteà PVLCHRO-BARBI cognomentum sortitus est, Arnulphi ex Rosellâ, Filius, adhuc impuber, in Patris Ditiones iuit successor.

CHRISTI AN. 989. *Annonæ caritas & prodigia.* — IOAN. 15 PAPÆ AN. 6. * Palmerio ann. 990.

ANNO 989.* In Gallijs, Siccitas magna Vernalis; vndè & satio prima impedita, & fames ingens secuta est. Fertur annonam pluisse de cœlo in Hasbaniâ. Alij pisciculos paruos de cœlo pluisse ferebant. Nix nimia decidit; Imber posteà continuus, qui Autumnalem sationem omninò denegaret. *Sigebertus eodem ferè stylo.*

Carolus Lotharingiæ Dux, Montem-Acutum expugnat; hinc obuia quæque demetit ad-vsque Suessionem: postmodùm Remorum potitus, multa cum præda Laudunum reuertitur.

Hugo Capetus Rex Lotharingum è-vestigio secutus,

acri

acri premit obsidio; atque Ancelini Episcopi auxilijs, Lauduno intercepto, Lotharingus venit in manus & potestatem victoris; à quo id præmij accepit, vt Aureliam Coniuge sociatus, arctæ mancipandus custodiæ duceretur. *Tilletius.*

CHRISTI AN. 990. ANNO 990. Hugone Capeto in Gallijs triumphante, atque feodis in hæredia & patrimonia erectis, Regni Proceres, ab feodorum, quæ tenebant, præcipuis, cognomina assumpsere: Rusticis iterùm atque obscuris hominibus à natalitio solo eadem mutuantibus. IOAN. 15 PAPÆ AN. 7. *Vnde cognomina nostris nata.*

Moritur Folquinus (aliàs Fulcuinus) primùm in Sancti Bertini, apud Audomarones, Monachus; indè Abbas Cœnobij Lobiensis; cuius loci Antistitum gesta conscripsit; itemque Sanctorum Vrsmari, & Folquini (cuius nomen ferebat) vitas atque miracula. *Folquinus Abbas, scriptis clarus moritur.*

Mense Nouembri moritur Volckmarus, Episcopus Traiectensis: cui Balduinus, Hollandus, Arnoldi, Cliuiæ Comitis Nepos succedit; sed non diutiùs quàm ad annum vsque 993. principatur, tum defunctus atque sepultus in Templo suo Cathedrali.

CHRISTI AN. 991 ANNO 991. moritur Carolus Lotharingiæ Dux; eique Otho F. succedit. IOAN. 15. PAPÆ AN. 8.

Moritur & Herinuardus Abbas Gemblacensis, Erluino minore in eius partes eunte.

CHRIST AN. 992 ANNO 992. Erluinus seu Herluinus, Leodicensis Ecclesiæ Archidiaconus, Atrebatium Episcopus inauguratur, Nogerio, dictæ Leodicensis Ecclesiæ Antistite negotium procurante. Porrò Herluinus Ecclesiam Sancti Auberti, cum Episcopio Cameracensi multùm ampliauit; & tertiam præbendam, tum in Atrebatensi, tum in Cameracensi Ecclesijs vacantem, Canonicis dandam reliquit. *Sic ferè in Archiuis Eccl. Atreb. & Gerardino Chronico.* IOAN. 15. PAPÆ AN. 9. *Herluinus Episcopus Atrebatensis.*

Robertus, Hugonis Capeti (qui Regis titulum haut magnoperè affectauit) Filius, Genabi, seu Aureliæ, Galliarum Rex abs Patre initiatur. Hinc ad Capetidum sanguinem seriemque, Regni Francorum migratio; illâ Caroli Magni, sed ad tempus, sepultâ. *Palmerius.* *Robertus Capeti Fil. Gall. Rex.*

Gerbertus, ex Remensi Episcopo, Rauennensis Ecclesiæ Archiepiscopus renuntiatur; temporumque tractu, Othone Imp. operam subministrante, supremus Romanæ

Ecclesiæ Pontifex est creatus, Siluestri secundi assumpto nomine: hinc cuiuspiam rude glossema:

Transit ab R. Gerbertus ad R. fit Papa vigens R.

Nempè ab triplice Pontificatu, vncialibus litteris eundem insinuantibus.

CHRISTI AN. 993. ANNO 993. Arnoldus Hollandiæ atque Zelandiæ Comes, cæditur in pugnâ cum Frisijs, 18. Oct. commissâ. Eius funus delatum in Cœnobium Egmundanum. IOAN. 15. PAPÆ AN. 10.

Fuchardus instituitur tricesimus, post Malefridum defunctum, Vedastini Monasterij Antistes.

CHRISTI AN. 994. ANNO 994. Florebant hoc tempore in omnigenâ litterarum peritiâ, Herigerus, Abbas Lobiensis; Adelbodus, Episcopus Vltraiectensis; Fulbertus, Episcopus Carnotensis; Abbo, Abbas Floriacensis, qui Victorij Calculum Commentario illustrauit. *Sigebertus.* IOAN. 15. PAPÆ AN. 11.

CHRISTI AN. 995. ANNO 995. Conrado, Burgundiæ Rege mortuo, Rodolphus, abiecti licet & ignaui (vndè cognomentum reportauit) vir animi, paternam hæreditatem adeptus est. *Herm. Contractus in Chron.* IOAN. 15. PAPÆ AN. 12.

CHRISTI AN. 996 *Solis Germanis ius eligere Imperatorem.* ANNO 996. Gregorius quintus, natione Germanus, anteà Bruno appellatus, in Summum Pontificem assumptus, Patriamque suam aliquâ insigni dignitate ornaturus; sancit vt penes solos Germanos, sit ius eligendi Regem, qui post Diadema à Summo Pontifice acceptum IMPERATOR & AVGVSTVS nominaretur. *Vide Baronij Annal. & hîc ad an. 1004. & 1245.* GREGORII QVINTI PAPÆ AN. 1.

Otho primus Electus. Id Diadematis Otho Imp. primus ab Pontifice accepit. *Palmerius.*

Trugandus, Bertinensis Cœnobij 33. Antistes creatur, nec annos ampliùs quatuor moderatur.

CHRISTI AN. 997. *Ecclesia Leodicensis Hoyensi Comitatu, & Atrebatensis varijs priuilegijs donantur.* Hugo Capetus moritur. *Sigebertus.*

ANNO 997. Claret apud Gallos Ansfridus, Bratuspantium Comes, iustitiâ non minùs ac pietate famosus. Is deposito sæcularis militiæ cingulo, Christo se, in Clericorum sortem relatus, mancipauit; ijsque tum virtutibus inclaruit, vt Vltraiectensis Ecclesiæ Sedem promeritus, omnium calculo Pontifex fuerit assumptus. Dedit Ansfridus Comitatum Hoyensem Ecclesiæ Leodicensi. *Sigebertus.* GREG. 5. PAPÆ AN. 2.

Herluinus Episcopus Romam profectus varia Ecclesiæ suæ priuilegia ab Summo Pontifice Gregorio impetrat.

CHRISTI AN. 998.

ANNO 998. *Odilo, Abbas Cluniacensis, constituit per omnia Monasteria sibi subiecta, vt sicut primo die Nouembris solemnitas omnium Sanctorum agitur, ita sequenti die memoria omnium in Christo quiescentium celebretur: qui ritus ad multas Ecclesias transiens, Fidelium Defunctorum memoriam solemnizari facit.* Sigebertus eodem stylo. Vide Bergomatem in Supplemento; Baronium, quùm in Nott. tum in Annal. & hic ad an. 835.

GREG. 5. PAPÆ AN. 3. *Annalis Commemoratio omnium Fidelium Defunctorum instituitur.*

CHRISTI AN. 999.

ANNO 999. Robertus, hoc nomine primus, Bethuniensis Ditionis Toparcha, Parœcialem Sancti Bartholomæi Ecclesiam quùm exædificasset, eandem ab Herluino Episcopo dedicari curauit, secundo nempè post eius ab Vrbe reditum anno. Sedet ea non procul Bethuniensi Castro, multis nominibus celebranda, de quibus postmodùm suis locis.

SILVESTRI SECVNDI PAPÆ AN. 1. *Ecclesiæ S. Bartolomæi apud Bethunæos Dedicatio.*

Framericus, 24. Morinorum Episcopus, è viuis tollitur, successore Balduino, atque Ciuitatis suæ, sub Roberto Rege, instauratore. *Demochares.*

Eâdem tempestate; ingenij humani admiranda patuit industria, in componendis Horologijs, quibus nunc vtimur, & ipsos cœlorum motus imitari obstupemus; quùm hactenùs ex antiquâ Gentilium inuentione, nisi aut Clepsydris, aut vmbrarum proiectione, horarum mutationes signarentur, Huius tam præclari inuenti Syluester secundus, Pont. Max. fertur auctor; de quo Ditmarus Chronographus lib. 6. *Optimè callebat Astrorum cursus discernere, & contemporales suos variæ artis notitiâ superare. Hic tandem à finibus suis expulsus, Othonem petijt Imperatorem; & cum eo diutiùs conuersatus, in* MAGDEBVRG *Horologium fecit; illud rectè constituens, consideratâ per fistulam quâdam stellâ, Nautarum Duce.* Hæc ille. Post quem, & Bozius hoc etiam stylo. *Quis hîc admirari satis queat Horologiorum fabricationem? Id fuit inuentum Gerberti* (de illo nos ad an. 992.) *qui posteà Pontifex factus, dictus est Syluester secundus, quod Erfordiensis testatur. Quam verò sint in eorum compositione præstantes Germani, qui ignorat; is rerum ante oculos quorumuis positarum prorsus est ignarus.* Hactenùs & hic lib. 22. De signis Ecclesiast. capite 5.

Horologiorum adinuentum.

Primus Auctor.

Quod origine primum.

Cæteris Germanorum fertur Argentinense palmam præripere. Cæterùm parentum ætate, spernendum haudquaquam id fuit, quod Ianetus Turianus Carolo Quinto

Quod præstantius.

Iancii ad Carolum V. Imp. spectacule.

Imp. obtulit, æneum illud & sexcentis constans rotis; in quibus quùm Planetæ, tum Spheræ octauæ Imagines, atque Zodiaci signa, suis ordinibus, volui, reuolui conspiciebantur: quùm interim alterum pedem quadrangulo non abscederet, & eius regundi peritiam optimè teneret Cæsar.

ANNVS CIƆ. SÆCVLARIS, IN CÆTERIS SPECTANDVS.

CHRISTI AN. 1000.

SILVEST. 2. PAPÆ AN. 2.

ANNO 1000. Cometa cum prodigijs varijs, cœlum; permaximus terræ motus, depressiorem hanc Orbis molem, non modicum interturbant. *Palmerius.*

Præstans Miraculum apud Bertinicos.

Trugandus, in Sancti Bertini, Antistes, pedum cum vitâ deponit, Odberto succenturiante, sub quo præstantia duo contigisse miracula scribit Iperius, quorum vnum modò referam: *Locus iste* (scribit) *liberatus est ab incendio per Sanctos Vincentium, Audomarum atque Bertinum, in speciem trium columbarum candidarum, hunc locum circumuolantium, & se contra flammas obijcientium, quæ ab omni populo visæ sunt. Sed posteà per visionem cuidam huius loci Monacho apparentes, & se nominantes, testati sunt hunc locum se protexisse, & sub specie trium illarum albarum columbarum se populo demonstrasse.* Sic Iperius.

Templũ S. Petri apud Louanienses.

Lambertus Louaniensium Comes Ædem D. Petro in mediâ vrbe construit, ac in eâ Collegium septem Canonicorum instituit, Lamberto, eiusdem Filio cooperante. *Diuæus.*

CHRISTI AN. 1001.

SILVEST. 2. PAPÆ AN. 3.

Templũ B. Virginis Cameracensis insignibus Priuilegijs ab Othone Imp. donatur.

ANNO 1001. Otho Imperator multis priuilegijs & muneribus Herluinum Episcopum prosequitur, velut indicat hoc Cæsareum diploma:

IN NOMINE SANCTÆ ET INDIVIDVÆ TRINITATIS; *Otto, superna fauente Clementia Romanorum Imperator Augustus; si locis diuino cultui mancipatis, proprietates sublimare, atque honores augere studuerimus, id non solùm laude humana prædicandum, verùm etiam mercede diuina remunerandum scimus, & verè credimus. Vnde agnoscat multitudo omnium Fidelium nostrorum tam præsentium quàm futurorum, quòd nos Herluino venerabili Episcopo, ob interuentum Leonis Episcopi & cæ-*

terorum,

terorum; dedimus ius, fas, atque licentiam faciendi, statuendi atque construendi MERCATVM CVM MONETA, TELONEO, BANNO, ET TOTIVS PVBLICÆ REI MINISTERIIS, *in quadam proprietate Sanctæ Cameracensis Ecclesiæ, in loco qui vocatur* CASTELLVM SANCTÆ MARIÆ, *quod vocabatur anteà* VENDELGEAS, *quod situm est in pago Cameracensi, ac Comitatu* Arnulphi Comitis, atque prædictum* MERCATVM, MONETAM, TELONEVM, BANNVM CVM TOTA PVBLICA FVNCTIONE, *in proprium concedimus Sanctæ Cameracensi Ecclesiæ, tali tenore, vt nullus Dux, Marchio, siue Comes, seu aliquis homo vllam potestatem habeat super memoratum mercatum, nisi cum licentiâ Herluini Episcopi suorumque successorum &c. Data XI. Cal. Maij, Anno Dominicæ Incarnationis M. primo, Indictione XIV.* Sic ibi.

* Fortè *Balduini*, vt hinc habes, si is sit Flãdriæ Comes.

In Gallijs, quùm de aduentus Domini celebrandi initio variè disceptaretur, alijs ante 5. Cal. Decemb. alijs infrà celebrandum censentibus, quùm quatuor non ampliùs Hebdomadas possit continere: Concilio definitum est, omnes eâdem die inchoarent, neque dictas quatuor Hebdomadas excederent. *Baronius in Annal. ex Abbone Floriacensi Abbate.*

Quæstio de celebrando Domini Aduentus primo die.

CHRISTI AN. 1002. ANNO 1002. Magna aquarum inundatio, ipsis quùm Iunij tum Augusti Calendis. SILVEST. 2. PAPÆ AN. 4.

Syluester Papa, qui & Gerbertus sapiens nominatus, vnà cum Othone Cæsare, hoc anno obiere. Syluestro Ioannes 18. Othoni Henricus secundus Bauariæ Dux, successere.

CHRISTI AN. 1003. ANNO 1003. Septimo Calend. Februarij, Rosella (postmodùm Susanna, vt ante* diximus, vocata) Balduini Comitis mater, Compendij moritur, atque Gandaui, iuxta Arnulphum maritum sepelitur. Epitaphium eius est tale. IOANNIS DECIMI OCTAVI PAPÆ AN. 1. *Rosella Princeps moritur.*

* Ad an. 988.

Hoc Conditorio Regina Susanna quiescit,
Expectans reditum Iudicis ætherei.
Occidit ante dies septem Mensis Ianuari,
Dans animam Superis, ossaque, terra tibi.

IOANNIS DECIMI NONI PAPÆ AN. 1.

CHRISTI AN. 1004. ANNO 1004. Henrico per electionem ad Imperium assumpto, primùm statuitur vt in futurum non per sanguinis successionem duceretur Imperium; sed Germani quidam Proceres, vnà cum quibusdam Pannoniæ Principibus, IOAN. 19. PAPÆ AN. 2.

Imperatores per electionē assumendi. potestatem haberent Imperatoris deligendi. *Palmerius. Vide suprà ad annum 996.*

Fuchardus, Vedastini Monasterij Antistes, quòd vitam Monastico instituto prorsus auersam transigeret, atque credito sibi gregi viam ad fatum præcipitem sterneret, ab Herluino Episcopo Sede exigitur. Audiendum hîc loci Chronicon: *Fuchardus* (aliàs Fulradus vel Fullardus) *cum desidentes primò Monastici mores, magis ac magis collaberentur, atque ire cœpissent præcipites, datus Pastor gregi; tantùm abest vt diffluentes stabiliret atque erigeret, quin ipse etiam præceps ire cœpit, oblitus muneris & officij, vt in eum animaduertendum sibi sumeret Episcopus Cameracensis Herluinus, ab eo Sede multatus. Cuius quum sententiam frustra subterfugeret; nullo idoneo sibi ascito patrono, dignitate deturbatus est, anno eius initæ duodecimo, qui erat gratiæ quartus supra millesimum; serumque patrocinium ab Arnulpho Archiepiscopo Remensi quæsiturus, eò profectus conquestus sæpiùs ab inimico Pontifice intolerabilem sibi conflatam inuidiam dùm interponendæ auctoritatis tempus extrahit Episcopus; dolore, vt creditur, ereptæ administrationis, asscitâ Corporis tabe, improuisâ morte absumptus est. Carnit indè Pastore grex Nobiliacus quadriennio, summâ rerum commissâ Herberto cuidam è nostris, viro antiquæ pietatis & innocentiæ.* Hactenùs ibi.

CHRISTI AN. 1005. Computus Ecclesiasticus. ANNO 1005. Visus Cometes horribilis ad Austrum. *Palmerius.* IOAN. 19 PAPÆ AN. 3.

Chilpericus librum de ratione Computi scribit, ad inueniendos Domini annos per Indictiones. *Vide Sigebertum.*

CHRISTI AN. 1006. Valencena frustra obsessa. ANNO 1006. Fames & mortalitas grauissima per totum orbem. IOAN. 19 PAPÆ AN. 4.

Henricus Imp. Valencenense Castrum frustrà obsidet, id Balduino Comite fortiter propugnante.

CHRISTI AN. 1007. Cameracesium eiusdem donatur Episcopo. ANNO 1007. Henricus Imp. Herluino Episcopo, suisque successoribus, totius Cameracesij Comitatum dono impertit. IOAN. 19 PAPÆ AN. 5.

Donatio transacta est Aquisgrani, præsente Heriberto Archiepiscopo Coloniensi, vndè ad quandum Ecclesiæ Cameracensis tabulam, vernaculo sermone;

Enfans pour valoir à mon ame,
De bon affect nous ordonnons

A l'Eglise de Nostre Dame
De Cambray & en don donnons,
Et Heritiere le faisons
De la Comté de Cambresis,
A tousiours ainsi le voulons,
Tesmoins nos seaux & escrits.

Idem hoc anno, secundùm Hermanum contractum in Chronico (Sigeberto an. 1004.) Babenbergensem Ecclesiam Episcopalis Sedis honore sublimat.

Idem Valencenas Balduino Comiti liberas dedit; & VValachras posteà addidit.

Et quia prole carebat, varias Ecclesias omnium facultatum suarum hæredes instituit. Vndè *Deodericus* (scribit Sigebertus) *Metensium Episcopus, dolens dotem & patrimonium sororis suæ Cunigundis Imperatricis, delegari ab Imperatore Ecclesiæ Babenbergensi, rebellat.*

CHRISTI AN 1008. ANNO 1008. Burchardus VVormacensium Episcopus, Oberti Gemblacensis Abbatis operâ adiutus, magnum illud volumen Canonum edit, scripturarum sententijs vndique compilatis floridum. IOAN. 19. PAPÆ AN. 6. *Canonum Ecclesiasticorum compilatio.*

CHRIST. AN. 1009. ANNO 1009. Moritur Macthildis, Balduini tertij Flandriæ Comitis Coniux, atque Arnulphi Iunioris mater, iacetque in Blandinensi Monasterio, iuxta Beatæ Virginis altare, cum eiusmodi Epitaphio. SERGII QVARTI PAPÆ AN. 1. *Macthildis Princeps moritur.*

Si quis scire cupit, hoc cuius membra sepulcro,
Claudantur; claro colligat hoc titulo.
Mathildis quarta Flandrina est hæc Comitissa,
Hermanique Ducis filia Saxoniæ.
Coniunx Balduini Iuuenis, sed post Godofredi,
Ardennæ Comitis, atque Denhain Domini.
Legitimo sociata thoro fuit, & generauit
Tres illi natos pernitidos Iuuenes.
Goffridum & Gotelonem, Eteloneque iuncto,
Fortes, magnifici quique fuere viri.

Vide ad annum 961.

Richardus, primùm Virdunensis Archimandrita; indè Herluini Episcopi rogatu, assensu verò Pulchro-barbi Comitis, Vedastinorum Abbas renuntiatur. *Is piorum vota,* (ait Chronographus) *cumulatè impleuit, reuocatis ad seueriorem disciplinam Monachis; & rebus restitutis & auctis. Perlustrauit*

cum

cum Herluino cuncta penè circumiacentia Monasteria, reformauitque; factus ideò Gerardo Herluini successori charissimus, à quo, ob irreligiosum Abbatem, diffluenti Monasterio Laubiensi est præfectus. Qui ne scandalo, ob tot curas esset paruulis, se Vedastinâ Prouinciâ abdicauit; reiecitque (vt quidam annotant) in humeros Leduini; in vnis deinde rebus Laubiensibus sanctissimè occupatus, quùm illos nouennio exercuisset. Sic ille. Richardi huius res gestas vide apud Richardum VVasseburgium libro 4. Antiquitatum Belgicæ, fusissimè narratas.

Pax inter Henricum Imp. & Deodericum Episcopum Metensem.

Eclipsis solis horâ diei secundâ.

CHRISTI AN. 1010. *Hungarorum ad Fidem cõuersio.*

ANNO 1010. Hungarorum ad Fidem Catholicam conuersio, procurante Gislâ Imperatoris sorore; atque eâdem Hungarorum Regis coniuge. SERGII 4 PAPÆ AN. 2.

CHRISTI AN. 1011 *Fons Mõtiũ Hannoniæ prodigiosus.*

ANNO 1011. Iuxta montem Castrilocum (ea nunc est Hannoniæ primaria ciuitas) Fonticulus aquæ multis saluberrimus in sanguinem conuertitur. *Sigebertus, Diuæus. Vide suprà ad annum 944.* SERGII 4. PAPÆ AN. 3.

CHRISTI AN. 1012. *Gerard' Episcop' Atrebat.*

ANNO 1012. Gerardus, patriâ Leodicensis, Arnulphi Florinensis V. N. Filius, atque Henrici Iunioris Imp. Sacellanus, spectabili vir pietate & eruditione, Cameracensis & Atrebatensis Ecclesiæ Pontifex acclamatur. BENEDICTI OCTAV PAPÆ AN. 1.

Ecclesia Sepulcri Domini nostri Iesu Christi ab Infidelibus desolatur.

CHRISTI AN. 1013 *Insigne Impp. nouum moli terrenæ adsimilatũ.*

ANNO 1013. Benedictus Papa Imperatorum Insigne nouum præcipit fabricari, pomo aureo assimile, atque circundari per quadrum preciosissimis quibusque gemmis, ac desuper auream Crucem inseri. *Erat autem instar speciei huius mundanæ molis, quæ videlicet in quadam rotunditate circumsistere perhibetur: vt dum siquidem illud circumspicerent Principes terreni Imperij, foret eis documentum non aliter debere imperare, vel militare in mundo, quàm vt digni haberentur Viuificæ Crucis vexillo. In ipso etiam diuersarum gemmarum decoramine, videlicet Imperij culmen plurimarum virtutum speciebus exornari oportere. Quùmque postmodùm prædictus Papa, Imperatori, videlicet Henrico, huius rei gratiâ (nempè vt coronaretur Imperator) Romam venienti, obuiam cum maximâ virorum & sacrorum Ordinum multitudine, processisset ex more, eique huiusmodi Insigne, scilicet Imperij, in conspectu totius Romanæ plebis tradi-* BENED. 8. PAPÆ AN. 2

disset,

disset, suscipiens illud hilariter, circumspectoque eo, (vt erat vir sagacissimus) dixit: Optime Pater, (*inquiens ad Papam*) *istud facere decreuisti, nostræ portendendo*(regimen)*iuuenis Monarchiæ, qualiter sese moderari debuerat, cautiùs perdocuisti. &c.* Rudolphus Glaber, & ex illo Baronius fusiùs in Annal.

Decimo quarto Cal. Decemb. maximus terræ motus circa meridiem.

Depositio Sancti Macarij Antiocheni Archiepiscopi, apud Gandauum.

CHRISTI AN. 1014. ANNO 1014. Quarto nonas Ianuarij, Inuentio Reliquiarum Ecclesiæ Atrebatensis; de qua Chronographus Cameracensis, atque Atrebatensis, qui hoc tempore Gerardi Episcopi rogatu scripsit: *Atrebati, iuxta Altare Dei Genitricis Mariæ, quod Sanctus Vedastus suis diebus consecrauerat, anno quidem * secundo Gerardi Episcopi, multæ & multùm preciosæ Sanctorum Reliquiæ inuentæ sunt; ad quarum illustrationem diuersa miracula per tres circiter annos diuina Clementia operata est. Leprosi enim mundati; contracti humanis vsibus solidati; multique aduersis languoribus curati, sospitate donantur.* Hæc ille. Addunt Ecclesiæ Atrebatensis monimenta MSS. *Inter cætera Brachium Sancti Vedasti cum Capite eius, & quibusdam membris ipsius.* &c. Vide Molani Natales, 6. Februarij, & hic suprà ad ann. 687. Iperius earumdem Reliquiarum meminit. BENED. 8. PAPÆ AN. 3. *Inuentio Reliquiarum Ecclesiæ Atrebat.*

* al. tertio.

Hemfridus defuncto Odberto, Bertinensis Asceterij tricesimus quintus Abbas efficitur.

Ogina Lucemburgica penè quinquagenaria, in matrimonio Balduini Pulchro-barbi, Flandriæ Comitis, fit grauida; & res ea suspecta multis, ne vanus aut fartus sit tumor, non à naturâ & puero. Igitur circa dies iam partioni solemnes, maritus in medio Atrebatium foro, tabernaculum tendi iubet, laxum & pretiosi operis; edicitque omnibus fœminis, famâ & loco honestis, fas esse adsistendi, & oculis arbitrandi, verus an suppositius ille sit partus. Fit ita, vident plures, obseruant, & omnes ita rumusculos dissipant, qui de sterilitate eius erant dispersi. Iustus Lipsius ijsdem verbis in monitis & exempl. polit. c. 4. Eiusdem meminit Marchantius in Pulchro-barbo. Simile referunt Historici in Constantiâ, Gulielmi Siciliæ Regis Sorore, & in solidum hærede: quæ quinquagenariâ maior, vterum gestare primùm cœpit, & septimo Calendas Ianuarias, anno 1193. Filium *Balduini Insulani Natalis.*

Henrico Coniugi, Friderici Imp. Filio genuit, ac Fridericum voluit appellari: idque factum etiam publicè, & in oculis omnium, ne quis suppositium fœtum suspicaretur.

Monasterium S. VVinoci per Pulchro-barbum construitur.

Pulchro-barbus Bergis Flandriæ opido, Monasterium Sancti VVinoci construit, illucque Sanctum eius Corpus ab inferiori Ecclesia transfert, Monachis è Bertinico euocatis. *Molanus 6. Nouemb. Myræus in Originibus Cœn. Belg. c.21. & hîc ad ann. 665. 697. 717. & 902.*

Idem Episcopo Morinensi iniurius.

Eâdem ferè tempestate, Dauid 23. Morinorum Episcopus, ab Pulchro-barbo Sede suâ exigitur. Quam iniuriam haud ferens Gerardus Episcopus, ad F. Ambianensium Episcopum subiectas litteras destinauit:

DOMINO AMBIANENSI EPISCOPO F. GERARDVS DEI GRATIA CAMERACENSIVM COEPISCOPVS, ET HVIVS VITÆ INNOCENTIAM, ET COELESTEM CVM ANGELIS GLORIAM.

Gerardi Episcopi querela.

Quod Confrater noster Teruannensium Episcopus D. à Comite B. tantis iniurijs impulsatur, plorandum est non solùm nobis Confratribus suis, verùm etiam cunctis fidelibus Christianis. Quod certè vt audiuimus, non aliter quàm ille qui patitur, fraternæ intuitu charitatis, ægrè portamus. Quis enim tam sæuus aut duricors, qui Sedem Ecclesiasticam, viuo Pastore, non defleat viduatam? Ergo monemus vos, in Dei nomine, atque precamur, vt Fratri deiecto, quocunque modo potestis, succurrere satagatis. Nullus enim, Deo gratias, meliùs potest, & certè debetis, quia olim vester fuit Clericus, ac vestro suffragio ad tantæ dignitatis gratiam sublimatus. Decet enim vos meminisse quàm obnoxius sit & Canonicis & Apostolicis Sanctionibus quicunque Episcopum quemlibet naufragantem, distulerit adiuuare, si possit. Vestram itaque charitatem imploramus humiliter, vt Domno Archiepiscopo, vnà cum Fratribus cæteris Coëpiscopis, conuocatis ad suffragium Fratris, Regem fortiter excitetis: quippè hoc ei intimantes, quia si Sanctam Ecclesiam mutilari permittat, cœlestis ira Regnum suum scindet. Chronic. Camerac. MSS.

CHRISTI AN. 1018. ANNO 1018. Matholdus, quem quidam prætereunt, Vedastinus Antistes initiatur: nec integro anno ea dignitate fruitur. Itaque Leduinus ei sufficitur, *vir locuples* (ait loci Chronicon) *& bellicâ virtute illustris; veteranus in seculari, eius pertæsus, nouus in arenam descendit Monasticam: non* BENED. 7. PAPÆ AN. 7.

tamen

tamen rudis in eâ palestrâ miles, sed is, vt veteranos omnes breui euicerit; quem proindè elegere in Ducem, anno Virginei partus 1018. & post pauca:

Bercloënsem Præposituram in proprio, sub D. Vedasti auspicijs, excitauit allodio; Templum hoc (Vedastinum) *temerariâ, ab vltimo incendio, refectum operâ, ex integro restituit.* — *Præpositura Bercloënsis & Hasprensis.*

Hasprensem Præposituram permutatione accepit à Gemeticensibus; atque posteà permutatum ideò Anglicurium, precio recepit. &c. Vide infrà ad an. 1024.

CHRISTI AN. 1020. — ANNO 1020. Monasterium Sancti Bertini, Ascetarum moribus parum sanis obnubilatum, splendori suo redditur, per Balduinum Morinorum Episcopum, & Rodericum integræ Religionis Ascetam, ex Beati Vedasti Cœnobio, ab Pulchro-barbo accitum. *Meyerus.* Et Iperius hoc stylo: *Quoniam à tempore Hildebrandi, Religionis hic ordo tepuerat, est à Balduino Flandriæ Comite huc adductus ordinem reformare; & à Balduino Morinorum Episcopo, hic Abbas est consecratus anno Domini 1021. licet Fratribus contradicentibus, quibusdam etiam de Monasterio recedentibus. Susceptâ curâ, id pro quo venerat, exsequi parat. &c.* — BENED. 8. PAPÆ AN. 9. *Bertinenses Ascetæ reformantur.*

CHRISTI AN. 1021. — ANNO 1021. Aprilis 21. Beatus VVolbodo, Balduini Iunioris, quarti Flandriæ Comitis, ex Ioannâ Filiâ, Godefridi Montani Coniuge, Nepos, atque Leodicensis Episcopus, mortalem hanc vitam cum immortali commutat. *Vide Molanum in Natt. 21. April.* — BENED. 8. PAPÆ AN. 10. *B. VVolbodo Balduini Iunioris Nepos, moritur.*

Addit porrò Ludouicus Bresinius in Chron. suo MSS. illum primò Stabulensem fuisse Monachum; inde Traiectensis Ecclesiæ ad Mosam fl. Decanum; posteà Henrici Imp. Eleemosynarium & Cancellarium, ac demùm Episcopum Leodicensium. Eius hic legitur Epitaphium, versibus, vt tempora ferebant, Leoninis.

Stirpe decens, virtute nitens, VValbodo notatur,
Præpositus pridem Traiecti Rector, & idem
Ob cælibem statum, post hæc recipit Monachatum,
Hoc Duce prostrauit Turcos, Cæsarque fugauit.
Leodij Præsul Domini pietate sacratur,
Pauperum ipse Pater, velut Laurentius alter:
In precibus totus, nec ab eis cessit ægrotus.
Pacis & ipse dator, sed & amissæ reparator.
Hâc in Vrbe pias primus statuit Litanias.

Ad Sanctum Iacobum Monachos coëgit in vnum.
Liquit in expensas nobis marchasque trecentas.
Sedit Episcopio ter denis mensibus, in quo
Febre lacessitus moritur, mirè redimitus:
Ac moriens ferri se iussit & hîc tumulari.
Post obitum varijs micuit virtutibus almis.
Quartanos, rabidos, claudos reparauit, & ægros;
Vnus in his tardus Abbas Trudonis Alardus,
A phrenesi tactus rediuiuos suscipit artus:
Durandum fregit, quem reddere rapta coëgit.

Vide etiam post Molanum, Democharem tom. 2. de Missæ Sacrificio, cap. 36. & Sigebertum in Chronico, ad an. 1017. vbi eùm *Golbedim* vocat.

CHRISTI AN. 1023. *Sacellum* DE FORLY, *iuxta Atiam instauratum.*

BENED. 8. PAPÆ AN. 11.

ANNO 1023. Quarto Cal. Sept. Balduinus Morinorum Episcopus Sacellum Sancti Quintini in FORLY, suburbio Castri Ariensis, fortè exustum reparatumque dedicat. Vndè distichon olìm parieti appictum:

Milleno terno & viceno consecror anno:
Indè Quintini dicor honore teri.

CHRISTI AN 1024. *Hasprensis Præpositura Vedastinis attribuitur.*

IOANNIS VIGESIMI PAPÆ AN. I.

ANNO 1024. Hasprensis Præpositura, medio itinere inter Cameracum & Valencenas ad Scaldim fl. sita, Vedastino Cœnobio, permutationis viâ, attribuitur. Id quì factum Iacobus Guisius in MSS. Hannoniæ Chronicis, sic enarrat: *Pipinus Maior Domus Austrasiorum, victo Theoderico Galliæ Rege, Hasprensem Cellam fundauit, Cœnobitis Benedictinis Gemetico celebri Diœcesis Rotomagẽsis Monasterio euocatis. Porrò anno 1024. Gerardo, eo nomine primo Cameracensi Episcopo procurante, facta est permutatio inter Vedastinum & Gemeticense Cœnobium, Vedastinis Anglicuriam in Diœcesi Bellouacensi sitam, in vsum Gemeticensium, Gemeticensibus verò Hapram in vsum Vedastinorum cedentibus.* Sic ille. Vide infrà ad annum 1339. & 1392. & suprà ad annum 766.

Permutationis porrò hæc fuit caussa; *Quia* (scribit Chronographus Cameracensis) *Monachorum* (Hasprensium) *Abbas* (Gemeticensis) *longè aberat, eosque rarissimè pro difficultate longinquitatis visitare solebat; in libertate soluti sæculum sectabantur, irregulariterque viuentes, vsque ad tempus Gerardi Episcopi, vtpote absque Rectore periclitabantur. Quod videns Episcopus, Abbatem, vt hoc corrigeret, sæpè commonuit: sed quia, vt diximus, longè aberat, correctionem morabatur. Contigit autem*

Episcopum

Episcopum, pro Ecclesiastica sollicitudine, forte per hanc villam transitum facere, & Abbati Leduino (Comes enim erat itineris) obscænam Monachorum conuersationem indicare: salubri etiam immò competenti consilio hortatus, vt si quas res Sancti Vedasti, in Vicinia prælibati Monasterij haberet, eas siquidem pro hoc Monasterio, quod sibi esset contiguum, commutaret: Huncque locum pro compendio æternæ remunerationis meliorare satageret, &c. Hactenùs ille. Vide plura in Miræi Originibus, capitulo sexto. Eiusdem meminit Bresinius tom. 1. Chron. ad annum 1023. & 1024.

Quod ad Bercloënsem Præposituram hoc etiam loco commemorandam attinet; sic idem Chronographus: *Est vicus, ex rebus Sancti Vedasti, nomine* BERCLAVS, *in paludibus quidem situs, pascuis tamen aptus, omninoque etiam Monachorum vsui opportunus. Illic ergo Liduinus, Abbas Sancti Vedasti, considerata rei opportunitate, Monasterium fundare disposuit, si quidem ei Episcopalis auctoritas adspiraret, Quippè duplici vsu satis competenter prouiso, quòd inibi videlicet partem Monachorum qui ad Cœnobium Sancti Vedasti frequentiores confluxerant, delegaret; & loca Ecclesiæ circumiacentia tutiùs possiderentur. Itaque Dominum Gerardum primum Episcopum, in Conuentu Synodali conueniendum existimauit, suæque deliberationis effectum coram omni Synodo postulauit. Cuius auctoritate nec impetratu difficile fuit. Monasterium ergo ædificare festinat; consummatumque à Dicto Domino Episcopo consecrari obtinuit. Loci autem vocabulum Episcopus immutauit, & Cellam Sancti Saluatoris statuit nominari.* Sic ille. *Bercloënsis fundatur.*

CHRISTI AN. 1026. ANNO 1026. Moritur Sanctus Burchardus, VVormatiensis Episcopus. Is priùs ac viuis abscederet; in ipso mortis limine omnibus ex conclaui amotis arbitris, purissimâ aquâ corpus lauit, & ne post obitum eius nuditas pateret, candida veste illam contexit, manusque applicuit. Eius hîc memoria ex nomine duplici: Primùm, quia eiusmodi nuditatis tuendæ, par, immò illustrius exemplum in Beato Lietberto Episcopo Atrebatensi, etiam post fatum habemus, vti lectori meo patebit ad annum 1077. Deindè, quia is Burchardus egregia suæ pietatis & studij monimenta reliquit: Nempè libros viginti Decretorum, ex sacris Concilijs, Summis Pontificibus, Sanctisque Patribus collectorum; quorum nouissimo libros pœnitentiales, IOAN. 20 PAPÆ AN. 3. *Castitatis exemplum.* *Viginti libri Decretorum à quo compilati.*

 nem-

nempè Romanum, Bedæ & Theodori simul iungens, in viridem obseruantiam reuocauit pristinam Ecclesiæ disciplinam. *Consule Baronium.*

CHRISTI AN. 1027. *Balduini Lilani Nuptiæ.*

IOAN. 20. PAPÆ AN. 4.

ANNO 1027. Balduinus Insulanus, Pulchro-barbi, Filius, atque (in Flandriæ Comitatum anno 1036.) successor, in manus venit cum Adelâ, siue Athelâ aut Adelide, Roberti Francorum Regis Filiâ; atque hinc cum noui stemmatis Regibus noua coiuit necessitudo, interque Reges & Comites societas, commixtioque sanguinis iterata coaluit. *Meyerus.*

Galliæ Regu Tutor nominatus.

Eius porrò connubij caussâ, Insulanus, Henrici primùm, indè Philippi F. Galliarum Regum Tutor, seu Procurator est dictus. Vnde in eius titulis hæc Phrasis.

BALDVINVS COMES, FLANDRIÆ MARCHIO, ET PHILIPPI FRANCORVM REGIS, EIVSQVE REGNI PROCVRATOR ET BAIVLVS.

Oudegherstius, Vide infrà ad annum 1060.

Mos vetus Sanctos canonizandi.

Hâc etiam tempestate viget antiquus ille ritus, quo quis in Sanctorum Catalogum referebatur, si petentibus concederet Apostolica Sedes, vt super corpus eius Altare construeretur, vt patet in vitâ Sancti Romualdi, qui hoc anno 1027, ad superos euolauit. *Vide Surium Tomo tertio, Iunij decimo nono, & Baronij Annales, Tom. XI. & hîc ad annum 797.*

CHRISTI AN. 1028. *Marchianēse Cœnobiū reformatur viris Benedictinis Ordinis in illud accitis dimisso sequiore sexu.*

IOAN. 20. PAPÆ AN. 5.

ANNO 1028. Marchianense Cœnobium quod hactenùs virginum fuerat sedes (de quibus ad annum 630. diximus) diffluentibus earum in pessum moribus, ac Monasterij rebus miserè attritis; Pulchro-barbo faciente sequior sexus dimittitur, atque Monachorum fit domicilium; quibus Leduinus perinsignis Vedastinorum Antistes, morum ad Monasticen formandorum ergò, datus est Præfectus, donec rem Monasterij ex integro restituisset. De his sic Marchianensis Chronographus:

Quùm Marchianense Monasterium, & alia multa, Normannica rabies destruxisset: & sanctimoniales penè ad nihilum possessiones redegissent; Balduino Comiti Flandriarum, Auo Balduini, qui apud Hasnonium est sepultus, Deus bonum pro restaurandis Ecclesijs Spiritum est largitus. Acciuit igitur Comes Lietuinum (seu Leduinum) *Sancti Vedasti Abbatem, Virum verè Sanctum, & tunc temporis singularis sapientiæ & virtutis.*

Nec

Nec mora, præcepto Comitis Moniales abscedunt; & de suis aliquot boni testimonij Monachos eligens Lietuinus, Marchianas transmittit. Tunc ibi cœnobialis disciplinæ rigor renouatur; & de nouo istius Monasterij fabrica instauratur. Denique intra nouem annos, quibus Marchianensi Cœnobio Pater iste venerabilis præfuit, res Monasterij in bonum statum reuocatæ sunt. Decursis igitur nouem annis, Lietuinus dimissionem petijt, & vni de Monachis suis, Alberico s. Monacho Sancti Vedasti, hoc onus suscipere iniunxit: qui annos quindecim temporibus Henrici Regis præfuit, & obijt IV. nonas Ianuarij. Hactenùs ille, cui adstipulantur Iperius in Chronico. Meyerus in Annalibus. Molanus in Natalibus 12. Maij; & Miræus in Originibus, capite tertio.

Claruit hoc tempore in Italiâ Guido Aretinus, (Ordinis Sancti Benedicti Monachus) *multi inter Musicos nominis, in hoc etiam Philosophis præferendus, quòd ignotos cantus etiam pueri faciliùs discunt, per eius Regulam, quàm per vocem magistri, aut per vsum alicuius instrumenti: dum sex litteris vel syllabis* (sc. VT. RE. MI. FA. SOL. LA.) *modulatim appositis, ad sex voces, quas solas regulariter Musica recipit; Hisque vocibus per flexuras digitorum leuæ manus distinctis, per integrum diapason, se oculis & auribus ingerunt intentæ & remissæ eleuationes, vel depositiones earundem sex vocum.* Sigebertus ijsdem penè verbis. Quem verò edidit Guido de Musicâ librum titulo MICROLOGVM, illum ipsum dedicauit Theodaldo Episcopo Aretino, præfixâ Epistolâ dedicatoriâ, cuius initium est. Musicæ addiscendæ facilitatio.

DIVTVRNITATE MORIS, TOTIVSQVE PRVDENTIÆ FVLGORE CLARISSIMO, DVLCISSIMO PATRI, ET REVERENDISSIMO DOMINO THEODALDO EPISCOPO ARETINO &c.

Et in fine Micrologi, sic perorat idem Auctor.

Explicit Micrologus Guidonis, suæ ætatis anno trigesimo quarto, Ioanne vigesimo Romanam gubernante Ecclesiam.

Vide Baronij Annal. ad annum 1022.

Cæterùm post Guidonem, Ioannes à Muris, in cæteris à se præclarè adinuentis, tonos octo ab inuicem distinctos, cantus alternandi gratiâ, ne semper auribus par sonus instreperet, primus excogitauit, vulgauitque; Thomâ Bozio assertore in Ecclesiæ signis, lib. 6 c. 7. Octo eius Tonorũ inuentio.

Beata

Collegiale apud Lensienses Templum fundatur.

Beata Ida, Eustathij, Bononiensis Comitis Coniunx, & Godefridi Bullonij, Artesiensis, Hierosolymorum Regis mater, (cui superiorem locum dare debueram) Lensiense opidum magnifico Templo ad Deiparæ honorem exædificato, atque introducto Canonicorum Collegio condecorat. Illam Idæ, aliorumque in Lensiensem Ecclesiam liberalitatem Lambertus Atrebatensis Episcopus anno 1106. confirmauit missis ad Eustathium Idæ Filium litteris, quarum exemplar hîc subijcio:

IN NOMINE PATRIS, ET FILII ET SPIRITVS SANCTI, VNIVS, VERI, ET SVMMI DEI. AMEN.

EGo Lambertus, Dei miseratione Episcopus Atrebatensis, iustis & honestis petitionibus honorabilis Comitis Eustathij, & nobilis eius vxoris Mariæ Comitissæ, nec non & matris prædicti Comitis, Idæ Religiosæ Comitissæ acquiescens, quod à ministerio nostro exigunt, scire volumus tam præsentibus quàm futuris filijs nostris, quod in libertate Spiritus, LENSIENSI ECCLESIÆ, *& Canonicis eiusdem Ecclesiæ, ex petitione prædictarum personarum, ratum & stabile perenni tempore, per nostræ auctoritatis priuilegium confirmasse. Vnde omnia illa, quæ in possessionem prædictæ Ecclesiæ, siue à Principibus, vt in eorum præceptis & scriptis continentur, siue à cæteris Dei Fidelibus, iam prædictæ Ecclesiæ, quæ cognoscitur ad titulum B. Mariæ semper Virginis Dominæ nostræ & B. Vulganij Confessoris à principio fundata, iustè donata & Canonicè sunt possessa, siuè in posterum concedenda, pondere nostræ auctoritatis, à Canonicis & eorum Prælatis disponenda auctorisamus. Prætereà* ECCLESIAS SANCTORVM LEODIGARII ATQVE LAVRENTII MARTYRVM, *& eorum Episcopales reditus sicut Prædecessor noster Venerabilis & Religiosus Episcopus Lietbertus* (obijt an. 1077.) *ad vsus Canonicorum donauit & concessit, nos quoque consequenter annuimus & concedimus, ita tamen vt Presbyteri qui in eis Ecclesijs in populo præficiendi sunt, per manum Canonicorum siue eorum Prælatorum, Atrebatensi Episcopo semper offerantur; & sicut Canonicum est, de honestate vitæ suæ Episcopo professionem faciant, & obedientiam promittant, & sic curam populi suscipiant & gerant.* DE DECANO *autem iuxta timorem Dei, & auctoritatem Sanctorum Canonum eligendo, liberam Canonicis concedimus facultatem.* DE ADVOCATO *autem in suis caussis, sicut ex rogatu & permissu*

Ibidem Ecclesiæ SS. Leodegarij & Laurentij.

Collegiatæ Ecclesiæ Decanus.

Aduocatus.

missu Comitis cognouimus, quem voluerint, & quamdiu voluerint, & non vlterius Canonici hunc talem habeant Aduocatum. &c. Datum Atreb. An. Dei Christi 1106. Indictione 14. Septimo Id. Iunij; Anno autem Pontificatus Domini Lamberti Episcopi Atreb. 12. Regnante Philippo Rege in Franciâ, Roberto Iuniore Comite in Flandriâ, Eustachio Comite Bononiensium & Lensensium. Sic ibi.

Cæterùm in eâ Lensiensi Ecclesiâ leguntur hi versus:

Anno milleno, ter deno, bis minus vno,
Hunc intrare Chorum cœpit Grex Canonicorum.

Et alibì isti de Templi Reliquijs sacris: Reliquiæ.

Continet Ecclesiæ Lensensis Cella Mariæ
Corpora sub feretris Sanctorum condita claris.
Vulganij; Celsi, qui quondam natus ab Anglis;
Ac VVillibrordi Traiecti Præsulis almi.
Corpus Chrysolij Martyris eximij;
Atque Caput proprium Lamberti lumine dignum,
Martyris insignis, quod lustrant Cœlica signis.
Hi faciunt Clerum lumen comprendere verum;
Atque suos famulos post mortem scandere cœlos.

Ex eiusdem Ecclesiæ atque Opidi Archiuis.

Singulorum meminit Molanus in Natalibus Sanctorum Belgij: & quidem

Sancti Vulganij, *2. Nouemb.*
Sancti Celsi, *26. Iulij.*
Sancti VVillibrordi, *7. Nouemb.*
Sancti Chrysolij, *6. Febr.* &
Sancti Lamberti, *7. Septemb.*

Ex quibus locis facile cognitu est de Versuum istorum veritate; maximè an ita sit vt sonant de Sanctorum VVillibrordi & Chrysolij Corporibus, atque Sancti Lamberti Capite.

Lensiensis opidi Laconica descriptio.

Lensiense porrò opidum, in veterrimis Artesiæ numeratur, varijs Principum priuilegijs exornatum, sed afflictum sæpè & valdè bellorum cladibus. Alluitur Lauiettâ fl. Insulanis etiam vtili. Atrebatum ad Austrum habet, tertio lapide abiunctum; eiusque territorium turritis circiter centum pagis insidetur. *Vide infrà ad an. 1250.*

CHRISTI AN. 1029. IOAN. 10. PAPÆ AN. 6.

Dononiense Cœnobium reformatur. * *Gal. Denain.*

ANNO circiter 1029. Dononiense* Gynæcæum Sancti Benedicti Regulâ per Gerardum Pontificem, & Leduinum Abbatem propositâ, strictiori vitæ genere imperato,

ad antiquum splendorem reuocatur. Eius sic meminit Chronographus Cameracensis: *In vico* DONENG, *Beata Ragefrendis, ex sui iuris rebus, Cellam fundauit, & Sanctimonialibus constitutis, ipsa etiam Abbatissa regimonium duxit. Hanc autem postea, incumbente inopiâ, inclinantem, pauci Canonici incolebant. Sed postmodùm consilio Domini Gerardi Episcopi, & Leduini Abbatis, Balduinus Comes ad pristinum statum Monialium reduxit, ibique Moniales Sancti Benedicti quùm anteà fuissent Regulares, introduxit; quibus Abbatissam Ermentrudem præfecit.* Hæc ille. Vide suprà ad ann. 764. & 805.

CHRISTI AN. 1030. *Ogina Princeps moritur.*

IOAN 20. PAPÆ AN. 7.

ANNO 1030. Ogina, Pulchro-barbi Coniunx, migrat è viuis, atque Gandaui ad Sancti Petri sepelitur. Epitaphium eius est hoc:

Præteriens miserere mei, qui vis misereri,
Atque mihi requiem tuque deposce piam.*
Nona dies Martis me transtulit ante Kalendas,
Ogdona iuncta fui Balduino Domino.

* melius *reposce.*

Ecclesia Atreb. fulmine icitur.

Tonitruum deorsùm detonans, Basilicam N. D. Atrebatensis fulgure percellit, vastoque reddit horrentem incendio. *Lud. Bresinius Tom. 1. Chron.*

CHRISTI AN. 1031. *Vastum etiam Audomaropoli incendium.*

IOAN. 20. PAPÆ AN. 8.

ANNO 1031. Alterum sed longè vastius, apud Audomaropolitas incendium. *Ignis namque* (scribit Iperius) *de quadam* villâ, domunculâ surgens, & plusquam duo millia domatum transgressus, ventorum & peccatorum flabro in hoc Monasterium impulsus, primò ad Claustrum, indè ad Dormitorium, totum denique Monasterium, vnicâ die, vorax flamma consumpsit, nihil omninò relinquens inustum. Et hæc est quarta huius loci destructio, quæ accidit in anno decimo Domini Roderici Abbatis.* Hactenùs ille.

* al. *vili.*

Blangiacēse Monasteriū restituitur.

Per hæc tempora, nempè Henrico primo Gallis, & Pulchro-barbo Flandris imperantibus, Monasterio Blangiacensi, sumptibus Hersendis Nobilis Heroinæ, instaurato, adeóque à ruinâ, quam Normanni intulerant, vendicato; Corpus Beatæ Berthæ, vnà cum Gesæ & Gestæ Filiarum eius Corporibus, ex loco qui Alsicacus dicebatur, quo Normannorum metu, pridem translata fuerant, per Albinum & Ebroinum, Blangiacenses Clericos ad pristinas ædes referuntur: Simulque Monialibus quæ inibì ab ipsâ Berthâ an. sc. 682. ad hanc vsque ætatem perennarant, indè dimissis, Asceterium factum est iuris Benedictinorum

Monacho-

Monachorum, qui hactenus sub Abbate (cui & Blangiacensis Comitis dignitas atque nomen cohærent, non obscurâ famâ perseuerant. *Ex vitâ MS. Sanctæ Berthæ. Vide ad ann. 682. 721. 1139. 1591. &c.*

CHRISTI AN. 1033

BENEDICTI OCTAVI PAPÆ AN. 2.

B. Iorius Episcopus longum ex oriente ad nos instituens iter, Bethuniam diuertit ibique moritur.

ANNO 1033. Beatus Iorius, Montis Sinaj Episcopus, quùm Religionis & voti gemino flabro impulsus, Bononiensis in Picardis Virginis Iconculam atque Aram præsens honorasset, Bethuniam diuertens ad quendam, cuius ministerio quondam fuerat vsus, nemine conscio nocteque intempestâ, Sept. Cal. Aug. subitariâ morte corripitur. *Famulus*(scribit Molanus) *morte deprehẽsâ, & sibi ex eâ metuens à Iudice molestiam; Corpus Sanctum intra domesticos parietes sepeliuit: sed res per crebras apparitiones detecta fuit. Vndè viro Sancto dignior data est sepultura, quæ adhuc cernitur intra Ecclesiam Sancti Bartholomæi, in Sacello, quod posteà in honorem ipsius Iorij Deo dicatum est. Cum autem eo etiam in loco memoria eius miraculis crebesceret, Caput decenter exornatum repositum est in Sacrario; Reliqua sacra pignora in summum Altare. In huius autem rei memoriam vtriusque sepulturæ locus religiosè colitur. Nam & priuatæ illæ ædes annuè exornantur in die Natali; Caput sacrum eo defertur, & ad sepulchrum piè concurritur circa quod multam lucem diuinitùs apparentem sese conspexisse testantur multi superstites. Conseruantur ibidem, inter Ecclesiæ sacra vasa, duæ eius cistulæ & duo fulcra pedum equestria.* Sic Molanus 26. Iulij, quo die, eodem in Templo, B. Iorij Festum, sub magno duplici celebratur & quanquam in Lectionibus nihil eius propriũ canatur, sunt tamen Hymnus & Rithmus proprij; hi nempè:

Corporis eius eleuatio.

In eius Laudes Hymnus & Rithmus.

Dignum est vt collaudetur
Dominus & honoretur
In suo Sancto Iorio
Quem decorauit gaudio.

Iorius hic Episcopus
De monte Sinai, opus
Dei lætus exercuit,
Fideliter & docuit.

Gaude Castrum Bethuniæ,
Quòd tu per Regem gloriæ,
Thesauros habes gratiæ,
Quibus resplendes hodie.

Hic Germanus fuit Macarij,
Viri Sancti coronæ conscij,
Qui sic certarunt contra vitia,
Quòd ambo sint in cœli gloriâ.

Prece reddit claudis gressum,
Sanans omni clade pressum,
Cuius prece nobis detur vita,
Per secla seculorum infinita.

Eiusdem Patria & Parentes.

Addit Molanus in exiguo lapide candido, qui cum sacris ossibus reconditus fuit, insculptum esse Beatum Episcopum venisse ex Armeniâ maiore; parentes habuisse Stephanum & Helenam; Fratres septem, inter quos dictum Macarium, atque isto, quem dixi, anno obijsse.

Floret Chronographus Cameracensis.

Per hæc tempora floret Chronographus Cameracensis atque Atrebatensis, Auctor anonymus, & Gerardi Episcopi Sacellanus. Is in cæteris, quæ sæpè ab ipso hactenùs mutuati sumus, quorumdam Artesiæ locorum, initia quorum ignoramus, meminit; quæ hîc apposuisse, non frustratæ erit operæ, vel hoc solo nomine, vt eorum saltem intelligatur antiquitas. Sic itaque scribit: *Præterea in viculis* LVCEV & * PAS, *duæ Basilicæ sunt Canonicorum, quæ postquàm militaribus viris in beneficijs traduntur, ad inopiam lapsæ sunt,* Et paucis interiectis: *Item verò in territorio Atrebatensi, in vico videlicet, qui Belgicus ab incolis nuncupatur, exstat Basilica Canonicorum Sancti Remigij, vbi diuina sæpius miracula cœlitùs fieri dicunt. Notandum verò quod locus iste antiquitùs adeò præeminebat, vt ab eo omnis nostra Regio etiam vsque in præsens* BELGICA *nominetur.* Hæc ille, qui ingenti merito vel hinc honorandus, quòd Artesiæ nostræ eum gloriæ titulum, si modò verum, tribuat, scilicet toti inferiori Germaniæ BELGICÆ titulum generasse. Verùm Demochares post Berosum scribit, Belgium Lugdi, à quo Lugdunensis prouincia, Filium id nominis Belgicæ tribuisse. *Democh. Tom. 1. de Missæ Sacrific. c. 25.* Nec recedit Carolus Bouillus lib. de Hallucinatione Gall. nominum cap. XI. aitque dictum Belgium fuisse Brenni Capitolini Fratrum. Alij alias trahunt coniectationes, neque negligunt producere * Belloacum opidum Aduaticorum. Abundet hicquisque in suo sensu, videatur etiam Ioan. Bussemecherij Europa, &

Prioratus de Luceu & de Pas in Artesijs.

Belgium pagus. Vndè Belgicæ nomen.

* Est Prioratus depēdēsque ab S. Martini de Campis in Franciâ.

* *Gal. Bauais.*

Bartho-

Bartholomæi Anglici liber 15. de Rerum proprietatibus cap. 123.

Balduinus Morinorum Episcopus Terüannensis opidi mœnia reparat. *Belforestus in suâ Cosmographiâ.*

CHRISTI AN. 1034. ANNO 1034. Pax Ecclesijs Gallicanis redditur, eaque ex Concilijs per totam Galliam variè habitis in quibus & sancitum illud, *quod omnibus in commune placuit* (verba sunt Glabri libro quarto capite quinto) *qualiter omnibus Hebdomadibus sanctione perpetuâ, sextâ die abstineretur à vino & carnibus, & septimâ, nisi fortè grauis infirmitas compelleret, aut celeberrima solemnitas interueniret.* Hæc ille. Vide Baronij Annales ad hunc annum. BENED. 8. PAPÆ AN. 4. *Abstinẽ-tia feriæ sextæ & Sabbathi in Gallijs.*

CHRISTI AN. 1036. ANNO 1036. Balduinus Pulchro-barbus Comes, quùm annos 48. imperasset, supremum vitæ diem claudit, relicto hærede Balduino Lilano, (de cuius memorando Natali ad annum 1014. & nuptijs ad ann. 1027. anteà meminimus) atque Blandinij in Laurentiano Sacello iuxta Patrem sub humili lapide sepelitur. BENED. 8. PAPÆ AN. 6. *Obitus Balduini Barbati.*

Eius sepulcro Epitaphia accesserunt.

I.

Hoc tumulo tegitur Balduinus, maxima Regis
Arnulphi Proles hoc tumulo tegitur.
Quem Susanna sibi genuit Regina superbum,
Edidit & puberem quem Susanna sibi.
Maximus heroüm Regali schemate prodit,
Vir virtute potens, Maximus heroüm.
Defensor fuerat, vel amator hic Monachorum
Ecclesiæque Dei defensor fuerat.
Decessit medius trinas Iunij ante Kalendas:
He! he! citò nimiùm decessit medius.
Dicito præteriens: Iesu miserere misello;
Daque pius veniam dicito præteriens.

II.

Iunius ante suas triduo cecidisse Kalendas
Balduinum deflet, quo Patre Mundus eget.
Ipse fuit Princeps Flandrorum, siue Monarcha,
Inclytus & fortis Regibus ortus Auis.
Famâ præclarus, nulli pietate secundus;
Cuius opum nullus aut modus, aut numerus.
Nutriuit acies, inimicos terruit Orbis,

sti conuersum, ex antiquâ veterum traditione constat: cuius [illegible] e-randis Reliquijs nempè osse inferioris mandibulæ Ecclesia illic in honore sancti Martini Episcopi Turonensis ab ipso Diuo Auberto primitùs consecrata; postmodùm à Nortmannis incensa, vnáque cum vico restaurata denuò à Gerardo primo, Episcopo Cameracensi & Atrebatensi sacrata, & dictis Reliquijs, alijsque pluribus donata decoratur. Hunc fluuiolus Eurinus alluit, qui per pontem à Salice & riuum iugiter bullientem in Scarpam fl. se immergit. Territorium habet satis pingue, frumentis & leguminibus ferax, & alendis pascualibus pecoribus, paludibus amplum & late patens. Anno Domini 1040. quidam Robertus Atrebatensis Aduocatus, consilio Gerardi 1. dicti Episcopi, proprijs impensis, de remedio animæ tractans, in eadem Sancti Martini Ecclesiâ, tunc temporis vnius presbyteri regimine actâ, duodecim Canonicos deputauit. Qui posteà Canonicam vitam seu regularem (nam anteà sæculares, vt vocant, erant) iuxta Diui Augustini Episcopi Hipponensis, regulam amplexati, quam suis Clericis tradidit seruandam, ex vrbe Henniacenâ de vico factâ, anno 1074. aut circiter auctoritate Roberti Frisij Flandriæ Comitis, quietioris vitæ amore migrantes anno 1169. eum in locum, vbi nunc visitur Monasterium, in honore Sanctæ Mariæ Virginis consecratum & constructum ijs, liberalitate Balduini Brochet Domini Henninij ex parte Haimaidæ, filij Balduini Dapiferi Caroli Pij Flandriæ Comitis concessum habitauere. Hactenùs ibì, scriptore seu Auctore F. Ioanne Telodiensi eius loci Canonico Regulari; Qui plura volet de Henniaco, veterisque eius Reipublicæ statu, adeat Balduini de Glen Abbatis Historiam de Præsulibus eius Monasterij cap. 15. & hic infrà suis locis.

Ecclesia instauratur. *Loci eiusdem descriptio.* *Initium Canonicorum Henniacensium.* *Henniacum in oppidum erectum.* *Migratio Canonicorum in hodiernum Monasterium.*

Eius Cœnobij Abbatem primus gessit Stephanus, ad quem Carolus Pius Comes anno 1123. litteras destinauit. *Idem Telodiensis, in serie Abbatum Henniacensium.* *Primus Abbas.*

ORDO ET SERIES ABBATVM MONASTERII HENNIACENSIS.

1. STephanus; an. 104.
2. Hugo; an. 1129.
3. Ioannes; ann. 1160. decessit.
4. Ingebrandus; ann. 1180. decessit.
5. Lanuinus eod. an. 1180. factus est Abbas.
6. Simon; an. 1192. postea factus Abbas Araosiensis an. 1194.
7. Balduinus; an. 1194.

8. Ioan-

Bouo in Roderici locum succedit, vir litterarum peritiâ & pietate commendabilis: *Qui* (scribit Iperius) *sicut loco Prælaturæ, sic actibus almis Roderici successor & imitator extitit. Basilicam tempore Roderici combustam à fundamentis readificauit: sed morte prauentus non totam compleuit.* Hactenùs ex Iperio. Vide infrà an. 1052. & 1081. *Bouo Abbas S. Bertini. Ecclesiã suam instaurare cœpit.*

CHRISTI AN. 1047. ANNO 1047. Lambertus, cognomento Baldericus, Comes Bruxellensis, Augustissimam D. Gudulæ Basilicam, in ipsâ Bruxellensi vrbe condit, eóque Corpus D. Gudulæ, è Diui Gaugerici Æde trãsferri iubet, vbi & duodecim Canonicorum Collegium ab eodem institutum. *Diuæus.* BENED. 8. PAPÆ AN. 17.

CHRISTI AN. 1048. ANNO 1048. Quùm Ecclesia ab hæreticis infestationibus per annos ducentos & ampliùs, nempè ab Caroli verè Magni Imperio, hæc adusque tempora quieuisset; rursùs hæresis velut ab inferis excita caput attollere & virus suum in Christi Ecclesiam effundere, per Berengarium Andegauensem Diaconum occipit. *Prateolus.* DAMASI SECVNDI PAPÆ AN. 1.

Leriense Canonicorum Collegium initiatur, Templo per VVenemarum, eius loci Regulum, Ransuide Matre, & Ingelramno Fratre adiuuantibus, ad Beati Audomari honorem exædificato; cuius hoc Manuscriptum reperio diploma: *Templũ Canonicorum Lilerienfium.*

IN NOMINE SANCTÆ TRINITATIS, AMEN:

Cùm inter cætera charitatis opera, Eleemosyna teneat principatum, illa dignitate speciali praeminere dignoscitur, per quam noua fundantur Ecclesia, vel fundata reditibus ampliantur. Ego siquidem VVenemarus, Dominus de Lilerÿs, cum Fratre meo Ingelramno, & Matre meâ Ransuide, concessu Balduini Flandria Comitis; ipso etiam Henrico, Rege Francorum, annuente, & Domino Drogone Terüannensi Episcopo ad mandatum Domini Papa Gregorÿ, cuius præsentiam, pro voto meo adimplendo, adÿ, laudante & confirmante, nouam Matrem & Domini Sponsam, Sanctam sc. Ecclesiam in proprio fundo, apud Castrum de Lilerÿs, in honorem Domini nostri Iesu Christi, ac Beatæ Mariæ Virginis, nec non Sanctissimi Confessoris ac Episcopi Audomari, construimus; vt per hæc & alia bona Deus auctor pietatis, nostris iniquitatibus propitietur; & qui pondere peccatorum nostrorum prægrauati, in sepulcro nostri fœtoris iacentes, lumen veritatis amisimus, per compunctionem nostri cordis, & largitionem nostræ possessionis, ad Solem Iustitiæ caput erigamus. Actum ann. 1043. Communicauit *Castrum Lileriẽse.*

D. Andr. Herby Canonic. Atrebat.

Albericus secundus, Marchianensis Antistes vitâ destituitur: Succedit S. Poppo, S. Remacli Stabulensis etiam Abbas; &

CHRIST: AN. 1049. S. Poppo Abbas S. Vedasti.

ANNO 1049. Ioanne Vedastinorum Præsule similiter de medio sublato, iisdem præficitur à Balduino Lilano ascitus. Qui cùm locum hunc vno anno, alterum duobus dumtaxat, interpellante morte, gubernasset, successores habuit in Marchenis VVidonem, in B. Vedasti Lilanũ Comitem. Chron. Marchian. & Vedastinum; ex quo (posterius intelligo) hanc Popponis excerpsi Panegyrim: *Sanctus Poppo, adolescens, vt ferè fit, Patris consuetudinem institutumque secutus est, laudem & gloriam è bellicis rebus venatus; quam dum experitur fucatam & adumbratam, ad pietatem, vndè expressa & solida manat, totus conuertitur. Votis Deo nuncupatis, quùm Hierosolymam, tùm Romam adit. Regressus, parum abest, quin à seuero illo instituto relabatur, factumque esset, nisi Deus præsenti miraculo sponsalia contracta diremisset. Ita mutatus Monachismum apud Stabulenses complectitur. Vnde Richardus ille superiùs memoratus* (Vide suprà ad ann. 1009.) *Abbas Virdunensis, eum sibi ascifcit, & in administrationis partem vocat: vbi Diuus Poppo virtute, & obitis ad summos Principes Legationibus, clarissimus euasit; vt tandem hinc ab Richardo ablegatus compluribus Monasterijs delectus sit Abbas, eundemque rursùs hùc accersitum Balduinus Pius Flandriæ Comes, ad Abbatialem dignitatem commendauit. Profectus hinc Marcenas, atque indè maturans ad Cœnobium Stabulense, morte interceptus est anno* 1049. quùm per vnicum dumtaxat annum præfuisset; quem tamen alij tradunt multò diutiùs vitam protraxisse.* Sic ibi. Plura de S. Poppone habet Molanus in Natt. 25. Ianuarij. Vide Lector, & fruere.

LEONI NONI PAPA AN. I.

* Molanus scribit ann. 1048.

Gerardus primus, Atrebatium Episcopus, Corporis ergastulo soluitur, atque in Ecclesiâ Dei Genitricis quiescit. *Chartæ Ecclesi. Atrebat. Sigebertus, Gazæus, &c.* Demochares tradit eum vitam martyrio terminasse; tom. 2. de Missæ Sacrificio, in Catal. Episc. Atreb. Verùm vndè id constet ignoro, quùm sileant Ecclesiæ monumenta.

Libertus, siue (secundùm Molanum) Beatus Lietbertus, *nutricius quondam* (aiunt Eccl. Atreb. tabulæ) *præfati Gerardi, Sanctæ Atrebatensis seu Cameracensis Ecclesiæ Episcopus solo nomine* & successor efficitur; qui anno Domini 1070. XII. verò*

* Legendum ei.

anno Regni Henrici Regis, & XXIII. anno Præsulatus eius contulit Ecclesiæ Atrebatensi Ecclesiam DE BELRAIN *ab omni redditu liberam, cum Altari eiusdem Ecclesiæ. Item Altare* DE MONTENOICOVRT, *Altare* DE TILLOY, *Altare* DE ROQVELAINCOVRT, *Altare* DE VVANCQVETINO, *Altare* DE BERLA. *Insuper confirmauit huic Ecclesiæ tria Altaria, quæ Gerardus, eius antecessor Episcopus confirmauerat: & hoc sub sigillis ipsius Episcopi, & sex Archidiaconorum. Hic siquidem apud Cameracum existens, quadam nocte, cum in Cæmiterio pro Defunctis oraret, expletis Vigilijs, & versiculo* REQVIESCANT IN PACE, *statim animæ Defunctorum responderunt* AMEN. *Indè vir Dei deuotione motus, ibidem Monasterium Sancti Sepulcri Cameraci fundauit.* Hactenùs ibì: eius vitam habe ex Molano 23. Iunij; vide etiam Origines Miræi cap. 37. atque de mirandis quibusdam quæ in eius morte contigerunt, vide hìc ad annum 1077.

Possessiones Atrebatēsis Ecclesiæ ab Lietberto cōcessæ.

Vox Defunctorū Camerari ab Lietberto audita.

Ibidem Monasterium S. Sepulcri.

CHRISTI AN. 1050. ANNO 1050. Lilanus Princeps supremam Vedastini Cœnobij sibi vendicat administrationem, constitutis sub se Abbatibus, penes quos disciplinæ monasticæ cura staret, redditus interim faciens suos, idque annis septemdecim, donec eos & vitam mors illi subtraxit. *Chron. Vedast.*

LEON. 9. PAPÆ AN. 2.

Lilanus res Vedastini Cœnobij vsurpat.

CHRISTI AN. 1052. ANNO 1052. Sexto nonas Maij, in Sithiensi Cœnobio Corpus Sancti Bertini per Bouonem Abbatem solemniter eleuatur. *Molanus 7. Septembris, & Meyerus, lib. 3. Annalium.* De ea eleuatione sic prolixiùs Iperius: *In* Ecclesiæ reparatione, Corpus Beati Patris nostri Bertini, dudum à Beato Folquino terrâ reconditum, nunc sub Altari Capitaneo, vbi plusquàm ducentis latuerat annis, Dominus Bouo noster Abbas inuenit, multis miraculis attestantibus solemniter eleuauit, & diem eleuationis solemniter celebrandum instituit annis singulis, VI. nonas Maij: quo scilicet tempore Nundinæ tunc in hac villâ tenebantur ex more. Facta fuit hæc eleuatio, anno Domini* CIƆ. LII. *Domini Bouonis Abbatis anno nono,* &c. Hactenùs ille.

* S. Bertini.

LEON. 9. PAPÆ AN. 4.

Eleuatio Corporis S. Bertini.

CHRISTI AN. 1053. ANNO 1053. *Lilanus contra Henricum* tertium Imp. Flandriæ Occiduæ imminentem, magnam longamque ad tria passuum millia fossam aggeremque, qui* NOVVS *adhuc vulgò appellatur, intra triduum perducit.* Sic Marchantius: At Ioannes Iperius fossam istam anno 1057. cogitatam & ad nouem Leucas productam fuisse scribit. Adsunt eius verba: *Imperator, terræ* (Cameracensis) *partem vastans, per Torna-*

* Quartū secundū Meyerū.

LEON. 9 PAPÆ AN. 5.

Fossa noua.

cum rediit anno Domini CIↃ. LIIII°. *anno post hoc tertio, defuncto Imperatore Henrico* secundo, successit Filius eius Henricus* tertius: qui iam cum Patre expertus Orientalem partem Flandriæ Fortalitijs, Gentibus & fluuijs sic munitas; & partes Occidentales minus validas, exercitum per Tornacum ducens, huc accessit, vt per has partes Flandriam intraret. Balduinus Comes hoc præsentiens, populum suum vndique collegit; & fossato Flandriam claudi fecit ab illâ parte. Quod fossatum per nouem Leucas in longum ducens, id est, * à Castro de* RVHOVLT *vsque* BASSEIAM, *in solis tribus diebus & noctibus consummauit; & ibidem Imperatori restitit. Admirans Imperator nouum fortalitium & multitudinem armatorum, viâ quâ venerat, recessit.* &c. Hactenùs Iperius.

* *tertio,* secundũ Meyerũ.

* *quartus,* secundũ Meyerũ.

* *à Comitatu Lensi vsq; ad mare,* scribit Meyerus & Franc. Balduinus.

Audomaropolis & Aria fortificantur.

Idem Balduinus Comes Audomarense opidum, Ariam, aliaque opida in hostem firmiora tutioraque facit. *Bresinius, Meyerus, Franc. Balduinus,* &c.

CHRISTI AN. 1055. *Lila muris & fossis cingitur.* *Ibi Sancti Petri Collegiũ erigitur.*

VICTORIS SECVNDI PAPÆ AN. I.

ANNO 1055. Balduinus Lilense opidum, muris, fossis, arce & aulà (Salam vulgò vocant) exornatum, luculentissimo Sacerdotum Collegio, quadraginta Canonicos, decem Sacerdotes, Diaconos decem, totidem Hypodiaconos atque Acolytos complectente, mirificè illustrat. Fulcardus primus eius Ecclesiæ fuit Præpositus: vndè in eius Ecclesiæ tabulis: *Pridie nonas Aprilis, anno Domini millesimo octuagesimo obijt Fulcardus, primus huius Ecclesiæ Præpositus, constitutionis huius Ecclesiæ & suæ dispensationis anno 25. cui successit Galterus.* Sic ibi, vndè fundationis eius tempus liquidò constat. Addit Iac. Meyerus Morinorum & Tornacensium Episcopos in Canonicorum numerum fuisse cooptatos, & quidem de Tornacensi colligere est facile ex litteris Ratbodi Episcopi Tornacensis, an. 1090. conscriptis. Eas vide in descriptione Insulensis opidi, nuper ab Florentio Haræo euulgatâ, lib. 2. c. 1.

CHRISTI AN. 1056. *B. Fredericus.*

STEPHANI NONI PAPÆ AN. I.

ANNO 1056. Fredericus Belga, Gothelonis, Bullonensium in Lotharingiâ Ducis, Filius, Godefridi etiam, post Patrem, Ducis Frater, Leodicensis Ecclesiæ Archidiaconus, ad summum Ecclesiæ Episcopatum conscendit, Stephani IX. assumpto nomine, quam dignitatem tenuit menses non ampliùs decem, plurimis interim sanctitatis miraculis clarus. *Vide Molani Natt. 29. Martij.*

Sanctus Dominicus Loricatus, auctor est, vt Feria secunda animabus

mabus Defunctorum liberandis à pœnis, Sacrosancto Missarum Sacrificio, sit adscripta. Feria sexta, pro memoriâ Dominicæ Passionis eodem Sacrificio, insuper Ieiunio, & verberum afflictione colenda esset. Sabbatho verò in honorem Sanctissimæ Dei Genitricis Mariæ celebrandum idem incruentum Sacrificium Missæ. Baronius iisdem verbis tom. XI. Annal. Cæterùm quod ad Sabbathum B. Virgini sacrum attinet, vide quæ scripsimus in nostro Mariali lib. 6. c. 23.

Quid pro Feriâ 2. 6. & Sabbatho statutũ.

CHRISTI AN. 1060. ANNO 1060. Bethunienses ius monetæ cudendæ habent, addo leges atque tractum ab Flandriâ diuersum, vt patet ex diplomate Gandaui hac tempestate concesso. *Grammayus.* NICOLAI SECVNDI PAPÆ AN. 2.

Moritur Adelelmus, quem sibi Balduinus Comes in B. Vedasti substituerat Abbatem (Vide annum 1050.) subsequitur, sed pari potestate, Herchemboldus; de quo Vedastinorum Chronicon: *Herchemboldus anno assumptæ à Deo carnis 1060. sub Balduino concisa auctoritate creatus Abbas, Præsulem egit septennio, inauguratus anno, quo Henricus, Francorum Rex, paucis ante obitum diebus, Philippum Filium, natu maiorem, etiamnum puerum, Regem coronari curauit, Balduinumque eius & reliquæ sobolis tutorem fecit indignantibus licet Vasconibus; quos sapienter, non ita pòst, Balduinus ad officium coegit; vir sapiens atque pius. Sapiens quidem, adductis ita, sine sanguine, ad officium rebellibus. Pius verò, quùm cæteris, tùm anno 1063. constructo Monasterio* Eynhamensi, vbi primus Abbas Valterus ex hoc Cœnobio ascitus.* Sic ibi; & conformiter Baronius in Annalibus ad annum 1059. addens Lilanum duxisse in vxorem Regis Amitam.

Herchemboldus Abbas Vedastinus.

Lilanus tutor Philippi Galliæ Regis.

*Vide Miræi Origines.

Monasteriũ Eynhamense.

CHRISTI AN. 1064. ANNO 1064. Robertus Frisius Balduini Lilani Filius, Gertrudem, Florentij VI. Hollandiæ atque Zelandiæ Comitis relictam, in vxorem ducit. Ei Frisij cognomentum attributum est, non quòd Frisia natale solum fuerit, verùm quia Frisones fortibus armis repulit & deuicit. ALEXANDRI SECVNDI PAPÆ AN. 4.

Vnde Roberto Frisij cognomẽtũ.

Ariense Templum, quod Antonius secundus, Flandriæ Saltuarius ad Beati Iacobi honorem erexerat (vide suprà, ad ann. 676.) idipsum Lilanus Beato Petro Apostolorum Principi inscribit, adnexis quatuordecim Canonicorum Sacerdotijs. Vndè in vitreâ ad Principis Altaris dexterum cornu fenestrâ hoc Chronographicum appictum legimus.

Collegiũ S. Petri Ariæ instauratũ & auctũ.

BIs septeM Præbendas tV BaLdVIne dedIstI.

Idem eidem Sancti Petri Ecclesiæ Brachium Sancti Adriani à Gerardimontensibus impetratum, dentemque Sancti Petri sibi à matre testamento relictum dono impertiuit. *I. B. Grammayus.*

Ecclesia S Crucis, & S. Mauritij Atrebat.

Attrebati Ecclesiæ Sanctæ Crucis atque Sancti Mauritij parœciales instituuntur. *Vide infrà ad ann. 1090.*

CHRISTI AN. 1065. *Messinēse Collegium & Cœnobiū.* — ALEX. 2. PAPA AN. 5.

ANNO 1065. Adela Lilani Coniunx, Messinis Collegium instituit duodecim Sacerdotum, ac Parthenonem triginta Benedictinarum * Virginum, quò ex vrbe Româ Corpus Beati Sidronij Martyris traditur attulisse. *Meyerus, & Marchantius. Vide prolixè in Miræi Originibus Cœnobiorum Belgicæ. Vide infrà ad an. 1199.*

* Ijs Frisildis prima præfuit Antistita.

Excommunicat' alium excommunicare nō debet.

Alexander Pont. Max. in cæteris, quæ ad Ecclesiæ vtilitatem instituit, vnum id fuit, Ne quis excommunicatus alium excommunicare præsumat. *14. q. 1. c. Audiuimus.*

Officium Septuagesimæ quis ordinauit.

Idem Alexander constituit vt Responsoria de Genesis historiâ in Dominicâ Septuagesimæ incipiantur, quæ & in sequenti Dominicâ repetantur. ALLELVYA etiam in Sabbatho ad Vesperam iussit dimitti ante Septuagesimam. *Micrologus cap. 47. ijsdem ferè verbis. Vide Baronium ad ann. 1073.*

CHRISTI AN. 1067. *Obitus Lilaui Principis.* — ALEX. 2. PAPA AN. 7.

ANNO 1067. Balduinus Comes in vrbe Lilâ fato corripitur, atque ibi in Templo à se condito ditatoque sepelitur, ad cuius sepulcrum, hæc hodieque legitur inscriptio.

CHI GIST TRES-HAVS, TRES-NOBLES ET TRES-POISSANT PRINCES BAVDEVVINS LI DEBONNAIRES, IADIS COMTES DE FLANDRES, LI ONZIMES, QVI FONDA CESTE EGLIZE, ET TRESPASSA EN L'AN DE GRASSES MIL LXVII.

Meyerus, Marchantius, &c. Etiam & prolixius istud Elogium.

Humano generi Parcæ non parcitis vnquam
Mortis ad interitum sed rapitis miserum.
Non vir, non mulier, non vllus denique sexus
Vestris è manibus liber abire potest.
Vos nostrum Comitem rapuistis nomine clarum,
Et genere, & vitâ, & moribus egregium.
Nostis quem querulâ, Parcæ, tam voce querelor,

Aut

Aut qualem plango vos rapuisse virum?
Nempe Pium Comitem Flandrensem Balduinum,
Insulanus & hic est vocitatus homo.
Dux fuit iste tuus, ô Flandria septimus olim,
Barbate ac natus, ô Balduine, tuus.
Vir fortis, prudens super omnes, atque modestus
Actibus in cunctis exstitit ille suis.
Insulense opidum cum Castro fundat ibidem,
Ecclesiam ædificans, ô Petre Sancte tuam.
Quam magnis etiam præbendis constabiliuit.
Hic ipsumque Deinsiain Cœnobium statuit.
Huius Adela fuit Coniunx, ea nobilis olim,
Roberti Regis filia Francigenûm.
Quæ Balduinum Montensem, Frisonemque Robertum,
Posteà Flandrenses huic peperit Comites.
Mathildem quoque, quam Dux Normannus Gulielmus
Rex & Anglus cæpit coniugio sociam.
Hic demùm noster Balduinus Francigenarum
Regis director tempora multa fuit
Philippi, sua quem vetuit regnare iuuentus;
Hic pater ergo tibi Francia fidus erat.
Postquàm ter denos & tres egressus hic annos
Extulerat Patriam qui probitate suam.
Circa annos Domini Mil, sexagintaque septem
Corpus deseruit spiritus egrediens.
Hunc Insulana Comitem gens consepeliuit
In Petri ipsa quam struxerat Ecclesia.

Vtebatur hoc titulo: BALDVINVS COMES FLANDRIÆ, MARCHIO, ET PHILIPPI FRANCORVM REGIS PROCVRATOR ET BAIILVS. *Marchantius.* siue, vt habet Meyerus. BALDVINVS FLANDRIÆ COMES, MARCHIO, ET PHILIPPI FRANCORVM REGIS, EIVSQVE REGNI PROCVRATOR ET BAIVLVS. Eius tituli suprà, meminimus ad annum 1027. & caussam ex Petro Oudegherstio adduximus.

Lilani proles.

Tres proles vt habet Epitaphium, reliquit superstites; Balduinum Montanum; Robertum Frisonem, & Macthildem, quas ex Adelâ Coniuge suscepit.

Adela Lilani Coniunx fit Monialis.

Adela viro orbata, viduitatis seruandæ studiosa, sacrum flammeum, Romam profecta, de manu Pontificis Alex-

andri accepit, & cum Virginibus Messinensibus, quarum Cœnobium fundauerat, viuere delegit. Vide infrà ad an. 1071. & suprà ad an. 1065.

BALDVINVS MONTANVS, OCTAVVS FLANDRIÆ COMES.

CHRISTI AN. 1067. *Balduin⁹ Mōtanus Princeps noster, fit Hānoniæ Comes.* — ALEX. 2. PAPÆ AN. 7.

ALDVINVS, cognomento MONTANVS, Flandriæ Comitatum ab Patris obitu, hæreditario iure tenet; nec triennio diutiùs. Coniugem habuit Richildim, Reyneri tertij filiam, viduamque Hermanni Arduennatis, per quam Hannoniæ Comitatum obtinuit, vnde & Montani à Principe eius tractus vrbe, cognomen reportauit. *Sigebertus, Iperius, &c.*

Roberti Frisij Nuptiæ.

Robertus Montani frater, præstito Aldenardæ solemni iuramento, quod Flandriæ Comitatum Balduino fratri, eiusque legitimis successoribus pacatum fineret, neque affectaret, atque ideò grandi pecuniâ à Patre acceptâ, transiuit in Nuptias Gertrudis, Florentij Frisiæ atque Hollandiæ Comitis relictæ, & Hermanni Saxoniæ Ducis filiæ: quâ cum in Frisiâ aliquamdiù hærens, Frisij seu Frisonis induit cognomen. *Iperius. Vide aliud an. 1064.*

Etiam Macthildis vtriusque Sororis.

Macthildis vtriusque soror, iuit in thorum Gulielmi Nothi, Normanniæ Ducis, atque Anglorum Regis, ex quo insequentes Anglici Reges ortum & sanguinem deinceps traxerunt. *Bresinius.*

Bouo tricesimus septimus Bertinensium Antistes, vitæ Epilogum canit. Eius hoc est Epitaphium:

Bos Domini Bouo, Domino donatus ab ouo,
Fructu non paruo Domini profecit in aruo;
Cuius tollendo iuga, quadrigamque trahendo,
Hanc fabricam primò templi locauit ab imo.
Quam diuinarum portans virtute rotarum
Rexit & erexit contraque pericula traxit.
Huic eius membris decimâ sub luce Decembris
Terræ mandatis, societur in æthre Beatis.

Heribertus Abbas S. Bertini.

Eum ad Præfecturæ dignitatem insecutus est Heribertus, vir genere & morum nobilitate clarus. *Iperius.*

Herchemboldus Vedastini Cœnobij Abbas eadem mor-

tis

tis sorte tollitur; successore Adalardo: de quo eius Domus Chronicon: *Adalardus Marchenensis Abbas, ambitiosè primariam Praefecturam hîc arripiens, non diù accessione eius honoris laetatus est. Dignus enim qui per posticum irrepserat, vt per ostium eijceretur, ab Alexandro secundo, Summo Pontifice, loco exigitur; atque in priorem Prouinciam remittitur, vix anno Vedastinâ potitus.* Sic ibi. *Adalardus Abbas Vedastinus.*

CHRISTI AN. 1068. ANNO 1068. (quibusdam 1066.) Beatus Lietbertus Episcopus, Canonicos Saeculares, qui in Beati Eligij Monte, diuini prorsùs officij negleges, saeculoque nimiùm addicti aeuum transigebant; arctiori vitae genere stringit, atque factos Regulares, ad Beati Augustini conuocat institutum, Ioanne primo Abbate sacrato; qui quadraginta per annos Prouinciae sibi commissae non defuit, verùm splendidè illam exornauit. *Mon. eius loci.* ALEX. 2. PAPAE AN. 8. *Canonici Mõtis S. Eligij ex saecularibus fiunt Regulares.*

SERIES ABBATVM SANCTI ELIGII IN MONTE.

1. IOannes.
2. Runardus.
3. Hugo.
4. Radulphus.
5. VVicardus.
6. VVirinfridus: *Quidam hunc VVicardo praeponunt.*
7. Eustathius.
8. Ioannes 2.
9. Gregorius.
10. Reynaldus.
11. Asso.
12. Desiderius.
13. Richardus de Salliaco.
14. Simon.
15. Ioannes de Barastrâ.
16. Stephanus de Phiromonte.
17. Seruatius.
18. Bernardus.
19. Nicolaus Duisantius.
20. Michaëll Coulonius.
21. Iacobus de Salliaco.
22. Nicolaus 2.
23. Michaël Dallenius.
24. Ioannes Bullotius.
25. Ioannes *Pingrelem.*
26. Ioannes *de Coupigny.*
27. Ioannes *de Feuchy.*
28. Dauid *Hay.*
29. Gulielmus *de la Ruelle.*
30. Ioannes Malpautius.
31. Georgius Bellotius.
32. Ludouicus *Ripet.*
33. R P. Hadrianus. *du Quesnoy,* hodieque superstes.

Montanus Comes albę virgae seu vindictę, quam longam rectamque Flandriae Balliui gerant, fit auctor; quae & gestantem recti candoris, & praetereuntes reuerentiae *Alba virga Balliui Flãdriae.*

admoneret, & à flagitio cohiberet. *Meyerus, Marchantius, &c.*

Hesdinensis palatii & viuarium.

Idem Hesdini sumptuosum palatium exstruxit; quod post multa tempora, anno videlicet 1553. simul cum ipsâ vrbe penitùs interijt. *Marchantius.* Sed & amplissimum Parcum (vt vocant) feris alendis & continendis, iuxta idipsum opidum posuisse, adnotat Oudegherstius, capite quadragesimo quinto.

Adloldus Abbas Vedastinus.

Adloldus, exturbato, vt diximus Adalardo, legitimus Vedastinorum Antistes creatur. *Vir* (inquit Chronicon) *sanè sedulus & diligens in augendis rebus, & iure iam parto retinendo; percharus Gerardo secundo, postremo Ecclesiæ Atrebatensis & Cameracensis coniunctìm Episcopo, à quo non pauca, nomine Monasterij accepit dona & beneficia, sub id maximè tempus, quo se præside, Monasterium incendio perijt, anno ferè 1090. ad quam leuandam, leuiùsque ferendam calamitatem, liberalem se in hanc Domum exhibebat Gerardus &c.*

Domini DE COVCHY liberalitas in Eligianos Ascetas.

Eâdem tempestate Eligiani Monasterij * fundus fit iuris eius loci Monachorum, donatione Nobilissimi Herois N. DE COVCHY: vndè sola maioribus eius loci foribus Couchianæ gentis supereminent insignia. *Mon. eius loci.*

* Gall. *Tresond.*

Vratislaus, Bohemiæ Dux, Mitræ vsum, Laicis hactenùs negatum, ab Alexandro Pont. Max. accipit. Id testatur Gregorius VII. Alexandri successor, in Epistolâ ad ipsum Ducem datâ, in quâ hæc de his habentur: *Longa iam temporis interualla transacta sunt, ex quo & Nobilitas tua, B. Petro Apostolorum Principi non modicæ deuotionis animum spopondit & studium; & tibi in Apostolicâ Sede inter cæteros Principes larga benignitas, permultis etiam singularis, & egregia fuit astricta charitas. Cuius rei fidem & indicium, ex beneuolentiâ Domini & antecessoris nostri Alexandri Papæ percepisse potes, qui petitionibus tuis non vnquam sine suâ & Filiorum suorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ sollicitudine & labore condescendit; & ad signum intimæ dilectionis, quod laicæ personæ tribui non consueuit,* MITRAM, *quod postulasti, direxit.* Hæc Gregorius; Alexandri diploma confirmans. Porrò de Bohemiâ consule Ioannis Bussemecherij Europam tabulâ quartâ.

Idem Alexander Pontifex, quùm liberum olim Sacerdotibus siue præsbyteris esset, quot vellent, vnâ die Missas celebrare (quod ex VVallefrido colligas, Cap. 21. item ex

rebus

rebus gestis Vdalrici Augustani Episcopi, in quibus legitur, eum bis in quâdam Dominicâ die, sacrum Missæ officium persoluisse, primò de Trinitate, indè de Dominicâ congruente, idque in Agaunensi Sancti Mauritij Cœnobio; itemque ex Sancti Leonis Epistolâ 71. ad Dioscorum cap. 2.) eamque libertatem postmodùm Concilium Salegustadiense ad trium Missarum numerum reuocasset: idem, inquam, Alexander vnam tantum Missam vnicâ die celebrari posse ordinauit. *Consule Baronium ad ann. 940.*

Florentius, Hollandiæ Comes inopinatò ab Hermano Gvickio Comite interficitur. Eius funus in Egmundanum Cœnobium est delatum, vbi cum Theodorico Fratre, commune habet Sepulchrum, & tale Epitaphium:

Ecce iacent Fratres, Regni spes, gloria, Patres,
Regum stirpe sati, vermibus esca dati.
Bello magnificus prior horum Theodoricus
Hostibus in Patriam iure negando viam.
Per Capræ sydus dum Ianus volueret Idus
Cæsar erat fomes, dum cadit ipse Comes.
Florens Flos Florum Florentius alter eorum
Splendidus eloquio, viribus, ingenio.
Cui Troiæ Rector bellanti cederet Hector,
Dum nimis emicuit, hoste latente ruit.
Morte viri flendas quarto decimoque Calendas
Iunius Arce gerit, dum Comes ipse perit.
Destructa mortis, vitæ reparatio fortis
Raptos valle soli, collocet Arce poli.

Vide Petitæum.

CHRISTI AN. 1070. ANNO 1070. Hasnoniense Cœnobium (de quo ad annum 670. diximus) pro Canonicis Sæcularibus, Monachos Regulares Ordinis Benedictini admittit, piam istam operam Montano Comite nauante; qui & eius loci Templum reparauit: quod deindè Lietbertus noster, Ratbodo Nouiomensis, & Raynerus Aurelianensis, Pontifices, tertio nonas Martias sacratum iuere. *Vide Iperium, Meyerum, & Miræum, in Originib. c. 17.*

Heribertus Abbas Bertinicus Antissiodorense Cœnobium à Philippo Galliarum Rege, regundum simul accipit: in quo, vt moratur, Bertinense non leuia patitur incommoda, in ijs Bergensis Ecclesiæ alienationem. *Iperius.*

ALEX. 2. PAPÆ AN. 10. *Hasnonienses Canonici ex Sæcularibus fiunt Regulares. Eorũ Tẽplum reparatur. Eius Dedicatio. Bertinici iacturam Bergensis Ecclesiæ patiũtur ob Præsulis absentiam*

Circa hæc tempora, Hugo, Gualteri, Castellani Cameracensis Nepos, eiusdem Castellaniæ dignitate, abs Patrui fato, per Lietbertum Episcopum, Comitis Montani instantiâ, priuatus, nihil non ad vlciscendam iniuriam molitur. Itaque in pago Pronuillensi, quatuor circiter passuum millibus Cameracensi vrbe abiuncto, Arcem erigit, in vicinos tractus excursurus, ac rapinis omnia deuastaturus: quâ, milite per Episcopum coacto, paulò pòst euersâ, aliam in vicino Inceij pago collocat, firmiùsque tuetur, Roberto Peronensi, eius factioni clanculum adhærente. De his sic Chronographus Cameracensis. *Post paucos autem dies, in Cameracensi pago, non longiùs à Ciuitate quàm V. millibus, apud quendam pagum* PORRIVALLEM *dictum, municipium firmauit, in quod introiens cum Satellitibus suis res vicinas deuastabat Episcopij, transeuntes diripiens, circumquaque manentes afficiens rapinis. Hoc autem Episcopus diù ferre non potuit; sed collectos Equites, & pedites, ad municipium illud direxit. Municipium verò illud à saltu opprimitur, & coangustatum, atque igne succensum ad terram prosternitur. Sicque locus ille à Satellitibus, & à latrunculis emundatur. Hugo igitur ille destructo municipio, ad aliud diuertit, cui* INCEIVM *antiquitas nomen imposuit, prædasque & mala plurima in Episcopum repetiuit. Quod etiam Episcopus molestè accepit, copiosamque armatorum multitudinem ad locum illum deduxit, fuissetque continuò municipium illud solò tenus subuersum, nisi Robertus de Peronâ, cum suis, dolo obstitisset, qui venerat in Pontificis auxilium, &c.* Hæc ille.

Obitus Balduini Montani. Balduinus Montanus, Comes Aldenardæ, facili exitu, nulloque cruciatu, vitæ muneribus defungitur. Hic Paci & tranquillitati omninò addictus, bello abstinuit, quamuis neque in rebus arduis suscipiendis animus, neque in gerundis consilium illi deessent. Erat audiendi largus; vini Sermonisque parcus; & nunquam in Flandriâ minùs furtorum & flagitiorum in itineribus, quàm sub eo Principe fuit. *Titulus.* Hoc titulo vsus est; BALDVINVS PER DEI CLEMENTIAM, FLANDRIÆ PRINCEPS. *Sepultura.* Iacet in Hasnoniensis Cœnobij Templo, à se constructo: relictis ex Richilde duobus Filijs, Arnulpho natu maiore, cui Flandriam, eiusque curatelam Roberto Fratri, & Balduino, *Liberi.* cui Hanoniam testamento & vxoris assensu in possessio-

nem tradidit. *Iperius, Meyerus, Sigebertus, Bresinius. Marchantius, Balduinus.*

Montani Principis appendo hîc Epitaphium:

Omne genus hominum Mors pessima cogit obire,
Euadit nullus, siue vir aut mulier.
Cepit & ipsum Mors, cuius hoc membra sepulcro
Sunt sita; ceu poteris hoc titulo legere.
Montensis Balduinus hic est, homo pacis amicus,
Octauum Comitem Flandria quem tenuit.
Obque suam dictus Bonus est magnam Bonitatem,
Quâ rexisse suam dicitur hic Patriam.
Arma suo siquidem non tempore bellica quisquam
Aut gladium aut fustem ferre necesse habuit.
Ostia non fures ausique ferire domorum,
Raptores nullos tunc populus timuit.
Rusticus arua colens linquebat aratra, ligones,
Et capulos campis; perdidit ac nihilum:
Richildem duxitque hic, Hannoniæ Comitissam;
Hinc etiamque Comes Hannoniensis erat.
Hâc uxore duos natos sibi progenerauit,
Qui pôst Flandrenses ambo fuere Duces.
Ballinos statuit virgas quoque ferre nitentes,
Longas & rectas, Iustitiæ titulo.
Hic nisi tres annos regnans, est mortuus anno
Millesimo Domini, septuaque gesimo.
Atque apud Hannonium tumulatus Cœnobio isto,
Quod priùs infandos, nunc Monachos retinet.

Oudegherstius c. 46.

ARNVLPHVS INFOELIX, NONVS FLANDRIÆ COMES.

CHRISTI AN. 1070. — ALEX. 2. PAPA AN. 10.

ANNO 1070. ARNVLPHVS titulum Flandriæ Comitis, à Patre acceptum, non biennio tenuit, quùm Matris atrocitate, arrogantiâ, atque auaritiâ, tùm Roberti Frisij Patrui violentiâ & victoriâ; egregius alioquin, atque generosus Princeps; etiamsi adolescentiæ annos nondum explesset; neque enim annum decimum septimum legitur transijsse. *Marchantius, Balduinus.*

Robertus, Toparcha Bethuneæ Ditionis Chocquensem villam, seu municipium, mœnibus & fossis circumductis, datisque ab Frisio priuilegijs, in opidi formam, vt alia alibì loca, adornat; quæ eius liberalitas indè fertur fluxisse, quò, dum ei negotium contra Arnulphum Nepotem, (quem anno tandem 1071. iniusto commisso prælio interfecit) Nobilium Atrebatium, Flandrensiumque gratiam, adeoque auxilium, sibi conciliaret, atque audito classico commoda receptui loca pluria numeraret. Cæterùm modico admodùm tempore, vixque quadraginta ampliùs annis Chocquenses eâ vrbis suæ dignitate lætati sunt, Roberto Normannorum Duce, anno ferè 1128. illum tractum funditùs euastante. *Ex Archiuis opidi Bethuniensis.*

CHRISTI AN. 1071. *Arnulphi cædes.*

ALEX. 2. PAPÆ AN. 11.

ANNO 1071. Arnulphus Comes fortiter ad Baninchouam Casletanam contra Robertum Patruum dimicans interimitur.

Notant non pauci, in quibus post Meyerum Franciscus Balduinus, bis fuisse pugnatum, atque priore prælio Arnulphum, cooperante Gallorum Rege, victorem exijsse, Roberto Frisio captiuo, atque Gulielmi Rabellij Audomarensium Præfecti custodiæ tradito: quem vt Rabellius inconsultè libertati restituit, adeò commotus fuit Gallus; vt in ipsum Beati Audomari opidum, sparsis ignibus, facinus vindicandum existimauerit. Indè instauratis copijs, adeò pertinacibus vtrimque animis congressum est, vt ampliùs duo suprà viginti pugnatorum millia desiderata fuerint, in quibus ipse Princeps Arnulphus, cæsus vel à proprio milite. Etenim *tradit Gilbertus* (verba sunt Meyeri) *in rebus Hannoniæ, Arnulphum Comitem, dum ab equo deturbaretur, ab Gerbodone quodam suo ipsius milite fuisse iugulatum, Gerbodonem posteà graui ductum pœnitentiâ, Romanum consuluisse Pontificem, ab illo missum ad Monasterium Cluniacense, ibique, dum viueret, magnam egisse pœnitentiam.* &c.

Sepultus est Arnulphus ad Sancti Bertini, statuâque strenui pugnatoris, gladio comminantis à Patruo exornatus. *Marchantius: Consule Meyeri Annales.*

Obitus Adelæ Lilani Comitis viduæ.

Eodem anno, contrà ac sentiat Meyerus, qui ad annum 1079. refert, Adela, Frisij Comitis Mater, atque Balduini Lilani vidua Messinis moritur, atque ibidem sepelitur. Eius est Epitaphium:

Hîc iacet in Tumbâ Francorum Regis Adela
Filia Roberti, Nobilitatis honos.
Ista pij Comitis Balduini erat inclyta Coniunx;
Septima Flandrensis quæ Comitissa fuit:
Hæc quoque norma fuit virtutum, Regula vitæ;
Iustitiam docuit moribus ista suis.
Omnibus exhibuit se mitem; pacis amica,
Candida vita eius omnibus est specular.
Porrò suis Musis nec posset doctus Homerus
Dicere quam fuerit relligiosa Deo.
Multùm ieiunans, Christum frequenter adorans
Institit & precibus, hæc tua serua Deus.
Cænobium Mesinæ construxit Virginis Almæ,
Sacris Virginibus, Canonicisque viris.
Hæc viduata viro sacra limina visitat Vrbis,
Vestit vbi Summus vestibus hanc viduæ
Præsul Romanus, à quo benedicta recedens,
Ad Mesinas redijt dicta Dei famula.
Egit vbi reliquæ præsentis tempora vitæ,
Operiens Christum, qui visitaret eam.
Si septuagesimo primo anno, millia iunges,* *1071.
Inuenies tempus, quo redit ad Dominum.
Hac vestes, Mesinas sed Corpus ditat humanum,
Quod iacet in Templo Virgo Maria tuo.

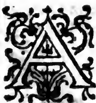
Oudegherstius cap. 43.

ANNO 1071. Moritur Elbantus Ruber, atque Cameraci in Sanctæ Crucis Collegialis Ecclesiæ, quam viuens construxit, odeio sepelitur, apposito tali Epitaphio:

CY GIST ELBANT LE ROVGE FONDEVR DE CESTE EGLISE, QVY TRESPASSA L'AN 1071.

ROBERTVS FRISIVS, DECIMVS FLANDRIÆ COMES.

CHRISTI AN. 1072. ALEX. 2. PAPA AN. 11.

NNO 1072. Arnulpho, nullâ relictâ sui prole, vtpote cœlibe, taliter cæso humatoque, ROBERTVS FRISIVS Patruus, Flandriæ principatum arripit; quùm aliàs Balduino Hannoniæ Comiti, atque interempti Arnulphi Fratri, omnia legitimæ successionis iura dari oportere

concla-

conclamarent. Legitimæ successionis interruptæ occasionem, sic delineat Marchantius: *Poscenti* (Roberto) *tutelam Nepotis Arnulphi, Flandriæque administrationem ex Fratris testamento, Richildis ambitiosa pupilli Principis Mater, cui forsitan à Roberto timebat etiam, cauebatque, obluctabatur: auctoque odio, illius, bellum comminantis, bona fisco addixit, in nobilitatem vrbesque Flandriæ Teutonicæ, à cuius linguâ, consilijs, institutis abhorrebat, vbi etiam à singulis lectis, quatuor Gallicos denarios exegit, crudelitate peracerbâ. Vndè Roberti caussam populo gratiorem reddidit, illum allicienti, opemque pollicenti. Quâ Beneuolentiâ auxilijsque Robertus aduersum Richildim armatus, altero Nepote in pugnâ cæso, altero excluso, Flandriam vsurpauit, Teutonicam quidem lubentem, Gallicam verò conciliatam: Regique Philippo priùs hosti, fidem, nomine Flandriæ, præstitit, & cum Balduino altero Nepote, Hannoniæ maternæ Comite transegit; atque ad suum ex Filio Nepotem, Filiarumque posteros huc vsque transmisit Flandriæ Principatum.* Sic ille. Vide ista latiùs & explicatiùs diducta in Meyeri Annalibus.

Quâ viâ Frisius Flandriā vsurpa-rit.

Muliebre Regnum vt ambitiosum ita perniciosum

Suelgerus Bertinici Cœnobij Monachus, primus in Alciacensis Monasterij Abbatem consecratur. Vndè Iperius: *Anno 1072. Abbas noster* Heribertus, Suelgerum huius loci Monachum, misit ad Alciacum locum nostrum, & eum ibidem primum Abbatem instituit: sed vix duobus annis Abbatizauit. Quo defuncto Heribertus successorem ibi statuit Germanum, huius loci Monachum. Quo deposito Heribertus instituit ibi Norbertum Monachum nostrum anno 1077.* Hactenùs ille. Vide quæ suprà attulimus ad annum 715. & 716. & infrà ad an. 1198.

Primus Alciacēsis Monasterij Abbas ex Bertinico assumptus:

*Altissiodoro recens redierat. Vide su-ad an. 1070.

Castrum Duacense, quod hactenùs Ditionis Hannonicæ fuerat, Flandriæ Comitatui copulatur: quod quî factum sit, ex vetere Codice MS. sic colligo: *Balduinus Hannoniæ Comes, Arnulphi defuncti Frater, pace cum Flandrensibus initâ, Filiam (alijs Neptem) Roberti Frisij, quam necdùm viderat, nec de eius deformitate aliquid audierat, in eo Pacis conuentu vxorem ducturum se promisit. Vndè Robertus vir astutus, ne Balduinus hinc posset resilire, Duacense Castrum, quod Hannoniæ Comitis proprium erat, atque de eius Comitatu ab antiquo, sibi obligari fecit acceptis obsidibus, qui Castrum illud custodirent. Et si Comes Hannoniæ à nuptijs iuratis retrocederet, ipsum Castrum eidem Roberto pro magnâ pecuniæ summâ traderet. Contigit autem Balduinum, Filiam vel Neptem Roberti vidisse, quam visam nimiâ*

Duacēse Castrum quod enim erat Hannoniæ Flādriæ copulatur.

turpitu-

turpitudine laborantem, ſpreuit & deſpexit: & à pacto recedens nuptiali, duxit Idam in vxorem, Lamberti, Comitis Louanienſis Sororem; quâ de re Duacum Caſtrum in manibus Roberti Friſonis, & ſuorum ſucceſſorum, Comitum Flandriæ deuenit; nec Comitibus Hannoniæ per pecuniæ ſolutionem, vel iuſtitiam retrahi potuit. Anno autem Domini 1159. Balduinus, qui Animoſus vocabatur, Filius Balduini AEdificatoris, de conſenſu Patris, atque Prouinciarum Flandriæ & Hannoniæ, accepit in vxorem Margaretam, Sororem Philippi, Comitis Flandriæ, Filij Theodorici Elſatij; & dedit Balduino cum Sorore ſuâ quingentas libras Arteſienſes, perpetuò capiendas ſupra Vinagium Bapalmis, quarum duæ fuerunt taxatæ, in ſatisfactionem Villæ Duacenſis. Et ſic poſtmodùm ſemper Caſtrum & Villa Duacenſis, quæ priùs erat de Comitatu Hannoniæ, fuit & adhuc eſt de Comitatu Flandriæ. Hactenùs ibì. Vide infrà ad an. 1335. Conſule itidem Hannoniæ Annales.

Eodem anno ſecundùm Sigebertum (& ita habent loci Monn. alijs 1074.) Prioratus Sancti Georgij in vetere opido Heſdinenſi fundatur, atque Benedictinis Aſcetis incolendum traditur. Eius talia fuere initia: Abs olim exiguum ibì ſtabat Sacellum, Beato Georgio ſacrum, omni ferè curâ & cultu deſtitutum. Talium haud capax & ferens Engeramnus eiuſdem opidi Comes, Gerardo Morinenſi Epiſcopo animum detegit, & prodit votum optare ſe magnoperè ſacro iſto in Loco Ædibus monaſtico vſui adparatis Prioratum ſtabiliri permitteret, quem cenſu & neceſſarijs cæteris, annuente vxore ſuâ (Macthildis nomen erat) abundè inſtrueret. Audiuit, laudauitque Epiſcopus, & deſiderij compotem dimiſit. Quò te vertis Engeramne? Opificia en ſtatim, en Ædificia, en cēſus. Hinc ad Aquicinctinum Abbatem itio, & Monachorum impetratio. Ibì tum ſedebat Americus, tertius ordine Antiſtes; qui & Loci patrocinium, Engeramno poſtulante, lubens acceptauit. Atque hæc de eius initijs. *Vide ad annum 1112. Summi Pontificis Diploma, id pietatis totum adprobantis.*

CHRISTI AN. 1076. ANNO. 1076. Floret Arnulphus, primus (vt creditur) Audomarenſis Eccleſiæ Præpoſitus: à quo proindè lubet hîc ſucceſſorum ſeriem contexere. GREGORII SEPTIMI PAPÆ AN. 4.

SERIES ALIQVOT PRÆPOSITORVM AVDOMARENSIS ECCLESIÆ, *hodiè Cathedralis.*

ARNVLPHVS, obijt anno 1083.
Gerardus, anno 1084.

Otgerus, anno 1123.

Gerardus 2. Subdiaconus. Creditur hic Theodorici Alsatij Comitis, tertius fuisse Filius; cuius Fratres, Balduinus Morinensem, & Petrus Cameracensem Cathedras fuerint consecuti.

Robertus, floruit anno 1170. Indè ad Cameracensem Sedem euocatus est.

Galterus, anno 1218.

Petrus de Colemedio, natione Italus; qui cùm in Legatione contra Albigenses ei commissâ, egregiam operam nauasset, Summum promeruit Pontificatum. Floruit anno 1230. *Vide infrà suo loco.*

Nota. Petrus, postmodùm Cardinalis, tit. de Sanctâ Susannâ, floruit anno 1240. obijt 1256. iacet in Sanctæ Susannæ, Audomarensis Claustri, Sacello.

Ioannes de Blesis, floruit anno 1258.

Adenulphus, floruit anno 1269.

Matthæus de Columnâ, anno 1290.

Nicolaus Cappadox, floruit anno 1338. obijt 1350.

Stephanus de Columnâ, floruit anno 1352. obijt 1363.

N. a. s. Eustathio, Cardinalis, Stephani successor.

Carolus* Pictauiensis, indè Cabilonensis Ecclesiæ dictus Pontifex. Floruit anno 1387. ** Gal. Poitiers.*

Ioannes Pictauiensis, Caroli Frater, hinc Valentiæ Episcopus nominatus.

Petrus *de Matreloy*, postmodùm Aruernensis Ecclesiæ Antistes, immò & Pictauiensis. Carolus Francorum Rex, eum magno in loco habuit, Regnique creauit Cancellarium. Obijt anno 1403. *Vide Aquitaniæ Annales.*

Petrus Troussellus, floruit anno 1406. Factus est posteà Episcopus Pictauiensis.

Hugo Cayetanus, seu *de Cayeu.* Atrebatenses hunc deindè habuerunt Episcopum. *Vide infrà suo loco.*

Quintinus *Menart.* Floruit anno 1426. obijt 1436.

Simon à Lutcemburgo, anno 1439.
Ioannes de Burgundiâ, anno 1480.
Franciscus Melodunæus, posteà Episcopus Atrebatensis.
Eustathius *de Croy*, etiam Episcopus Atrebatensis.
Robertus *de Croy*, florebat anno 1538.
Odardus Bersacius, & hic terminum fixit, Audomarensi Ecclesiâ ad Episcopalem dignitatem sublimatâ, cuius Præposituræ prouentus, sustinendo Episcopo, fuerunt adnexi. *Vide infrà, ex litteris R. D. Hieronymi de France, in Sancti Petri apud Arienses Præpositi.*

Robertus Frisius Comes, Regulares Augustiniani Ordinis Canonicos apud VVatanas instituit; quibus Odfridus Sacerdos religiosissimus, datur Antistes; qui Ædiculam ibì quandam Diuo sacram Richario, ab Alfumino Presbytero acceptam, auxit, vertitque in Monasterium. Id monti est impositum ad Enulam fl. in extremis Casletensium, quà Corum spectant, finibus; duobus distans milliaribus ab Fano Audomari. Cui Cœnobio attribuit Adela, Frisij Mater, Balimbergam ad Occidentalem plagam Montis Casletani, ad Penam fl. Ioannes Atrebatium Aduocatus, & Hermentrudis vxor, ducenta viginti agri iugera in pagis STENIS, PETINGHEM, & Sacello *Eremboldi*; & Gilboldus Fleternensis Eques, Flander, in *Thiggabusco*, agri iugera viginti. *Meyerus ijsdem ferè verbis.* Eiusdem Monasterij meminit Iperius hoc stylo: *Anno 1072. Robertus Friso fundauit Monasterium VVastinense Canonicorum Regularium, in honore Beatæ Mariæ Virginis, vbi priùs Ecclesiola fuerat Beati Richarij Confessoris.* Sic ille. *VVatenenses Canonici ex secularibus fiunt Regulares. Primus eorum Abbas. Eius Monasterij descriptio. Opes. Fūdator.*

Porrò id loci quamquam Artesiæ non sit, hùc tamen eo nomine refero, quòd paucis ab hinc annis, sepultâ Monasterij voce, Præposituræ acceptâ, Audomarensi Episcopo accesserit.

Per hæc tempora idem Frisius Piscinas seu Ichthyotrophia, vulgò viuaria, quæ Anzainæ villæ adiacent, Beati Eligij Cœnobio contulit. *Piscinæ Eligianis collatæ.*

CHRISTI AN. 1077. ANNO 1077. Beatus Lietbertus, Atrebatensis Pontifex, mortali carcere exutus, cœlum gloriosus ingreditur. Porrò neutiquàm hic prætereundum, quod in eius defuncti corpore contigisse memorant hoc stylo Cathedralis GREG. 7. PAPÆ AN. 5.

Beati Lietberti Episcopi Atreb. obitus.

Castitatis & pudicitiæ singulare prodigiũ

Ecclesiæ tabulæ: *Vbi ipse migrauit ad Christum, ministri cum ex more Corpusculum viri Dei lauare proponerent, manus vtrasque supra pectus eius plicatas inuenerunt. At illi Corpus huiusmodi à vertice vsque ad crura lauantes, quùm circa verenda attigissent, subitò illud Corpus exanime,* manibus proprijs, ac si adhuc viueret, membra obtexit virilia, quæ anteà per septennium viuendo minimè attigerat. Ministri ergo admiratione simul & pauore perculsi, tunc animaduerterunt, quòd hoc absque virtute diuinâ nullatenùs accidisset. Nam per hoc cælitùs innuebatur, quòd ad Castitatem conseruandam semper illa caro viuens verecundabatur. Lotione igitur inferiùs peractâ, mox ambæ manus supra pectus eius denuò reflexæ sunt. Huius ergo viri Sancti venerabile Corpus honorificè sepultum est, & in Monasterio Sancti Sepulcri Cameraci requiescit.* Hactenùs ibì. Addit Molanus illi morięti albedinem capillorum in pristinum iuuentutis redijsse colorem. *Molan. 22. Iunij.*

* Ad vitã dam eiusmodi nuditatem, legitur in vitâ S. Burchard. Episcopi VVormaciẽsis, quòd morti proxim⁹, omnibus ex cõclaui amotis arbitris, id officij sibi ipsi præstiterit, corpusque suum aquâ lauauerit, & cãdidam vestẽ induerit.

Aliud circa eiusdem Põtificis capillos.

Beato Lietberto Gerardus, secundus, vtriusque, Cameracensis sc. & Atrebatensis, Ecclesiæ vltimus Episcopus successit. *Hic* (aiunt huius Ecclesiæ tabulæ) *vtramque rexit Ecclesiam per XVI. annos, & menses sex. Post eius decessum, Christus Dominus Atrebatensem visitauit plebem, & consilio Domini VValteri Præpositi, labore etiam Clericorum quorundam Atrebatensium, Ciuitas illa Nobilis proprium Pastorem habere promeruit, & Episcopum. Beatæ namque memoriæ Vrbanus Papa secundus, tantæ dolens Ciuitatis desolationem; eandem à iurisdictione Cameracensis Episcopi emancipauit, & libertatem eligendi proprium Episcopum in perpetuum ipse concessit.* Vide infrà ad an. 1095.

Vide suprà ad an. 1026.

CHRISTI AN. 1079. *Aquicinctensе Monasteriũ fundatur.*

GREG. 7. PAPÆ AN. 7.

ANNO 1079.* Aquicinctense Monasterium abs Galtero & Sohiro Nobilibus Duacensis opidi ciuibus fundatur, ac Monachis assignatur Benedictinis; quorum primus Abbas dictus est Adalardus, siue Alardus. De quo, quia varia in Mariali nostro ad cap. 85. lib. 3. produximus, suffecerit illud Molani, de quo ibì siluimus, hìc notasse: *Gordanius, vt ex antiquis constat monumentis, multò antè quàm Aquicinctensis Monasterij fundamęta iacerentur in eâ Insulâ, constructâ Ecclesiolâ vel AEdiculâ (quæ adhuc ex veterum Monachorũ relatione monstratur) sanctissimè vitam peregit Eremiticam. Quùmque locus interior, quasi Insula vndique paludibus & aquis occluderetur; per sinuosos tamen amfractus, exeundi quandoque aditum reperiebat. Vndè in pago Muntiniaco, qui Gallicè dicitur* MONTIGNY, *quà Aquicincto Duacum iter est, fons visitur, negligentiâ tamen rusticarum*

* Gal. *Ancin.*

Eremus olim ibidem fuit B. Gordanio Anachoreteá.

rum corruptus, qui puteus Sancti Gordanij dicitur. Est etiam in Monastery penuario puteus, qui aquam habet præstantissimam, quod ad Sancti huius benedictionem referunt. Præterea constanter refertur, & vetustis picturis exprimitur, Monasterium in Aquicinctensi Insulâ, ex huius Eremitæ consilio constructum esse à generosis viris, Gualtero, Domino DE MONTIGNY, *&* PISCVARIA; *& Sigero, Domino* DE LOS, *&* CEVRCELLA. *Vbi etiam cum aliquot alijs vitam secuti meliorem, se suaque omnia Deo consecrarunt. Oportet tamen hoc consilium referre ad apparitionem post mortem. Gerardus enim secundus Episcopus Cameracensis, in litteris fundationis, quas dedit anno supra millesimum septuagesimo nono, scribit paræcianos suos genere & diuitijs præclaros, VValterum & Sigerum, Spiritu diuino afflatos, elegisse locum, qui Aquicinctus dicebatur, Ecclesiam volentes inibi restaurare, quam à Sancto Gordanio, in eodem loco, Eremiticam vitam ducente, audierant quondam ædificatam fuisse. Est autem Aquicinctum S. Saluatoris Monasterium præstantissimum Ordinis Sancti Benedicti, Diœcesis Atrebatensis, duobus milliaribus à Duaco disitum.* Hactenùs Molanus in Natal. 16. Octob. nec absimiliter in multis Iperius.

Fons, & Puteus Sancti Gordanij.

Notandum etiam id Monasterium non solummodò Diœceseos, verùm etiam Comitatus Atrebatensis, siue Attesiæ partem esse: Vndè in Comitijs Ditionis huius, Abbates illius comparentes, ordinem & suffragia habent, cum cæteris huius Prouinciæ Præsulibus. Quamobrem errant qui Hannoniæ Monasterijs illud adnectunt. *Vide infrà ad ann. 1100. 1180. & 1181.*

Aquicinctense Monasterium est Comitatus Artesiensis.

SERIES ABBATVM MONASTERII AQVICINCTINI.

1. ALARDVS.
2. ABSALEMVS.
3. Haimericus.
4. Gelduinus.
5. Rotbertus.
6. Aluisus, posteà Episcopus Atrebatensis.
7. S. GOSVINVS.
8. Alexander.
9. Simon.
10. Adam.
11. VVillelmus, posteà S. Amandi Antistes.
12. Simon 2. Decimas & redditus plurimos acquisiuit; Claustrum ædificauit, ab Honorio tertio circa an. 1219. Vsum Pontificalium obtinuit.
13. VVillermus *le Parent.*
14. Iacobus.

15. VVillermus *Brunel.*
16. Anselmus.
17. Euerardus.
18. Ioannes.
19. Hugo.
20. Petrus.
21. Eustachius, S. T. D.
22. Ioannes *le Bœuf.*
23. Ioannes *Descrechin.*
24. Amedeus de Lamecho.
25. Rodolphus de Longâvillâ.
26. Petrus de Nouâ-villâ.
27. Ioannes *le Bostot.*
28. Henricus *de Constant.*
29. Ioannes de Batheriâ.
30. Petrus *Toullet.*
31. Hugo.
32. Guillelmus *Dostrel.*
33. Carolus.
34. Ioannes *Asset.*
35. Ioannes *Lentailleur.*
36. VVarnecus *de Daure.*
37. R. D. Ioannes *Faueau,* anteà in S. Georgij iuxta Hesdinum Prior; hodiè superstes.

Geldria, nobilis hodiè Belgicæ Prouincia, quùm anno 878. primùm cultu Dynastiæ nomen abs Carolo Caluo Galliarum Rege accepisset; hoc demùm anno, Comitatus apice siue stemmate, augustiori titulo per Henricum tertium Imp. exornatur. Ottone Nassouio, primo Comite renuntiato. *Petiteus. Vide infrà ad an. 1339.*

CHRISTI AN. 1080. ANNO 1080. *Conradus Episcopus Traiectensis ad Rhenum fl. ad memoriam nominis sui* (ita loquitur Chronicon Traiectense) *voluit ædificare nouam Ecclesiam, vbi Canonicos instrueret, sed fundum adeò lutosum fuit, quòd bases paloriorum stabilire non potuerit. Fuit in latomorum consortio quidam Friso, (nomine Ploberna) qui eandem Ecclesiam, qui sub pænâ mortis suæ voluit & promisit fundare: verùm . . . . immoderatum salarium indè petijt. Sed Episcopus largis encenijs à Filio dicti Frisonis arcanum illud didicit., & inchoatam Ecclesiam ad honorem Dei Genitricis magno opere condidit. Vndè Friso ille magnum odium contra Episcopum concepit. Vndè anno Domini 1099. dùm Episcopus post Missarum solemnia solus in Oratorio oraret & priuatas orationes cum deuotione legeret, Friso ille cultrum eduxit, & reuerendum Episcopum instante diabolo trucidauit.* Sic ibì. GREG. 7. PAPÆ AN. 8. Nec absimiliter Hadrianus Barlandus in Catalogo Episcoporum Traiectensium. Habuit Conradus suo in Templo Sepulcrum & eiusmodi Epitaphium:

Tempora cum caussis Templi venerabilis huius
Quisquis nosce cupis, metra te subscripta docebunt.

Henrico Quarto Romani sceptra regente
Imperij, quùm iam totam victricibus armis
Subderet Italiam, soli præcludere sola
Vrbs Mediolanum portas est ausa rebelles.
Quam tandem captam, spolijs priùs auctus opimis,
Euertit victor, nec Templo flamma, Mariæ
Virginis abstinuit, candenti marmore structo.
Vndè dolens, mentemque pio succensus amore,
Instaurare nouam venerandi nominis AEdem
Proposuit, quocumque solo, solisue sub axe
Tunc Traiectensis Præsul, nutricius olim
Principis, atque Ducis semper Comes, acer in armis,
Nomine Conradus, tulit hoc à Cæsare munus,
Vt Templum sublime, loco fundaret in isto;
Turribus excelsis, constructuraque perenni,
Adiutus donis, & multo Cæsaris auro.
Vndè vices firmis subnixum stare columnis,
Fornice perpetuo fastigia summa tegente.
Hoc Fanum Præsul venerabilis ipse dicauit
Primus, & instituit præbendas, Canonicosque,
Dicturos laudes, tibi, Virgo Maria, perennes.
Post vbi sacrati ter sex ab Origine Templi
Fluxissent anni; fatalis venerat hora
Pontificis sacri miseranda cæde perempti.
Caussa necis fuit hæc: nam dùm fundamina muro
Ipsius Ecclesiæ, Latomi perquirere tentant;
Inuenere lutum fluidum, fixo sine fundo.
Hoc vitium tardabat opus: nemo sapientum
Huic morbo valuit quantalibet arte mederi.
Ars mendicat opem; miratur nescius artis
Artificum cætus, non artem posse iuuare.
Dum sic ergo rei spes esset nulla superstes;
En rudis hanc Friso solidare spopondit Abyssum.
Pro quo dùm pretium sibi posceret immoderatum;
Huic dilectus erat adolescens filius: illum
Accersit Præsul; secretè suadet vt artem
Eliciat Patri; promittit munera: Patrem
Filius, auxilio genitricis inebriat; artem
Elicit, elicitam Pastori, clam Patre pandit.
Continuò surgebat opus, iam tempore longo

Postpo-

Postpositum: gaudent omnes super arte reperta.
Ille sed irarum stimulis agitatus acerbis,
Deceptumque dolo tantus dolor vrget, vt ipsum
Iam descendentem gradibus, Missa celebrata,
Pontificem ferro trux Friso necaret acuto.
Eius in Aprili mortem dant festa Tyburti,
Anno millesimo, nonagesimo quoque nono.

Ex Franc. Petitæi Chron. Holl. & Zeland.

CHRISTI AN. 1081. ANNO 1081. Heribertus Bertinensium Antistes disenteriâ aliquamdiù laborans tandem moritur expletis in eâ dignitate annis quatuordecim, atque in medio Basilicæ,* quam consummauerat, magnifico donatur sepulcro. Eius etenim *tumba* (scribit Iperius) *diademate auro & argento fabrefacto fuit honestissimè decorata.* GREG. 7 PAPÆ AN. 9. *Vide suprà ad an. 1043.

Ioannes Abbas S. Bertini. Ioannes post Heribertum tricesimus nonus Bertinensium Abbas est creatus, vir eo ordine, quà modestiâ, quà pietate atque prudentiâ haudquaquàm indignus. Eius inaugurationi Gerardus secundus Pontifex noster operatus est, qui tunc Morinorum etiam moderabatur Ecclesiam: ex caussa quam imus subiectum. Hac tempestate, Drogone Morinorum Pontifice extincto, Hubertus, vir honestè litteratus communi Teruannensium suffragio in Episcopum eligitur, sed nescio, quam ob caussam, vulneratus, atque à Teruannensibus ex vrbe pulsus, reliquam ætatem patienter & religiosè cum Bertinicis peregit. Hic *quadam die* (scribit Iperius) *dum post matutinas Deo, sicut solebat, oraret, quatenus, si ipsi Deo displiceret, quod Episcopus esset, illi dignaretur ostendere; vocem audiuit de supernis dicentem:* LIBRVM VITÆ LEGI ET RELEGI; ET HVCBERTVM EPISCOPVM NON INVENI &c. Ergo illo à Regimine amoto, Lantbertum * Balliolanum, virum nobilem Frisius Comes ad Episcopatum promouere conatur contra leges, libertatem atque consuetudinem Teruannorum; quibus mos erat liberis suffragijs sibi Episcopum eligere; adeoque motum ingentem conciuere Teruannici; eoque res processit insaniæ, vt cum Eustathio suo Aduocato, impetu in Lantbertum facto, linguam illi, extremitatesque digitorum præciderent, vrbeque sic affectum eijcerent, Gerardum in eius sufficientes locum: qui non diù pòst & ipse quoque pulsus, vitam sanctam vixisse tra- *de Bell. Iperio.* *Motus Teruannensium, in Episcopos suos facinus.*

ditur

ditur in Monte Diui Eligij Atrebatensis, Gerardo Cameracēsium atque Atrebatium Episcopo, viro clarissimo, huius etiam Ecclesiæ Regimen* sustinente. Hinc exstant Gregorij Pont. Max. Epistolæ ad Robertum Frisium. *Meyerus ysdem quasi verbis; qui ex Iperio. Vide annos proximè sequentes.*

* Anno 1084. scribit Demochares tom. 1.

Eligianũ Monasterium Gerardi Episcopi Teruanensis Asylum.

Eodem anno, ipso Exaltationis Sanctæ Crucis Festo, Corpus Sanctæ Bertiliæ, Mareolensis Cœnobij fundatricis eleuatur, inque Arcâ argenteâ inducto auro ditatâ & variegatâ recluditur: præsentibus Vultero Cameracensi, Adloldo Atrebatensi, Alardo Aquicinctensi, Alardo Marcenensi, Abbatibus. Gerardus verò Episcopus Eleuationi huic non interfuit, infirmâ prohibitus valetudine; veluti hoc suo rescripto testatum reliquit.

Mareoli Eleuatio Corporis Sanctæ Bertiliæ.

IN HONORE TRINÆ ET INDIVIDVÆ TRINITATIS, DEITATIS.

Secundus Gerardus, Dei gratiâ Præsul Cameracensium, successoribus suis, posterisque Fidelibus æternum gaudium. Notum sit omnibus quòd in quinto Pontificatus mei anno, Atrebatensium Clerus & populus, & commanctium pia deuotio, de Eleuatione Sanctæ Virginis Bertiliæ, vt fieret mihi suggesserunt, vt quam meritorum prærogatiua, & miraculorum publicauerat ostensio, celebriorem faceret de terrâ in feretro Eleuatio. Considerans itaque magnam ab antecessoribus meis, præfatæ Virginis claram reuerentiam & cultu frequentatam, ego quoque, ne minùs deuotus inuenirer, omnium precibus consensi; & Virginis Eleuationem in Exaltatione Sanctæ Crucis celebrandam indixi. Ante quam diem, nutu Dei, magnæ infirmitatis præuentus molestiâ; ne tamen defraudarem populi expectationem, bonæ opinionis, & Religiosos Abbates, Dominum VValterum, Cameracensem Abbatem; Dominum Aloydum, Atrebatensem Abbatem; Dominum Alardum, Aquicinensem Abbatem; Dominumque Alardum, Marcenensem Abbatem eò direxi, & executionis agendæ vicem eis credidi.

In dictâ Arcâ reclusi fuerunt hi versus:

Hîc vt iuncta lebes, Sanctis Bertilia Sedes;
Sic datur in Cælis prudens virgoque fidelis.
Semper peccantum votis assiste precantum.
Proque tuis ora, cùm Mortis venerit hora.
Hic est laudandus meritò, cui nomen Amandus;
Nam dat laudari bene viuere nomen amari.
Hunc qui Patronum celebrant, habeant sibi pronum. &c.

Nomen Papæ solis Romanis Pōtificib⁹ tribuendū.

His ferè temporibus Gregorius Pont. Max. Papę nomen, cùm anteà omnibus Episcopis esset commune, solis Romanis Pontificibus attribui voluit. *Baronius in notis ad Martyrol.*

In Flandriæ Sacerdotes animaduertitur

Idem Gregorius, cùm audisset in Flandriâ Fornicarios Clericos sacræ mensæ ministrare, & Simoniacos existere impunitos: grauissimas litteras aduersus eos scripsit ad Robertum Flandriæ Comitem, præcipiens vt eos omninò amoueat & persequatur vt Ecclesiæ aduersarios. Scripsit etiam ad eius Coniugem, non Adelam siue Adelaidem, vt vult Baronius in Annal. ad annum 1076. (nam Adela Frisij Filia erat, Canuti Danorum Regis Coniunx) sed Gertrudem Adelæ ex eodem Frisio Matrem.

Edicta alia Gregorij Papæ.

Idem Clericis initiatis interdixit vxores habere, aut cum mulieribus simul habitare; nisi quas Nicœna Synodus, aut cæteri Canones permiserint. *Bergomas.*

Idem mandauit omnibus fidelibus Christianis, Diebus Sabbathinis carnes non manducare. *Idem.*

Idē vetuit omnibus Monachis esum carnis. *De Cons. Dist. 5.*

Audomaropolis & S. Bertini incendiū.

Opidum B. Audomari vnà cum S. Bertini, fortuito flagrat incendio. *Nec mirum* (ait Iperius) *adhuc enim erant arundinea tecta, & nouæ Basilicæ lignea ignibusque subiecta materies.* Ea fuit quinta eius loci vastatio; quam Ioannes Abbas restituere, splendidiori etiam operâ, primis habuit in votis *Iperius.*

CHRISTI AN. 1082. Lamberti Morinorum Pseudoepiscopi gesta. — *GREG. 7. PAPÆ AN. 10.* — ** Eius superiore anno meminimus*

ANNO 1082. *Ad Sedem Apostolicam, ad quam, ex more, casus atrociores deferri solerent, Terüannensis Ecclesiæ duplex est perlata Tragœdia: tam de his, quæ egerit intrusus Episcopus; quàm quæ idem posteà passus fuerit. Lambertus* hic fuit, qui primùm conuictus atque damnatus Hæreticus, indè Simoniacè ordinatus Episcopus, ad Synodum Romam vocatus, venire contempsisset. Insuper qui in Concilio Meldensi auctoritate Apostolicâ congregato, fuerit excommunicatus ab eiusdem Apostolicæ Sedis Legatis, tum ob nefaria crimina, tum etiam quòd quinque Clericos Romam ire paratos, detrusit in carcerem: idem ita excommunicatus, se fecerit à suspensis ministerio Episcopis cōsecrari. Deindè etiam hostiliter & armata manu, Comite Flandriæ Roberto; cum exercitu secum eunte, ad ipsam ciuitatem pergens, portas Ecclesiæ, quas ei Clerus & populus occluserat, in securi & asciâ & alijs violentijs inciderit, atque confregerit. Crucem quoque, & Imaginem Saluatoris, libellum contradictorium ante ipsius portas clausas, manu dexterâ quasi porrigentis, & velut ore proprio, ingressum Ecclesiæ ipsi contradicentis, ita diabolicè à portis abstra-*

xerit,

xerit, vt dexteram manum (quod nunquam anteà legimus, aut audiuimus factum) illi auulserit: sicque cum lanceis & gladijs euaginatis, fur & latro irrumpens, alios Clericorum vulnerauerit, alios semiuiuos fugauerit, omniumque sibi communicare nolentium domos diripuerit, atque destruxerit: ipsumque Comitem in tantum seduxerit, vt omnes Clericos sibi obedire nolentes, omnibus bonis priuatos, de tota terra sua eiecerit; & duas Epistolas, à Papâ missas, adeò despexerit, vt portitoribus earum contumeliosa verba, & tanto Principe multùm indigna protulerit. Hæc Baronius tom. 11. Annal. ijsdem verbis.

Quid a Morinis passus.

Quæ verò Pseudoepiscopū Lambertum pœna, Terüannensibus auctoribus, sit secuta, aliquid anno superiore tetigimus; cætera ampliore & certiore stylo, ab ipso Gregorio Romano Pontifice intellecturi; qui sic in litteris ad Terüannenses milites, absque Apostolicâ benedictione transmissis (postea quàm Lambertus apud Apostolicam Sedem fuisset conquestus) rescripsit.

Intolerabilis audacia, horribilisque facinoris super vos, ad nos relatio venit; quòd quantò nostris seculis inusitatum, nec à tempore Paganorum persecutorum præsumptum esse, vel legitur, vel auditur, tantò ad iustitiam de se exequendam Apostolicæ mansuetudinis zelum mouet & incitat. Denique conquestus est nobis Lambertus, dictus Terüannensis Episcopus, quòd post tot, tantaque sacrilegia, quibus eandem Ecclesiam deprædati fuistis, ianuas eius infringentes, serica, argentea, aureaque diuersi generis, & innumera ornamenta diripientes, ac sacris Crucibus comminutis, tam ipsas, quam & duas Capellas, & Reliquias auferentes & abstrahentes eundem Episcopum ab Altari, vbi prostratus orabat, linguam ei dexteræque articulos, ad aceruum tantorum scelerum detruncastis. Quâ in re nullam excusationem tentetis obtendere, quasi de ipsius vitâ reprobâ, vel ordinatione iniustâ, seu depositione irrogatâ. Sicut enim suprà notauimus, nemo adhuc tale aliquid præsumpsisse dignoscitur; nisi fortè qui Deum non timens, & Christianam reuerentiam abyciens, pro nihilo duxit manum in sacros Ordines mittere. Quapropter monemus, & ex parte Beati Petri præcipimus, vt tantam nequitiam vestram recognoscentes, aut ante Legatos nostros Lugdonensem Archiepiscopum, & Abbatem Cluniacensem satisfacturi veniatis. Hactenùs ibi. Ex his, agnosce Lector, Lambertum Pseudoepiscopum, vbi floreret, Romanam Sedem contempsisse; vbi verò miser fuit, & e-

In Morinenses ab Sūmo Pont. animaduersio.

Vexatio dat intellectū.

linguis, & digitis truncatus; eandem tanquam Asylum adijsse, & auxilium ab eâ petijsse, atque impetrasse.

CHRISTI AN. 1083. *S. Maximi Corp.⁹ Bononiã ab Morinis trãsfertur.* GREG. 7. PAPÆ AN. 11.

ANNO 1083. Terüannenses, metu Frisij, quem se commouisse superioribus Tragœdijs non nesciebant, ne in ipsum Templum fortè inuolaret, diriperetque, Corpus Beati Maximi Episcopi, quod summi pignoris habebant loco, Bononiam deferunt. At Bononienses sacrilegâ pietate victi, nescientibus Morinis, Sancti Caput à Corporis reliquo secreuerunt, sibique ad quinquaginta annos furtim vendicarunt. *Meyerus. Vide infrà ad an. 1134.*

Bononiẽsium sacrilegiũ.

Frisij Comitis insolentia.

Arnulphus-Morinorum Archidiaconus, atque in Beati Audomari Abbas, bonis omnibus à Frisio spoliatur; atque Patriâ expellitur. Vndè iter Romam instituit, apud Gregorium 7. Pont. Max. querelas suas depositurus. Pontifex turbis auditis non mediocriter affectus, Arnulphum Suessionensem Episcopum, virum sanctissimum, natione Flandrum, Fulberto ac Manisuuendâ parentibus ortum, componendis inter Comitem & Clerum litibus delegat; auctoritate prohibens Apostolicâ, ne de cætero, vllâ ex caussâ Comes Ecclesiæ bona inuaderet *Vide Baronij Annales ad ann. 1084.* vbi fusiùs ex Lisuardo; *item Surium 15. Augusti.*

Inhibetur.

CHRISTI AN. 1084. *Hammẽse Monasterium exædificatur.* GREG. 7. PAPÆ AN. 12. * Gal. Han.

ANNO 1084. * Hammense Monasterium loco, æquabili ferè spatio, Ariâ & Lilerio Artesiæ opidis, distante, Ingelramus, Liliensis Dynasta, ad Sancti Saluatoris honorem exædificat. De illo Iperius; *Balduinus* (scribit) *Ghisnarum Comes, & Ingelramus Lilariensis Dominus, à peregrinatione Sancti Iacobi redeuntes per Pictauiam, hospitati sunt in Monasterio Carofænum. Et videntes ibi Religionem vigere, de Monachis Carofensibus secum ad has partes adduxerunt: & quidem Balduinus* Andrense, Ingelramus verò Hammense Monasteria in honorem Sancti Saluatoris fundauerunt, anno 1084.* Sic Iperius, & eodem ferè tenore Meyerus; addens illa loca Diœceseos Morinensis esse; & vt struerentur, Gerardi Episcopi nostri auctoritatem interuenisse.

Vndè assumpti Monachi.

* Sedet illud in comitatu Ghisnẽsi. *Iperius.*

Primus eius Abbas.

Hammensis porrò Cœnobij primus Abbas Godscalcus vocabatur; eiusque successor, Radulphus. Ex litteris R.D. Maximiliani Dostreleolani, ibi hodiè Abbatis. *Vide infrà ad an. 1100.*

Eodem anno (secundùm Sigebertum scribendum foret anno 1086.) Richildis, Balduini Montani Flandriarum

Comi-

Comitis Coniunx, atque Arnulphi Infœlicis Mater, diem obit extremum. In Hasnoniensi Cœnobio, vbì mori contigit, Sepulchrum habet, atque eiusmodi Epitaphium: *Moritur Richildis Montani relicta.*

Continet ingenuæ breuis vrna hæc ossa Richildis,
Flandrina octaua quæ Comitissa fuit.
Coniunx Balduini Montensis Nobilis olim,
Flandriæ & Hannoniæ magnifici Comitis.
Post mortemque viri licet ipsa tyranna fuisset,
Post tamen effecta est mitis & innocua.
Posteà nam sese solita est affligere durè,
Ieiunans, orans, sancta patrans opera.
Ista ministrauit mendicis, ista leprosis
Sæpè suis proprijs seruijt & manibus.
Hunc sibi postremò totum Mundum crucifixit,
Et Mundo pariter hæc crucifixa fuit.
Hasnoniense solum sepeliuit Corporis artus,
Condens hocce loco, cernis vbi hunc titulum.
Anno millesimo, centeno, bis minùs octo,* *1084.
Sustulit hanc Idus martis, & eripuit.

Oudegherstius cap. 46.

CHRISTI AN. 1085. *Gal. Estrun. ANNO 1085.* Strumense Monasterium, Gerardi Pontificis curâ construitur, multisque donatur prouentibus, liberalitate, quùm ipsius Gerardi, tum etiam Fulgendis seu Fulgentiæ, quæ ibì prima præfuit Antistita coactis sub Beati Benedicti Regulâ Virginibus, rerum copiâ affluentibus; quarum accessione, Monasterij bona incrementum non mediocre perceperunt. Harum possessionum, atque Cœnobij statutorum confirmationem, Lambertus, primus restitutæ sibi Diœcesis nostræ Pontifex, à Paschale Papâ postmodùm impetrauit. Præfuit Fulgendis annos quadraginta, in annum videlicet 1125. quo vitam cum dignitate deponere contigit. Inter MSS. eiùs loci instrumenta, hunc Catalogum reperio, seriei continuæ in hanc vsque diem Antistitarum certum indicem: GREG. 7. PAPÆ AN. 13. *Strumēse Monasterium construitur.*

SERIES ANTISTITARVM
STRVMENSIS MONASTERII.

PRIMA prefuit Fulgendis, anno 1085.
2. Beatrix, 1125.
3. Maria, 1154.
4. Machtildis, 1174.
5. Adela, 1204.

6. Agnes, 1224.
7. Maria, eius nominis 2.
8. Maria, eius nominis 3.
9. Ida Clariacensis.
10. Amissa, anno 1281.
11. Maria 4. anno 1288.
12. Margareta *de Fosseux*, 1316.
13. Benedicta.
14. Adela Donayensis.
15. Eustatia Busquetia, 1359.
16. Margareta Dainuillana, 1364.
17. Maria 5. 1371.
18. Maria 6.
19. Roberta.
20. Ioanna *de Sapigny*, obijt anno 1397.
21. Iacoba * Monteligiana, viuebat anno 1400.
22. Ioanna * Riueria, anno 1410.
23. Thomassa *de Calonne*, anno 1443.
24. Margareta *de Noyelle*.
25. Iacoba *de Bretencourt*, 1446.
26. Margareta *de Ranchicourt*, 1471.
27. Iacoba Buzeria, anno 1493. obijt anno 1524.
28. Ioanna Ranchicurtia, anno 1523. obijt anno 1550.
29. Ioanna *du Pré*, anno 1550. obijt anno 1569.
30. Magdalena *de VVarluzel*, anno 1569. obijt anno 1584.
31. Isabella *de Vaux*, anno 1585. obijt anno 1589.
32. Margareta *de la Capelle*, an. 1590. obijt an. 1602.
33. Ioanna *de Gantau*, anno 1602.
34. R.D. Claudia *de Belualet*, Atrebato, vt superiorum aliquę oriunda, hodieque superest.

* *Du mõt Sainct Eloy.*
* *De la Riuiere.*
* 1084.

Porrò Strumense Monasterium Atrebatum ad Ortum, D. Eligij Montem quasi ad Aquilonem habet, mille passibus ab vtroque seiunctum. Lætatur ebullientibus adeoque emanantibus aquis, quæ in fœcundas piscinas collabentes mox in Scarpam fl. quem in conspectu Cœnobium habet, sese immergunt.

CHRISTI AN. 1086. *Dedicatio Ecclesiæ Aquicinctinæ.* — VICTORIS TERTII PAPÆ AN. 1.

ANNO 1086. *Aquicinctensis Cœnobij Ecclesia* (scribit Sigebertus) *consecratur in honore Domini nostri Iesu Christi, eiusdemque Genitricis Sanctæ Mariæ à Domno Gerardo Cameracensi Episcopo: decretumque ab eo Præsule, vt festiuitas illorum Sanctorum, quorum pignora huc allata fuerant, omni anno legatur in hoc loco.* Hactenus ille.

CHRISTI AN. 1087. — VICTO. 3. PAPÆ AN. 2.

ANNO 1087. Adalardus, siue Alardus, Aquicinctinorum primus Antistes, isto munere vitaque priuatur. *Idem Sigeb.*

AN-

CHRISTI AN. 1088. VRBANI SECVNDI PAPÆ AN. 1.

ANNO 1088. Gulielmus, Balduini Lilani gener, Normanniæ Dux, & Rex Anglorum, arcessente morte de medio tollitur. *Balduinus de Glen in serie Principum Belgicæ.*

B. Alelmus 2. Abbas Aquicinctin⁹.

Alelmus, ex Normanniâ, Monasterio Becci, ad Sedis Aquicinctinæ honores allectus, vix anno ijs delectatur. Claruit à morte miraculis, maximè in febri adfectos; qui ad eius tumulum sanitatem sępiculè repererunt. Hamericus Vedastinus Asceta, litteris exornatus eidem successit. *Sigebertus.*

CHRISTI AN. 1090. VRBAN. 2. PAPÆ AN. 3.

ANNO 1090. Conon, gente Teutonicus, Apostolicus Legatus, & Cardinalis Prænestinus, adhærente Heldemaro Tornacensi, Eremitâ presbytero, * Aroasiense Monasterium, à quo Ordo Aroasiensis nomen quondam retulit, in finibus Artesiæ *ad truncum Berengarij*, vt vocant, exædificat, inque illo Canonicos Regulares, sub Sanctissimæ Trinitatis titulo collocat. Hæc in Monumentis MS. eius Cænobij taliter enarrantur: *Is locus super stratam publicam constitutus, in Siluaque Aridagamantiâ situs, quæ quidem silua, à Castro quod Encra dicitur; vsque ad fluuium Sombræ, tunc temporis continua protendebatur; olim spelunca latronum fuerat, vndè & hunc quidem Truncum Berengarij, ab eiusdem nominis Latronum Principe vulgò denominant; pro eo quòd post mortem eius, solitos esse ferunt Satellites eius trunco quem cauauerant, captos à se quoslibet præsentare, infra quod quidam ex ipsis, quasi idem Berengarius loquens, captiuis summam redemptionis imponebat, quam nulli minuere vel mutare liceret. Sed in Historiâ Passionis Sanctorum Luglij & Lugliani Hibernensium, perspicuè scriptum legitur, quòd ijdem sancti per has Regiones transeuntes, per manus impiorũ, prædicti videlicet Berengarij, & Fratrum suorum Bouonis & Hescelini, & eorũ complicum Martyrio fuerunt coronati. Sed quia hoc scelus in pago Teruannensi fuisse asseritur perpetratum, luce clarius apparet eosdem impios non in hoc tantùm loco, sed in finitimis etiam circumquaque locis, & maximè per stratas publicas, longè latéque discurrentes, quamdiù licuit suam exercuisse, & protelasse malitiam. Post multos itaque decursi temporis annos, in hoc adhuc loco latrocinijs & insidijs pleno, in Comitatu Cameracensi, & confinio Flandrensis Comitatus, circa annum Dominicæ Incarnationis 1090. vt certiùs comperire potuimus, in Trinitatis nomine congregati, Eremitæ tres, vt vbi abundauit delictum superabundaret gratia, Cellam sibi ad seruiendum Domino statuunt, Oratoriumque in honore SSS. Trinitatis, &*

* Gall. *Erouage.*

Aroasiẽse Monasterium construitur ad Trũcum Berengarij.

Vndè Truncus Berengarij dict⁹.

S. Nicolai Pontificis, cuius ex recenti Translatione, crebra tunc per orbem diuulgabantur miracula, construunt, tectumque eius & parietes myricis, & folijs siue, claudunt & contegunt. Horum primus Heldemarus nomine, Tornacensis genere, alius verò Cono, gente Teutonicus, ambo sanctitate præstantes, officio presbyteri, professione Canonici, cum fratre Rogero Laico de proximâ villulâ TRANSLOY *nato, Religionis hîc Canonicæ fundamenta iaciunt &c.* Hactenùs ibi. Fuit autem Aroasia viginti sex Monasteriorum, * quorum Abbates illùc quotannis conueniebant, caput. Verùm id honoris, temporis lapsu corruit; atque ipse loci splendor bellorum tempestate non modicè imminutus. Sanè inter Hybernos Sanctus * Laurentius Dublinensis Archiepiscopus, Ecclesiæ suæ Sæculares Canonicos in Regulares Aroasiensis Ordinis transformauit. *Molanus 4. Maij Gazæus in Catalogo Episcoporum Atrebatium; Robertus Sigeberti continuator; Massæus lib. 16. Chron. & Iacobus à Victriaco.* Hic in Historiâ suâ Occidentali, cap. 23. sic de illo loquitur: *Sunt alij Regulares Canonici, qui de Arroasia nuncupantur; eò quòd prima huius Institutionis Abbatia, quæ caput est omnium aliarum, sic vocetur, in Diœcesi Atrebatensi sita. Hi siquidem fundamentum Regulæ B. Augustini retinentes, vt carnem suam cum vitijs & concupiscentijs arctiùs crucifigerët, carnes à refectorio suo subtraxerunt. Camisijs insuper non vtuntur; sed cum tunicis laneis nocte in dormitorio suo quiescunt. Quasdam etiam alias Institutiones necessarias & honestas, supra prædictum fundamentum prudenter ædificantes, contra imminentia pericula sibi præcauentes, addiderunt. Et quoniam nihil magis virtutem Religionis conseruat, vbi plures sunt Congregationes & Conuentus, quàm respectus ad vnum Superiorem, qui diuersa sub se membra regit, & continet quasi summum & supremum caput; semel in anno sub primo & principali Abbate generale Concilium celebraturi conueniunt, vt omnes vnanimiter huius Ordinis Abbates, secundùm quod Religioni viderint expedire, corrigant corrigenda, resecent superflua, instituant & addant, quæ fuerint superaddenda* * *&c.* Sic ille. Porrò de Antiquitate Ordinis Aroasiensis, versus hi reperiuntur:

Anno Milleno Domini, deciesque noueno,
Norma Berengarij trunco noua cæpit haberi.

Meyerus in Collectaneis MSS. Franciscus Pietin Falempinensis Monachus, lib. de Insulensibus Castellanis;

Aroasiensis Monasterij dignitas.

Ascetarum vita austeritas.

* De ijs vide infrà ad annû 1121.

* Vide eius vitâ apud Surium.

Mon.

Mon. MSS. Cœnob. Aroaſ. &c. *Vide ad annum 1162.*

Nunc ſubijciendus ordo ſiue Series Præſulum Aroaſienſium, quorum duo priores, non tam Abbatum, quàm Præpoſitorum muneribus functi ſunt. Geruaſius enim, quem tertio loco ponimus, acceptâ ab Epiſcopo benedictione, primus Abbatialem dignitatem Ædibus ſuis introduxit, anno ferè 1121. vt ſuo loco dicemus.

SERIES PRÆPOSITORVM ET ABBATVM MONASTERII *Aroaſienſis.*

1. Heldemarvs; à Conone Præpoſitus conſtitutus.
2. Richerus; obijt anno 1121.
3. Geruaſius primus Abbas; rexit annis 25. ceſſit anno 1147. obijt anno 1171.
4. Gerardus, obijt anno 1150.
5. Fulbertus; obijt anno 1166.
6. Lambertus; ceſſit anno 1172.
7. Euerardus; ceſſit anno 1177.
8. Iacobus; obijt anno 1179.
9. Galterus; obijt anno 1192.
10. Simon; obijt anno 1193.
11. Ioannes Belinnes; ceſſit anno 1196.
12. Robertus; ceſſit anno 1200.
13. Radulphus; præfuit anno 1.
14. Ioannes ſecundus; præfuit annis 8.
15. Bar-ptolomeus; præfuit annis 3.
16. Petrus; præfuit annis 18.
17. Laurentius; præfuit annis 19.
18. Robertus ſecundus; præfuit menſ. 8.
19. Balduinus; prefuit annis 24.
20. Andreas; præfuit annis 8.
21. Ægidius; præfuit annis 17.
22. Ioannes *de Seruin*; præfuit annis 4.
23. Ioannes *de Manicourt*; præfuit annis 16.
24. Ægidius *de Gruyeres*; præfuit annis 27.
25. Petrus ſecundus; præfuit annis 4.
26. Philippus; præfuit annis 37.
27. Theodoricus; præfuit annis 34.
28. Ægidius tertius; præfuit annis 24.

29. Paschalis: * præfuit annis 18.

* Sub eo facta est vltima Congregatio Aroasiana ann. 1470.

30. Ioannes *Fabri*; præfuit annis 28.
31. Ioannes *François*; præfuit annis 2.
32. Ioannes *Parent*; præfuit annis 6.
33. Augustinus *Seneschal*; præfuit anno vno.
34. Augustinus *Gabel*; præfuit annis 22
35. Ioannes *de Betencourt*; præfuit annis 23.
36. Nicolaus *Imbert*; præfuit annis 10.
37. Iacobus *Canæl*; obijt anno 1592.
38. R. D. Michaël *Thery*: Hodiè superstes, Abbas 36.

Controuersia pro Ecclesijs S. Crucis & S. Mauritij Atreb. sedatur.

Grauis Controuersia inter Atrebatensis Ecclesiæ Canonicos, & Vedastinos Ascetas, ob SANCTÆ CRVCIS, ET B. MAVRITII, Atrebatensis opidi Parœcias exorta, ab Gerardo Pontifice, Synodo coactâ, sedatur. Pactionis forma ita habet:

Vide supra ad an. 1060.

IN NOMINE SVMMÆ ET INDIVIDVÆ TRINITATIS, PATRIS, ET FILII, ET SPIRITVS SANCTI. AMEN.

Ego secundus Gerardus, Sanctæ Cameracensis & Atrebatensis Sedis Episcopus, quæ pacis sunt inter filios Sanctæ Matris Ecclesiæ, quam regendam suscepi, conseruare solicitus; si quæ verò contra iustitiam oriantur, corrigere paratus; querelam Canonicorum Sanctæ Mariæ Atrebatensis, aduersus Abbatem tum temporis Aloldum & Monachos Sancti Vedasti, de duabus Capellis, diebus nostris motam, & paci fideliter redditam, scriptis mandare dignum duxi, vt quæque Ecclesia, quæ sui iuris sunt, inconuulsè retineat; & vlteriùs inter filios pacis nihil contrarium exindè resurgat. Sub ipso Monasterio Sancti Vedasti hortus antiquus fuerat, in quo Capella in honorem S. Mauritij, à nostris Prædecessoribus est consecrata; oblationes circummanentium ab Domo Hatonis, vsque ad Domum Bonardi, vel conuenientium recipere constituta. Iuxta forum verò altera in honore Sanctæ Crucis, dicta Capella Sancti Vedasti, decimis circummanentium, cum reliquis Ecclesiasticis officijs vtens; nisi quòd Presbyter ibidem à Monachis deputatus, defunctos & fœminas post desponsationem & partum, ad Sanctam Mariam in Ciuitatem comitans, Missâ vel debito obsequio prosequitur, suscipiens omnem oblationem præter candelas. Nostro ergo tempore Canonici Sanctæ Mariæ, quia mortuos exindè habebant, etiam quæ viuorum sunt,

Nota. *Ecclesia S. Mauritij Atreb.* *Nota.* *Ecclesia S. Crucis Atreb.*

iustè se habituros clamauerunt. Ventum est ad Synodum; vbi audito clamore & responso, iudicio Venerabilium Abbatum, Archidiaconorum, & Clericorum, qui infrà subscripti sunt, ita determinatum est in plenâ Synodo, vt iuxta decreta Canonum Sanctorum, eo modo, quo Abbas & Fratres, per triginta & ampliùs annos ex quo fundatæ sunt, se defendebant tenuisse, eo deinceps liberè & quietè retineant. &c. Subsignauerunt Gerardus Episcopus; Aloldus Atrebatensis, Alardus Laubiensis, Alardus Marcenensis, Americus Aquicinctensis, Albertus Hasnoniensis, Albertus Marcolensis, Guffridus Noui Castelli, Abbates, Diderus Matselinus &c. Archidiaconi; Hugo, Raynerus &c. Decani, alijque. Anno 1090. Indict. 13. Epactâ 17. Idipsum ratum habuit Paschalis Papa, vt ex eius litteris constat ad Lambertum Episcopum missis, quarum initium: *Querimonias Clericorum vestrorum* &c.

Hinc colligo vtrâque Ecclesiam fundatã fuisse circa 1060.

Eustathius Bononiæ Comes, & Ida eius vxor, Illustrissimi Godefridi Bullonij Parentes, Monasterium Beatæ Mariæ de Capellâ, non procul Calesio exstruunt; quod posteà adiunctum est Cœnobio Beati Ioannis in Monte, iuxta Teruannam. De quo sic Iperius: *Anno Domini* CIↃ. XC. *Eustathius* ALOELG, *Bononiæ Comes, & vxor eius Ida, parentes ac genitores illius clarissimi ac Illustrissimi Godefridi de Billione, ac Balduini, posteà Regum Hierusalem, fundauerunt Monasterium Beatæ Mariæ de Capellâ, in terrâ* DE MERK, *iuxta Calesium, in loco qui priùs dicebatur* BROVCHAM, *& Monachis Hamensibus instituerunt, vbi etiam ipsa Ida Comitissa* XI. *de Capillis B. Mariæ Virginis, quos ab Hastulpho Hyberno Rege, magnis precibus impetrauerat, cum alijs Sanctorum Reliquijs, ibidem obtulit.* Sic ille. Vide Miræi Origines cap. 45. & hîc ad ann. 686. & 1553. Item Meyerum lib. 3. Annal. Sub finem.

Monasterium S. Mariæ de Capellâ fundatur.

Concilium Melfitanum celebratur, inter cuius Canones legitur iste, ordine decimus quartus. *Presbyterorum Filios à sacris Altaris ministerijs remouendos decernimus, nisi aut in Cœnobijs, aut in Canonicis religiosè probati fuerint conuersati.*

VRBAN. 2. PAPÆ AN. 4.

CHRISTI AN. 1091.

ANNO 1091. Robertus Comes ex Syriâ reuersus, quandam Flandrensium Sacerdotum consuetudinem antiquatam, postliminiò in lucem reuocat, quâ Presbyteris non licebat testamentum vllum condere; sed quùm mori contingeret, omnium bonorum ipsorum, Flandriæ Comites ex asse essent hæredes. Grandis ob hæc inter sacrum

Flandriæ Sacerdotes an possint condere testamẽtum.

cœtum & Comitem coorta turbatio, rogatus Summus Pontifex, vt eius auctoritate, eiusmodi seruitus cessaret. Datæ ab Vrbano Pont. Max. ad Robertum litteræ Apostolicæ, quibus coactus est tandem Comes, cœptis in perpetuum desistere. *Meyerus.*

Litterarum Apostolicarum est hic tenor:

VRBANVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI, DILECTO FILIO ROBERTO, TOTIVS FLANDRIÆ STRENVO MILITI, SALVTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM.

Memento, Charissime Fili, quantum Omnipotenti Deo debeas, qui te contra voluntatem parentum tuorum, de paruo magnum, de paupere diuitem, de humili gloriosum Principem fecit; & (quod maximum est, & inter sæculi Principes rarum) dote litterarum, scientiæ atque Religionis donauit. Eius igitur memor esto, qui te talem fecit: & omnibus modis elabora, vt tantis beneficijs non inueniaris ingratus. Honora igitur eum in Ecclesijs suis; & vlteriùs Presbyteros aut Clericos, qualescunque sint, sub aliquâ occasione vexare minimè præsumas, nec eorum prædia in tuos vsus, post eorum exitum redigas, nec pecuniam, seu quodcunque de patrimonio suo illi dimittunt, violenter auferas; sed libera sit eis facultas & Deo seruiendi, & res sui patrimonij, cuicunque voluerint, impendendi. Quod si prætendis hoc ex antiquo vsu, in terrâ tuâ processisse, scire debes Creatorem tuum dixisse. Ego sum veritas, non autem vsus, vel consuetudo. Quæ igitur diximus Charissime fili, volumus, & per Beati Petri Apostolorum Principis Claues præcipimus; vt obserues, & super libertate Clericorum, te Christum honorantem honorifices: ipse verò attestatione sui ipsius, honorificantem se honorificabit. Vale. Datum apud Sanctum Petrum, Anno Millesimo, nonagesimo primo.

CHRISTI AN. 1092. — VRBAN. 2 PAPÆ AN. 5.

Sacer ignis.

ANNO 1092. Frisio adhuc rerum potiente, affligitur Flandria longissimo gelu, ventorum tempestate, morboque crudelissimo, qui *Ignaria,* siue *Ignis ardens* vocabatur, per quem alij instar carbonum nigrescentes, alij exustis visceribus tabescentes, quidam membris mutilati, cruciabantur & interibant. Quam ob cladem Radbodo Tornacensium Episcopus religiosam instituit supplicationem, quæ ipso Exaltationis Crucis Dominicæ festo, solemni pompâ celebraretur. *Iperius, Meyerus, Marchantius, Anselmus Gemblacensis, Molanus, &c. Vide suprà ad an. 945. & infrà ad an. 1095.*

Eadem lue iisdem temporibus in Gallijs grassante, cultus Sancti Antonij in Prouinciâ Viennensi cœpit haberi maior, populo ad eius Corpus, illuc Constantinopoli ab Iocellino Pictauiensi translatum, certatim concursante; & sopito, Sancti Antonij meritis, igni, sanitatem recipiente. Aucta est eò ampliùs erga Sanctum reuerentia, quòd sicut eo morbo ęgrotantes sanari consueuerint; ita sani in eundē Sanctum peccantes, siue periurio, aliâue irrogatâ in eum blasphemiâ, vel contumeliâ, eundem mox experiri solerent vltorem, eodemque confestim morbo ignis sacri percuti: quod pauendum cunctis prodigium hactenùs perseuerat; adeò vt in prouerbium versum sit: *In Sanctum Antonium neminem impunè peccare.* Hinc anno 1095. * Gastono Franco, viro Nobili Prouinciæ Viennensis, cum Gerino Filio eius, iunctis sibi octo alijs, institutus asseritur Ordo ministrantium infirmis, qui sacro igne consumpti, perpetuâ viuerent, truncatis membris, calamitate: qui cùm Laici essent, pro insignibus, signum Tau sibi sumpserunt. Baronius eodem ferè stylo, ex Historiâ Antonianâ, cuius Auctor exstitit Himarus Fulco, eiusdem Ordinis Præceptor seu Prior. Cæterùm indè natum arbitror, vt eiusdem Antonij cultus in Belgicâ admodum celebris perseueret. Certè Atrebati, eius honori iam olìm sacra Sodalitas adeò hodieque efflorescit, vt non nemo ferè ciuium in illam nomen suum detulerit, &, si cæteras adeas Ciuitates, vt reliqua omittam, huius ignis sacri, cum Beati Antonij Imagine, Historiam varijs locis appictam videris; certum indicium, eiusdem Diui Beneficia, tali inualescente per has regiones morbo, huc vsque etiam penetrasse. *Vide Baronij Annales tom. 11. ad annum 1089. & 1095. Et Ioannem Molanum libro 3. de Imaginibus & Picturis, cap. 5.*

S. Antonij cultus quâ occasione celebrior.

* al. 1121.

Ordo Ministrorum hospitalis S. Antonij.

S. Antonij cultus in Belgicâ.

Eius Sodalitas Atrebati.

XV. Cal. Iulij Moritur Theodoricus, Hollandiæ Comes, atque in Egmundano Monasterio commune cum Atauis init sepulcrum: vbi eiusmodi legitur Epitaphium:

Viribus haud modicus, situs est hìc Theodoricus,
Qui pulsus patriâ, vi redit in propriâ.
Nam Dux Gibbosus puero fuit insidiosus,
Sed Ducis interitus fit iuueni reditus.
Vrbs Traiectensis fulmen tremit ipsius ensis,
Mortes multorum dum gemit ante forum.

Capto Pontifice Comes inclytus egit amicè,
Non quod vi poterat, sed quod honoris erat.
Hostibus iste grauis, patriæ tutissima clauis,
Quem decuere benè, verba, statura, genæ.
Iuli quindenas te producente Calendas
Quæ Comitem rapuit, mors lachrymosa fuit.

Eodem anno, tertio Idus Augusti, Gerardus, vltimus vnitarum Atrebatensis & Cameracensis Diœceseon Episcopus, vitam cum morte commutat. *Sigebertus.*

CHRISTI AN. 1093. *Roberti Frisij obitus. Calesij Templũ & Collegiũ Canonicorũ instituit. Eius proles.*

ANNO 1093. Robertus Frisius Flandriæ Comes, etiam corporeis vinculis exsoluitur, morte (vt habent Bertinici Annales) citâ & inopinatâ: atque Calesij, vbi Templum & Collegium Diuo Petro collocarat, ibidem in cryptâ chori sepelitur, postquàm annos XXI. præfuisset. Coniugem habuit Gertrudem, Hermanni Saxoniæ Ducis Filiam, Florentij, Hollandiæ Comitis relictam, atque ex hoc Theodorici, Hollandiæ etiam post Florentium Comitis, Matrem. Roberto autem tres filios, totidemque filias procreauit; ROBERTVM, PHILIPPVM, GVLIELMVM, ADELAM Canuti Danorum Regis vxorem, GERTRVDEM Comitissam Louaniensem, & OGINAM. VRBAN.2. PAPÆ AN. 6.

ROBERTVS HIEROSOLYMITANVS XI. FLANDRIÆ COMES.

CHRISTI AN. 1093 VRBAN.2 PAPÆ AN.6.

OBERTVS Patri in Flandriæ Comitatum succedit, ab eo ante obitum, in Regni societatem cooptatus; cui ob ereptam Turcis ingenti virtute constantiâque Hierosolymam, HIEROSOLYMITANI agnomen est datum.

PHILIPPVS Iprensem Burgrauiatum est assecutus. Indè anno 1104. VVinocibergæ extinctus & sepultus, quùm ex domus * tabulato decidisset.

GVLIELMVS Ariæ in Adolescentiâ est defunctus. *Vide infrà ad an. 1109.*

ADELA Canuto Daniæ Regi; deindè * Rogerio Calabriæ Apuliæque Duci (cui Hierosolymitanus ex Syriâ rediens imprimis acceptus fuit, ac familiaris) in thori consortium est data.

* Vide Meyeri Annales ad annũ 1104.
* Vide infrà ad an. 1107.

GERTRVDIS Henrico Louanij Comiti; pòst, Theoderico Alsatiæ Lansgrauio nupsit.

OGINA virginitatem professa, Messinensis Cœnobij vixit Antistita. *Marchantus, Bresinius, &c. Vide infrà ad annum 1141.*

Hugo, quondam Cameracensis Ecclesiæ Decanus, atque eidem Aquicinctinorum Monasterio multifariàm adfectus, diem claudit extremum, & in eius loci vetere Templo (instauratum est anno 1181.) terræ mandatur, adiuncto lapide, in quo tale sculptum est Elogium: *Aquicinctini Monasterij Claustrũ, Porticus, &c. à quo constructa.*

Hic est sepultum Corpus Hugonis, Decani Sanctæ Mariæ Cameracensis; qui construxit Claustrum cum Porticu eiusdem Ecclesiæ, Capellamque Sancti Gingulphi: insuper, vt cætera taceamus, multis annis à carne abstinuit, super plumam non iacuit, nisi fortè in hoc Monasterio iussu Abbatis. Hic construxit Claustrum, Porticum, Eleemosynarium, Capellamque Beatæ Mariæ, & multa alia beneficia Fratribus contulit. Hic in Festiuitate omnium Sanctorum, postquàm Missam celebrasset, graui infirmitate percussus, Monachus effectus obijt in bonâ confessione & verâ Fide, anno Domini 1093. VI. Id. Nouemb. Chronicon Aquicinctinum ad an. 1181.

CHRIST. AN. 1094 ANNO 1094. Cameracenatibus de Episcopo post Gerardi 2. obitum assumendo variè disceptantibus, Vrbanus secundus Pont. Max. ijsdem infensus, quòd Henrico 4. Imperatori, Ecclesiæ Romanæ proscripto hosti fauerent, Atrebatibus peculiarem annuit Episcopum, misso isto diplomate. VRBAN. 2. PAPÆ AN. 7.

VRBANVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI, CLERO ET POPVLO ECCLESIÆ ATREBATENSIS, SALVTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM. *Atrebatibus peculiarem Episcopũ eligendi, Sede Cameracẽsi neglectâ, potestas datur.*

Atrebatensis Ecclesia vna ex Nobilioribus Ecclesijs comprouincialibus Remensis Metropolis, solennibus Canonum Monumentis freta, olim principalis Sedes Episcopatus fuit, proprium Pontificem habuit, suam Diœcesim & cætera Pontificalia iura, firmis antiquitate rationum instrumentis obtinuit. Volumus itaque, & Apostolicâ auctoritate præcipimus, vt iugo Cameracensis subiectionis ab Ecclesiâ vestrâ excusso, & receptâ dignitate primis temporibus rationabili firmitate possessâ, Cardinalem Episcopum vobis & Ecclesiæ vestræ incardinare studeatis. Ei verò qui Canonico consensu Cleri & populi electus fuerit, Apostolicâ auctoritate

ritate interdicimus, ne impositam ipsi electionem dissimulatione aliquâ huius nouæ ordinationis subterfugiat. Solet enim fieri, vt Ecclesiæ persecutionis tempore, suis Ordinibus, suis populis, subsidijs etiam temporalibus destitutæ, alijs temporaliter committantur Ecclesijs. Postquàm verò his quibus imminutæ fuerant, Domino donante abundare cœperunt, pristinam recipiant dignitatem. Data Romæ. Molanus in Natt. 5. Feb. Sigebertus, Iperius, tabulæ Eccl. Atreb. &c.

Christi An. 1095. Lambertus Atrebatium peculiaris Episcopus Romæ sacratur.

Vrban. 2. Papæ An. 8.

ANNO 1095. LAMBERTVS patriâ Gisnensis, Lilæ in Diui Petri cantor, & Terüannensis Archidiaconus, vir spectatæ eruditionis & virtutis primus Atrebatensis Ecclesiæ, ab illo cum Cameracensi diuortio, Episcopus, inuitus licet, assumitur; Romamque à Summo Pontifice aduocatus, solenni admodum pompâ consecratur, fitque totius Remensis Prouinciæ Legatus. Indè acceptis ab eodem Pontifice varijs priuilegijs, ad Ouilis sibi commissi Regimen concedit, atque diuisis Vrbis suæ parœcijs, omnium cumulatissimè satisfacit votis. Videamus Monumenta MSS. Ecclesiæ Atrebatensis: *Lambertus, genere Gisnensis, Cantor Insulanus, à Capitulo huius Ecclesiæ Atrebatensis est electus, & à Sanctissimo Domino Vrbano Papa II. Romæ in Episcopum Cardinalem huius Atrebatensis Sedis, in Ecclesia Sanctæ Mariæ nouæ est consecratus: à quo multa priuilegia Ecclesiæ impetrauit: nec non ab eodem Papâ totius Prouinciæ Remensis Legatus effectus, cum honore ad propria remeauit.* Sic ibì, & conformiter auctores, quos iam antè produxi.

Progressus ad hanc seiunctionem, & consecrationem.

Porrò quis progressus isto in negotio fuerit, faue Lector, si tibi stylo prolixiore demonstrauero.

Itaque populus Atrebatensis, talibus, vt paulò antè notaui, ab Summo Pontifice Vrbano litteris acceptis, statim Dominum Raynoldum Remorum Archiepiscopum, vt seriò tanti rebus momenti animum intenderet, scriptis pulsandum esse putauerunt. Vndè talibus eum sunt allocuti.

Atrebatium ad Raynoldum Archiepiscopum Remorũ litteræ.

REVERENDISSIMO PATRI RAYNOLDO, REMORVM ARCHIEPISCOPO, ATREBATENSIS ECCLESIÆ CLERVS ET POPVLVS, ORATIONIS ASSIDVITATEM ET FIDELEM PER OMNIA OBEDIENTIAM.

Dominus noster Iesus Christus videns vidit afflictionem Ecclesiæ nostræ, tyrannico Cameracensium iugo, olim per multa in-

decenter

decenter oppressæ; eiusque Filiorum, pro doctrinæ Pastoralis penuriâ, per diuersa vitia labentium, periculo condoluit, dùm his diebus, per Domini Apostolici Vrbani Imperium, per nostri quoque Principis Roberti, totiusque Cleri & populi congratulantis assensum, eidem Ecclesiæ Rectorem proprium restituere disposuerit. Dei igitur clementiam, ne nos in hoc incæpto negotio deserat, imploramus, vestræ quoque Paternitatis consolationem exposcimus; quatenùs ad ipsam electionem, Oratione & ieiunio, à Spiritu Sancto quæsitam, Clericum discretum & Nobilem, seu Abbatem, qui in hoc sacro Ministerio vestri intersit vicarius, à vestro latere transmittere non differatis. Nos enim non dilationis alicuius occasionem inuestigare, sed parati sumus rationabili iussioni Domini Apostolici ad præsens obedire.

Raynoldus perlectis hisce Atrebatium litteris, eosdem ad Remense Concilium, ad quod conuenirent & Cameracenses, talibus conuocat:

RAYNOLDVS REMORVM ARCHIEPISCOPVS, ATREBATENSI ECCLESIÆ SALVTEM ET BENEDICTIONEM IN DOMINO IESV.

Nouerit Fraternitas vestra quoniam Cameracenses Clericos, vt Remos ad Concilium, quod in Dominicâ, quâ canitur, OCVLI MEI, *semper celebraturi sumus, veniant, & secum priuilegia sua afferant, quorum auctoritate Ecclesiam vestram Episcopi sui Dominio velint subiugare, monuimus. Mandamus itaque vobis, quatenùs ad idem Concilium auctoritatibus, sententÿsque Patrum fulti, quas insuper à Beato Remigio Institutore vestro habetis, veniatis, & eas in conspectu Concilÿ non timidè proferatis. Quod si rationes vestræ victoriæ locum obtinuerint, ex Domini Papæ præcepto, & totius Concilÿ consilio, à vestro desiderio non vos fraudari patiemur.* *Respondet Raynoldus, & ad Cōcilium Atrebates vocat.*

Atrebatensis Ecclesia ad Remense Concilium talibus inuitata, in medio Patrum consessu, hanc diutinæ calamitatis querimoniam effudit: *Parent Atrebatēses, & coràm vota & iura sua exponūt.*

Audiat Domini Archiepiscopi prouidentia; audiat & huius Sanctæ Synodi congregatio deuota, querimonias, quas in necessitate suâ, facit Soror Atrebatensis Ecclesia. Hæc Ciuitas olìm suo proprio Pastori dicata, & subnixa sub solâ Sanctâ Remensi Ecclesiâ, vna ex antiquis & nobilioribus ciuitatibus totius Remensis Metropolis, valuit in omni Ecclesiasticâ disciplinâ. Quòd vero *Atrebatum est Ciuitas.*

rò Ciuitatis & nomen & dignitatem obtinuerit, testatur Orosius Presbyter, in libro contra paganos, sæpiùs in suo Tractatu de ipsâ faciens mentionem. Sed & Chronicales libri de Conditoribus Vrbium certissimè tractantes, Romam & Remis à Romulo & Remo; Suessiones verò & Atrebatum à Cneo Pompeio; reliquas circa Ciuitates, à quibusdam Gallis fuisse referunt institutas. Quòd autem & Ciuitas sit, & Episcopum proprium habuerit, in Ecclesiâ Arelatensi, Viennensi, Lugdunensi, immò in hâc Sanctâ Remensi, ex Sanctorum Canonum epilogio colligitur, vbi Gallicanæ Metropoles, & earum suffragariæ enumerantur, inter quas & Ciuitas hæc Atrebatum à Remensi quarta, & ante Cameracum posita inuenitur. Hinc legitur in vitâ Sancti Remigij: Per idem tempus, ab Anastasio Imperatore Codicillos HLudouicus Rex pro Consulatu accepit: sed & Hormisda Romanæ Sedis Pontifex, Sancto Remigio antiquæ Metropolis Episcopo, quæ tunc temporis habebat sub se duodecim Ciuitates, & totidem Episcopos eisdem præsidentes, vices suas in Regno HLudouici commisit. *Item in vitâ Sancti Vedasti:* Sanctus igitur Remigius, diuinâ dispensatione & salubri Sacerdotum Consilio Beatum Vedastum ordinauit Episcopum, & ad prædicandum Verbum vitæ, Atrebatæ vrbi eum direxit &c. *Item testamentum Beati Remigij, ab ipso editum, Atrebatæ vrbi Episcopum principaliter fuisse confirmat hoc modo:* Ego Remigius Ecclesiæ Atrebatensi, cui Domino annuente, Vedastum Fratrem meum chariffimum, Episcopum consecraui, ex dono HLudouici Regis, duas villas in alimonijs Clericorum, Orcos * videlicet & Sabucetum, deputaui, quibus etiam pro memoriâ nominis mei, viginti solidos dari iubeo. Ego Remigius testamentum meum relegi, signaui, subscripsi, & in nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti, Deo adiuuante compleui. *Prosecutâ autem excommunicatione in huius testamenti violatorem primus respondit Sanctus Vedastus:* Cui maledixit Pater meus Remigius, maledixi: & cui benedixit, benedixi. Interfui quoque & subscripsi Geneboldus Episcopus. *Lupus Episcopus, Medardus Episcopus, * Benedictus Episcopus, Eulogius Episcopus, idem dixerunt. Quoniam igitur Atrebatensem Ecclesiam, tot & tantis auctoritatibus fretam, principalem Episcopum patens est habuisse; ciuitas eadem vltra priorem modum populosa, Clerus & populus proprij Pastoris absentiam diutiùs sustinere.*

In aniles fabulas hæc refer.

Dignitas & Ordo, inter 12 Remensis Ecclesiæ suffraganeas.

Testamentum Beati Remigij.

* *al. Orros.*

Nota Ordinē subsignātium Episcoporum.

* sc. Tornacensis & Nouiomēnsis.

nere non valens, quem olim amisit, sibi proprium efflagitat restitui. Anno siquidem Dei Christi Millesimo Nonagesimo Secundo, tertio Idus Augusti, defuncto Domino Gerardo Iuniore, Cameracensi Episcopo, qui & Atrebatensi Sedi, sic vtinam studuisset prodesse, quomodo contigit & praeesse, prædicta Ecclesia interiùs & exteriùs miserabiliter afflicta, in aures Domni Romani Pontificis Vrbani, diutinum laborem & dolorem effudit. Ipse igitur Pater prudentissimus intelligens aduenisse tempus miserendi eius, habens verò potestatem, malè ordinata in pristinam reuocare dignitatem; Atrebatensi Ecclesiæ liberam contulit potestatem, quatenùs secundùm Instituta Sanctorum Canonum, sibi proprium eligerent Episcopum. Tibi etiam venerande Pater Raynolde, vt electum consecrare non differas delegauit. Quòd autem eidem Ecclesiæ Pastorem habere desideranti, eò quòd & Ciuitas sit, & valdè populosa, & aliquandò habuerit, Pastor restitui debeat, ex Sanctorum Patrum sententijs subsequentibus colligi potest. Indè enim in vnâ Epistolarum B. Clementis Papæ sic legitur: Episcopos autem per singulas Ciuitates, quibus Petrus Magister meus nos miserat, prudentes & simplices nobis mittere præcepit. Vos autem per vestras Diœceses Episcopos consecrate & mittite. In singulis verò Ciuitatibus, singulos & non binos vel ternos, nec in villis vel Castellis, nec modicis Ciuitatibus, ne vile nomen eorum fiat. *Hinc pulchrè prosecutum est in Sardicensi Concilio*; Episcopum esse ordinandum in his Ciuitatibus, quæ Episcopos habuerunt, aut si qua talis, aut tam populosa Ciuitas est, quæ mereatur habere Episcopum. *Indè etiam Felix, Episcopus Selemselitanus, in secundo Concilio Africano ita dixit*: Etiam, si hoc placet Sanctitati vestræ, insinuo, vt Diœceses, quæ nunquam acceperunt, non habeant, & ea Diœcesis, quæ aliquandò habuit, habeat proprium. Et si accedente tempore, crescente Fide, Dei populus multiplicatus desiderauit proprium Rectorem habere; eius videlicet voluntate, in cuius potestate Diœcesis est constituta, habeat proprium Episcopum. *Ab vniuersis dictum est*, Placet. *Quòd autem prædictus Papa hanc rem laudabiliter definiuit, & in eius sit arbitrio coniunctos disiungere, & plures Episcopatus vnire, ex Beati Gregorij vitâ vel Registro colligitur, qui tres vel quatuor sæpè vniuit, & sæpè vnitos disiunxit. Indè etiam Felici, Episcopo Acropolitano ita scribit*: Quoniam Velma, Vnxentia, & Blandina, quæ tibi in vicino sunt constitutæ, Sa-

Atrebatum habuit olim proprium Episcopum.

Ex auctoritate Canonũ debet reddi.

cerdotis vacare noscuntur Regimine; propterea Fraternitati tuæ earum solemniter operam visitationis iniungimus. *Item Episcopo Caralis Sardiniæ*: Peruenit ad nos, in loco, qui intra Prouinciam Sardiniam Phausiana dicitur, consuetudinem fuisse Episcopum ordinari, sed hanc pro rerum necessitate longis aboluisse temporibus. Quia autem nunc Sacerdotum indigentiâ, quosdam illic paganos remanere cognouimus, & ferino degentes modo, Dei cultum penitùs ignorare; hortamur Fraternitatem tuam, vt illic secundùm pristinum modum ordinare festinet Antistitem, talem vidélicet, qui ad hoc opus moribus & verbo aptus existat, & aberrantes ad Gregem Dominicum Pastorali studeat æmulatione deducere, quatenùs eo illic animarum vocante compendio, ne nos inueniamini superflua poposcisse, nec olim destructa, frustra vos reformasse pœniteat. *Quocirca Sancti Patres & Domini, sub obtentu Sancti Spiritus, sub cuius nomine conuocati estis: respicite Sororem vestram Atrebatensem Ecclesiam; eripite à iugo seruitutis, diu iniustè captiuatam; ne tandem aliquo tædio affecta, post vestigia gregum incipiat vagari, à Pastore destituta.*

Ad Atrebatiū Orationē silent Cameracenses.

Iis ab Atrebatibus sic grauiter prolatis, quùm silerent Cameracenses, Raynoldus Archiepiscopus, quod ab Vrbano Pontifice acceperat diploma exhibuit. Est illud tale:

Litteræ Pontificiæ.

VRBANVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, RAYNOLDO REMORVM ARCHIEPISCOPO SALVTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM.

*Nouerit tua Fraternitas, quòd Atrebatensis Ecclesia, vna ex * Nobilioribus Ecclesijs Remensis Metropolis fuit, Pontifices viros Religiosissimos, & cætera Pontificalia iura firmis rationum monumentis obtinuit. Mandamus itaque tibi atque præcipimus, vt illum, quem Ecclesia illa Canonico consensu Cleri & populi, sibi in Episcopum elegerit, consecrare & eidem Ecclesiæ incardinare non differas. Solet enim fieri vt Ecclesiæ persecutionis tempore, suis ordinibus, suis populis, subsidijs etiam temporalibus destitutæ, alijs temporaliter committantur Ecclesijs. Postquàm verò his, quibus imminutæ fuerant, Deo disponente, abundare cœperint, pristinam recipiant dignitatem. Solius enim est Apostolici Episcopatus coniungere, & coniunctos disiungere, aut etiam nouos construere. Fretus itaque nostra auctoritate, id ne timeas adimplere. Voluntatis etenim* * *Nota.*

nostræ

nostræ est, Remensis Ecclesiæ olim duodecim Episcopatuum dignitatem, Deo cooperante, in pristinum gradum reuocare.* * Nota.

Hinc Archiepiscopo iubente, allatus est Sanctorum Canonum liber, ex quo Notarius hanc sententiam pronuntiauit. *Liber Canonũ exhibetur.*

Osius in Sardicensi Concilio dixit: *Licentia Episcopum ordinandi danda passim non est. Si enim subitò aut vicus aliquis, aut modica Ciuitas, cui satis est vnus Presbyter, voluerit sibi Episcopum ordinari, ad hoc vt vilescat nomen Episcopi, & Summi honoris auctoritas, non debent illi ex aliâ Prouinciâ inuitati facere Episcopum; nisi aut in Ciuitatibus, quæ Episcopos habuerunt, aut si qua tam populosa est Ciuitas, vel locus; qui mereatur habere Episcopum.* Synodus respondit, PLACET.

Porrò huic Synodo etiam intererant Hugo Suessionensis, Elmandus Laudunensis, Rabbodus Viromandensis, Fulco Belnacensis, Geruuinus Ambianensis, Gerardus Morinensis Episcopi; Gualterus Præpositus, Ioannes & Drogo Clerici Atrebatenses; Gualcherus Cameracensium Archidiaconus, &c. Quo Gualchero, Patrum sententiæ, nullis interim aut vanis subnixo rationibus obluctante, Sancta Synodus ordinauit, vt vtriusque coram Summo Pontifice omnis difficultas discuteretur. Quibus statuto tempore parentibus, adeoque Romæ comparentibus Atrebatijs; Cameracensibus autem aut negligentibus aut certè subterfugientibus; Vrbanus Pontifex, iteratò ad Metropolitanum & Atrebates hasce destinauit; & quidem ad Raynoldum Archiepiscopum. *Atrebatenses & Cameracenses Romam proficisci iubentur. Proficiscuntur Atrebates. Negligunt Cameracenses.*

VRBANVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI, DILECTO IN CHRISTO FRATRI ET COEPISCOPO RAYNOLDO REMENSI, SALVTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM. *Litteræ Pontificiæ ad Raynoldum Archiepiscopum.*

Atrebatenses Clerici cum Fraternitatis tuæ litteris ad nostram præsentiam redierunt, pro restitutione Ecclesiæ suæ suppliciter implorantes. Sustinuerunt autem Cameracensium Clericorum aduentum vsque ad tempus quod, vtrisque in Prouinciali Concilio fuerat constitutũ. Cæterùm Cameracensium antè nos nullus aduenit. Nos igitur idipsum repetitis litteris Fraternitati tuæ significamus, idipsum præcipimus: Omninò enim volumus vt Remensis Metropolis ad integritatem antiquæ dignitatis, annuente Domino, reducatur,* * Nota.

Iubet Pontif. Max. Atrebatẽsis Episcopi Ordinationem.

*tur. Ideoque omninò præcipimus, in Atrebatensi Ecclesiâ Episcopum ordinandum, nisi fortè eiusdem vrbis possessionem, Cameracensis Ecclesia valeat, Romanæ auctoritatis priuilegio, vendicare: Hoc enim iustitiæ ratio exigit, animarum dignitas postulat, Ecclesiæ honor implorat. Quòd si fortè * æmulorum vereris inuidiam, & obloquentium latratus, pro grauitate tuæ Religionis, horrescis; quemcunque in præfatâ Ecclesiâ, te annuente Clerus & populus secundùm Deum elegerit, ad nos cum communi decreto & solicitudinis tuæ litteris transmittatur: * nos cum diuinæ gratiæ adiutorio, saluo Ecclesiæ tuæ iure, eum tanquam Beati Petri manibus consecrabimus.*

* Nota.

* Nota.

Ad populum verò Atrebatensem, hoc modulo:

Aliæ Põtificis littera ad Atrebatenses.

VRBANVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI, DILECTIS FILIIS CLERO ET POPVLO ATREBATENSI, SALVTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM.

Duo Ecclesiæ vestræ Clerici, Confratris nostri Reuerendissimi Remorum Archiepiscopi Raynoldi litteras afferentes, ante nostram præsentiam redierunt, pro restitutione Ecclesiæ vestræ suppliciter implorantes. Sustinuerunt autem Cameracensium aduentum, vsque ad tempus &c. Vt suprà.

Ad Episcopi Atrebatensis electionem venitur.

Hinc vtrisque Summi Pontificis litteris vtrimque communicatis, tandem seriò ad electionem venitur. Atrebatenses, Lilanos Beati Petri Canonicos, vt consilio opitulentur, conuocant, litteris hisce transmissis.

GVALBERTVS ATREBATENSIS ECCLESIÆ PRÆPOSITVS, CVM DECANO, * ET VNIVERSIS ECCLESIÆ FILIIS, DOMINO GVALTERO INSVLENSI PRÆPOSITO, DECANO, * ET COETERIS FRATRIBVS, SALVTEM ET DILECTIONEM IN NOMINE IESV.

* Guibertus vocabatur.
* Engelramnus ei erat nomen.

Tres Canonici Insulẽses ex D. Petri Collegio, ad cã exsequẽdam ab Atrebatibus vocantur.

Sicut Fratres dilectissimi, vobis non est incognitum, Ecclesia nostra, olim Cameracensium oppressione, prædijs suis & ornamentis, & omni terreno decore priuata, his diebus, quùm Domino Gerardo defuncto, Pastore careret, Apostolici Vrbani misericordiã adijt, suamque illi calamitatem anxia patefecit. Ipse igitur Pater prudentissimus, intelligens aduenisse tempus miserendi eius, vt sibi proprium Episcopum deligerent, denuntiauit. Quocirca, Fratres charissimi per Charitatem Dei & dilectionem proximi, & per amorem Sanctæ Matris Ecclesiæ, obtestamur & obsecramus, quatenùs ad hanc

electionem,

electionem, quam proximâ die Dominicâ statuimus finiendam, tres vel quatuor ex Fratribus vestris, qui nobis tanto operi, cooperante Spiritu Sancto, consilium & auxilium subministrent, dignemini transmittere, inter quos, propulsâ omni occasione, Dominum Claremboldum, Dominum Cantorem Lambertum, alium quoque Lambertum DE COMINES, *mittere elaborate. Valete.*

Nomina vocatorum.

Hinc sexto Idus Iulij, quæ tunc dies Dominica erat, Concione maximâ, in B. Virginis Atrebatensis Templo adgregatâ, communi omnium suffragio, Lambertus Patriâ Gisnensis, Morinorum Archidiaconus, atque Lilensis Ecclesiæ Cantor, Atrebatium Pontifex, inuitus licet, renunciatur: cuius consecrationem, quùm proliXiùs, quàm pro Atrebatium voto produceret Metropolitanus, Clerus P. Q. A. ad Romanum Pontificem hasce litteras, per Odonem Cantorem, & Ioannem Diaconum direxerunt.

Lambertus communibus suffragijs Episcopus renunciatur.

VENERABILI MAGNIFICOQVE TOTIVS SANCTÆ ECCLESIÆ PAPÆ VRBANO, DEVOTVS CLERVS ET POPVLVS ATREBATENSIS, ORATIONEM CONTINVAM ATQVE SVBIECTIONEM PRONA MENTE OMNIMODAM.

Gratias immensas Conditori ac Reparatori nostro, pleno corde agimus, omnium qui inspirando mouendoque cor tuum, hactenùs per multa annorum volumina, depressos gementesque visitare ac liberare dignatus es à iugo Nouercæ nostræ sc. Cameracensis Ecclesiæ vt ad pristinam libertatem Canonico rediremus scripto, & Apostolicâ auctoritate roborasti; testando Atrebatensem Ecclesiam vnam ex Nobilibus Ciuitatibus Remensis Metropolis, & principalem Sedem Episcopatus fuisse, suam Diœcesim & cætera Pontificalia iura habuisse; at vt secundùm sacros Canones nobis dignum Deo & hominibus, Pastorem eligeremus, præcepisti: quod & fecimus imitatione Sanctorum Patrum, ieiunio triduano, precibus lachrymabilibus, & eleemosynis nonnullis. LAMBERTVM *videlicet* GISNENSEM, *virum Religiosum, omnique honestate probum, corda fidelium læto fonte prædicationis irrigantem, ita vt à multis millibus piæ plebis clametur: Quia* Propheta magnus surrexit in nobis *& quia* Deus visitauit plebem suam. *Hunc itaque cathenâ obedientiæ tuæ vinculatum tenemus, præstolantes misericordiam Dei, à quo omnes procedunt benedictiones, per te nobis adimpleri. Nos etenim, Rector Sancte, vt iussit Clementia tua, obediendo tibi per omnia, bis misimus iam pro consecratione*

Atrebatium litteræ ad Summũ Pontificem.

Archie-

Archiepiscopo Remensi Legationem, vt eum aut consecraret, aut cum litteris suis consecrandum tibi dirigeret. Ipse verò tuo Sancto Canonicoque præcepto differens obedire, dilationem innectit, animabus fidelium periculosam, ac nullâ ratione subnixam: vt dignitas tua præsentium Fratrum perpendere poterit relatione. Nunc igitur, Pie Pater, hac tam graui necessitate compulsi, ad te nostrum solum sub Deo refugium cogimur redire, vt quod Sanctè, Deoque dignè cœpisti, amore ipsius, cuius Sanguine sumus abluti, ne differas adimplere; idque humiliter petimus, vt summa obedientia infra terminum tuæ dispositioni placitum Archiepiscopo eum iubeas consecrare, aut adduci iubeas consecrandum dignitati tuæ, ne diuerticulando, iussio tua, iam tertiò Archiepiscopo iniuncta, ac in omnibus penè Galliæ partibus diuulgata, videatur annullari.

Raynoldus Archiepiscopus, Lamberti cõsecrationem differt, & conqueruntur hinc Atrebates

Ijs Atrebatium precibus Pontifex commotus, hasce, quùm ad Raynoldum, tum ad Lambertum Ecclesiæ Atrebatensis Electum transmisit. Priori quidem.

VRBANVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, REVERENDISSIMO CONFRATRI ET COEPISCOPO RAYNOLDO REMENSI, SALVTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM.

Litteræ Pontificiæ ad Raynoldum.

Quod de Atrebatensi Ecclesiâ constituimus, quò pro animarum salute multiplici, tum pro vestræ Metropolis redintegratione, tum etiam pro iustitiæ exhibitione perfecimus. Etsi enim Frater Fratri, Soror Sorori, vel annis minor, vel infirmitate defectior comittatur, non tamen idcircò, cùm ad emancipationem venerit vel tutelæ, eius curæ legationibus legalibus subiacebit. Grauamur itaque quòd huic nostræ constitutioni, & tuæ Metropolis restitutioni, tam diù tam obstinaciter restitisti, & Electum Atrebatensis Ecclesiæ consecrare vsque hodiè distulisti. Tuæ igitur Reuerentiæ præsentium litterarum auctoritate præcipimus, vt eundem Electum, postquàm has litteras videris, infra triginta dierum spatium consecrare procures, omni formidine semotâ, omni simulatione sepositâ. Quod si fortasis occcultiori aliquo consilio adimplere nolueris, eum ad nos cum litterarum tuarum astipulatione transmitte. Si verò & hoc contempseris, nos eum ad nos venire præcipimus, consecrationis gratiam recepturum.

Raynoldus iubetur à Pontif. Maxi. Lambertum consecrare.

Posteriori verò.

VRBANVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI, DILECTO CONFRATRI ET CONSACERDOTI LAMBERTO, ECCLESIÆ ATREB. ELECTO, SALVTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM.

Litteræ Pontificiæ ad Lambertum electum.

Lætamur propter te in Domino Frater charissime, quia ipso disponente, in Atrebatensi Ecclesiâ, quæ tam diù, proprij Pastoris solatio caruit, nunc tandem secundùm nostrum præceptum, nouus Pastor electus es. Speramus etenim per diuinitùs tibi datam scientiam & Religionem, quorumdam vestratium relatione, nobis insinuatam, maximum eidem Ecclesiæ, & corporalium & spiritualium rerum commodum affuturum. Scire autem te volumus, de consecratione tuâ Archiepiscopo nos scripsisse. Tu igitur eius conspectui te præsentare procura. Quòd si ille infra triginta dies, postquàm nostras litteras acceperit, te consecrare noluerit, nos te quantociùs ad nos venire præcipimus. Interim commissæ tibi Ecclesiæ bona interiùs, exteriùsque custodi. Data V. Id. Oct.

Iubetur Lambertus ad Raynoldum proficisci.

Huic Pontificis iussioni quùm acquieuisset Lambertus, atque Archiepiscopo sese stitisset, nec tamen imperatam consecrationem fuisset assecutus: tandem litteris ab Raynoldo, quibus à consecrationis dilatione se purgat, impetratis, quarum initium est; *Post directas primùm nobis à Paternitate vestrâ litteras &c.* itemq; ab Atrebatibus, quibus Pontificem, in cæteris deprecantur; *Simulque præcipiat Auctoritas vestra, vt diuisio duorum Regnorum, Francorum sc. & Teutonicorum sit Episcopatus nostri meta, sicut antiquis temporibus fuisse per successum, relationem, & alia indicia cognitum est*, Romam, Odone Cantore, Achardo Scholarum Magistro, & Drogone Albiniacensi Præposito, Comitibus, concedit, subitque feriâ 6. ante Dominicam, *Esto mihi in Deum protectorem*: vbì ab Vrbano humanissimè acceptus, atque Atrebatensis Ecclesiæ, Episcopus Cardinalis consecratus iniectum humeris onus præclarè gesturus, ad Ouile conuertitur, atque Atrebatensem Ciuitatem, varijs Summi Pontificis ad varios vtriusque Ordinis Principes & Præfectos litteris onustus, die Sanctæ Pentecostes, ingreditur. Litterarum has solas impræsentiarum delibabo.

Obedit Lambertus.

Excusationis litteras ab Raynoldo, ad Pont. Max. accipit.

Etiam ab Atrebatibus.

Romam proficiscitur.

Episcopus Cardinalis ab Summo Pontif. consecratur.

Ad Atrebates reuertitur.

URBANUS EPISCOPUS, SERVUS SERVORUM DEI, DILECTIS FRATRIBUS ET COEPISCOPIS, RAYNOLDO REMENSI ET SUFFRAGANEIS EIUS, SALUTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM.

Pontificis Max litteræ ad Raynoldum.

Cùm Atrebatenses Clerici Electum suum, cum decreto communi præsentiæ nostræ exhibuissent, nos eos apud nos integro mensis spatio retinuimus, Cameracensium præstolantes aduentum; si fortè aliquod munimentum afferrent, per quod Cameracensi Ecclesiæ Atrebatensis videretur esse subiecta. Ipsi autem sicut in præteritis terminis; ita & nunc, nec venerunt; nec caussas, cur non venerant, direxerunt. Nos igitur iustam omninò caussam Atrebatium perpendentes, & labores pro restitutione suæ Ecclesiæ iam diutinos Apostolicâ mansuetudine respicientes; Sanctorum Canonum Decretis, & Apostolicæ Sedis auctoritate muniti, Religiosum & sapientem virum Lambertum, quem ad nos deduxerunt, Beato Vedasto, & Sanctis aliis Pontificibus, qui in Ecclesiâ Atrebatensi quondam præsederunt, tandem largiente Domino instituimus successorem, saluâ in omnibus Remensis Metropolis reuerentiâ, quam videlicet multis retrò temporibus imminutam, nunc tandem per humilitatem nostram, Omnipotens Dominus, in parte hac redintegrare dignatus est. Eum itaque ad vos, cum præsentibus litteris remittentes, Charitati vestræ attentiùs commendamus; rogantes ac præcipientes, vt ei ad redintegrandum commissæ Ecclesiæ statum, tanquam Confratri & Coëpiscopo sollicitè assistatis. Nos siquidem auctore Deo, legitimum, sempiternum statuimus, vt Atrebatensis Ecclesia Cardinali deinceps potiatur Episcopo. Quod annuente Deo & Religionis augmento, & animarum saluti, & temporali ipsius Ecclesiæ releuationi plurimùm credimus profuturum. Nunc tuæ sollicitudinis interest, Frater charissime Raynolde, qui tam Atrebatensi Ecclesiæ, quàm Cameracensi, Metropolitani auctoritate præsidere cognosceris, eos omnes qui secundùm priuilegii nostri tenorem, ad Atrebatensem videntur pertinere Parœciam, ad Atrebatensis obedientiam tuis litteris inuitare, & sententiam nostram tuis suffragiis prosequi; vt quicunque in duabus Archidiaconiis videlicet Atrebatensi & Obstreuadensi Clerici sunt, à professione Cameracensis Ecclesiæ absoluantur. Si qui verò obedire contempserint, quamcunque in eos sententiam ipse Episcopali moderatione dictauerit, firma permaneat. Data Romæ 8. Cal. April.

VRBANVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI, DILECTO FILIO ROBERTO, FLANDRENSIVM COMITI, SALVTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM.

Einsdem littera ad Robertum Flandriæ Comitē.

Magnâ tibi exultatione gratulandum est, quòd Ecclesiæ, quæ in tuâ ditione sunt, tuis temporibus, amissam recipiant dignitatem. Ecce enim Atrebatensis Ciuitas, quæ in Comitatu tuo principalis est, ex Apostolicæ Sedis auctoritate, Cardinalem recepit Episcopum. Eum ergo, & ei commissam Ecclesiam, Nobilitati tuæ, litteris præsentibus commendamus, rogantes, & in peccatorum tuorum remissionem præcipientes, vt eum debitâ reuerentiâ venereris, tuearis, atque ad restituenda Ecclesiæ tuæ bona, auxilij tui Brachium modis omnibus porrigas. Data Romæ 2. Cal. April.

Nota.

Atque de his hactenùs.

Cæterùm non absonum spero futurum, si Remensium Archi-Præsulum ab BEATO REMIGIO qui Sanctum Vedastum nobis Episcopum dedit, ad-vsque dictum Raynoldum, qui proprium Episcopum nobis reddidit, Catalogum hîc subiunxero.

CATALOGVS ARCHIEPISCOPORVM REMENSIVM, AB S. REMIGIO *ad Raynoldum.*

SANCTVS REMIGIVS Galliarum Apostolus, obijt anno 541.

Romanus.

Flauius, Concilijs Aruernensi & Aurelianensi interfuit anno 559.

Malphinius.

Ægidius, consecrauit D. Gregorium Turonensem Episcopum; pòst deponitur, quòd conspirasset in Chilpericum Regem anno 597.

Ranulphus.

Sonantius, Remis Concilium habuit, cui interfuit Bertoaldus Atrebatensis Episcopus.

Leugillus, aliàs Gillo, quem aliqui volunt Ægidium superiorem esse, qui cum Rege Chilperico redierit in gratiā.

Engilbertus.

Lando.

B. NIVARDVS, aliàs VINARDVS. Huic dormienti

in B. Bercharij Abbatis gremio, columba cœlitùs delapsa aduolauit. Obijt anno 661.

B. REOLVS.

S. RIGOBERTVS Martyr anno 723. Hic à Carolo Martello, Sede pulsus S. Hilarij Cœmiterium extra vrbem Remensem Sepulturæ Ecclesiasticorum deputauit. *Demochares*; Vide Baronij Nott. ad Martyrol. Rom. 4. Ian. Vbì non Martyr, sed Episcopus & Cõfessor nominatur.

Turpinus, vixit temporibus Pipini & Caroli Magni.

Vulfarius, Remis Synodum habuit ad petitionem Caroli Magni anno 813.

Ebo, Concilium celebrauit apud Theodonis Villam cum Suffraganeis anno 846. posteà Sede suâ pulsus est, quòd in Ludouicum Pium conspirasset. Indè factus est Episcopus Hildersemensis.

Hincmarus, vir doctissimus. Coronauit Ludouicum Balbum Regem anno 878. Ad hunc litteras dedit Nicolaus primus Pont. Max.

S. FVLCO Monachus Cœnobij Bertinensis, indè Abbas, quùm huius tùm etiam Beati Vedasti Atrebatensis. Nos de illo fusiùs hoc in opere, suis locis.

Heriuæus, al. Heruæus, anno 896. Rudolphum Regem Remis iunxit.

Sensus, al. Seulfus; obijt veneno propinato an. 925. *Vide Baronij Annales Ecclesiasticos.*

Artoaldus assumptus est in Remorum Archiepiscopum eiecto Hugone puero, Heriberti Comitis Filio, qui quinquennis anno Domini 925. eà dignitate improbissimè fuerat donatus. Eiectus est autem Hugo anno Domini 933. Vide de his fusè in Baronij Annal. Mortuus est Artoaldus anno 961.

Odalricus: Hugonis cuiusdam Comitis Filius. Electus est fauente Lothario Rege cum Reginâ Matre; *Vide Baronium ad ann. 962.*

Adalbero: consecrauit Rotardum Episcopum Atrebatensem; obijt anno 975.

Arnulphus, Filius illegitimus Lotharij Carolensium Regis; hic ob fidem non seruatam suo prædecessori, Sede amotus est anno 990. *Vide de Arnulpho isto multa in Baronij Annal. tom. 10. ad an. 990.*

Ger-

Gerbertus; factus est posteà Rauennensis Archiepiscopus, indè Pontifex Maximus, dictus, immutato nomine, Syluester secundus, anno 992. obijt anno 998.

Eubaldus; habuit Concilium Remis, in quo pręsens fuit Gerardus primus, Atrebatensis Episcopus.

Guido; sacrauit Sanctum Lietbertum Atrebatensem Episcopum.

Geruasius.

RAYNOLDVS; de quo iam antè egimus; & in quo seriem istam abrumpimus.

Hoc ipso anno scilicet 1095. in Gallijs Concilium Claramontense celebratur; cui Lambertus Episcopus noster interfuit, & eius triginta duos Canones exscriptos Codice complexus est; ex quo totidem lineis Antonius Augustinus sic descripsit:

Anno Domini Christi millesimo nonagesimo quarto, * *mense Decembro, Decreta Domini Vrbani Papæ secundi, in Claramontensi Concilio data.*

(* quinto secundũ Baroniũ.) (Conciliũ Claromontanum, cui interest Lambertus. Codex Lamberti Episcopi Atrebatensis.)

1. *Statutum est vt omni die, & Monachi, & Clerici, & fœminæ, & quæ cum eis fuerint, in pace permaneant, tribus autem diebus, scilicet secundâ, tertiâ & quartâ, ab aliquo alicui illata non reputabitur pacis fractio; quatuor autem reliquis diebus, si quis alicui iniuriam intulerit, fractionis sanctæ pacis reus habeatur, & prout iudicatum fuerit, puniatur.*

2. *Quicunque pro solâ deuotione, non pro honoris aut pecuniæ adeptione, ad liberandam Ecclesiam Dei, Hierusalem propensus fuerit, iter illud pro omni pœnitentiâ reputetur.* (Dist. 6. cap. nullus.)

3. *Vt nullus fiat Decanus in Ecclesiâ, nisi presbyter; nullus Archidiaconus, nisi Leuita.* (Dist. 6. cap. 1.)

4. *Ne aliquis Clericus arma deferat.*

5. *Vt nullus Laicus, Clericus, vel tantùm* * *Subdiaconus in Episcopum eligatur.* (* Saltem.)

6. *Vt nullus sibi præbendam emat: quòd si quis emerit, vel parentes eius illi emerint, in manum & dispositionem Episcopi se reddat. Hoc idem de Altari, & de omni Ecclesiastico beneficio fiat.*

7. *Vt Altaria congregationibus Canonicorum vel Monachorum, per personas data, mortuis personis libera redeant in manus Episcoporum, nisi fuerint illis per eorum scripta, vel priuilegia confirmata.*

8. Vt nullus deinceps sepulturam exigat.

9. Vt nullus Sacerdos, aut Diaconus, aut Subdiaconus, sed & nullus qui Canonicam habet, fornicationis sibi copulam adiungat. Quod si fecerit, à Canonica omnino arceatur.

10. Vt in domibus Clericorum nullas liceat habitare mulieres, nisi quas Sancti Canones permittunt.

11. Vt nulli filij concubinarum ad ordines, vel aliquos honores Ecclesiasticos promoueantur, nisi Monachaliter, vel Canonicè vixerint in Ecclesiâ.

12. Vt nulli Clericorum liceat deinceps in duabus Ciuitatibus duas prebendas obtinere, cùm duos titulos non possit habere.

13. Vt omnis Clericus ad eum titulum, ad quem primùm ordinatus est, semper ordinetur.

14. Vt nullus deinceps in vnâ Ecclesiâ geminos honores habeat.

15. Vt nullus Ecclesiasticorum, aliquem honorem è manu laicorum accipiat.

16. Interdictum est ne Reges vel alij Principes aliquam inuestituram de Ecclesiasticis honoribus faciant.

17. Ne Episcopus vel Sacerdos Regi, vel alicui laico, in manibus ligium fidelitatem faciat.

18. Vt nullus Presbyter Capellanus alicuius laici esse possit in confessione* sui Episcopi. *sine concessione.

19. Ne laici decimam partem de laboribus suis retineant, & sicut nec debent retinere, ita nec accipere.

20. Vndè & interdictum est omnibus laicis ne ampliùs Altaria, vel Ecclesias sibi retineant.

21. Ne aliquis laicus alterius sibi hereditates vsurpet; quòd si quis fecerit, nec reus satisfecerit, nullus Sacerdos eum interim ad pœnitentiam admittat.

22. Similiter nec alium quemlibet, nisi perfectam confessionem fecerit, verbi gratia, vt si* perpetrato homicidio, manserit in adulterio, vel huiusmodi; ad perfectam pœnitentiam minimè recipi debere decretum est. Attamen consilium damus, vt ieiunet, & eleemosynas det, vt ad veritatis viam possit reuerti. *al. de perpetrato homicidio confessus fuerit manserit in adulterio.

23. Vt nullus Christianus à capite Ieiunij, vsque ad Pascha carnem comedat.

24. Ne fiant Ordines,* nisi quatuor certis temporibus, & Sabbatho mediante Quadragesimi: & tunc protrahatur ieiunium vsque ad vesperas, & si fieri potest, vsque ad crastinum; vt magis *ordinationes.

appareat in die Dominico Ordines fieri.

25. *Ne filij Presbyterorum, Diaconorum, vel Subdiaconorum, Canonicorum, ad ordines, vel alios honores Ecclesiasticos promoueantur, nisi Monachus vel Canonicus fuerit.*

26. *Vt in Sabbatho Sancto protrahatur ieiunium circa noctem.*

27. *Vt semper fiat ieiunium Veris in primâ Hebdomadâ Quadragesimæ. Ieiunium verò Æstatis, infra Hebdomadam Pentecostes.*

28. *Ne quis communicet de Altari nisi* CORPVS *separatim &* SANGVINEM *similiter sumat, nisi per necessitatem & per cautelam.*

29. *Si quis ad aliquam Crucem in viâ persequentibus inimicis, confugerit, liber, ac si in ipsa Ecclesia permaneat.*

30. *Quòd si quis pro securitate Ecclesiæ, vel prædictæ Crucis aliquod crimen peregerit, & ad Ecclesiam, vel Crucem confugerit, acceptâ securitate vitæ & membrorum, reddatur iustitiæ.*

31. *Ne aliquis Clericus res Episcoporum, vel Clericorum in vita, vel post mortem eorum diripiat, vel in vsus proprios conferat. Quòd si quis fecerit, Anathema sit; & dictum est ab omnibus.* FIAT.

32. *Si quis Episcopum ceperit & incarcerauerit, perpetuæ infamiæ subiaceat, vlteriùs arma non exerceat. Et clamatum est ab omnibus.* FIAT. Hactenùs Canones, & eorum exscriptor, adeoque adsertor Lambertus noster: Antonius verò Augustinus, qui ex Lamberto hausit, ista adiecit: *Hæc sunt inuenta in libro Lamberti Episcopi Atrebatensis, ante quadringentos annos scripto: quæ quia in promptu erant, mittenda putaui.*

Ioannes 39. Bertinensium Antistes è viuis recedit; eiusque corpus in Claustro ad Capituli ingressum telluri mandatur, anno Regiminis decimoquarto eiusmodi inscriptione coniuncta:

Quarta dies Martis, mortis singultibus artis
Clara suis annis clausit pia gesta Ioannis:
Cuius peccatis parcendo vnæ pietatis
Munere sidereis hunc iungas Christe choreis:
Et sis ei merces qui nutu cuncta coerces;
Vt cui congaudet, gaudens per sæcula laudet.

Illi in eandem Præfecturam successor iuit Lambertus, multis partibus commendabilis vt singillatìm recenset Iperius. *Lambertus Abbas S. Bertini.*

CHRISTI AN. 1096. *Profectio ad sacrū bellum contra Turcas.*

VRBAN. 2. PAPÆ AN. 9.

ANNO 1096. Turcis bellum sacrum indicitur. Expeditioni ex nostris interfuere Godefridus Bullonius, Bononiensis Comitis Filius atque idem Lotharingiæ Dux, cum Fratribus Eustathio & Balduino, Robertus Flandriæ Comes, Hugo Sancti Pauli etiam Comes cum Engerranno Filio: Gulielmus Audomarensis cum Galtero & Hugone Fratribus, Vago Atrebas, Ioannes Atrebatium Aduocatus, Robertus * Aduocatus Bethuniensis &c. pars Principes, pars Optimates; vt cæteros sileam, ab Iperio & Meyero in Chronicis allatos, Exercitus ad sexcentum millia Peditum, Equitum centena millia constabat. *Vide Lipsij Monita Polit. l. 1. c. 2. monit. 2. num. 4.*

* Vide Bethuniam Andreæ Hoij, Duaci, Typis Bogardianis an. 1598. excusam; vbi quid eius aduocatia. & aduocati; item hic, ad an. 1070.

CHRISTI AN. 1097 *Synodus Atrebatensis Eligianis Monachis vtilis.*

VRBAN 2. PAPÆ AN. 10.

ANNO 1097. 21. Octob. Synodus Atrebati in Beatæ Virginis Basilica cogitur, cui intererant Lambertus Episcopus & præses, Clarebaldus Ostreuandensis Archidiaconus, Aloldus Sancti Vedasti, Hamericus Aquicinij, Albertus Hasnonij, Ioannes Montis Eligiani, Richardus Marcenarum Abbates; Odo Præpositus, VVibertus Decanus, Robertus Magister Scholarum, Anastasius Cantor Ecclesiæ Atrebatensis, alijque. In ea Lambertus Episcopus celebre Priuilegium Eligiani Montis Cœnobio impertijt. Id, vt cognoscas Lector, subiungo:

IN NOMINE PATRIS, ET FILII, ET SPIRITVS SANCTI, VNIVS, VERI ET SVMMI DEI. AMEN.

Lantbertus Dei miseratione Atrebatensis Episcopus, suis successoribus præsentis vitæ lætitiam, & futuræ gloriam. Legimus in gestis Atrebatensis, Cameracensisque Ecclesiæ, Dominum Fulbertum earundemque Vrbium Episcopum, Corpus Beati Vindiciani de terra eleuasse, eoque in loco, qui Mons videlicet Sancti Eligij dicitur, Ecclesiam, priore destructâ, reædificasse, de titulo Apostolorum Petri & Pauli, vbi Clericos 8. & stipendia, vndè viuerent, constituit, & eos hac libertate donauit, vt nullius potestati subiacerent, nisi solius Episcopi. Post mortem verò eius, cœperunt diatìm à seruitute Dei tepere, Ecclesiaque vsque ad tempus Domini Lietberti Episcopi, declinare. Quam destructionem ipse vir misericordiæ ægreferens, vt ita dicam, alter Samaritanus eius miseriæ condoluit, ac secum tractare, quomodo id in melius repararetur, cœpit: cui consilium tali negotio congruum ille ministrauit, qui hoc velle cordi eius infudit; nam ibì Clericos Regulares de communi viuentes, suorum consi-

lio fi-

lio fidelium ordinauit, eisque Abbatem suæ professionis præfecit, vndè facto priuilegio suos precatus est Successores, vt eos prouehe-rent, & fierent adiutores. Libertatem quoque Ecclesiæ, ac possessio-num suarum denuò confirmauit, & Altare DE HVCHIN *eâ con-ditione ibi dedit, vt singulis annis in Festiuitate Sancti Remigij 12. denarios soluat, & deinceps ab omni redemptione liberum faciat. Altare quoque* DE RODRICOVRT *ita dedit, vt sine personâ permaneat. Dominus quoque Gerardus Prædecessor meus, Successor suus in* NOVILLA* & MEDIANA-VILLA*, *sine per-sonis dedit Altaria, saluo iure Episcopi, & redditus eius, & consuetudinibus Archidiaconi eius. Hæc omnia ego Lamber-tus, Dei miseratione Atrebatensis Episcopus, tibi Reuerendissi-me Frater & Fili Ioannes Abba, omnibusque in eo, quo es, loco & Ordine, propter Religionem tuam Successoribus tuis, reli-giosè & communiter victuris, sicut superiùs determinatum est, fir-ma & inconuulsa permanere concedo. Concedimus etiam suo in tem-pore, cùm opus fuerit inibì Canonicis religiosè, & absque pro-prietate viuentibus, cum consilio & Auctoritate Atrebatensis Epis-copi, licentiam eligendi, iuxta timorem Dei, & sacros Canones, Magistrum & Abbatem. Quòd si huiusmodi officij idonea persona ibi inuenta non fuerit, assensu Episcopi sui & consensu, eligant de alio Monasterio, virum Religiosum, Ordinis & professionis suæ, in Magistrum & Abbatem sibi præficiendum. Post hæc verò dedu-catur ad Episcopum: & suscipiat de manu eius temporale beneficium loci, & curam animarum, & Abbatis benedictionem. Hisque be-neficijs* ALTARE DE REBROVIIS*, *precatu Domini Cla-reboldi militis adiungo, ita vt duos tantummodò solidos, in Cœnâ Domini, ad seruitium Episcopi persoluat, de cætero totum rediga-tur sub Abbatis Dominio. Huius rei testes, Dominus Ioannes Ar-chidiaconus, Dominus Clareboldus Archidiaconus, Odo Præposi-tus; VVibertus Decanus, Fratresque cæteri totius congregationis Sanctæ Mariæ semper Virginis. Dominus igitur Clareboldus, hu-ius rei hortator, nullum alium penitùs hæredem facere volens, quàm* ECCLESIAM REBROVIENSEM, *totam quam in vicinio habet hæreditatem, ibi dedit, ita vt ipse supradictus Abbas, ad ho-norem Dei & Sanctæ Mariæ semper Virginis, ipsum locum per Clericos suos detineret, & prout res exterior augeretur, seruitium Dei intùs cresceret. Dedit videlicet in* BARAFLO *integrum mo-lendinum & vnius Carrucæ terram, & quinque hospites, & in* DAHELLICVRT *quartam partem & siluam ibi attinentem.*

* Gal. Noeuville.
* Gal. Meyenville.
* Gal. Rebreuue. Est hodiè Prioratus.

Eligianorum Ascetarum priuilegia & possessiones confirmantur.

Huius rei testes iterum duo Archidiaconi, Ioannes videlicet & Clareboldus, & totus Ecclesiæ Atrebatensis Conuentus, Dominusque Aloldus Abbas Sancti Vedasti; Philippus Frater Comitis Roberti, Clementia Comitissa Flandrensis, Robertus Aduocatus; Baldricus in COLHEM, *Frumoldus de Insulà, hoc igitur datum, & si quis aliud legitimè dederit, qui vsurpare præsumpserit, & in prauos vsus redigere tentauerit, canonicæ excommunicationi subiaceat. &c. Ego Lambertus Dei miseratione Episcopus Atrebatensis hoc libertatis donatiuum relegi, subscripsi, & in nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti, propriâ manu confirmaui. Actum Atrebati in Synodo, in Basilicâ Beatæ Mariæ semper Virginis Dominæ nostræ, anno videlicet Dei Christi 1097. Indictione 5. 12. Cal. Nouemb. &c.*

Non absimiliori Priuilegio Lambertus, ijsdem die & anno, Aroasianos Religiosos prosequitur. Est eiusmodi:

IN NOMINE PATRIS ET FILII ET SPIRITVS SANCTI, VNIVS, VERI, ET SVMMI DEI. AMEN.

Priuilegium Aroasianis Monachis ab Lamberto etiam concessũ.

Ego Lambertus Dei miseratione Atrebatensis Episcopus, gaudens de Religiosâ Conuersatione tuâ, Reuerendissime Frater & Compresbyter Cono, desiderio desideramus paci & quieti tuæ, tam præsentibus temporibus quàm futuris prouidere. In aduentu enim tuo, & bonæ memoriæ Domini Heldemari Magistri & Consacerdotis tui in Aridagamantia, in Parœcia nostra, quæ dicitur ROCHENNIES, *locum vobis ad seruiendum Deo elegistis; qui sicut aliquando fugiendus, velut spelunca latronum fuit, nunc per Dei visitationem & tuam, & Fratrum tecum habitantium, factus est refugium & solatium ibi transeuntium. Vndè & te in eo, quo es, loco & Ordine, & Successores tuos religiosè & canonicè inibi victuros, hac donamus libertate, vt tantùm Episcopo respondeatis, & in manu eius, in libertate spiritus permaneatis. Contradimus etiam tibi & per te legitimis Successoribus tuis, cum Fratribus inibi religiosè & absque proprietate viuentibus atque victuris, in augmentum pacis & quietis loci tui prædictam Parochiam* ROCHENNIES, *sub respectu duodecim denariorum in Cœna Domini, ad seruitium Episcopi. Si autem aliquando, quod absit, antiquo hoste instigante, in prædicto loco vel Parochia, tale quid acciderit, pro quo reconciliatio necessaria fuerit, tibi legitimisque Successoribus tuis, vice nostra, accepta aqua sanctificationis, & reconciliationis, vt ea reconcilies, Religioni vestræ annuimus & impertimus. Si autem prædictus locus,*

largiente

largiente Domino, ad tantam copiam rerum, & seruorum Dei ibi commorantium excreuerit, vt Prælatum eligere debeant, liberam habeant potestatem, cum consilio & auctoritate Atrebatensis Episcopi, eligendi sibi Magistrum & Dominum iuxta timorem Dei, & Instituta Sanctorum Canonum. Postmodùm verò deducatur ante Episcopum, & accipiat temporale beneficium loci, & curam animarum, & Prælationis benedictionem. Rogamus ergo in Domino, tam præsentes Fratres nostros, quàm & Successores Episcopos nostros, & Sanctorum Canonum auctoritate interdicimus, & nostrâ, ne quis hoc donatiuum libertatis violare aut corrumpere præsumat. Si quis scienter huius nostræ institutionis priuilegium infregerit, excommunicationi subiaceat. &c. Actum Atrebati in Synodo &c. vt suprà.

Quia Roberti Comitis nostri tempora impræsentiarum deducimus; non perperàm facturum me arbitror, si ex Molano subiunxero, quod sequitur: *Fors fuit vt Princeps ille noster Audomaropoli aliquandò cum Flandriæ Nobilibus, & alijs vtriusque Ordinis proceribus hæreret, inter quos aderat Sanctus Godefridus Ambianensis Pontifex: à quo Sacrificium offerri rogauit Comes, in Natalitio Christi die. Post lectionem autem Euangelij, vir Dei, omnium dona reiecit, qui instar muliercularum intonsâ erant comâ. Quo facto permouebantur. Sed agnitâ Pontificis auctoritate, certatim cultris & gladijs (forfices enim aberant) pilos sibi amputabant, miseros se putantes, si propter comas, tanti viri benedictione priuarentur. Cuius facti fama mox totâ Galliâ increbuit, Beatum Godefridum in aliena ditione & in Principes ausum, quod alij Antistites, in suis Sedibus, & in extremis homuncionibus aut negligant, aut non ausint. Vndè ei reuerentia accessit apud Comitem totamque multitudinem*. Molan. 8. Nouemb.

In prolixam Cæsariem notabile exemplũ.

Vidè non absimilia exempla in Baronij Annal. tom. 2 ad ann. 186. & de Capillis suprà ad an. 449.

Porrò is B. Godefridus Ambianensis Episcopus, Monasterio Sancti Martini de Campis, iuxta Parisios, Ecclesiam Ligniacensem concessit; estque hodiè non ignobilis Artesiæ Prioratus, in cuius Templi Odeio Iacobus de Brimeu eius loci & Grigniaci Regulus (quem Philippus Bonus instituto Aurei velleris Ordine primis Equitibus accersuit) sub Cenotaphio marmoreo quiescit. *Vide infrà ad annum 1429.*

Prioratus Ligniacensis.

PASCHALIS SECVNDI PAPÆ AN. I.

Godefridus Bullonius superatis Turcis, Hierosolymam recipit, ac S. Terræ Rex acclamatur.

CHRISTI AN. 1099.

ANNO 1099. Godefridus, vrbe Hierosolymitanâ ex Turcarum faucibus, singulari Dei benignitate, ereptâ, Regis Terræ Sanctæ splendido titulo insignitur, quòd om-

Prouincias partitur.

nium primus in muros transcendere non reformidasset. Hinc Prouincias eiusce tractus recognoscens, in reliquis Hugoni Audomarensi Tyberiadem regundam concredidit. Hic singulare humilitatis exemplum in Godefrido notandum venit, quòd quamquam illius tractus Rex fuerit institutus; nunquam tamen regium diadema capiti suo imponi permiserit, indignum ratus eo in loco, aureo fulgore redimitum apparere, in quo Rex Regum Christus Dominus coronâ spineâ, pro mortalium salute fuerat cruciatus. *Iperius, Meyerus, & ipse Molanus prolixè in Natal. 15. Iulij, quem consule.*

Godefridi Regis humilitas.

Pulso * Gerardo Morinorum Episcopo, atque altero Atrebatium defuncto, magna rursus in Teruannicis dissensio commouetur. Erchembaldus quidam vir Nobilis atque eruditus & in Sancti Audomari Canonicus, à Collegio electus, plebeculæ frequenti deterritus seditione, induci non potuit, vt dignitatem acciperet. Quare alij duo electi, Obertus Helchinensis & Ioannnes Archidiaconus Atrebatensis, atque Montis Beati Eligij Monachus: quorum Ioannem, precante Clementiâ, Roberti Principis nostri Coniuge, atque Lantberto Bertinico Abbate; Romanus Pontifex confirmauit. *Iperius, Balduinus, Meyerus, &c. Vide infrà an. 1130.*

* Vide suprà ad an. 1081.

Alter Morinorum motus, in electione Episcopi.

ANNO 1100. Godefridus Bullonius, egregius Terræ Sanctæ recuperator atque Rex, vitâ defungitur, eique in Regnum, electione successit Balduinus Frater, Comes Edessanus. Sepultus est, sicut & Frater è regione Golgothæ in Ecclesiâ Dominici Sepulcri, vbi humilis Princeps humile habet Cenotaphium, cui Epitaphium hoc incisum.

Christi An. 1100. Bullonius Rex moritur.

Pasch. 2. Papa An. 2.

HIC IACET INCLYTVS DVX GODEFROY, DVC DE BVILLON, QVI TOTAM ISTAM TERRAM ACQVISIVIT * CVLTV CHRISTIANO; CVIVS ANIMA REGNAT CVM CHRISTO. AMEN.

Eius Epitaphiū

* For. Cultui.

Molanus in Natt. 15. Iulij; & Iperius, qui hoc alterum eius Elogium in scriptis prodit:

Ægypti terror; Arabum fuga; Persidis horror;
Rex licet electus, Rex noluit intitulari;
Nec diademari, sed sub Christo famulari,
Cuius erat cura Sion sua reddere iura,

Mirificum

Mirificum sidus, Dux hic recubat Godefridus:
Catholicéque sequi sacra dogmata iuris & æqui:
Sic & cum superis potuit diadema mereri,
Militiæ speculum, populi vigor, anchora Cleri.

Porrò Godefridi genus, paulò altiùs repetere hîc lubet. Illi nempe fuit

Eiusdem genus.

ATAVVS

Gulielmus, Ponthiuensis Comes.

ABAVVS

Erniculus, Gulielmi Filius, quem Lotharius Gallorum Rex, quo iure, quâ iniuriâ, Bononiæ Comitem instituit, anno 964.

PROAVVS

Adolphus Ghisnensium Comes; cui Machtildis Erniculi Filia & hæres, vxor obtigit.

AVVS

Rodulphus Bononiæ Comes, Adolphi & Machtildis Filius, atque Rosellæ, Comitis Sancti Pauli Filiæ, Maritus.

PATER

Eustathius Rodulphi atque Rosellæ Filius, Bononiæ Comes, qui ex Idâ Godefridi Lotharingiæ Ducis sorore, atque Stephani, primùm Antistitis Cassinatis, indè Pontificis Maximi Nepte, hunc nostrum Godefridum, eiusque Fratrem Balduinum suscepit. *Vide Meyerum, Tilletium, Molani Natales, Paulum Æmilium lib. 4. aliosque.* VVatenense Castrum, non procul Audomaropoli, Natalis illi locus fuit. Educauit Bononia, loco, vbi hodieque visitur Sancti VVlmari, Bononiæ olim Comitis, Monasterium: de quibus latiùs Richardus VVasseburgius, Virdunensis Archidiaconus, in Antiquitatibus Belgicis.

Robertus Princeps ex bello sacro redux, S. Georgij Brachiũ Aquicinctinis impertit.

Robertus Princeps abs Hierosolymis huc ad suos regressus, Brachium Sancti Georgij, quod ab Alexi Imp. Constantinopoli acceperat, Aimerico Aquicinctensium Cœnobiarchæ dono tradit. *Sigebertus in Chron. Miræus in Auctario Originum ad c. 41.* &c. Ibidem habetur Pes alter Beatæ Marthæ, & Annulus, quo traditur Deipara Virgo Iosepho desponsata. *Molanus in Natt. 16. Octob. Vide Mariale nostrum l. 5. c. 31.*

Pes B. Marthæ & Annulus connubialis Virg. Deiparæ.

Per hæc circiter tempora, Monasterium Sanctæ Ma-

Ruisseuillense Monasterium instauratur.

riæ in nemore, iuxta * Ruissellli villam, à Nobili Heroe Ramelino *de Crecquy* anteà constructum (temporis etenim primæ structuræ memoria certa nulla) & opibus ab eodem donatum, atque multis ornatum, Aroasiensis Ordinis recens instituti regulam excepit. Eius hi ordine feruntur Abbates.

* Gal. *Ruisseauuille*, est in Comitatu S. Pauli.

SERIES ABBATVM MONASTERII RVISSELLIVILLANI.

Ordo Abbatum eius loci.

PRimus Dominus HENRICVS.
2. Fulbertus.
3. Thomas.
4. Matthæus *de Dammard.*
5. Gerardus.
6. Vuillelmus.
7. Eualterus.
8. Stephanus.
9. Robertus.
10. Ioannes.
11. Vuillelmus.
12. Emerardus; al. Euerardus; præfuit deindè Monasterio Aroasiensi, *Vide infrà, ad an. 1172.*
13. Ægidius Frideuallius.
14. VValterus.
15. Gilbertus.
16. Milo; indè Morinensis Episcopus, hoc nomine secundus, ordine tricesimus primus; vt scribit Chronographus Affligemensis ad ann. 1158. & referunt Cœnobij huius tabulæ siue instrumenta MSS. *Vide infrà ad annum 1159. & 1169.*
17. Balduinus; indè Episcopus Nouiomensis.
18. Lambertus.
19. VValbertus 2.
20. Petrus.
21. Oudardus à Summo Pontifice promotus circa annum 1292.
22. Robertus Madidus, in Sancti Martini Iprensis Præpositus, obijt anno 1302.
23. Ioannes *de Chauni* obijt anno 1359.
24. Robertus *Polon* Ariensis, obijt anno 1385.
25. Balduinus Hericurtius, obijt an. 1416.
26. Michael Verduræus; obijt an. 1460.
27. Gulielmus *Gloriant*: Is Cœnobio non parùm profuit, obijt an. 1476.
28. Reginaldus *Venault.*
29. Ioannes *Maubailly*. Et hic res Monasterij auxit & ornauit, obijt ann. 1006.
30. Hector Slinghius obijt an. 1515.
31. Nicolaus Pratanus; obijt an. 1531.
32. Philippus Marcenellius;

obijt

obijt an. 1552.
33. Hadrianus Harlinus.
34. R. D. Philippus *de Lannoy*, hodiè superstes.

Ex Catalogo quodam seu serie Abbatum eius loci; in quâ singulæ eorum effigies sunt depictæ, iunctis quorumdam insignibus gentilitijs. Vndè animaduertere est antiquitatem eius Cœnobij, maximè ex Milone decimo sexto Antistite; quem Meyerus anno 1169. obijsse tradit. *Vide infrà eodem anno, item 1121. & 1159. & Mariale nostrum lib. 3. cap. 89.* *Eiusdem Cœnobij antiquitas.*

Ingelramnus, Hamensis Cœnobij (de quo suprà ad annum 1084.) fundator, vitæ vsuram relinquit; atque ibidem in Claustri ambitu sepulcrum init marmoreum; adfixo iuxtìm parieti eiusmodi Elogio:

Hic flos militiæ; Paridis gena; sensus Vlyssis:
AEneæ pietas; Hectoris ira iacet.

Ex litteris D. Maximiliani Dostreolani, ibi Prioris.

Lambertus Episcopus missis ad Paschalem Pont. Max. litteris, Strumensis Monasterij iura confirmari magnoperè rogat. Videamus: *Lambertus Episcopus ab Pont. Max petit confirmari res Strumensis Monasterij.*

REVERENTISSIMO DOMINO ET PATRI PATRVM CHARISSIMO, PASCHALI PAPÆ, LAMBERTVS DEI MISERATIONE ATREBATIVM EPISCOPVS, CONTINVAM SPIRITVS SANCTI CONSOLATIONEM.

Soror & Filia, nostræ Ecclesiæ Abbatissa F. * *præsentium Latrix, multùm rogauit per nos Sanctitati vestræ commendari. Rogamus ergo Paternitatis vestræ dulcedinem, quatenùs præsentem Abbatissam, in eo, quo nunc est, loco, professione & ordine, pondere vestræ Auctoritatis, saluo in omnibus iure & canonica dispositione Atrebatensis Episcopi, confirmare dignemini. Locum Monasterij, qui dicitur* STRVM, *& Altare de* HAMART-VILLA, *sicut prædecessor meus Domnus Gerardus Episcopus concessit, & scripto suo consignauit; nos quoque spe & amore Religionis, huic præsenti Abbatissæ, succedentibusque sibi Abbatissis, in Monasterio quo nunc esse dignoscitur, regulariter electis, canonicè promouendis, & absque sæculari strepitu victuris possidendas concedimus. Cæteras autem res & possessiones iustè acquisitas & acquirendas, propter infestationes & deprædationes prauorum hominum, nibilominùs corroborare velitis. Sancta Trinitas, Deus noster, solicitudinem vestram*

* .i. Fulgendis.

diut.us

diutius custodiat incolumem, pro Ecclesia Sancta, Catholica laborantem & orantem.

Ecclesia Aroasiẽsis Monasterij instauratur.

Aroasienses Monachi euerso priore Oratorio ligneo, (de quo ad annum 1090.) Venerabilis Cononis industriâ Ecclesiam ex quadrato lapide construunt, quam Godefridus Ambianensis, & Ioannes Terüannensis Episcopi, Lamberti Atrebatensis permissu & rogatu, anno 1106. IX. Cal. Octob. consecrarunt. *Monn. MSS. eius loci.*

Prioratus Rebreuuiẽsis fundatur.

Pendet ab Eligiensi Cœnobio

Clarembaldus, vir genere & virtute clarus, Lothinghemij Dynasta; annuente Lamberto Pontifice nostro, Prioratum Rebreuuiensem, non procul Housdano in Artesijs hodiè municipio, situm exædificat; atque censu, qui Barassliæ legeretur, ornatum, Regularibus Canonicis, ex Beati Eligij Monte euocatis iugiter excolendum impertit. Eum locum cesserat Clarembaldus an. 1097. *Vide suprà Lamberti Priuilegium eod. an. 1097.*

Prioratus Perroensis initia.

Pendet ab eodem Eligiano Cœnobio.

Robertus Bethunæorum Aduocatus, Sacellum nostræ Dominæ * Perroensis ad Bethuniensis opidi muros, non minore pietate collocat. Indè coniunctis ad Religionis formam, per Gulielmum Roberti Filium & hæredem, Ædibus; atque annuo non spernendo vectigali attributo; Ascetis in Beati Eligij Monte agentibus, illuc intromissis cessit, vbi sub Priore, Christo Domino, eiusque Beatissimæ Matri deseruirent.

* Gall. de Perroy.

CHRISTI AN. 1101.

Monasterium Bertiniense ad Cluniacense institutum reformatur.

PASCH. 2 PAPÆ AN. 3.

ANNO 1101. Lambertus Bertinensium Antistes, consilio Ioannis Episcopi Morinensis, & Roberti Hierosolymitani Principis, institutum seu reformationem Cluniacensem in Asceterium suum introducit. Quâ verò ratione, audiamus ex Iperio: *Anno CIƆ. CI. Ioannes Episcopus Morinensis, Romam ad Papam tendit: cum quo Lambertus noster Abbas se proficisci simulans, iter arripuit, & Monachum, quem secum assumpserat; sub custodiâ reclusit, in Cellâ quâdam Cluniacensi. Idem verò Lambertus Cluniaci remansit, professionem fecit, & eorum Ordinem didicit. Tandem Episcopo Româ sine Abbate reuerso, Monachi nostri semel, iterùm ac tertiò Abbati Lamberto mandant vt veniat. Redeunti quidam obediunt, sed maior pars obedire recusat. Tunc ipse clàm vocatis militibus suis, rebelles cepit, & in diuersis Ecclesijs dispersos inclusit. Regebat tunc Cluniacum vir Sanctæ memoriæ Hugo Abbas; per cuius licentiam Lambertus de diuersis Cluniacensium Monasterijs Religiosos viros huc adduxit, &*

hic

hîc Ordinem introduxit, anno Domini millesimo centesimo primo Quibus strictè & religiosè viuentibus, residui Sithienses, metu rigoris disciplinæ, fugâ lapsi per diuersa sparguntur. Nec ob hoc cessauit hîc opus Dei. Nam nouo Religionis feruore, plures huc affluxerunt; ita vt in breui plusquàm centum viginti Fratres adessent. Hactenùs ille.

Tertio Idus Aprilis, eiusdem anni, Indict. 13. Henricus Vedastini Monasterij Antistes, Aloldi Successor, medietatem viuarij, quod DE BRONES nostri indigetant, ab Aloldo Abb. Pontifici Lamberto concessam, eiusdem iuris facit, cessionemque confirmat; vt constat ex eius rescripto, cuius initium est: *Ea quæ à Prædecessore meo Domino Aloldo, viro Religioso* &c.

Viuariū DE BRONES, iuxta Atrebatum.

Iisdem temporibus, graues controuersiæ quùm iterùm exortæ essent inter Atrebatensis Ecclesiæ Canonicos & Vedastinos Ascetas, ob veteris & noui Burgi (vt tunc vocabant) terminorum distinctionem, nec facile posse quiescere viderentur: Paschalis Pontifex, multis sæpè tentatis, tandem selectis duodecim arbitris omne negotium commisit, quorum sententiæ intra quadraginta dies vtrimque acquiesceretur. Eorum hæc fuere nomina:

Difficultati exortæ inter Canonicos Atrebat. & Monachos Vedast. soluendæ studetur.

1. Hugo Maior;
2. Dodo de Hastis;
3. Guazselinus, &
4. Gonzselinus, Fratres;
5. Fulco, Anselmi Filius;
6. Hiluinus, Filius Adelfridi.
7. Guazselinus Miles;
8. Girardus Saracenus;
9. Gerboidus, Pater Balduini;
10. Theobaldus, Filius Boneuitæ;
11. Heribertus;
12. Aganus, omnes Atrebatensis municipij Ciues.

Duodecim Arbitri deputati.

Pontificij diplomatis hoc initium erat: *Paschalis Episcopus, seruus seruorum Dei, bonis viris Hugoni Maiori,* &c.

Eodem anno apud Alciacenses, institutum Cluniacense, eiusdem Lamberti operâ, pariter est introductum. Iterùm dicat Iperius: *Lambertus Abbas noster duabus primarijs Ecclesijs huius Diœcesis, scilicet Morinensi & Sithiensi, reformatis, totum se Cluniacensibus indulgens, ad vicinas Ecclesias reformandas mentem intendit, oportunitatem nanciscens, nunc ex Ecclesiarum vacationibus, nunc ex Monachorum dissensionibus. Anno*

Alciacense Monasterium ad Cluniacense institutum reformatur.

itaque millesimo centesimo primo, Ecclesia Alciacensis (cui de iure, consuetudine, ac priuilegio consueuit, & debet ex isto Monasterio * *Abbas prouideri) Lamberto Abbate defuncto, Odonem Cluniacensem Monachum, virum exemplarem Alciacensibus Abbatem præfecit. Qui ibidem multa per Religionis aduersarios aduersa perpessus, illis fugientibus, ipse cum viris timoratis, sibi adhærentibus, idem Cœnobium ferè viginti annis, secundùm Regulam, & exteriorem abundantiam honorificè rexit.* Ita Iperius.

* Vide suprà ad an. 716.

Porrò eiusdem Monasterij, ex quo reformatum, Cluniacensis Ordinis Regulam admisit, hi reperiuntur ex allegato Iperio Abbates:

SERIES ALIQVOT ABBATVM MONASTERII ALCIACENSIS.

1. ODo, Monachus Cluniacensis; præfuit annis circiter viginti.
2. Simon, præfuit hìc annis nouem; indè Bertinicis Abbas est datus anno 1130.
3. Godescalcus, præfuit annis 40. obijt an. 1170.
4. VVarinus, hic non toto anno Sede sua exactus.
5. VVillielmus Hospitalarius Bertinicus.
6. Simon 2. qui deindè, anno sc. 1209. Marchianensis Cœnobij dictus est Antistes.
7. Ioannes de Bethuniâ: quo pòst paulò dignitati nuntium mittente, dictus Simon Marchianensibus relictis, ad priorem Præfecturam est regressus.
8. Ioannes Alardi; sedere cœpit anno 1210. rexitque annos quatuor supra quadraginta.
9. VVillielmus *de Nieles*. De reliquis nil habeo.

Monasterium Aquæcurtense erigitur.

Aquæcurtense Monasterium in finibus Artesiæ, ad Austrum non procul Aroasiâ, per Odonem Eremitam & Presbyterum initia sua excipit; Templo ad Beatæ Virginis honorem primitùs exstructo. Quem quidem locum Lambertus Pontifex vectigalibus ornauit; priuilegiumque Monachis sicut & Aroasiensibus indulsit, proprium coaptandi Abbatem, accedente Atrebatensis Pontificis consensione.

Priuilegium vnum hoc reperio, hoc anno datum.

IN NOMINE PATRIS, ET FILII, ET SPIRITVS SANCTI. AMEN.

Ego Lambertus Dei miseratione Atrebatensis Episcopus; gaudens de religiosa conuersatione, & Heremitica vita tua Reuerendissime Frater & Compresbyter Odo, desiderio desideramus paci & quieti tuæ, tam præsentibus temporibus, quàm & futuris prouidere. Vndè iustas petitiones tuas, & Balduini Decani nostri pio affectu prosequentes, & te & Successores tuos, Religiosè & Canonicè inibi victuros, hac donamus libertate, vt tantummodò Episcopo respondeatis, & in manu eius, in libertate spiritus permaneatis. Ecclesiam itaque illam, quam deuotio tua ædificauit, in loco solitudinis, qui dicitur Ayulcurtis tibi & Successoribus tuis, in proposito Religionis perseuerantibus, liberè possidendam contradimus, & curam animarum Confratrum tuorum Heremitarum tibi committimus, & decimam agri eidem Ecclesiæ circumiacentis, quam Fratres Heremitæ incolunt, annuimus. Rogamus autem in Domino tam præsentes Fratres nostros, quàm & Successores Episcopos nostros, & Sanctorum Canonum auctoritate interdicimus, & nostra, ne quis hoc donatiuum libertatis violare aut corrumpere præsumat. Si quis scienter huius nostræ institutionis priuilegium infregerit, excommunicationi subiaceat, quoadusque resipuerit, & Ecclesiæ Dei satisfecerit. Fiat. Fiat. (à Synodo acclamatum.) Actum Atrebati in Synodo, in Ecclesiâ Beatæ Mariæ semper Virginis. Anno Dei Christi 1101. Indict. 7. 17. Kal. Nouemb. &c.

Priuilegijs ab Lamberto Episcopo ornatur.

Totius consessus signa fuere apposita, in quibus signum Canonis de Aridagamantiâ.

Cæterùm Aquæcurtensium Antistitum Catalogum hîc ex ordine contexamus.

SERIES ABBATVM MONASTERII AQVÆCVRTENSIS.

1. BEATVS ODO; eum Lambertus Episcopus consecrauit. * obijt anno circiter. 1142.

** Vide infrà ad an. 1144.*

2. Simon. Hunc Aluisius Lâberti Successor ordinauit. Dies eius obitus in annum. 1162. cecidit.
3. Fulco. Hic Sacellanus fuit Alexandri 3. Pont. Max. præfuitque annis 25. hinc an. 1187. est è viuis euocatus.
4. Guilbertus, anno 1187. institutus.
5. Gerardus.
6. Odo 2.

7. Martinus.
8. Balduinus, Maioris Ecclesiæ Aquæcurtensis constructor.
9. Richardus.
10. N.
11. Guido.
12. Hugo.
13. Fulco.
14. Petrus Canelius.
15. Odo Hangestius.
16. Ioannes 1.
17. Simon.
18. Parisius *de Villers*.
19. Ioannes * Nouiomensis 2.

* Gal. *de Noyon*.

20. Bertramus *de Tilleloy*.
21. Ægidius 1.
22. Theobaldus.
23. Droco * Turnetus, al. Guilbertus.

* Gal. *Tournet*.

24. Petrus Turnetus 2.
25. Ioannes 3.
26. Ægidius 2
27. Petrus 3.
28. Droco 2.
29. Petrus 4.
30. Radulphus Martinus.
31. Alexander de Portâ.
32. Petrus *l'Escuyer*.
33. Ioannes *le Vasseur*.
34. Petrus *Courcol*.
35. Petrus Bonifacius, Aroasiensis Monachus: huic Courcolius loci Præfecturam cessit.
36. Arturus *de Tabary*.
37. Hadrianus *de Habarcq* Asceta Vedastinus.
38. Iuo Dalurius, Montis Eligiani Canonicus.
39. Antonius *de la Hamaide* eiusdem Montis Canonicus.
40. Ioannes * de Cruce.

* Gal. *de la Croix*.

41. Ioannes Boulanus, superioris Ioannis anteà Coadiutor.
42. Michael Dailletius, Monasterij sui Ecclesiæ instaurator, eâ ipsâ formâ quâ hodiè paret. Obijt an. 1607.
43. R. D. Hubertus Moronuallius hodiè superstes.

Ex rescripto quodam G. Gazæi. *Vide infrà ad an. 1145.*

Suis etiã priuilegijs Eligiani donantur.

Idem Lambertus Ascetis Eligiani Montis, ius contulit, proprium Abbatem (Ioanne adhuc viuente) Canonicè eligendi, vt liquet ex eius rescripto ad Paschalem Papam, quo eius loci priuilegia confirmari postulat. Ibì inter cætera sic legitur: *Precamur etiam vt eum * & Successores eius, in eo loco, in quo nũc est, & Ordine, priuilegio vestro, & res Ecclesiæ legitimè datas, canonicè possessas, vel (Domino miserante) donandas confirmetis. Concessimus etiam Canonicis ibi regulariter, & absque proprietate viuentibus & victuris, canonicam electionem, obeunte Abbate, faciendam, saluo in omnibus iure Atrebatensis Episcopi.*

* *Ioannes Abbas.*

Vide

Vide suprà ad annum 1097.

CHRISTI An. 1101. ANNO 1102. Haimericus tertius Aquicinctensis Abbas, de medio tollitur, eique Gelduinus sufficitur. *Sigebertus*. PASCH. 2. PAPÆ AN. 4.

Eodem anno Paschalis Summus Pont. hæc Altaria Ascetis Vedastinis confirmauit, quæ Lambertus Episcopus Aloldo Abbati sicut Filio suo primogenito, an. 1098. concesserat. *Altaria Vedasti ni Monasterij confirmantur.*

SALGY, REMY, PABVLÆ, GVARLVISC, GAVERELLE, NOVEVILLE, FLORBAS, HENDECVRT, BASILICÆ, FISCAV, FVSCARIAS, ISER, LEVENTIES, ASCHEEL, BOINVILLES, BAIRY, BERTRICVRT, TEVLVTH, FELCI, HADAS, HAMESELS, FONTENELLIS, BIGARTII, MOFFLAINES, VI, MONS, DAGINVILLE, ATEIAS, HAMBLEG, IMERCVRT, CONTEHAM, NONILELLÆ, BERNIVILLE, BAILVL, FRASNE.

Ex dicti Pontificis ad Aloldum Abbatem Nobiliacensis Cœnobij diplomate, Dato Laterani, Non. Martij. Indic. 10. An. Christi 1102. Exscripsi ordine & Ortographiâ, quibus eo in diplomate legebatur. Subscripsit ipsemet Paschalis manu propriâ.

CHRISTI AN. 1104. ANNO 1104. Adloldus 40. Vedastinorum Antistes abit è viuis; eiusque in locum Henricus surrogatur, De illo, sic apud Vedastinos: *Henricus initâ Prouinciâ demortui Antistitis nonnullâ ex parte æmulatus est studium, sedulus in rebus augendis & conseruandis: in augendis quidem mediocriter, in tuendis multò diligentior. Rebus confirmandis tulit à Paschale 2. aliquot diplomata, quæ poposcerat. A Balduino Securi, & Carolo Bono, Fland. Comitibus, curauit confirmari ius vectigalium, Domui Vedastinæ debitorum. Huiusmodi in rebus non negligens; in tuendâ pietate, supra quàm vigilantem decebat Pastorem, habitus remissior. Reformatum ideò hoc Monasterium à Lamberto Abbate Bertinico, anno 1109. Aluisiusque Monachus Bertinicus additus Henrico, ab eo secundus, vt torpentem excitaret, proroganti aliàs Præfecturam in annum sacratissimi partus 1130. quo excessit è viuis, quùm præfuisset annos 26.* Chron. Vedast. Vide infrà ad annum 1109. PASCH. 2. PAPÆ AN. 6. *Henricus Abbas Vedastinus.*

Hermes Bertinensis Monachus, ab Roberto Comite nonus Bergensis datur Abbas; vir pietate, prudentiâ & litterarum cognitione spectabilis: qui non modò res Ber- *Bergense Monasterium ab Bertinicis reformatur.*

gensium auxit, verùm etiam Ascetarum mores ad sanctioris vitæ genus reduxit; adiuuantibus Lamberto Bertinensium Præsule, Clementiâ Comite, & Bruno, seu Brunone Summi Pont. Legato. *Meyerus lib. 4. Annal. Vbi plura causâ etiam reformationis allatâ.*

CHRISTI AN. 1105. *Cereus Atrebatensis cælitùs allatus. Eius in sacrum Ignem virtus. Decrementi est expers. Pyramis quâ reclusus. Annua Atrebatium ad B. Virginis processio & oblatio.*

ANNO 1105. Atrebati in Cathedrali Templo, Cereus ille per Orbem Belgicum memoratissimus, duobus Histrionibus seu Citharedis (Ioculatores Iperius vocat) Iterio Paulinati, & Normanno Brabantino, ab ipsâ Deiparâ cælitùs affertur, ardenti igni (de quo ad an. 1092. & alibì diximus) extinguendo promptissimum & singulare remedium. Ex quo quidem Cereo nihil hactenùs imminuto, quin, licet sæpè ardeat, mirificè aucto, multi alij Cerei conflati fuerunt; velut Brugensis, Falcobergensis, Bononiensis, Nigellanus, Arkensis, Blēdecanus, &c. *Iperius, Meyerus, Molanus in Natt. 6. Febr. Anselmus Gemblacensis, Bersacius, Gazæus proprio tractatu, & nos non semel in Mariâ Augustâ.* PASCH. 2. PAPÆ AN. 7.

Porrò Cereus iste Atrebatensis, Nobilissimâ Pyramide, medium fori minoris occupante (erecta fuit anno 1215.) reclusus, pompâ admodùm solenni, ad Cathedralem Ecclesiam annuè defertur, ac redditis ibì votis, cereisque duobus, pondo quadraginta librarum oblatis, in opidum refertur ad proprium Sacellum, Dominicâ die, infrà Octauam solemnitatis Corporis Dominici.

CHRISTI AN. 1106 *Leprosorum ædes ad S. Audomari fanum construitur.*

ANNO 1106. VVinradus, vir quem opulentia à pietate non auerteret, Hierocomium iuxta Fanum Audomari, elephantiacis & leprosis excipiendis, assentiente Lamberto Bertinico Antistite, construit, Ecclesiolâ ornat, censu annuo locupletat. *Bresinius tom. 1. Chron.* PASCH. 2. PAPÆ AN. 8.

Hoc anno litteræ datæ fuerunt ad Eustatium Comitem Bononiensem, per Lambertum Episcopum confirmantes fundationem Ecclesiæ Lensiensis. *Habes suprà ad annum 1028. Vide ibì.*

CHRISTI AN. 1107 *Cellæ seu Monasterij Dunensis Ecclesia per Morinensem Episcopū dicatur.*

ANNO 1107. Ioannes Morinorum Episcopus Dunensem Cellam (quæ postmodùm celebre Ordinis Cisterciensis Monasterium fuit) à Ligerio Anachoretâ in littore Furnensi, loco solitario & arenoso, constructam, ad Beatæ Virginis honorem consecrat *Iperius, Meyerus, &c.* PASCH. 2. PAPÆ AN. 9.

Eodem anno Concilium Trecense*, conuenientibus Atrebatium, Morinorum, Ambianorum & Parisiensium

*Gal. Troye en Champaigne.

Episco-

Episcopis adgregatur. In eo specialis mentio de Sancti Mauritij Atreb. Capellâ seu Ecclesiâ facta est, definitumque prout habetur in litteris Lamberti Episcopi ad Paschalem Papam. Adsunt ipsa verba:

Concilium Trecense cogitur, in quo de S. Mauritij Paræciâ Atrebatensi tractatum.

De Paræcianis verò nostris circa Capellam Sancti Mauritij commanentibus caussa habita fuit in Trecensi Concilio, præcepto vestro, coram Cardinalibus & Episcopis Morinensi, Ambianensi, Parisiensi, alijsque Religiosis & Synodalibus personis; & ibi ab eis iudicatum fuit, vt Presbyter Sancti Mauritij in die Sancto Paschæ, Pentecostes, & Natalis Domini, qui nullam curam, per Episcopum gerit in populo, prædictis Parochianis Sacramenta Corporis & Sanguinis Domini nequaquam illis dare præsumeret, nec oblationem eorum susciperet. Per cæteros autem dies anni, si quis ei spontaneas oblationes conferre voluerit, non contradicimus, si tamen excommunicatus non fuerit. Sed & iudicatum est, vt Presbyter Sanctæ Mariæ Matricis Ecclesiæ, qui curam eorum per Episcopum gerit, & confessionem suscipit, & omnem Paræcialem solicitudinem gerit, Sacramenta etiam Corporis & Sanguinis Domini in diebus prædictis, eisdem Paræcianis traderet. Nos verò vestigia Sanctorum Patrum sequentes, &c.

Hisce Lamberti scriptis, Paschalis id in cæteris dedit responsi: *Nuper friuolam inter vos quæstionem ortam audiuimus de populo videlicet Capellæ Sancti Mauritij, quod in præcipuis Festiuitatibus, in Capella ipsa Dominici Corporis & Sanguinis non debeant suscipere Sacramenta. Quod profectò friuolum atque irrationabile omninò videtur, vt populus qui ad diuina officia, in loco ipso, per totum annum admittitur, in solennibus diebus, à Communione Dominici Corporis & Sanguinis excludatur. Nisi fortè interdictus sit, aut aliquo crimine teneatur. Præsentibus ergo litteris dilectionem vestram monemus, vt à quæstione eiusmodi desistatis, nec &c.*

Nodum soluit Summus Pōtifex.

Ex his oriri insignis illa Quæstio possit, de Conciliorum & Summorum Pontificum veritate, & horum an istorum sit maior auctoritas. Verùm quia de his dicere non est præsentis instituti, cupitum Lectorem ad Scholasticos Doctores relego; in quibus abundè satisfecerit Illustrissimus D. Robertus Bellarminus R. E. Cardinalis, Tom. 2. Controuersiarum Quartâ, lib. 2. de Conciliorum auctoritate.

Quæstio.

Eadem tempestate Paschalis iterùm ad Lambertum rescripsit, de Officio Paræcianorum Cathedralis Ecclesiæ

Atreba-

Ad quid obligati Matricis Ecclesiæ B. Mariæ Atrebatẽsis Paræciani.

Atrebatensis: & inter cætera: *Parochiani omnes Matricis Ecclesiæ Beatæ Mariæ tam infra quàm extra Atrebatum, eidem Matrici Ecclesiæ primitias, decimas, oblationes solennes, & cætera Paræcialia iura persoluant; illi videlicet Paræciani, qui ab ipsa Matrice Ecclesia Baptismum, doctrinam, sepulturamque percipiunt. Dignum est enim vt ab eis carnalia metantur, quibus spiritualia seminantur. Quòd si reddere noluerint, à Canonicis & Canonicorum Presbyteris, qui super ipsos curam gerunt, per Episcopum coerceantur. Ab illis Sacerdotibus Parochiani ipsi ad communionem admittantur, qui eorum Confessionem suscipiunt, & curam gerunt.* &c. Hactenùs Paschalis.

Rogerius Adelæ maritus 2. moritur.

Moritur Rogerius, Apuliæ & Calabriæ Dux, Adelæ Roberti Frisij Flandriarum Comitis viduæ, maritus. *Meyerus, & suprà ad an. 1093.*

Brabantia præclaro Ducatus titulo donatur, eiusque primus Dux Gothfredus dictus est. *Diuæus lib. 8. Brabant. capite primo.*

CHRISTI AN. 1108. Pistrina & Aquagia Bertinẽsium. — PASCH. 2. PAPÆ AN. 10.

ANNO 1108. Lambertus Abbas Bertinensis, Monasterij sui pistrina, siue moletrinas componit, atque Hydromilis (Latinè molas, vi fluminis rotatiles dicimus) instruit; simulque eiusdem loci aquagia seu aquæductus in varias officinas dirigit non sine sumptu. *Bresinius.*

Translatio Corporis S. Hũfridi.

Eodem anno Idib. Aprilis, transfertur Corpus Sancti Hunfridi Episcopi, à Ioanne etiam Episcopo Morinorum.

Obit Ioannes Montis Beati Eligij, primus Antistes, posteaquàm quadraginta per annos Cœnobio suo laudabiliter præfuisset. Subsequitur Runardus (fortè Richardus) atque annis duobus supra viginti, eandem Prouinciam administrat.

CHRISTI AN. 1109 Præfecturâ Spontanea abdicatio. — PASCH. 2 PAPÆ AN. 11.

ANNO 1109. Golduinus, siue, vt aliqui pingunt, Gelduinus, quartus Aquicinctini Cœnobij Abbas, oneris cum dignitate coniuncti pertæsus, positâ Prælaturâ, simplicem apud Bertinianos agit Monachum. De illo sic Sigebertus: *Anno 1109. Gelduinus quarto loco Aquicinctini Abbas, fastidiens onus Regiminis, potiusque eligens otium olim acta reclusionis, reliquit curam animarum, & iterum effectus est reclusus apud Sanctum Bertinum. Cui successit in curâ Pastorali Rotbertus eiusdem Cœnobij Monachus.* Hactenùs ille in Chronico. Eiusdem meminit Lud. Bresinius.

Reformatur Monasterium Sancti Vedasti per Rober-

tum

tum Comitem, & Lambertnm Abbatem Bertinianum. *Meyerus in Annal. Iperius & Chronicon Vedastinum*; *ex quo vide quæ suprà notaui od annum 1104.*

Gulielmus Roberti Comitis Filius, annos natus octodecim, Ariæ vitâ defungitur, atque Audomaropolim delatus in Beati Bertini, pro arâ maximâ est tumulatus. *Cuius sepultura* (scribit Iperius) *artificiosè composita, ex lapillis minutissimis diuersorum colorum, opere musaico, quasi depicta foret, armato milite fuit decorata.* Sic ille. Eadem ferè habent Meyerus & Bresinius.

CHRISTI AN. 1110. ANNO 1110. Balduinus Roberti Hierosolymitani Filius, in vxorem ducit Agnetem, Alani Britanniæ Comitis Filiam. *Marchantius*, &c. PASCH 2. PAPÆ AN. 11.

CHRISTI AN. 1111. ANNO 1111. Robertus Hierosolymitanus, Flandriæ Comes, quùm Meldos in Normanniâ Anglis addictos obsidione stringit, atque erumpentes in vrbem fortissimè repellit; ante portam suffosso equo effusus vulneratusque, tertio pòst die, Gulielmi Filij consors efficitur, atque Atrebati in Beati Vedasti, Ludouico Crasso, Gallorum Rege, multisque principibus funus prosequentibus, anno principatus decimo nono, sepelitur. PASCH. 2. PAPÆ AN. 13. *Roberti Principis casus.* *Sepultus est Atrebati in S. Vedasti.*

Elogium Roberti scito Poëtices lepore panxit Philippus Meyerus, Iacobi pronepos; ad cuius calcem, ipso loquente Roberto sic ponit: *Eius elogium.*

Arma fremens, nuper muris affixa, refigo,
Postremùm digitis corripienda meis.
Scilicet obsidio Meldos dùm cingimus hostes,
Signis collatis conserimusque manus:
Me sonipes tergo ruptis excussit habenis,
Membraque protriuit calcibus icta suis.
Sic ego Mauortis qui mille pericula fugi,
Fortiter in Syriâ dùm pia bella gero.
Ecce miser patrijs occumbo casus in aruis,
Et tumulor Templo, magne Vedaste, tuo.
Heus quicunque subis Atrebatia fana Vedasti,
Manibus ad tumulum fausta precare meis.
Funere qui læuo quondam Roberte peristi,
Viue Deo; cinerem terra leuisque premat.

Sic ille. *Titulus.*

Titulo vtebatur isto: EGO ROBERTVS DEI MI-

sericordia, Flandrensis Marchio, Roberti agnomine Frisonis Filivs. Hic ex Clementiâ, Gulielmi Burgundiæ Comitis Filiâ, atque Roberti Galliarum Regis Pronepte, Calixtique secundi Papæ Sorore, Balduinum, qui successit, Gulielmum, qui, vt ad an. 1109. diximus, Patrem morte præuenit, & Philippum, proles suscepit.

Proles.

Porrò Clementia quùm intra tres annos, eóque minùs, illos tres natos enixa esset, sterilitatem fertur accersisse, ne prole numerosâ grauaretur. Quæ res illi pessimè vertit; quùm Filijs demùm omnibus superstes, grauiter defleret, alios quàm suam progeniem Flandris imperare. *Marchantius.*

Sterilitas accersita

BALDVINVS SECVRICVLA XII. FLANDRIÆ COMES.

Christi An. 1111. — *Pasch. 2. Papæ An. 13.*

BALDVINVS cognomento SECVRICVLA, Patris dimissos honores excipit, initiaturque duodecimus Princeps Flandrorum. Hic Atrebati paternis expletis exequijs, Crasso Gallorũ Rege præsente, Flandriæ proceres, *quòd nonnulli* (scribit Meyerus) *contemnere viderentur eius imperium, non modò in suam fidem, verùm etiam in domesticam pacem iure iurando adegit; testatus de quibuslibet pacis fractoribus grauia se sumpturum supplicia.* Sic ille. Leges quas publicæ, vt vocabant, seu communis pacis firmandæ ergò, in Comitijs Iprensibus tulit, feruntur istæ:

Balduinus Securicula Princeps noster, studiosus pacis.

NEMO ALTERIVS ÆDES NOCTV INSILIAT:
NEMO IGNEM INIICIAT, AVT MINETVR:
QVI SECVS FECERIT, MORTE PVNITOR.

Leges pacis ab eo promulgantur.

CVNCTI ARMIS FERENDIS ABSTINENTO; PRÆTER BAILLIVOS, ARCIVM CVSTODES, SIMILESQVE PRINCIPIS OFFICIARIOS.

VVLNERA CÆDESQVE, POENA TALIONIS COMPENSANTOR; NISI NECESSITAS INCVLPATÆ TVTELÆ ADFVERIT, QVAM REVS CRIMINIS PROBABIT DVELLO, AVT AQVÆ IGNITIQVE FERRI PVRGATIONE. &c. Quæ purgatio, vt cæteras leges omittam, vulgaris vocabatur: existimabant enim Deum, quia

Purgatio culpæ per ignem.

æquissi-

æquissimum Iudicem, nequaquam permissurum, vt qui insontes essent, sententiæ licet Iudicis acquiescentes, iniuriæ aliquid ab externis, ijs pœnis sustinerent. *Vide infrà ad ann. 1138.* De purgatione per ignem præclarum habes exemplum apud Baronium, in Epistolâ Florentinorum ad Alexandrum secundum Papam; de Petro Papiensi, qui per Simoniam ad Florentinam Sedem conscendisse, falsò deferebatur; anno 1063. Aliud exemplum non minùs stupendum videre est in Appendice, ad magnum Speculum exemplorum Ioannis Iunioris, exemplo primo; prodijt in lucem anno 1603. Duaci, Typis Belleri, suppresso nomine Auctoris. Item apud I. Lipsium, lib. 2. Monitorum & exemplorum Politicorum; c. 9. Moniti 2. numero 3.

Securiculæ cognomen recepit, siue ab summâ legum seueritate, siue quòd veterum Galliæ Regum, Clodouæi imprimis exemplo, securim manu gestare consuesset. *Vndè Securiculæ cognomen.*

Ad hanc porrò seueritatem legum, Securiculam compulit furum latronumque licentia, quæ Hierosolymitano Patre in Asiâ militante plurimùm incruduerat. Neque in decernendis quàm exsequendis promptior fuit. *Nam in quosdam Nobiles* (verba sunt Marchantij) *mercatorum exterorum spoliatores, suâmet operâ manibusque, in prætorio VVinedalio vindicasse* * *perhibetur. Et Petrum Orscampi Dominum, ob duos boues pauperculæ viduæ reclamanti abductos, in feruentem in foro Brugensi tinctoris lebetem (falsò monetario puniendo destinatum) præcipitari iussit ocreatum, petasatum, gladiatum, eoque habitu, quo ad Principem subitò euocatus aduenerat, interrogatusque & crimen fassus fuerat.* Hactenùs ille, & conformiter Meyerus, alijque non pauci, qui ferè omnes ex Iperio hauserunt; apud quem sic lego: *Inter cætera facta iustitiæ, militem, qui pauperculam de duabus vaccis prædauerat, captum duci fecit Brugis; & rogantibus amicis ne suspenderetur, aut excæcaretur, Comes annuit. Sed cacabum cum aquâ feruenti præparari fecit, militemque vt erat vestitum, & gladio accinctum, in eo proijci & bulliri fecit ad raptorum terrorem. Item alios decem milites, qui in nundinis Toraltensibus mercatorem prædauerant: captos recludi fecit in quadam domo. Cognatis eorum rogantibus pro eis, respondit se velle loqui cum eis: sicque domum cum aliquibus de suis introiuit; & vt illos suspenderent, iussit. Renuentibus eis pro timore amicorum, dixit raptoribus: si quis vestrùm, socios suos suspenderit, euadere poterit:*

Quid ad Legum seueritatem Securiculã impulerit.

Duo memoranda eius exempla.

* *Se suspendio.*

quod vnus illorum citò compleuit. Tunc illum Comes cum cordâ ad collum eius & ad trabem ligatâ, super scamnum stare compulit: ipseque Comes scamnum cum pede propulit, & sic ille suspensus mansit. &c. Sic Iperius.

Confirmantur bona Bertinensiũ.

Idem Comes Poperingæ donationem ab VValberto Arkensi Comite anno 668. Monasterio Bertinensi factam confirmauit. *Iperius.*

Lambertus, Episcopus Atrebatensis, Altare de Moncellis (Gallicè *de Monceaux*) Ecclesiæ Beati Petri Insulensis, in grati animi Mnemosynon, lubens impertit. Adsunt eius litteræ:

IN NOMINE PATRIS, ET FILII, ET SPIRITVS SANCTI, VNIVS, VERI, AC SVMMI DEI. AMEN.

Lamberti Episcopi in Beati Petri Lilani Collegiũ adfectus & donũ.

Ego Lambertus, Dei miseratione Atrebatensis Episcopus, pro semper reuerendâ mihi Ecclesiæ Beati Petri Apostoli de Insulâ, dilectione, pro renouandâ quoque & confirmandâ Fraternâ dilectione, & mutuâ societatis, precum & orationum instantiâ, pro tuâ etiam dilecte in Christo Frater Lamberte DE COMINES, *& quorundam Fratrum nostrorum interuentione, concedo Ecclesiæ Beati Petri de Insulâ, Altare de Moncellis, saluo in omnibus iure Atrebatensis Episcopi, & Ecclesiasticis consuetudinibus Ministrorum eius, liberum ab omni turpis lucri exactione, hac interpositâ conditione, quatenùs pro Ecclesiâ Beati Petri, vos dilecte Frater Lamberte, qui nunc obedientiarius estis de Moncellis, & futuri Successores vestri, Personatum absque omni emptione & venalitate, gratis de manu Episcopi suscipiatis, & Synodali tempore, Cathedraticos & Synodales redditus, Archidiacono & Decano & ministris Episcopi hilariter præparare & soluere studeatis, & ad Synodum venire non negligatis. Adÿcimus etiam vt Ecclesia Beati Petri, per vos, Presbyterum idoneum Episcopo Atrebatensi præsentet, qui ei obedientiam promittat, & de vitæ suæ honestate, sicut Canonicum est, professionem faciat. Ac deindè curam in populo de Moncellis gerendam gratis suscipiat. Vt ergo huius nostræ paginæ scriptum, inconuulsum & stabile permaneat, ad hoc corroborandum fideles & idoneos testes subnotare procurauimus. S. Clarembaldi Atrebatensis Archidiaconi, S. Roberti Ostreuandensis Archidiaconi, S. Odonis Præpositi, S. Droconis Decani, S. Anastasÿ Cantoris, S. Roberti Scholastici, &c. Ego Lambertus miseratione Atrebatensis Episcopus, huius nostræ paginæ scriptum relegi, sub-*

scripsi, & in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti propriâ manu confirmaui. Actum Atrebati anno Domini Christi millesimo, centesimo, vndecimo; Indictione quartâ. &c.

Robertus quintus Aquicinctensis Monasterij Præsul, ægrè ferens quorundam sæcularium insectatione, creditam sibi Ecclesiam agitari, simulque quòd id facinoris sibi imputaretur, accepto consilio istâ se dignitate exuit, Aluiso (qui postmodùm Atrebatium Episcopus fuit) ei succedente. *Sigebertus.*

Spontanea Præfectura abdicatio.

CHRISTI AN. 1112.

PASCH. 2. PAPÆ AN. 14.

ANNO 1112. Golduinus ex Abbate Aquicinctino, factus, Præfecturâ sponte abdicatâ, Monachus Bertinianus, (vide ad ann. 1109.) audiens* Pontium Abbatem Cluniacensem, magno cum virorum & mularum centum Comitatu Audomaropolim appetere, vt ius sibi Successoribusque suis à Lamberto Bertinico Abbate, annô 1101. (vide suprà) concessum confirmaretur, indignissimè id ferens, in Angliam traijcit: Vbi pòst paulò vitæ terminum attigit. *Iperius, Bresinius,* &c.

* Romæ in Summi Pontificis carcere interijt. *Iperius, pag. 132. col. 2.*

Non æqua Bertinensium subiectio.

Prioratus Sancti Georgii, hodieque apud veteres ruinas Hesdinensis opidi, abs anno fundationis suæ 1072. persistens, Aquicinctinis Monachis per Ioannem Morinorum Episcopum attribuitur.

Priorat⁹ S. Georgij Hesdinensis Aquicinctinis conceditur.

Paschalis Summus Pontifex eam cessionem misso ad Aluisum Abbatem diplomate, ratam fixam habuit. Est illud eiusmodi:

PASCHALIS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI, DILECTO FILIO ALVISO, ABBATI AQVICINENSIS MONASTERII, EIVSQVE SVCCESSORIBVS REGVLARITER SVBSTITVENDIS:

Litteræ Pontificiæ.

Officij nostri nos hortatur auctoritas, pro Ecclesiarum statu solicitos esse, & quæ rectè statuta sunt, stabilire. Proindè venerabilis Fratris nostri Ioannis Morinensis Episcopi cessionem vobis vestroque Monasterio factam, litteris præsentibus confirmamus. Is enim Beati Georgij Martyris Ecclesiam, iuxta Castrum Hesdinium sitam, tibi tuisque Successoribus, in Cellam omni tempore possidendam concessit & assertione Chirographi confirmauit, cum omnibus videlicet terris, pratis, siluis, aquis & molendinis, vel alijs quibuscunque redditibus, quæ tam ab Ingelramno Comite, & Ernulfo Hesdinensi, & Nicolao Milite, quàm & ab alijs Fidelibus ei-*

* *Sedere cœpit anno, 1099.*

Fundatores Priorat⁹ S. Georgij Hesdinensis.

dem Ecclesiæ collata sunt. Siquidem idipsum Prædecessor suus, bonæ memoriæ Gerardus, Canonicorum Ecclesiæ suæ consilio & voluntate concesserat, idipsum igitur & nos præsentis Decreti auctoritate sancimus, saluâ nimirùm Teriiannensis Ecclesiæ iustitiâ, sicut supra dicti Episcopi Chirographo delibatum agnoscitur. Altaria quoque duo sc. de FRAISNOITH *&* HVBY*; sicut ab eodem Episcopo supradictæ Ecclesiæ S. Georgij concessa sunt, concedimus, & decreti præsentis auctoritate firmamus. Porrò sepulturam eiusdem loci, ab omni exactione liberam fore decernimus, vt eorum, qui illic sepeliri deliberauerunt, deuotioni, & extremæ voluntati, nisi fortè sint excommunicati, nullus obsistat. &c. Data Laterani 13. Cal. Iul. Indict. 5. Incarn. Dominicæ an. 1112.* Hinc miror Sigebertum eam cessionem ad ann. 1093. reuocare, quandoquidem dictus Episcopus Ioannes anno demùm 1099. sedere cœperit.

[margin: ...us ibi ...pulturæ.]

ANNO 1113. Paschalis Pont. Max. dictam Lamberti Abbatis Bertinici cessionem Cluniacensibus factam irritat. Diplomatis initium est: *Ad hoc nos disponente Domino.* &c. Vide Iperium.

[margin: Christi An. 1113. Bertinensium dicta subiectio irritatur à Papâ.] [margin: Pasch. 2. Papæ An. 15.]

Gertrudis Roberti Frisij Flandriæ Comitis Filia, Theodorici Alsatiæ superioris Lantgrauij Coniunx, atque Theodorici Elsatij Flandriæ Comitis Mater, vitâ defungitur, atque Furnis sepelitur.

ANNO 1115. Lambertus Atrebatium Episcopus migrat è viuis non sine opinione Sanctitatis; atque in Cathedrali Æde, eo loco, vbi sacer ille Cereus ioculatoribus duobus ab ipsâ B. Virgine fuit datus, sepulturæ mandatur. E regione Marmoreum stat monumentum parieti impressum; in quo delati eius Cerei cernitur historia, & in ambitu eiusmodi legitur Epitaphium:

[margin: Christi An. 1115. Lambertus Episcopus moritur.] [margin: Pasch. 2. Papæ An. 17.]

Anno Domini millesimo centesimo decimo quinto, XVI. Kalend. Iunij obijt Beatæ memoriæ Lambertus huius Atrebatensis Sedis Cardinalis Episcopus. Per hunc restituta est dignitas huius Episcopatus, quæ per multa tempora Cameracensi Episcopo fuerat commendata. Huic Episcopo & duobus Ioculatoribus Itherio & Normanno Beata Maria in hac Ecclesia apparuit, dans eis Candelam, per quam sanantur ardentes igne malo.

[margin: Eius Epitaphium.]

In Marmore autem, quod eius Corpus tegit, legere olìm licuit, vti refert Iperius hoc eius aliud Elogium:

Vedastus propriæ fuit huius Episcopus vrbis;*

[margin: * al. proprius.]

Post

Post cuius obitum, proprio sine Præsule languens,*
Hæc Sedes fleuit subiecta diù Cameraco:
Donec Lambertum, tumulo qui clauditur isto,
Moribus egregium, sapientem, relligiosum,
Roma sacrauit Vrbanus Papa secundus;
Et proprium Sedi Pastorem reddidit isti.
Morbo decessit, quùm Maius ab Idibus exit.*
Præstet ei requiem Dominus sine fine manentem.

* al. mortem.
* al. mundo.

Robertus patriâ Atrebatensis, soli natalitij, post Lambertum, Pontifex cõsecratur. *Hic* (habent Ecclesiæ tabulę) *plurima beneficia Ecclesiæ suæ Atrebatensi contulit: nec non horas Beatæ Mariæ, in Conuentu Canonicorum decantari, primus elaborauit.* Sic ibi. Nempè eas horas cottidiano officio coniungi Vrbanus Papa sanxerat, in Concilio Claromontano.

Aliud. Robertus Episcop. Atreb. Horas seu Officium B. Mariæ in suâ Ecclesiâ cantari instituit.

In beneficijs quæ Ecclesiæ suæ contulit Robertus, computatur fusile maiusque Candelabrum æreum, quod post Aram maximam fastuosè exsurgit, in quo septem Cerei, qui sacrorum Missæ solemnium tempore, in æuum ardeant. *Eccl. Mon.*

Illi Fusile maiusque Candelabrũ æreum dedit.

Castrum ENCRES (verba sunt Anselmi Abbatis Gemblacensis) *Hugone* * *Camdauena pulso, qui illud vsurpauerat, Balduinus Comes Flandriæ cepit, & Carolo* * *Consobrino suo dedit.* Sic ille; nec dissimiliter Iperius. Infensus scilicet erat Hugo Principi, quia in fide contineri non potuit, sed dominandi accensus libidine, Flandricæ ditionis fines vexauit. *Meyerus*: de fide autem & pace seruanda, vide quæ diximus ad annum 1111.

* *S. Paul. Comite.*
* *Dano & amitino*, vt loquitur Meyer⁹.

Encarũ Picardiæ Castrum, quod Hugo S. Pauli Comes tenebat, à Balduino Principe capitur.

PASCH. 2. PAPA AN. 19.

CHRISTI AN. 1117

ANNO 1117. Balduinus Princeps conscripto exercitu opidum Sancti Pauli stricta cingit obsidione: verùm Eustatij Boloniæ Comitis interuentu, ad pacis fœdera venitur, atque amouentur Castra. *Anselmus Gemblacensis Abbas octauus, in Chron.*

Opidum S. Pauli à Balduino Principe obsidetur. Obsidio soluitur.

CHRISTI AN. 1118.

ANNO 1118. Gelasius in Concilio Remensi, Gombaldo Traiectensi ad Rhenum Episcopo, vsum Mitræ concedit. *Petitæus.*

GELASII SECVNDI PAPA AN. 1.

CHRISTI AN. 1119.

ANNO 1119. B. Audomari opidum penè totum flammis obruitur. *Bresinius, &c.*

CALIXTI SECVNDI PAPA AN. 1.

Balduinus Anglos in Normannia quùm oppugnat, scuto proprio (impellente fortuitò quodam milite) fronti eius grauiter impacto, cerebrumque lenta negle-

ctaque

Balduini Principis casus.

ctâque initio ægritudine corrumpente, membrorumque paralysi accedente, nono demùm mense terris eripitur; atque in Sancti Bertini, ante Sanctæ Crucis aram, sub marmoreo * monumento, ad annum Imperij nonum sepelitur, atram vestem Benedictinam, quam viuus induerat, amictus. *Anselmus Gemblacensis*, *Iperius*, &c.

* aureum & inauratum scribit Iperius.

Balduin' prolis exsors.

Nullos Balduinus ex Agnete (cui Alanus Britãniæ Comes, fuit Pater) liberos reliquit; à quâ, iussu Paschalis Papæ, diuerterat, ob vinculum cognationis, quintum licet gradum excederet. *Marchantius*. Præuisam porrò atque prædictam successionis virilis in hoc Balduino interruptionem prodit idem Marchantius lib. 2. in Roberto Frisio; hoc ferè stylo: *Fertur quibusdam Frisy Legatis Coloniæ Agrippinæ, vbi Cæsar* (Henricus quartus) *erat, appropinquantibus, obuiam venisse mulier, specie graui, reuerenda atque humana amplior: quæ percunctata vndè venirent, quò procederent, quùm responsi dubios & cunctabundos animaduertit; Scio inquit, vos esse ad Henricum Cæsarem missos à Roberto Frisio, qui nepotum* * *alteri vitam,* * *alteri hæreditatem Flandriæ eripuit. Impetrabitis Cæsaris beneuolentiam, & Robertus Flandriam obtinebit ipse cum* * *Filio, ac* * *Nepote: sed in hoc posteritas eius virilis extinguetur, propter illam, quâ afflixit* * *Fratris Filios, iniquitatem*. Hactenùs ille.

Futurum didicit ex Oraculo.

* Arnulpho; Vide supià ad an. 1070.
* Balduino Hannoniæ Comiti. Vide suprà ad an. 1072.
* Roberto Hierosolymitano
* Balduino Securicula.
* Balduino Montani.
* Eius vitam habes ex Molani Natalibus 10. Iulij.

CAROLVS BONVS XIII. FLANDRIÆ COMES.

Caroli Boni Principis nostri principio difficilis principatus.

CAROLVS cognomento BONVS, Sancti * Canuti Daniæ Regis & Adelæ Filius atque Roberti Frisij ex Matre Nepos, Flandriam sanguinis propinquitate, & matruelis sui testamento consequitur. Vxorem habuit Suuahildem, quam alij Margaretam vocant: quæ defuncto Carolo in manus iuit cum Theodorico Elsatio XV. Fl. Comite, ex quo Laurentiam genuit Yuuani Comitis Alostani vxorem. *Iperius, Marchantius, Bald. de Glen in serie Principp. Belgicæ.*

Caussa.

Difficile principio Regnum tenuit obluctante Clementiâ Securiculæ Matre; *quæ Gulielmo Hyprensi* (Meyeri stylum produco) *Philippi Flandrensis Filio Notho, cui nupta erat quædam eius Neptis, principatum deferre conabatur; ad quam rem conficiendam Comiti Louaniensium Gothofredo nupsit, Balduinumque*

Monten-

*Montensem, Hugonem Comitem Fani Pauli, Eustathium Comitem Boloniæ, Galterum * Hisdiniensem, Thomam Condiciacensem, Eustatiumque Teruannensem, cum alijs quibusdam magnatibus attraxit in suam factionem, Aldenardamque inuasit, atque incendit, ibique ciues quosdam vltimo affecisse fertur supplicio: Hugone Comite Fani Pauli Occidentalem depopulante, vrenteque Flandriam. Inter hæc Carolus Princeps de rebus suis sollicitus, contracto in Opidum Diui Audomari Optimatium concilio, Flandricam vniuersam certatim nomina dantem eduxit iuuentutem, paruoque negotio omnium aduersariorum suorum fregit dissipauitque vires. Fanum * Pauli obsessum, ac in potestatem redactum diripuit, incendit, repletisque fossis, solo æquauit. Galterum Hisdiniensem dominatu * patriâque exuit, ac pepulit in exilium. Clementiam ipsam, pacem suppliciter petere coactam, Dicasmudâ, Bergio, Ariâ, Fanoque Venantij (tales namque tenebat in Flandriis Præfecturas duodecim) multauit. Bononiensem depopulatis exustisque eius finibus, cæterosque omnes arma ponere compulit, euersâ Eustatij Aduocati Arce, quam nouam Teruannæ, aduersus Ecclesiæ libertatem eduxerat.* Hactenùs ille. Sed de ijs iterum suis locis.

*Galterũ Hesdini Comitẽ vocat Petrus Oudeghetstius c. 60. Flãdr.

Hugonis Fani S. Pauli Comitis in Atrebatenses excursio.

Carolus Princeps vires colligit.

* Arci ei præerat Hugo Aueinæ Comitis Castellanus. *Bresinius.*

Opidum S. Pauli diripit.

* Galteri Dominiũ Princeps Flandriæ occiduæ coniunxit. *Oudegherstius.*

Hesdinũ intercipit.

Hostes cæteros ad pacem petendã cogit.

Mulcta.

Arx Bononiensis euertitur.

ANNO 1120. In villâ Chocquensi (mille passibus Bethuniâ distat) postquàm Canonicorum Sæcularium Collegium (cuius Sacerdotia quidam sæculares Nobiles, Hugo, Anselmus, & Balduinus Ruffus, pro libitu contra ius fasque conferebant) aliquot annis constitisset. Ioannes Morinorum Pontifex, dimissis sæcularibus, in Monasterium Regularium Canonicorum S. Augustini Regulam professorum conuertit, in ipsomet dictorum Nobilium Castro; quod Eugenius 3. Pont. Max. post aliquot annos (sedere cœpit an. 1145.) misso diplomate iuit approbatum. *Vide infrà ad an. 1230.*

CHRISTI AN. 1120.

CALIXT. 2. PAPÆ AN. 2.

Chocquẽse Monasterium Sæcularium Canonicorũ loco, admittit Regulares.

Eius verò Monasterij Abbates hoc Ordine censentur:

SERIES ABBATVM MONASTERII CHOCQVENSIS.

PRIMVS, Gualbertus.
2. Godso.
3. Ioannes.
4. Manasses.
5. VVillelmus.
6. Guifridus.
7. Richardus.
8. Petrus.
9. Ioannes Atrebatensis.
10. Matthęus Bononiensis.
11. Ioannes Clauelius.
12. Simon Canæus.

13. Andreas Belrerelius.
14. Robertus Philippi.
15. Thomas Bononiensis.
16. Iacobus Baccotius.
17. Euerardus Bandelius.
18. Thomas Groulinsius.
19. Ioannes Paruus.
20. Petrus Illiæus.
21. Petrus Causfortius.
22. Antonius Hericurtius.
23. Antonius Tessonius.
24. Antonius Tessonius.
25. R. D. Ioannes *de Looz*, qui hodiè præest.

Ex monumentis MSS. eius loci. Vide infrà ad annum 1181. & 1230.

Monasterium Dõmartinense construitur & censibus donatur.

Eodem anno S. Iudoci in Nemore Monasterium, quod hodie Dom-Martinense nuncupant, non procul Hesdino construitur, atque Beatus Milo, qui posteà Morinorum fuit Episcopus, primus Abbas constituitur. Huic Beati Iudoci Monasterio Eustathius COLLET, Equestris dignitatis, plurimas possessiones impertiuit, quas Ascetæ ex Belloramo Dompetrâ, Dourierio, &c. quotannis acciperent. Quas posteà Monachorum negligentia aut libertate diffluentes, Gulielmus Castellanus Audomarensis, cuius Maiores non pauca eidem loco concesserant, reformationi præstantem operam impendens, pristino honori restituit. *Ex Archiuis opidi Atreb.*

Eius Cœnobij subtexam etiam hîc seriem Abbatum.

SERIES ABBATVM MONASTERII DOMMARTINENSIS.

PRIMVS dictus Beatus Milo. *Vide infrà ad ann. 1130. &* CIↃ. C. LVIII.
2. Adamus Venerabilis. *Vide ibid.*
3. Andreas, indè Nouiomensis Episcopus.
4. Ioannes Dourrerius.
5. Richardus.
6. Gerardus à Monstrolio.
7. Gerardus 2.
8. Ioannes 2.
9. Ioannes Daufaisnensis.
10. Balduinus.
11. Iacobus Ambianensis, aliàs *de Bachimont*, Sanctę Theologiæ Doctor; indè Abbas Præmonstratensis, & totius Ordinis Præpositus Generalis.
12. Adamus à Platæâ.
13. VVillelmus Villeriẽsis.
14. Nicolaus; indè Abbas Præmonstratensis, & totius Ordinis Præpositus Generalis.
15. VValterus.
16. Milo.
17. Carolus Recurtius, a-

liàs *de Licques.*
18. R. D. Carolus Morellius, hodiè superstes; qui omnes eo in Monasterio fuere professi.

Ex Mon. MSS. eius loci. Vide infrà ad an. 1130

Reliquiæ, quæ etiamnùm eo in Monasterio asseruantur, feruntur istæ: Brachium Sancti * Iudoci, & Superpelliceum siuè Alba (vulgò SARRO) S. Thomæ Cantuariensis Archiepiscopi; quo indutus erat, quùm abs Henrici Anglorum Regis Satellitibus in Templo suo fuit interemptus: in quo hodieque sanguineæ maculæ apparent. *Vide infrà ad an. 1165.*

* Regis Britonũ Filius fuit; vixit peregrinus & Eremita in pago Pôtiuo *Vide eius vitã in Surio tom. 6. 13. Decemb.*

Ibi Brachium S. Iudoci & superpelliceum S. Thomæ Cantuariensis.

Robertus Atrebatium Episcopus, Geofridus Rullecurtij, & Godefridus Cinchij Toparchæ, in Eligianum Cœnobium liberalis animi arcanum seriò detegunt, illud donarijs, priuilegijsque cumulantes.

Eâdem ferè tempestate idem Robertus Episcopus, in Sancti Pauli agro, loco, quem *Bailloeullet* nuncupant, cooperantibus Bailliolanis Heroïbus Prioratum excitauit. Annuum prouentum Bailliolani à Cornicibus vulgò nominati, atque non procul indè remoti pendent. Ibì olim Sacellum, cui à dictis Heroïbus Bailliolanis nomen. Pendet ab Sancti Vlmari in Bosco iuxta Bononiam.

Gelduinus Aquicinctensis Antistes, in Angliâ moritur, abdicatâ priùs Præfecturâ.

Thomas Bertinensis Monachus, in Bergensem Abbatem Hermete pulso, atque Remis in Sancti Nicasij recluso, per Ioannem Morinorum Episcopum consecratur.

Clementia Roberti Principis vidua, thalamum instaurat cum Godefrido Duce Louaniensi.

Clementiæ à Confessionibus tum erat Ioannes primus Ecclesiæ Ariensis hodiè Sancto Petro Apostolo inscriptæ, Præpositus, à quo proindè Successorum eius seriem subtexemus.

Clementia thalamum reparat.

SERIES PRÆPOSITORVM ECCLESIÆ S. PETRI APVD ARIENSES.

1. PRIMVS, Ioannes (aliàs Iacquetus) Clementiæ, Roberti Solymitani Coniugis, à Confessionibus, sacro Canonicorum Collegio Præfectus est datus. Is bra-

chium S. Victoris Martyris Ecclesiæ suæ comparauit.

2. VVillermus, anno 1141.

3. Robertus, patriâ Carnotensis, cognomento (secundùm Vincentium in Speculo) *Arriualt*; qui parentibus licet humilibus ortus; attamen vitæ integritate ingenijque ac doctrinæ præstantiâ sic excelluit, vt non solummodò istam promeruerit dignitatem; quin & Brugensem, Audomarensem, Duacensem in Sancti Amati Præposituras, vltrò sibi oblatas acceperit. Addo (vt virtus adsolet gradatim prouehere ad maiora) ex Comitis nostri Cancellario, Cameracensis Ecclesiæ Episcopus renuntiatus est. Floruit anno 1160. *Vide infrà.*

4. Ioannes, dicti Roberti ex Sorore Nepos, Auunculo successit. Anniuersarium habet in territorio *de Bucaille*, pago *de Blessy*. Floruit an. 1178.

5. VVillermus *de Lisques*, siue *Licques* Nobili genere exortus. Hic Decani & Cantoris dignitates sartum tectum iuit, ditionibus auxit & ornauit. Floruit an. 1195.

6. Petrus de Chreseka, Roberti, Equestris Ordinis viri, & Macthildis, Monasterij, S. Andreæ, iuxta Ariam Fundatorum Filius. Obijt in Terrâ Sanctâ, circa annum 1218. Corpus relatum est ad dictum S. Andreæ Cœnobium; eique officiosa Mater marmoreum apposuit monimentum.

7. Robertus *de Messines*. Collegium suũ testamenti tabulis, muneribus non paucis adauxit. Balduino Constantinopolitano contra Albigenses Comes fuit. Obijt an. 1238.

8. Philippus Canisius. Eodem anno, quo iam dixi, Ariam solemni cum pompâ ingressus est, Episcopo Morinensi, cui familiaris erat, comitante.

9. VVillermus *de Crecquy*, illustri sanguine progenitus. Floruit an. 1241.

10. Ioannes *Alcran* Ariensis, raræ pietatis commendatione, ex Canonico Præpositus est salutatus. Hic Beati Iacobi Apostoli Reliquias, quas Philippus Elsatius ab Vedastinis Atrebatium, dono acceptas, ad Arienses transtulerat, thecâ argenteâ ornari curauit an. 1272. Nicolaus P P. 4. Indulgentias dedit ijs qui quotannis frequentarint & coluerint.

11. VVillielmus de Hanepherchâ, ex Thesaurario multa-

rum

rum virtutũ commendatione, Dignitatem promeruit.

12. Therricus *de Herisson*, Borbonius, Carthusianorum Gosnacensium iuxta Bethuniam Fundator, atque Episcopus Atrebatensis. *Vide infrà.*

13. Petrus, miseratione diuinâ tit. Sancti Stephani in Cœlio monte Cardinalis, anno 1331. cum summo hoc honore Auenione non est dedignatus hunc quoque titulum copulare.

14. Arnaldus Alberti; an. 1350.

15. VVillelmus *de Chieures*. ann. 1357.

16. Ioannes de Oratorio, S. T. Doctor, viâ permutationis Præposituram adeptus est an. 1358. Innocentio VI. id facti probante.

17. Ioannes *Varens*, anteà Canonicus & Thesaurarius, atque in Beati Amati apud Duacenates etiam Sacerdotium consecutus, ab Collegio Ariensi Prępositus dictus est, an. 1362. Præfuit annos 12. & post obitum magnificè in Chori medio sub laminâ æneâ sepultus est.

18. Ioannes Lemouix, Cardinalis, successit anno 1374. Obijt Præpositus an. 1384.

19. Ioannes *Caroy*, Pontificij diplomatis virtute assequutus est dignitatem an. 1382.

20. Ioannes *Quieret*, Balduini in Sancti Bar-ptolomæi apud Bethunæos Præpositi Frater, an. 1411. Sedem ingressus est, tenuitque diù.

21. Petrus *Millet*, Canonicus successit an. 1459.

22. Simon de Luccemburgo, illustrissimo sanguine ortus, Legum Doctor, Sedis Apostolicæ Protonotarius; Toparcha villæ DE LIESTRES, &c. Dignitatem hanc assecutus est ad. an. 1470. simulq; tenuit alteram Audomarensem, atq; etiam Morinensis Ecclesiæ Archidiaconatum in Flãdris; iacet in eiusdem Ecclesiæ Choro.

23. Guido *Talbon*, genere Nobilis an. 1482.

24. Ioannes de Burgundiâ, Nobilissima prosapia genitus. Hic ex Canonico Ariensi Præpositus creatus, & Protonotarius Apostolicus, etiam in S. Audomari Præposituram obtinuit, in cuius Odeio requiescit. Obijt anno 1517.

25. Hieronymus Buslidianus. Obijt ann. 1518. secundùm aliquos: alij aliter censent. *Vide infrà suo loco.*

26. Ioannes *Richlin*. Hic Ecclesiæ suæ plurima impertiuit, superestque ex fundationibus memoria celebris: quæ dùm piè exsequitur, æmulos habuit, nempè sequentes duos, qui Capitulari Ioannis electioni animosè reluctabantur; auctoritatibus, hic Leonis X. Papæ, ille Cæsareæ Maiestatis, innixi: qui vicissim amoto Ioanne, præfuerunt: Fuerunt

27. Innocentius Sanctæ Mariæ in Dominicâ Cardinalis, qui virtute prouisionis ab dicto Leone sibi concessæ, possessionis ius vsurpauit: &

28. Eustathius *de Croy*, Henrici Comitis *de Reux* F. animi, corporisque dotibus insignis, istam dignitatem, agente Cæsare consecutus est; sed & Audomarensem nec dimisit, in Atrebatensem licet Cathedram Pontifex sublimatus. *Vide infrà.*

29. Ioannes *de Renty*, Emberici Toparchæ Filius, Protonotarius Apostolicus, atque quùm Ariensis, tum Audomarensis Ecclesiarum Canonicus. Sedere cœpit anno 1538. pòst paullò vitâ defungens.

30. Eustathius *de Croy*, nomine & sanguine 2. à Catholico Rege huc promotus, qui eo in ordine annos quindecim quùm explesset, Reuxij Comitatus, aliarumque ditionum hæres derelictus, atque matrimonij leges indè adfectans, dignitatem resignauit

31. Maximiliano à Bergis, Collegialis Ecclesiæ Beati Gommari Lierensis Decano, Oratorij Sanctæ Cæsareę Maiestatis Præfecto, idque anno 1555. fuit hic deindè primus Ecclesiæ Cameracensis Archiepiscopus.

32. Maximilianus *Morillon*, Canonicus & Scholasticus Ecclesię Atrebatensis, Illustrissimi Cardinalis Antonij Perenotti Granuellani ibidem Vicarius Generalis. Fuit hic postmodùm Episcopus Tornacensis, non singularis anteà Beneficij titulo Nobilis.

33. Carolus Egmondanus, Illustrissimi Ioannis Comitis F. Tenuit quadriennio dignitatem. Hinc eâ abdicatâ, itum est ad nuptias, & Vellus Aureum ei decretum, Prouinciæ Namurcensis Præfectura collata: demùm salutatus Comes Egmondanus.

34. HIERONYMVS DE FRANCE, I.V. Licentiatus, Protonotarius Apostolicus, Atreb. Canonicus, Hiero-

nymi Artesię Pręsidis Filius,& Raynutij,etiam à Patris fato Præsidis,Frater. Donatus est eâ dignitate à Catholico Rege Nouemb.24.anno 1592. cui etiamnùm (an. sc. 1614.) magnâ cum laude præest. *Ex Præpositorum Ariensium Catalogo,quem idem Hieronymus laboriosè contexuit, & nobis pro suâ humanitate communicauit.*

CHRISTI AN. 1121. ANNO 1121. Geruasius, patriâ Bononiensis,primus Aroasiensis Monasterij Antistes,à Roberto Atrebatium Pontifice consecratur. Hic diuersis in locis Cœnobia construxit, eóque Cœnobij sui Religiósos, ad plantandam Religionem Aroasiensem, quæ tunc magno in splendore erat, transmisit. Nonnulli etiam aliorum Ordinum Canonici, Ordini suo renuntiantes, Aroasiensem tanquam strictiorem suscipere & profiteri passim rogauerunt. Vndè factum vt singulorum Ordinis Aroasiensis Cœnobiorum Abbates & Prælati,ob vnitatem seruandam,& corrigendum si quid in Ordine excesserint, ad Generale Capitulum semel in anno, apud Aroasiensem Ecclesiam Matrem suam conuenirent,hinc origo Congregationis Aroasiensis. CALIX. 2. PAPÆ AN. 3. *Geruasius Monasterij & Ordinis Aroasiensis primus Antistes. Annua Congregatio 26. Abbatū illùc conuenientium.*

Porrò quis ordo inter 26.Monasteriorum Abbates, qui eò cōueniebant,seruaretur, pulchrè depinxit Balduinus *de Glen*, 35. Henniacensis Cœnobij Abbas,Tractatu de Abbatibus sui Monasterij,eorumque rebus gestis,cap.3.ait ergo:

GERVASIO ABBATE AROASIENSI, initium accepit Congregatio Ordinis Aroasiensis, in qua primùm locum occupat, tanquàm Congregationis caput, AROASIANVS; cui assident 26. Monasteriorum huius Congregationis Abbates,pro ordine quisque suo.

Eorum porrò Monasteriorum, quorum Abbates dextrum latus Aroasiani claudunt, hę sunt nomenclaturę. *Eorumdem nomina & Ordo.*

1. Monasterium B. Mariæ Henniacensis, cuius Abbas in Congregatione Aroasianâ Prioris vice fungitur.
2. Monasterium B.Mariæ Boloniensis,quod fundatum legimus anno 1159. dirutum autem ab Henrico 8. Anglię Rege, an. 1544.
3. Monasterium S. Eligij Fontis in Caluiaco; Galli dicunt *Chauny.*
4. Monasterium S. Nicolai in Pratis, iuxta Tornacum, fundatum ab Odgero quodam Eligij Montis, anno 1125. dirutum in tumultibus Belgicis, anno 1566. nunc

autem

autem translatum in vrbem Tornacum, ad Diui Marci, vbi priùs fuerat constitutum, antequàm in Pratis exædificaretur.

5. Monasterium S. Calixti Cisoniensis, fundatum anno 838. cuius Clerici vitam Regularem amplexi sunt anno 1129. satagente Raynoldo Archiepiscopo Remensi. Sed hoc Monasterium iampridem desciuit à Congregatione Aroasianâ, Victorianæ apud Parisios sese subijciens.

6. Monasterium S. Mariæ de bello loco, quod à Monasterio S. Ioannis, iuxta *Chocques* initium habet.

7. Monasterium S. Ioannis Baptistæ iuxta *Chocques*.

8. Monasterium S. Mariæ à Zunebecâ, dirutum in tumultibus Belgicis anno 1578.

9. Monasterium S. Mariæ à Castricijs in Burgundiâ.

10. Monasterium S. Ioannis Baptistæ in Valencenis, quod originem traxit à Monasterio S. Crispini in Caueâ apud Suessiones, fundatum autem anno 1112.

11. Monasterium S. Barp-tolomæi Brugensis, vulgò *Ekout*, latinè Quercetum, quod initium habet à Monasterio S. Nicolai in Pratis.

12. Monasterium à Bethleem in Alemanniâ; (forsàn apud Louanium, nunc dirutum.)

13. Monasterium S. Patricij in Hybernia: fundauit S. Malachias, Hyberniâ Archiepiscopus, assumptis Aroasiæ Canonicis, quùm illuc iter aliquandò faciens, ibidem non-nihil hæsisset, moresque atque disciplinam Canonicorum probè explorasset. Obijt anno Domini 1148. 4 nonas Nouemb. S. Bernardus, cui contemporaneus & familiaris fuit, eius acta descripsit. *Vide Martyrologium Romanum & Baronij Notas, 3. Nouemb.*

Eorum verò qui sinistro assident lateri in Congregatione solenni Abbatum, hæc sunt Monasteria.

1. Monasterium S. Mariæ à Nemore, nunc Ruysseauuilla, aut Riuo-villa; fundatum à Dominis à Crecquiaco; cuius Abbas pro Suppriore Congregationis agnoscitur.

2. Monasterium S. Crispini in Caueâ, apud Suessiones.

3. Monasterium S. VVlmari, Boloniensis, dirutum ab Henrico 8. Angliæ Rege.

4. Monasterium S. Leodegarij apud Suessiones.

5. Monasterium S. Amandi Marcolensis, fundatum à Sanctâ Bertiliâ.
6. Monasterium à Clarofageto.
7. Monasterium SS Petri & Pauli VVarnestuniensis.
8. Monasterium à Castellione in Burgundiâ, quod originem habet à Monasterio S. Mariæ in Nemore.
9. Monasterium à Dodelli Villâ.
10. Monasterium S. Mariæ à Sagano, in Ducatu Slesiæ, in Diœcesi Vratislauensi, cuius Monasterij vnum Abbatem legimus in Catalogum memoriæ defunctorum relatum 8. Cal. Maij.
11. Monasterium S. Christophori Phanopinēsis, fundatum anno, 1039. per Sasuualonem Lilensis Opidi Castellanū.
12. Monasterium B. Mariæ & S. Huberti in Atrio Vosago, aliàs ab Alteriaco.
13. Monasterium Dulcis Vallis, Flandris Soetendael, iuxta Middelburgum Flandriæ, in tumultibus Belgicis anni, 1578. dirutum. Originem habet à monasterio S. Barptolomæi Brugensis, fundatum, si Meyero credimus, anno, 1215.

De hâc Congregatione, tantùm addimus, quòd postrema apud Aroasiam Abbatum Congregatio facta sit sub Domino Paschasio Abbate, anno Domini 1470. die 22. mensis Septembris. Bellorum procellâ, monasterium illud ferè semper patuit militum iniurijs, & nunc ità deformatum est, vt vix vlla sit spes Congregationis aliquandò in eo indicendæ. *Hactenùs Balduinus Abbas Henniacensis.*

Monasterium S. Augustini Ordinis Præmonstratensis, iuxta Terüannæ muros conditur. *Miræus in Indiculo Monasteriorum eius Ordinis.* *Monasterium S. Augustini iuxta Terüannam.*

CHRISTI AN. 1122. ANNO 1122. Arx * Eustatij Morinorum Aduocati, Terüannæ in Ecclesiasticæ libertatis iniuriam seu offendiculum constructa, per Carolum Principem euertitur, & adæquatur solo. CALIX. 2. PAPÆ AN. 4. *Arx Teriianēsis euersa.*

CHRISTI AN. 1123. ANNO 1123. Res monasterij Henniacensis ab Sæcularium Dominorum potestate liberantur, Carolo Pio, Comite nostro id facti adprobante, cuius hoc habeo Diploma: CALIX. 2. PAPÆ AN. 5.

IN NOMINE SANCTÆ TRINITATIS PATRIS, ET FILII, ET SPIRITVS SANCTI, AMEN.

Henniacense Monasterium è sæculariũ manibus liberatur.

Ego Karolus Dei gratiâ Flandrensium Comes, notifico omnibus Christianis, tam futuris, quàm præsentibus, quòd Balduinus Dapifer meus, & Balduinus Filius Lethardi, & uxor eius Gerberga, concessione Arnulphi de Ardâ, Ecclesiam Sancti Martini de Henniaco, quæ hactenùs sub eorum potestate, quasi ancilla venalis & misera lugebat, diuino instinctu inspirati, ob remissionem peccatorum suorum, ab omni sæculari potestate absolutam & liberam fecerunt, eamque Deo & Sancto Martino, ac Domino Stephano eiusdem Ecclesiæ Abbati, eiusque Successoribus, ibidem Deo secundùm Regulam Beati Augustini, & instituta Ecclesiæ Sancti Nicolai de Aridagamantiâ victuris, disponendum & ordinandum liberè reddiderunt. Hanc igitur libertatem & donationem ob remissionem peccatorum meorum concedo, & sigilli mei impressione confirmo. Huius verò confirmationis testes sunt Robertus Aduocatus, & Guillermus Filius eius, Guillermus Nepos præfati Comitis, &c. Hæc Charta data est apud Atrebatum, à præfato Comite, tertio Idus Decembris, anno Domini CIↃ. C. XXIII. subsignatum erat, KARLVS.

CHRISTI AN. 1124. — HONORII SECVNDI PAPÆ AN. 1.

ANNO 1124. Fulgendis siue Fulgentia, prima Strumensis Cœnobij Antistita è viuis tollitur Beatrice in eius locum secunda eunte. *Mon. MSS. eius loci.*

Collegium Ecclesiæ Beatæ Virginis Antuerpiensis, duodecim Sacerdotijs per Burchardum Cameracensem Episcopum Sancto Nortberto Præmonstratensis Ordinis Fundatori familiarem ornatur, ornatum sacratur, velut iudicat hocce tetrastichon, inibì abs olìm visum, lectum:

Vndecies centum, ductis & sex quater annis,
Virginis à partu conciliante reum
Burchardus Præsul hæc Atria, nec minùs Aram
Sacrauit medium quod tenet Ecclesia.

VVatenense Cœnobium de Cœlo fulmine icitur. *Vide suprà ad annum 1072.*

Calistus Pont. Max. Clementiæ, Flandriæ Fructuariæ Frater, vita defungitur.

CHRISTI AN. 1125. — HONO. 2 PAPÆ AN. 2.

ANNO 1125. B. Lambertus Bertinensium Antistes id versiculi sæpè iterans *In manus tuas Domine commendo spiritum meum* &c. ex diutinâ paralysi fato tandem corripitur;

atque in Beatæ Virginis Sacello, quod infirmis ædificarat, sepelitur; Ioanne Morinorum Episcopo illi parentante. Eius Epitaphium sic habet:

Sic homo splendescit quasi flos, velut vmbra virescit,
Sed subitò moritur, cinerescit, nec reperitur:
Quod Lamberte satis Pater ostendis pietatis;
Hic cuius fossa breuis inclyta continet ossa;
Sublimis sensu, doctrinâ, nomine, censu,
Quem genus ornauit, facundia notificauit;
At cinis ecce iaces; obitum signate sequaces;
Dena Kalendarum quem lux rapuit Iuliarum.

Lamberto succedit Ioannes, hoc nomine secundus, Ordine 41. Antistes, Corpore procerus, linguâque Teutonicâ facundus, qui ab Honorio secundo Papâ, quùm à Cluniacensium iugo exemptionem, tùm in Alciacenses Abbatis ex suis eligendi ius confirmatum ratumque impetrauit. Cætera in schismate Ecclesiæ, anno 1129. post Honorij 2. decessum exorto, labem quòd Anacleto Antipapæ adhæsisset, non subterfugit. *Iperius.* *Ioannes secundus Abbas Bertinicus.* *Quid ab Honorio Pont. Max. impetrauit.*

Viconiense Monasterium non procul Valencenis, per Guidonem Eremitam, genere Britannum inchoatur; quod hodie paret in Præmonstratensibus pulcherrimum. *Anselmus Gemblacensis Abbas in Chron.* *Viconiẽse Monasteriũ inchoatur.*

CHRISTI AN. 1126. ANNO 1126. Carolus Bonus Flandriæ Comes, secundo Martij die, qui Mercurij Cineraliumque erat, quùm egenos quinque ex more quotidiano vestijsset, annosque octo sine liberis ex Reynoldi Comitis Clermontij Filiâ, imperasset, in Donatiani Brugæ superiorem Templi partem mané absque comitatu palatino, ad rem diuinam introiuit, cilicium sub linteo indusio astrictus pedibusque nudis, quos prolixa toga contegebat, quod illi frequens. Ibi religiosé in pauimentum procumbẽtem orantemque clarâ, vt solebat, voce, Psalmum 50. Dauidis, misericordiam veniamque homicidij cum adulterio coniuncti, obsecrantis, Bochardus Stratius in mendici habitum dissimulatus, percussit in caput tantâ vi, vt cerebro in terram effuso occiderit; brachium eius mendicanti fœminæ extentum ferè absciderit, regiam eius diripuerit, domesticos aliquot primarios interfecerit turrimque & loca editiora Tẽpli Donatiani cũ socijs occuparit ac munierit. Cuncti autem An- *HONO. 2. PAPÆ AN. 3.* *Caroli Boni Principis pietas & cædes.*

Miracula ad eius Corpus.

nales nostri asserunt Rogerium Tolenarum membris per octennium contractum, quùm corpori cæsi Principis admoueretur, subitò sanum validumque in pedes subsilijsse, tantâ admiratione gaudioque circumstantium, vt certatim ex crinibus, vnguibus, vestibusque Caroli in domestica veluti sacra desumerent; corpusque exanime, & ante aram maximam reuerenter positum effusè oscularentur, & in foro ad Christophori honorificè altero die sepelirent: Donec post sexaginta dies suaue olens, vulneribusque quasi recentibus ad Donatiani magnâ frequentiâ reuerentiâque reduceretur; inque sacrarum Templi vestium apodyterio conderetur. *Marchantius ijsdem verbis, cui consonant Iperius, Meyerus, Oudegherstius, Molanus in Natt. 2. Martij, & cæteri ferè qui de Flandriæ Comitibus tractauerunt. Cædis tam nefandæ caussam apud eos vide.* Eiusdem meminimus l. 2. Mariæ Augustæ c. 15. Inter eius Epitaphia tale reperitur in S. Donatiani.

Templa, Deum, viduas, reparando, colendo, cibando,
Martha, Maria, pius Samaritanus eras;
Seruus, Iustitia, Templum, Martisque secunda,
Cæsor, caussa, locus, lux tibi Mortis erant.

In Meyero autem eiusmodi:

Epitaphium.

Per te viuentem tua Flandria Carole fulsit,
Famâ, pace, bonis, clara, beata, potens.
Te moriente perit, fama iacet, & bona quisque
Raptor habet, passim vis sine lege furit.
Militis officium, non Iudicis euacuauit,
Iudex & miles fortis & æquus erat.
Armis, lege, minis, hostesque, tuosque domabas,
Corripiens pœnâ facta, futura metu.
Dona bonis, veniam miseris, pœnam sceleratis,
Largus, mansuetus, iura tuenda dabas.
Armorum, pacis quia fortiter & sapienter
Res pertractasti, Cæsare maior eras.
Seruus, Iustitia, Templum, Martisque secunda
Cæsor, caussa, locus, lux tibi mortis erant.

Item & illud.

Hic pupillorum pater, adiutor viduarum,
Saluator patriæ, zelator & Ecclesiarum.
Pax & vita suis; formido & mors inimicis,
Rebus pace suis vndique compositis;

Flan-

Flandrensis Consul, Dacorum Regia Proles,
Carolus hic obijt, innocuus perijt.
In prece prostratus, Domini mactatus ad Aram,
Fit pro Iustitiâ victima grata Deo:
Qua viuus viguit, defunctus pace quiescat.

Galterus Locrius, Caroli Principis Progeusta ijsdem die, & loco, herum ad fatum violentum sed nobile, insecutus est. Quare & hic? Caussa fidelitatis eximiæ in Principem, ait Marchantius.

GVLIELMVS NORMANNVS XIIII. FLANDRIÆ COMES.

CHRISTI AN. 1127.

HONO. 2. PAPÆ AN. 4.

Gulielmi Normãni in Flandriæ Comitatum iniqua successio.

NNO 1127. B. Carolo sic è viuis sublato; Ludouicus Crassus Gallorum Rex iusto & æquo posthabito, GVLIELMVM OSBERNIVM NORMANNVM, Roberti Normanniæ Ducis (cui Machtildis Filia Balduini Lilani, mater erat) Filium in Flandriæ Principem promouet: quamuis illum Balduinus Hannoniæ Comes, Theodoricus Alsatiæ Lant-grauius: Gulielmus Iprensis, Arnulphus Danus, atque Henricus Patruus Angliæ Rex, sanguinis propinquitate antecederent, Atrebatique à Rege Galliæ, ius sibi reddi frustra postularent. *Meyerus, Marchantius, Balduinus, &c.*

Audomarensiũ priuilegia confirmantur.

Audomarensis opidi priuilegia per Normannum confirmantur.

Bona Henniacẽsis Monasterij confirmata.

Stephanus, primus Henniacensis Monasterij Antistes, vitâ defungitur: eiusque partes excipit Hugo; ad quem scripsit VVillelmus Rhemensis Archiepiscopus bona confirmans eius Monasterio concessa.

* Vide suprà ad an. 1101.

* sc. Monasterij Bertinici.

*Odo * Abbas Alciacensis* (Iperius loquitur) *postquàm illud Monasterium rexisset ferè 27. annis, obijt; cui successit Dominus Simon Monachus huius* loci, ille scilicet, cui cura temporalium huius Ecclesiæ commissa fuerat, dùm Lamberto Abbate nostro languente, & post hunc, Ioannes noster effectus est Abbas.* Hactenùs ille. Vide infrà ad an. 1130.

ANNO 1128. Gulielmus Normannus, dictus Flandriæ Comes, eâ Præfecturâ sedecim menses dumtaxat vsurpatâ, ex vulnere quod iuxta Alostum ab Nicasio Borluto, eius

Normāni casus.

opidi ciue recens acceperat, malè curato extinguitur, atque Audomaropoli, in Beati Bertini, iuxta Balduinum Securiculam sepulcrum consequitur. *Meyerus, qui latè de eius actis; Marchantius, Bresinius, &c.*

THEODERICVS ELSATIVS XV. FLANDRIÆ COMES.

CHRISTI AN. 1128.

HONO. 2. PAPÆ AN. 5.

Elsatius Princeps confirmat Flādriæ priscas leges.

HEODERICVS, THEODERICO ALSATIÆ Superioris Lant-grauio, & Gertrude Roberti Frisij Flandriæ Comitis Filiâ natus, summo cunctorum Ordinum assensu, Flandrię Principatum apiscitur, totosque quadraginta per annos moderatur, in alloquio blandus, in negotio iustus, in imperio moderatus. Confirmauit leges quibus homicidia & vulnera, talione, latrocinia furtaque nocturna, à tota vicinia plectebantur, pecunia mulctato, qui persequi recusasset, quæ etiam pax Flandriæ dicebatur. *Vide suprà ad annum 1111.*

Eius studia.

Tantum Principem, quid dicam, nisi etiam à pueris, Mechliniæ, aut certè Leodij, litterarum peritia excellenter fuisse imbutum, adeóque exornatum? Etenim scrupulum inijcit Iacobus Middendorpius, qui Academiarum libro quinto scribit per hæc tempora. *Mechliniæ olim toto Orbe* (eius produco verba) *celeberrimam Academiam fuisse, quæ domicilium musarum nuncuparetur, idque fide dignos Auctores commemorare. Vbi aliquandò nouem Filij Regum, Principum viginti quatuor, Comitum viginti nouem eodem anno studuerint. Quo pertinere videtur, quod Ioannes Placentius, in Catalogo Episcoporum Leodiensium refert, in Alexandro Comitis Iuliacensis Filio, Episcopo Leodiensi:* ANNO DOMINI 1129. LEODII, APVD S. LAMBERTVM IN CATHEDRALI ECCLESIA RESEDISSE REGVM FILIOS IX. DVCVM XXIV. COMITVM XXIX. *Tam enim vicina illa opida Leodium & Mechlinia sunt, vt vtrobique residere & studere successiuè potuerint.* Hactenùs Middendorpius, non obtusum figens aculeum magnatium Principumque liberis ad hæc amœna & fructuosa Musarum palatia, generoso pectore commeandi: fructuosa, inquam, & in nostro Principe Theoderico aderunt statim non leuia documenta.

Mechliniense Gymnasiū Principibus discipulis clarissimum.

AVEN-

AVENNENSE siue Auesnense Ordinis Sancti Benedicti Cœnobium, iuxta Bapalmam munitum Artesiæ opidum, à Clementiâ Flandriæ Fructuariâ, Roberti Hierosolymitani viduâ construitur; atque virginibus concessum à Beatrice primâ Antistitâ, Sancto Religionis instituto initiatur. *Iperius*, *Miræus in Orig.* *Auesnēse Cœnobium cōstruitur. Beatrix prima eius Abbatissa.*

CHRISTI AN. 1129. ANNO 1129. Obit Clementia Calisti 2. Papæ Soror, Flandriæ Fructuaria, Theoderico Principe hærede nuncupato; atque Burburgi, in Cœnobio Nobilium Virginum, quod condiderat, sepelitur. INNOCENTII SECVNDI PAPÆ AN. 1. *Clementiæ Principis obitus.*

Eodem anno etiam vitâ defungitur Runardus (al. Richardus) in Sancti Eligij secundus Abbas; eique succenturiatur Hugo, per duos annos supra viginti, eâ in dignitate perseuerans. *Burburgēse fundauit Cœnobium.*

Hugo Henniacensis Monasterij, post Stephanum defunctum, secundus Antistes inauguratur. Ad hunc Raynoldus Remorum Archiepiscopus, litteras transmisit, quibus singulas eius loci possessiones, ratas fixas habet. Sunt verò eiusmodi.

RAYNOLDVS DIVINA DISPENSANTE GRATIA, REMENSIS ECCLESIÆ ARCHIEPISCOPVS, DILECTO FILIO HVGONI, HENNIACENSIS ECCLESIÆ ABBATI, ET EIVS FRATRIBVS, IN EADEM S. MARTINI ECCLESIA, CANONICAM VITAM PROFESSIS, EORVMQVE SVCCESSORIBVS IN EADEM OBSERVANTIA PERMANSVRIS, SALVTEM.

Religiosis desiderijs dignum est facilem præbere consensum. Vestri itaque desiderij iustis petitionibus debita charitate annuentes, Ecclesiam vestram Metropolitanæ Sedis auctoritate munimus. Vniuersa namque ad Ecclesiam vestram legitimè pertinentia, tam vobis, quàm & Successoribus vestris in perpetuum confirmamus: Altare videlicet S. MARTINI, *cum Altaribus* ROEVILLIÆ, ASCIOVILLÆ, BILLY, MONTENSNI, BORCEOLI, *& curam animarum omnium hominum Henniaci manentium, prælationisque & prædicationis officium. Si autem Ecclesiam ipsam Sancti Martini aliquandò violatam esse contigerit; tibi dilecte Fili Hugo Abbas, tuisque Successoribus legitimis concedimus, vt accepta ab Episcopo Atrebatensi aqua reconciliationis, eadem Ecclesia tam à te, quàm & à tuis Successoribus reconcilietur. Confirmamus etiam Ecclesiæ vestræ* [illegible] *Balduini. Lethardi Filij de Hen-* *Opes Henniacensis Monasterij cōfirmantur.*

niaco,

niaco, quod eidem adiacet villæ, & curtilionem Radulphi DE BERTRICVRTE*; qui adiacet inter idem viuarium, & viam de Cureriis, & vnam mansionem inter idem viuarium, & Montempancherii, & totam terram, quæ iacet ad caput Ecclesiæ S. Martini, à viâ quæ ducit ad portam de Durgis, vsque ad mansionem Geroldi, Fratris Theobaldi, hominis Dei; & eandem ipsam mãsionem; & duodecim Bunuarios terræ, de quibus nouem iacent iuxta* CASTELLARE*, & tres secus viam* BERBERIENSEM*, & duos curtiliones & dimidium infra Parochiam, & duas partes decimæ eiusdem Parochiæ, & apud* CVRERIAS *tres curtiliones, & apud* ROVEROY *vnum curtilionem, & sex frusta terræ, & apud* NOYELLAM *vnum fructum terræ, & apud* BEVRY *duos curtiliones, & apud* DOVRING *Alodium, quod Alulfus Brochet, Alardusque & Robertus, Sororesque eorum, pro animâ Bernardi Croce, Fratris eorum donauerunt; & decimam de campo Lamberti, quam Odo . . . . in augmentum luminaris Ecclesiæ donauit. Præterea quicquid dignitatis, quicquid libertatis Episcopus Atrebatensis Ecclesiæ vestræ, & vobis contulit, siue in futurum contulerit: quæcumque etiam Ecclesia vestra iustè possidet, vel futuris temporibus, quorumlibet fidelium donationem auctore Deo adipisci poterit, firma vobis vestrisque Successoribus permaneant. Præsentis autem priuilegii decreto statuimus, vt & vos & Successores vestri Religiosi, & absque proprietate secundùm regulam Beati Augustini Episcopi, & instituta Sancti Nicolai de Aridagamantiâ, Domino in perpetuum seruiatis, &c. Datum Remis, anno Incarnati Verbi Dei* CIↃ. C. XXIX. *Indict. 7.*

Clericorum libertas & continẽtia. Innocentius Papa statuit ne quis Laicus sub Anathematis pœnâ manum violentam in Clericum mittere præsumat: *17. q. 7. c. Si quis suadente diabolo.* Subdiaconis præcipit, sub omni beneficiorum priuatione, continenter viuant; *Decretal. 18. di. c. Decreuimus vt hi.* Inhibet Episcopis in Ecclesiastico beneficio sibi Successorem constituere; *8. q. 1. c. Apostolicâ auctoritate.*

CHRISTI AN. 1130. *Ioannes Atrebas Morinorum Episcopus.* ANNO 1130. Beatus Ioannes, Attrebato oriundus, 29. Morinorum Episcopus, vitæ diem claudit extremum. Is *triginta annis* (scribit Molanus) *Episcopatum sanctissimè rexit, Iudiciorum, Pauperum, Ecclesiarum, Bibliothecarum, & dilatandæ Religionis sedulus obseruator. Qui in libro vitæ, numero Sanctorum, piè creditur adscriptus: quamquam non sit per Romanam Ecclesiam canonizatus. Vitâ eius ad Sanctum Bertinum conscripta habetur.*

habetur. Hic Ipris, ad Sanctum Martinum Canonicos Regulares instituit. Hactenùs Molanus in Natt. 27. Ianuarij: cui consonant Iperius, Meyerus, Demochares, Belforestus, &c. Vide etiam suprà ad annum 1099. *Canonici Regulares S. Martini Iprensis ibi eo instituti.*

Ioanni in eandem Morinensium Sedem Successor fuit Milo, hoc nomine primus, Sancti Iudoci in Nemore Monasterij Antistes egregius, ibique primus: (Vide suprà ad an. 1120.) quo sedente, quædam puella Terüannensis quinque annos à cibo abstinuit; at postmodùm, quùm sextâ Anastasios Dominicæ, seu Paschatis Feriâ sacram Synaxim piè recepisset; simul & edendi vsum. *Demochares lib. 2. de Missæ sacrificio.* *Puella Teruanensis cibi abstinens toto quinquennio. Eucharistiæ vis.*

Machtildis Anglorum Regina & Bononiæ Comes, Montis Eligiani Monachis quinque Halecum millia assignat, ab ipso Bononiensi opido seu agro annuè sumenda. Verùm seu bellorum seu temporum iniquitate, cecidit ea liberalitas. *Halecum quinque millia Eligianis annuè concessa.*

Hugo eiusdem Montis Antistes, Claustrum muris cingere auspicatur, parte quâ Esquaurij pagi Syluulam intuetur.

Sanctus Bernardus, quùm aliorum, tùm sacri Cerei, recens è superis per Virginem Deiparam allati, videndi & honorandi caussâ, venit Atrebatum. Quo quidem viso & suis laudibus ornato, tantâ mellifluus Doctor spiritus dulcedine repletus est, vt ad perpetuam memoriam, in vetere Cœnobij Vedastini Cœmiterio, & regione Curiæ Comitis* (vt vocant) Crucem erigi curauerit. Quippè illic rectè locus, in quo stans Bernardus, compos fuit votorum: iuxtìm nimirùm sacrum pignus reconditorium suum tùm obtinebat, vico cui à Picis* nomen. Durauit id monumenti (Crucem intelligo) in annum 1447. quo tempore, quia in ruinam desinebat, Vedastinis Ascetis instaurare visum est, & augustiore, hodiè aliquid cernimus, donare formâ. *Ex monu. D. Pronier maioris in S. Vedasto Prioris.* De S. Cereo vide varijs locis. *S. Bernardus visitat Atrebatum.*

*Gall. Cour du Conte.

*Gal. Rue des Agaches.

Henricus 41. Vedastinorum Abbas mortalibus eripitur. Succedit Galterus, quo septemdecim per annos creditam sibi Spartam adornare curante, tristissimus ignis totam Cœnobij formam turpissimè deleuit. *Chron. Vedast.* *Galterus Abbas Vedast.*

Adamus Sancti Iudoci in Nemore Abbas secundus,

 Mona-

Dōmartinense Monasterium instauratur.

Monasterium suum, loco priore neglecto, in Dommartinensem villam, iuxtìm adsitam transfert, à quo etiam loco nomen mutuauit. *Mon. eius loci.*

Ioannes S. Bertini Abbas è suâ Sede eijcitur, Simon ei surrogatur.

Ioannes Abbas Bertinicus, factiosis quibusdam (vide Iperium) plusculùm addictus, è Sede suâ per Innocentium Pont. Max. eijcitur; atque Simon in eius locum surrogatur, ex Alciacensis Cœnobij * Præfecturâ euocatus. De illo sic Iperius: *Simon huius Loci Abbas 42. Gandensis oriundus, Vir Religiosus, & Litteratus, sed impeditioris linguæ à puero Monachus hic effectus & regulariter educatus, ita profecit, vt iussu Domini Lamberti Abbatis missus fuerit ad aliqua Monasteria reformanda, quod sufficienter expleuit. Domino quoque Lamberto Abbate * iam dicto circa finem sui Regiminis infirmante, vicarius est substitutus. Posteà Abbas Alciacensis effectus est. Qui postquàm dictam Ecclesiam quatuor fermè annis egregiè gubernasset, eiecto per Papam Ioanne dudùm Abbate nostro, omnium huius loci Monachorum voto concordi, est hic Abbas assumptus, & per Milonem Episcopum consecratus, anno Domini 1131.* Hactenùs ille.

* Vide suprà ad an. 1127.

* Vide suprà ad an. 1125.

Chronici Bertinici scriptor.

Porrò scripsit Simon Ecclesiæ Bertinicæ Chronicon, ab * Roderici 36. Abbatis, qui anno 1021. regimen est aggressus, ætate, advsque annum 1148. *Idem Iperius.*

* Vide suprà ad an. 1021.

Simone ad Bertinicos migrante, Alciacensibus Godescalcus (qui Godescalcum 44. Bertinensium Abbatem ex sacro fonte suscepit, & communicauit nomen) datur Antistes. *Iperius.*

CHRISTI AN. 1131.

INNOC. 2 PAPA AN. 3.

ANNO 1131. Decimo Calendas Maij, Robertus Atrebatium Episcopus, vitæ cursum abrumpit, atque in Ecclesiâ suâ telluri sociatus, resurrectionis suæ diem securus expectat.

Aluisus Abbas Aquicinctin' fit Episcopus Atrebatensis.

Aluisus siue Aluisius, genere Flander, in Bertinensi Cœnobio Monachismum professus, indè in Beati Vedasti Atrebatij Prior; postmodùm Abbas Aquicinctensis, in Atrebatiùm Pontificem eligitur & sacratur, vir magnanimus, cuius hodieque vestigia supersunt.

Ludouicus sextus Gallorum Rex, Aluisi Abbatis ad apicem Pontificiæ dignitatis promotionem miro gaudio excepit; vt constat ex his eius ad Aluisum litteris:

L. DEI GRATIA FRANCORVM REX, A VENERABILI, EADEM GRATIA ATREBATENSIS ECCLESIÆ ELECTO, AMICO SVO CHARISSIMO, SALVTEM.

Laetatur Ludouicus Rex Gall. de Aluisi promotione. Eius ad eum litera.

Audità & cognità Electione vestrà, sciat pro certò Vestra Benignitas, quòd super hoc magnâ redundauimus lætitiâ. Vnde nunc Dilectionis vestræ prudentiam rogamus, vt huius dignitatis curam & onus, pro Dei amore & nostro indubitanter suscipiatis; atque huic Electioni, quam nos maximè volumus, & approbamus, acquiescatis. Nos siquidem qui pro vità & morum vestrorum honorificentiâ, vos satis anteà diligebamus, amodò cumulatiùs diligemus, & habebimus chariorem. Vale.

Item ex his eiusdem ad Clerum P.Q.A.

L. DEI GRATIA FRANCORVM REX, VNIVERSO CLERO ET POPVLO ATREB. SALVTEM.

Alia ad Clerum P.Q. Atrebatensem.

Gaudemus & gratias agimus benignitati vestræ, quòd venerabilem Abbatem Aquicinensem A. vobis in Episcopum elegistis; cuius personam honestam & idoneam esse scimus, quem & pro vitâ & pro morum honestate, anteà plurimùm diligebamus. Istam igitur Electionem volumus & approbamus, & obnixè precamur vos, vt eundem sicut Pastorem vestrum, cum honore & debitâ custodiatis reuerentiâ, & nostri gratia chariorem habeatis. Valete.

Vide suprà ad an. 1120.

Albiniacensis Prioratus reformatur, fitq; iuris Monasterij Eligiani.

*Albiniacensem Ecclesiam, Canonicis Sæcularibus, qui inibì agebant, dimissis, Hugoni Montis Eligiani Abbati tradidit, impertijtque facultatem aliquot sui Monasterij Monachos, Deo in perpetuum ibì militaturos transmittendi, qui sub vno Priore conuiuerent, idque in nostra tempora perseuerat. Approbarunt Eugenius 3. & Alexander 3. Pontt. Maxx. *Mon. Eccl. Atreb. Iperius.*

* Gotuinum vocat Anselmus Gemblacensis; alij Gozuinum scribūt; Gal. Gamain.

B. Gosuinus Abbas Aquicinctinus. Caecum illuminat.

Aluiso in Aquicinctinam Præfecturam succedit Beatus *Gosuinus, omnigenæ virtutis lucidissimum exemplar, qui cum in Missæ Sacrificio visum cæco restituisset, *prohibuit* (scribit Molanus) *se ob hoc miraculum laudari, quia Deus etiam per muta animalia miracula edit. Abbas autem omnium suffragijs effectus, orationes, preces Chori, silentium mensæ, dormitorij, & vt paucis dicam, omnium communitatem summè amauit: regulares hospites in Conuentu reficiebat; seculares ab officinis Conuentus longè remouebat. Euocatus à Præsule Remensi, vnico Comite Sacellano, iter perfecit, & nummus quem vnicum habebat, pauperi datus, statim alterum in marsupio diuinitùs lucrabatur, ita vt non*

Aliud Miraculum. — *Interfuit Concilio Remensi.*

*defecerit ei nummus pauperibus largiendus, donec Remis esset: quod miraculum Historiæ * scriptor audiuit etiam ex ipso Gosuino. Interfuit * Remensi Concilio in decrepita ætate, vocatus ob famam pietatis & doctrinæ ab Eugenio 3. qui ei cottidiè de suis ferculis mittebat. Denique * Petrus Remorum Præsul, audiens Sanctum Abbatem graui morbo affectum esse, statim nuntium misit Aquicinctum, vt tanti Patris benedictionem acciperet. Cui Alexander Gosuini Successor Beati viri emigrationem rescripsit. Propter singularem autem sanctitatem, multis eius Successoribus dictum est:* ACCIPE BACVLVM ABBATIS GOSVINI, VT CVIVS SVSCIPIS OFFICIVM, IMITERIS EXEMPLVM. *Nunc tamen ignoratur vbi pedum illud sit.* Hactenùs Molanus in Natt. 9. Octob. De eo etiam agunt Sigebertus & Anselmus Gemblacensis in Chronicis, & Miræus in Orig. Cœn. Belgicæ.

Eius baculum Pastorale.

**Alexander Gosuini successor. *Remẽsi Ecclesiæ præerat Hẽricus, Ludouici VI. Galliæ Regis Filius; qui anteà Eccl. Beluacẽsi præfuerat. Demochares. *Lege Hericus.*

Mira strages Opidi & Cœnobij S. Richarij per Hugonẽ S. Pauli Comitẽ.

Hugo Campanensis, Sancti Pauli Comes, vrbem S. Richarij miserabili incendio cum promiscuâ opidanorum nece, fœdè deuastat; nec ipsi parcit Cœnobio. *Vide infrà ad an. 1137.*

Hugo secundus Henniacensis Monasterij Antistes, mortem oppetit; cui Successor nominatur Ioannes Canonicus Aroasiensis. Ad eum litteras scripsit Theodericus Comes.

Middelburgum, aliàs Metelli Castrum, quùm hactenùs vici aut pagi potiùs quàm opidi formam in Zelandiâ tenuisset, splendescere sensim, atque vrbis speciem seu faciem Boisselanis proceribus satagentibus præ se ferre occipit reformatis, maximè per Gombaldum Traiectensem Episcopum, quibusdam Monachis, qui id temporis, non pro voto & Religiosorum conditione æuum suum inibì transigebant. *Petitæus.*

INNOC. 2. PAPÆ AN. 5.

CHRISTI AN. 1133. *B. Vuiuina Oisiacensis.*

ANNO 1133. Beata Vuiuina, ex Nobili prosapiâ, & pago * Oisiensi, Artesiæ non obscuro olim municipio oriunda, atque * Bigardiæ Maioris, secundo milliari à Bruxellâ in Brabantis Monasterij Fundatrix, habitum Sancti Benedicti induitur. *Molanus in Natt. 17. Decemb.*

**Gal. Oisy. *Vide Miræi Origines c.61.*

Suanhildis * prior Theoderici Comitis vxor, fato extinguitur. *Iperius.*

**Dicta fuit & Margareta. Baud. de Glen, in serie Princip. Belg.*

Dedicatio Ecclesiæ Teruannensis.

Ecclesia Terùannensis à Milone Morinensi, Aluiso Atrebatensi, Guarino Ambianensi, & Simone Nouiomensi

Episco-

Episcopis consecratur. *Anselmus Gemblacensis in Chron.*

Ruunt mœnia S. Audomari ex terræ motu.

Magna pars mœniorum opidi Beati Audomari, ad centum viginti circiter longitudinis pedes, valido terræ motu concussa diruitur. *Bresinius.* Iperius verò id factum scribit anno proximè sequente; neque plures sexaginta longitudinis pedes è mœnibus euolasse: nec recedit Meyerus, dempto quòd an. 1136. id contigisse scribat.

CHRISTI AN. 1134. — INNOC. 2. PAPÆ AN. 6.

Alteræ Nuptiæ Theoderici Principis.

ANNO 1134. Theodericus Comes alteras nuptias cum Sibyllâ, Fulconis quarti Ierosolymorum Regis, Filiâ, affectat; *de quâ* (scribit Iperius) *genuit Philippum, suum Flandriæ Successorem; Matthæum Boloniæ Comitem, & Margaretam Comitissam.*

Relatio capitis S. Maximi Teruännam.

Eodem anno, tertio Id. Decemb. Caput Diui Maximi Episcopi ex Bononiâ Terüannam refertur. *Meyerus. Vide suprà ad an. 1083.*

CHRISTI AN. 1135. — INNOC. 2. PAPÆ AN. 7.

Varia incendia in Artesia.

ANNO 1135. Monasterium Sancti Vedasti (cum magnâ opidi Atrebatensis parte) simul & Hamense atque Sancti Ioannis iuxta Terüannam, incendium patiuntur. *Meyerus, Bresinius, Chronicon Vedastinum.* At Anselmus Gemblacensis scribit anno 1136.

S. Folquini Reliquiæ ab ignis diuinitùs saluantur.

Reliquiæ Sancti Folquini ab incendio prodigiosè saluantur. Rem sic enarrat Iperius: *Accidit in Arkas miraculum de Reliquijs Beati Folquini; quas in Philacterio noster Decanus de Arkas habebat in Capellâ Beati Folquini in Ghimecâ. Quâ penitùs combustâ, dùm Decanus Reliquias inter prunas ardentes quæreret; argentum quidem & lignum & cætera Philacterij combustibilia, vastata reperit, Reliquias autem & pannum sericum, quo fuerant inuolutæ, reperit ab igne penitùs intacta.* Sic ille.

CHRISTI AN. 1136. — INNOC. 2. PAPÆ AN. 8.

Simon Bertinus Abbas è Sede sua exigitur.

Ad satis vtile expende Lector.

ANNO 1136. Simon 42. in Beati Bertini Antistes, ab Innocentio Papâ, vti & antecessor eius Ioannes, è Sede exigitur: Iperium testem eius idoneum audiamus: *Cùm iam pridem Ioannem Abbatem nostrum Papa Innocentius à Prælaturâ deiecisset; Fratres nostri minùs consultè, & contra Cluniacenses lite pendente, non consultâ Curiâ, ad electionem procedentes, Dominum Simonem in Abbatem nostrum elegerunt. Quod videntes Cluniacenses, Papam Innocentium, qui de Româ fugiens, apud eos fuerat hospitatus, & eorum Ecclesiam dedicauerat, contra nos animaduerterunt. Quare Papa Innocentius ad Cluniacensium supplicationem faciliùs accliuis, litteras Conuentui nostro direxit; quibus electionem Domini Simonis Abbatis nostri, non ob def-*

ctum personæ, quia bonus & sufficiens erat, sed ob defectum electionis, quæ lite pendente fuerat attentata, cassauit, præcipiens vt Domino Simone deposito, alium sibi Abbatem eligerent Cluniacensium Consilio. Quibus litteris Dominus Simon reuerenter obtemperans, oneri cum dignitate cessit anno Domini CIↃ. C. XXXVI. *& in Gandauo, loco sibi natiuo secessit, vbi ferè xij. annis religiosissimè vixit.* Hactenùs Iperius.

CHRISTI AN. 1137. *Bethunia flagrat.* ANNO 1137. Bethunia perelegans in Artesijs Ciuitas, Aduocatiæ titulo clarissima, tristi flammâ percutitur. *Bresinius, Meyerus, & Andr. Hoyus in suâ Bethuniâ, cuius suprà meminimus ad annum 1096.* INNOC. 2 PAPÆ AN. 9.

Monasterium Caricampēse fundatur ab Hugone S. Pauli Comite. Quâ caussâ

Hugo * Campanensis, priscè Campus auenæ, & Beatrix eius Coniunx, amplissimi territorij Sancti Pauli (360. turriti pagi in eo numerantur) Comites, * Caricampense Monasterium à fundamentis exædificant, varijsque possessionibus locupletant. Liberalitatis huiusce caussa, patratorum ab ipso Hugone flagitiorum magnitudo. Quippé, nescio quâ ductus simultate *, Ponthiuensem Comitem, sanguine sibi vinctum interfecerat: Sacerdotem in * Bellouarensi villâ, * Dorlanâ Arce mille passibus abiunctâ, sacris operantem, maiore audaciâ gladio transfoderat (cuius tragœdiæ historia in vitreâ quâdam fenestrâ, eo in pago etiamnùm cernitur:) Sancti Richarij vrbem Cœnobiumque, nulli ætati, sexui, nec ordini parcens, igni ferroque grassatus, supremo abstulerat excidio. De quo Anselmus Gemblacensis in suo Chronico meminit hisce verbis: *Hugo Candauena exortis inimicitijs contra opidanos S. Richarij in pago * Pontiuo, totum opidum, cum Ecclesiâ Sancti Richarij penitùs combussit: in quâ Ecclesiâ aliquot Monachi & inæstimabilis multitudo promiscui sexus, quod dictu nefas est, simul concremata perijt.* Sic ille ad annum 1131.

Quam tantorum facinorum enormitatem, quo debitâ pœnitentiâ diluere, atque in fidelium societatem, à quâ per Summum Pontificem amandatus anathematis fulmine erat, redire posset, eorum tandem pœnitens, piam istanc operam hîc & alibì * operari est coactus.

Porrò domus ista, varia Principum Comitumque, vt in sequentibus * videbimus, continet Mausolæa. Vndè inibì hos legi versus:

Clara domus multos condit tellure sepultos

* Gal. Candauaine.
* Gal. Cercamp.
* Gal. Ponthieu.
* Gal. Beauuoir.
* Gal. Dourlens.
* Ponticon vocat Herodotus & ex illo Bertho iomæus Anglicus l. 15. de rerum proprietate, c. 113.
* sc. Vrsicampi & Cliricampi.
* ad ann. 1148 1202 1267 1289 1317. 1319 1433. 1481. 1483. 1487. 1546.

Pauli-

Paulinos Comites, Vendomiosque Duces.
Et licet extremis Patriæ sita finibus exstet;
Tuta tamen quouis semper ab hoste fuit.
Numinis id pietas facit, & clementia Regum:
Pro quibus assiduas fundit agitque preces.

Excellit id Monasterii variis Principum Mausoleis.

* Gange fl. irrigatur; qui præter cæterorum Artesiæ fluminum (si * Altiam & Thenam, Gallicè TERNOIS, qui non procul Hesdino ipsam Gangem influit, eximas) communem lapsum, aquas ad Occasum voluit, vndè trutarum, quas troctas à voracitate Græci appellant, est ferax; quòd eæ ferantur ad ortum contra vim fluminis, obnitentes leuibus pinnis remigare. Piscinas seu viuaria (quod Cistercienfibus, ad quorum regulam ibi viuitur, commune est) spatiosissimè ad Aquilonem habet obiecta; non infœcundo piscatu. In Asceterio præfuerunt qui ex ordine sequuntur Abbates.

* Gal. Canche. * Gal. Authy.

Loci descriptio. Trutæ Artesiēses. Caricāpenses piscinæ.

SERIES ABBATVM MONASTERII CARICAMPENSIS.

PRIMVS D. Iordanus: Pontiniaci in natalitio solo obijt anno 1142.
2. Hugo: eius tempore inchoatum fuit Cœnobij Templum, quod longè est amplissimum. Obijt 13. Maij anno 1154.
3. Vrbanus. Obijt pridiè Cal. Sept. anno 1166. inque Capitulo, vt vocant, sub Marmoreo monumento eius Corpus tumulatum.
4. Helselinus. Obijt Pontiniaci in patrio solo.
5. Albanus. Obijt anno 1181.
6. Petrus. Obijt 4. Maij 1188.
7. Artandus. Is Præfecturam Hugoni resignauit, atque Pontiniacum, vbi professus fuerat, concessit.
8. Hugo. Et hic dignitate abdicatâ, Pontiniacenses pariter repetit: vndè in Hungariam ad aliam arcessitus Prælaturam, ibidem vitæ terminum posuit.
9. Vrbanus. Hic varias possessiones ab Aroasiensibus pretio acceptas, Monasterio acquisiuit.
10. Robertus, S. Theologiæ Doctor, à quo Templi ornatus magnoperè creuit: Præfuit annis viginti.
11. Araaldus, fortè Alardus. Rexit ann. 14.

12. Ada-

12. Adamus. Hic bellorum iniquitate fractus, dignitati renuntiauit..
13. Robertus, ſub quo mitior aura affulſit.
14. Vedaſtus. Monaſterio non modicè profuit.
15. Ioannes. Rexit annis 22.
16. VVillardus. Eo regnante, Eccleſia Caricampenſis Aſceterij Deo Opt.Max.eiuſque Sacratiſſimæ Matri fuit dedicata, anno 1262. ſedentibus Petro Atrebatium, & Radulpho Morinenſium Epiſcopis, atque Gilleberto Bertinenſium Abbate; ſub Roberto illuſtri Principe Flandriarum.
17. Gerardus. Interfuit tranſlationi Reliquiarum Atrebatenſium, quam Gulielmus Iſiacus Epiſcopus an. 1287. eſt operatus.
18. Martinus:tribus præfuit annis.
19. Ioannes 2. Sanctæ Theologiæ Licentiatus; annis quindecim imperauit.
20. Nicolaus. Obijt 18. Februarij; iacet in Capitulo, ſub tegumento marmoreo.
21. Ioannes 3. Rexit annis 10. indè paralyſi tactus, dignitati ceſſit. Sept. 14. mortem oppetijt, atque Capitulum ſepulcri locus fuit ſuperiecto marmore, cui inſculptum legas: HIC IACET DOMINVS IOANNES 21. ABBAS CARICAMPI.
22. Ioannes 4. Etiam & hic in Capitulo quieſcit ſub marmore, in cuius ſuperficie ſcriptum: HIC IACET DOMNVS IOANNES DE CHESALO; VENERABILIS QVONDAM ABBAS 22. CARICAMPI. Obijt 20. Febr
23. Gulielmus ex * Nouâ-Villulâ oriundus.
24. Ingerramnus. Rexit annis 16.
25: Ioannes 5.
26. Robertus 2. Obijt 27. Aprilis.
27. Thomas. Obijt 10. Ianuarij.
28. Ioannes 6. Obijt 7. Aprilis.
29. Ioannes 7. Pariſijs dum Monaſterij negotia curat, fatum oppetit.
30. Ioannes 8. Obijt 31. Maij; ſepultuſque in vetere Beatæ Virginis Sacello.
31. Petrus. Romæ obijt, 20. Aprilis.

* Gil. *Neuuille.*

32. Ioan-

32. Ioannes 9. Præfuit annis 9. Templi sui Campanile inchoauit, atque nobili datum pyramide ad coronidem perduxit. *Vide infrà ad an. 1558.*

33. Ingerramnus * Crecquius. Hic annos totos octo suprà viginti rexit, atque ædificijs Cœnobium auxit, pietatis gloriâ celebris: obijtque ann. 1484. 14. Decemb. iacetque in Beati Bernardi Sacello; vbì hodieque Gallicum eius legitur Epitaphium.

* Gal. *de Crecques.*

34. Ioannes 10. * Laurentius cognomento: rexit an. 98. * Villam Bucci pretio penso comparauit; obijtque an. 1503. Aug. 23. è regione Sacelli B. Ioãnis Baptistæ tumulatus.

* Gal. *Laurens.*
* Gal. *Boucque maison.*

35. Ludouicus *Vignon.* Hic Molam alatam, siue pneumaticam (vt Iunius loquitur) Bucci-villæ adiunxit. Obijt anno 1512. Ianuarij 12. communem in Templo suo cum * Nicolao *Vignon* & Philippâ *Morel* parentibus suis inijt sepulturam.

* Vulgò *Colart,* Obijt an. 1506.

36. Petrus cognomine Bonus, aliàs Ambianensis S. Theol. Bacchalaureus; qui Parisijs ann. 1512. per Cisterciensem Antistitem inauguratus, omnium etiam Principum, totos 38. quibus præfuit annos, cumulatissimè satisfecit votis. Obijt anno 1550. Augusti 21. ætatis suæ 84. In Chori medio felicem illam diem expectat.

37. Ioannes Rougetius. Eius tempore, sc. an. 1558. arsit Ecclesia cum Campanili. Obijt Atrebati anno 1569. prid. Calend. Maias; atque in Templum suum fuit relatus.

38. Philippus *de Sauty.* Annos 5. præfuit, Templique ruinam instaurauit. Obiit 16. Aug. an. 1575.

39. Germanus *Pecqueur.* Hic tribus dumtaxat annis præfuit. Obijt an. 1578. Aug. 15.

40. Eustathius *de Bayart,* aliàs *Gantau.*

41. R. D. Philippus *de la Haye*, hodiè superstes.

Hactenùs ex monumentis varijs MSS. eius Cœnobij.

CHRISTI AN. 1138.

ANNO 1138. Leo, siue Leonius in ditione Furnensi, nobili loco natus, Bertinensium quadragesimus tertius creatur Antistes. Is in Aquicinctino Cœnobio Monachum sub Aluiso Abbate professus, Lobiensibus primò (quibus Beatus Vrsmarus Asceterium dedit) Abbas imperauit, eorumque res collapsas splendidè restituit. Hinc communibus Bertinicorum suffragijs euocatus, migrauit

INNOC. 2. PAPA AN. 10. *Leonius Abbas Bertinensis.*

Cluniacensibus fortiter obstitit, eosque ab Monasterij sui praetento dominio penitùs exclusit.

loco. Indè Romam profectus, adeò strenuè Cluniacensibus obstitit, vt tandem ab Innocentio Summo Pontifice omnimodæ libertatis, quam impugnabant ij, priuilegium felici periodo reportarit. Sic Illud incipit: *Innocentius Episcopus, Seruus Seruorum Dei, dilecto Filio Leoni Abbati Sancti Bertini, eiusque Successoribus . . . . substituendis in perpetuum; qui ad perpetuam Ecclesiam. &c.* Iperius.

Protectores eiusdem loci.

Theodericus & Sibylla Comites, Milo Morinorum Episcopus, Philippus & Milo Archidiaconi, Gulielmus Præfectus Audomarensium, eorumque Successores, Bertinianæ Domus tutores ac perpetui protectores ab Innocentio Romano Pont. instituuntur. Eius sic Iperius meminit: *Idem* (sc. Leonius Abbas) *Attulit litteras, quibus Papa mandat Theoderico Comiti Flandriæ, Sibyllæ eius Comitissæ & Baronibus per Flandriam constitutis, iudicium prædictum mandans, vt hoc Monasterium & Abbatem eius, in hac suâ iustitiâ manu tenere atque defendere curent. Itemque consimiles VVillelmo Castellano, & tam maioribus, quàm minoribus villæ Sancti Audomari. Similes quoque Miloni Episcopo, Philippo & Miloni Archidiaconis & toti Capitulo Morinorum. &c.* Hactenùs Iperius, cui consonat Meyerus.

Comitia Ipræ ab Theoderico habita.

Eodem anno XI. Cal. Martias Theodericus Princeps, Hierosolymam profecturus, Ipræ Comitia celebrat: in quibus, Milone, Simone, Aluisoque Episcopis, Sibyllâ vxore, omnique dignitate Flandricâ præsentibus, pacem (de quâ in Balduino Securiculâ, ad annum CIↃ. C. XI. diximus) renouat firmatque. In Legibus tunc dictis hæc continebantur:

Leges ibi editæ.

HANC PACEM QVICVNQVE NON SERVAVERINT, EXTRA CONSORTIVM SANCTÆ ECCLESIÆ SVNTOTE.

HOMICIDIA EXTREMO SVPPLICIO; VVLNERA TALIONE, AVT BONORVM COMMISSIONE, AVT DVELLO PVNIVNTOR.

LATRONES FVRESQVE NOCTVRNI, VBICVNQVE REPERIANTVR, A TOTA VICINIA OCCIDVNTOR.

HOS QVI PERSEQVI DE NOCTE DETRECTASSET, SEXAGINTA SOLIDOS MVLTATOR.

Theodericus ad sacram Militiã proficiscitur.

His ita institutis, rerum Flandricarum curâ Sibyllæ Coniugi commissâ, Orientem petit iunctusque Fulconi Hierosoly-

rosolymorum Regi, non modico in barbaros fuit adiumento. *Meyerus. Vide suprà ad an. 1111.*

Ecclesia nostræ Dominæ Teruannensis ignibus corripitur. *Bresinius.*

Ecclesia Teruannensis flagrat.

Aluisus Episcopus noster priuilegia ab Regibus Francorum Marcolensi Cœnobio concessa, in præsentiâ singulorum Diœcesios Atrebatensis Abbatum, confirmat; Synodo ad hoc coactâ. Indictione primâ, IV. Cal. Oct.

Marcolensium priuilegia confirmatur.

CHRISTI AN. 1139. ANNO 1139. Templum Viconiensis Monasterij, recens à Guidone Britanno Presbytero, Sancti Nortberti adhortatu, iuxta Valencenas constructi, ab Aluiso Episcopo, in Beatæ Virginis honorem consecratur. *Vide Mariale nostrum lib. 3.*

INNOC. 2. PAPÆ AN. 11. *Templi Viconiensis Dedicatio.*

Gisleberto Blangiacensis Monasterij Cœnobium moderante, Beata Bertha varijs coruscat miraculis. *Ex eius vitâ MSS.*

S. Bertha miraculis fulget.

CHRISTI AN. 1140. ANNO 1140. Theodericus Princeps abs Hierosolymis regressus, atque Sibylla eius vxor, in Claromarisco, non procul Sancti Audomari fano, Monasterium componunt, atque Beato * Bernardo offerunt: cui Goufridum ex Claraualle euocatum, primum dedit Abbatem. *Molanus in Natt. 20. Aug. & Marchantius lib. 1. Flandriæ in Casleto.*

INNOC. 2 PAPÆ AN. 12. *Claromariscense Monasterium fundatur.*

* Eum ampliùs 160. Monasteria ædificasse notat. Franc. Balduinus in Chronico Attebate. Alij ad 150. contrahunt. *Vide Bozium de Sign. Eccl. l. 7. c. 1.*

De eodem Monasterio Ioannes Iperius sic loquitur: *Anno sequente* (sc. 1140.) *Theodericus Comes & Sybilla eius vxor, in hæreditate suâ propriâ, iuxta villam Sancti Audomari, inter paludes & nemora Monasterium ædificauerunt in honore Beatæ Virginis Mariæ, & Beato Bernardo tradiderunt. Qui locum in marisco situm Monachis Cistercienfibus instituit; & propter Religionis puritatem, Clarum Mariscum nominauit; Abbatem eis præficiens Dominum Goufridum, Monachum Clareuallis. Postquàm verò rexerat annis ferè octo, subrogatus est Abbas Guillelmus, qui viginti annis præfuit. Iste Guillelmus Ecclesiam, Claustrum & cæteras Religionis officinas transtulit de loco illo, qui adhuc propter hoc vocatur Vetus Curia, ad locum, vbi nunc sunt. Beatus Bernardus tunc patriam Flandriæ & Brabantiæ peragrans, hanc & alias plures Abbatias construxit: quæ omnes quia per eum, qui Abbas erat Clareuallis, fundatæ sunt, Filiæ sunt Clareuallis.* Hactenùs Iperius.

Eius primus Abbas.

SERIES ABBATVM MONASTERII CLAROMARISCENSIS.

1. GVNFRIDVS, præfuit annis 8.
2. Gulielmus, præfuit annis 16.
3. Dauid, præfuit annis 5.
4. Euerardus, præfuit annis 11.
5. Fernandus, præfuit annis 4.
6. Gerardus de Spineto, præfuit annis 5.
7. Adam, præfuit 4. mensibus.
8. Gerardus de Campania, præfuit annis 3.
9. Nicolaus, præfuit annis 4.
10. Lambertus, præfuit annis 14.
11. Michaël, præfuit anno 1.
12. Menerius, præfuit 9. mensibus.
13. Simon de Marketta, præfuit annis 32.
14. Robertus de Bethunia, præfuit annis 8.
15. Arnulphus, præfuit annis 16.
16. Nicolaus *de Stenfort*, præfuit annis 8.
17. Anselmus *Rosin*, præfuit annis 3.
18. Renerus de Marketta S. T. Doctor, præfuit annis 2.
19. Petrus de Diuione, præfuit annis 6.
20. Henricus de Ipra, præfuit annis 15.
21. Sagallo, præfuit annis 8.
22. Henricus de Ipra iterùm, præfuit anno 1.
23. Ioannes *Bieure* S. T. Doctor, præfuit anno 1.
24. Franciscus *Sandre*, præfuit anno 1.
25. Lambertus *de Arkes*, præfuit annis 13.
26. Paulus, præfuit annis 10.
27. Iacobus *Mithe*, præfuit annis 20.
28. Ioannes *Godderons* ex Dunensi Cœnobio accitus, præfuit annis 21.
29. Petrus *Ruthe*, præfuit annis 14.
30. Georgius de Campania, præfuit annis 11.
31. Ioannes *Gheers*, præfuit annis 26.
32. Rolandus Monachi, præfuit annis 11.
33. Ioannes Serlanus, præfuit annis 17.
34. Ierannus *Crebeen*, præfuit annis 19.
35. Iacobus *le Cyeure*, præfuit annis 11.
36. Ægidius *Villers*, præfuit annis 22.

37. Ægidius *du Pont*, præfuit annis 7.
38. Ludouicus *Hertauld*, præfuit annis 19.
39. Robertus *Pepin*, præfuit annis 3.
40. Antonius *de Croix*, præfuit annis 29.
41. Antonius *de Canteleu*, præfuit annis 11.
42. Hubertus *Raoul*, præfuit annis 5.
43. Morandus *de Blomme*.

Ex Monn. MSS. eius loci.

Aluisus Episcopus, Iprensium rogatu, S. Gertrudis Corpus ex Marchianensi Cœnobio, Reningam Furnensis agri locum defert, Iprensi Senatu pollicente se Reningensis syluæ ligneum vectigal, Iudithæ Marchianensis Antistitæ incuriâ lapsum, aut fortè malitiâ affinibus concessum, omni diligentiâ in gratiam memoriamque beneficij requisiturum, adeóque redditurum. *Meyerus in Annal.* *Translatio Corporis S. Gertrudis.*

Stephanus Anglorum Rex, Balduinus Hannoniæ & Hugo Candauena Sancti Pauli Comites in Theodericum Principem conspirant. Quorum viribus fortiter reluctatus Elsatius, graui eos iacturâ multauit, ferro, flammâ, carcere, varijsque spolijs ex hostico relatis. *Balduini Hannoniæ & Hugonis S. Pauli Comitum conspiratio in Theodericum conspiratio*

Innoc. 2. Papa An. 13. ANNO 1141. Obit Ogina Messinensis Antistita, postquàm 40. per annos Monasterio præfuisset. Pater illi fuit (vti ad annum 1093. diximus) Robertus Frisius Flandriæ Comes. Christi An. 1141.

Innoc. 2. Papa An. 14. ANNO 1142. Hugo Candauena Fani Pauli Comes, scelerum suorum, vt piè creditur, vinculo solutus, soluitur simul & vitæ. Proles habuit Engelramnum, Hugonem, Anselmum, Rudolphum & Guidonem. Engelramnus in Patris iuit Comitatum: sed, simul cum Hugone Fratre, nullâ relictâ sobole, vitâ defungens, Anselmo eundem transmisit. *Ex Monn MSS. Monasterij Caricampensis; & ex Bresinij Chronicis. Vide suprà ad annum 1137. & infrà ad annum 1174.* Christi An. 1142. *Obitus Hugonis Comitis S. Pauli. Eius proles; & in Comitatum successores.*

Iordanus primus Caricampensis Cœnobij Abbas, Pontiniaci in solo natalitio pedum & vitam ponit; succedente Hugone, qui dignitatem in annum duodecimum protraxit. *Ex ijsdem Monn.*

Theodericus Princeps Arcem Teruannæ iterùm aduersus Sacerdotij libertatem excitatam funditùs euertit. *Arx Teruannensis deijcitur.*

Seruantorum in sacrũ Ordinem insolẽtia.

Eam Arcem Arnulphus aduocatus (ita Ciuitatis Princeps vocabatur) * Eustatij Filius, viâ Thuricâ extruxerat: indéque indignis modis Milonem Episcopum cæterosque sacrorum ministros vexabat. Eam ob rem per Cælestinum Luciumque & Hadrianum Pontt. Maxx. ac Theodericum Principem prohibitum est ne Arx vlla posthac, neque in vrbe, neque intra eius primum lapidem ædificetur. *Meyerus, Florentius Haræus, &c.*

* Vide suprà ad an. 1122.

Fulco quartus Hierosolymorum Rex, atque Sibyllæ Principis Flandriæ pater (vide suprà ad annum 1134.) vitam cum morte commutat *. Cui Balduinus Filius in regnum successit, firmissiméque tenuit annos quatuor supra viginti. *Gulielmus Tyrius.*

* Auctarium Gemblacensis Chronici scribit obijsse an. 1144.

Seruitus Manus mortuæ.

Albero al. Adalbero Episcopus Leodicensis, anteà Metensis Canonicus, Godefridi Ducis Louaniensis Frater, rebus humanis eximitur. Is quoddam seruitutis genus, quod MORTVÆ MANVS vocabatur, in amplissimâ suâ Diœcesi extinxit. Antiquitùs enim, vt habet Chronographus Leodicensis, mortuo aliquo rustico dextera manus abscindebatur, & eius Domino præsentabatur, in signum quo ei ampliùs non seruiret. *Molanus lib. 3. de Canonicis cap. 35.*

CHRISTI AN. 1143. — CÆLESTINI SECVNDI PAPÆ AN. I.

ANNO 1143. Leonius Bertinensis Antistes ab Cælestino Pont. Max. nouum libertatis contra Cluniacenses diploma impetrat. *Iperius.*

CHRISTI AN. 1144. — LVCII SECVNDI PAPÆ AN. I.

Mareolense Monasteriũ reformatur.

ANNO 1144. Mareolense Cœnobium (de quo suprà ad annum 930. & 977.) Ab Aluiso Episcopo reformatur, sæcularibus Canonicis, qui inibì negligenter Domino seruiebant, dimissis; admissis verò regularibus Augustiniani Ordinis Monachis: quibus primus Abbas præfuit Balduinus Bailliolanus, Aquæcurtensis Monachus, ab ipso Episcopo accitus. Horum quidam liber MS. perantiquus, quem asseruant Mareolenses, sic memoratur:

Anno Verbi incarnati 1132. Ludouico adhuc iuuene Sicambris regnante, Theodorico Patre Philippi Flandrijs principante, Aluisius priùs Abbas Aquinensis, Sedis Atrebatensis præsulatum tenebat. Qui vir quantæ religionis, & circa Dei cultum deuotionis exstiterit, cæteris eius bonis omissis, nostra testatur Ecclesia. Præsulatus enim eius anno * *xij. ibidem Canonici sæculares militabant; quorum stipendia modica quidem erant, & ipsi nihilominùs negli-*

* al. xij.

gente

genter seruiebant. Quæ omnia Dominus Episcopus perpendens, & dignitatem Ecclesiæ considerans, corrigenda, si quo modo posset, de manu Laicorum Clericorum, ad viros Religionis transferenda proposuit. & paulò pòst:

* Gal. Eaucourt.

*Accersiuit tandem Dominum Odonem * Aolcurtis Abbatem, rogans vt infra xv. dierum spatium Dominum Balduinum de Bailleul, virum tunc bonæ opinionis sibi transmitteret; ipse enim Furnis in Ecclesiâ Beati Nicolai præfuerat: sed seditiones incolarum detestans discesserat, & apud Abbatem manebat. Contigit autem vt infra prædictos dies Episcopi domus succenderetur. Abbas igitur hoc cognito redit ad Episcopum conquerens & dicens nunc illud propositum propter recens infortunium esse differendum. Ad quem constanter Pontifex. Immò nunc, inquit, accelera mittere virum quem postulo, credo enim, quòd quia hoc opus nimiùm distuli, diuino damnum hoc contigit iudicio.* Et interiectis paucis:

Idem verò Episcopus Mareolum veniens, IV. Calend. Maij, de manu Laicorum suscepit, & Balduino tradidit: qui eidem Ecclesiæ ordinatus relatione quorumdam Fidelium didicit, quòd Balduinus Calderon teneret allodia patrimonij Sanctæ Bertiliæ, videlicet quartam partem terræ de Soncampo, quæ Clerici per negligentiam requirere negligebant. Episcopus verò & Abbas Balduinus, Calderon vt eadem allodia Ecclesiæ redderet, præceperunt: qui voluntati eorum acquiescens, non solùm allodia reddidit; sed vt domus ædificaretur eodem in loco, adiutorium impendit: & post annos aliquos, Capellam ligneam Balduinus Abbas, quam magnâ paupertate construxerat, destrui præcepit: & eam quæ nunc est, proprijs expensis, penè totam ædificauit. &c. Hactenùs ibì.

SERIES ABBATVM MAREOLENSIVM.

1. BALDVINVS *de Bailloeul*. Obijt anno 1171.
2. Martinus. Obijt anno 1191. Instituit Fratribus refectionem plenariam piscium & vini.
3. VValterus.
4. Robertus.
5. Petrus, patriâ Anglus. *Vide ad annum 1207.*
6. Petrus secundus Atrebato oriundus. Obijt anno 1244.
7. Michaël Mareolanus.
8. Ioannes *de VVangnart*. Obijt anno 1248.
9. Euerardus *Bretel*, Atrebatensis.

Subse-

Subsequentium 19. Antistitum, hinc indè operosè collectorum ordinem quia ignoramus; eosdem Serie Alphabeticâ recensebimus.

Ægidius *le Grant*. Is Chori subsellia, atque principis Altaris tabulam fieri curauit. Sedebat an. 1455.
Antonius *d'Allongeuille*.
Antonius de Cauerna.
Eustathius de Risto.
Franciscus *de Becourt*.
Gerardus.
Hugo.
Iacobus 1.
Iacobus *de Bay*.
Ioannes *Brocars*.
Ioannes *Cheualiers*.
Ioannes *Nodoul*.
Nicolaus *Hustins*.
Petrus de Marcenis.
Renoldus.
Robertus 2.
Stephanus de Vennis.
Thomas 1.
VValeranus.]

Ordinem resumo.

29. Robertus *le Roy*, Molitoris Filius; Cœnobium quùm ædificijs tùm supellectile admodùm auxit & illustrauit. Obijt anno 1525.
30. Ioannes *de Busquoy*.
31. Paschasius *Cretel*. Obijt anno 1551. postquàm 18. annis præfuisset.
32. Ioannes *Brassart*. Obijt anno 1553.
33. Nicolaus *Lietart*. Obijt anno 1583.
34. Thomas *Iacquart*.
35. R. D. Bonauentura *le Feure*, hodiéque superstes.

Bertinenses iteratò per Leonium à Lucio Papa, contra Cluniacenses priuilegium libertatis obtinent. *Iperius*.

Annona caritas & fames. Hyems nimietate pluuiæ & vento vehementi periculosa exstitit & damnosa in tantum vt syluas, templa, turres ædificia, quæ putabantur firmissima, aut funditùs subuerterit, aut magnâ ex parte destruxerit: Triticeæ messis maturitas & collectio prouenit tardiùs solito; quia nimietate pluuiæ impediente, vix potuerunt messores 8. Cal. Septemb. metere, quod aliquoties vidimus eos 8. Cal. Augusti messuisse. Vndè fames grauissima multos afflixit, & multos panis penuria pauperauit. &c. *Auctarium Chronici Gemblacensis ijsdem ferè verbis; scriptum est circa annum Domini 1149.*

CHRISTI AN. 1145. ANNO 1145. Leonius Beati Bertini Antistes, *sciens* (ait Iperius) *quòd funiculus triplex difficilè rumpitur, ne qua spes recuperandi Cluniacensibus aspiraret, tertiò Romam tendit, & ab Eugenio Papâ iudicium ac priuilegia prædicta iterum confirmari & reuocari impetrauit; in quo nobis nominatìm multa confirmat, sicut de electione nostrâ, & de electione Alciacensi; de Sacerdotibus in Paræchialibus Ecclesijs nostris instituendis, & ne Episcopus in hoc Monasterio stationem faciat, &c.* Sic ille. EVGENII TERTII PAPÆ AN. 1.

In S. Pauli apud Artesios Comitatu, iuxta opidum Pernense, Balleolanus pagus per Andream eius loci Dynastam, Sacello ad diuina peragunda, Eugenij Papæ concessione exornatur. Cæterùm quùm Parœcialis Ecclesiæ Hamettensis villæ appendix esset, atque adeò incommodis suis, vt fit, non careret, anno 1230. pietate & diligentiâ N. V. Ioannis, Equestris, velut Andreas, ordinis, dictique loci ex hæredio dynastæ, cooperante in vota Beatrice Coniuge, alterâ Parœciâ rescissâ, noua apud Balleolanos instituta est, quam honesto censu idem Ioannes auctum iuit, annuente Beatrice & Adamo eorum primogenito. *Ex Bibliothecâ Domini Maximiliani eius loci hodiè Dynastæ.* *Parœcialis Ecclesia pagi Balleolani.*

Porrò (quod hîc notandum est) in dictâ Hamettensi Ecclesiâ, Oleum, ex Monte Sinai eò allatum honorificè asseruatur, nec sine prodigio; etenim vt accrescit luna & decrescit; sic & Oleum in phialâ reclusum, quod nec tamen arescit vnquam; & sæpè aurium dolore laborantibus impertit sanitatem. *Oleum prodigiosum.*

Anselmus DE HVSDEN (fortè HOVSDAIN) & Angelina eius Coniunx, Roberti Filij, & Ælidis, Angelinæ sororis consensione, Aquęcurtensi Cœnobio varias possessiones, quas in COVRCELLES, GAILLESCOVRT, alibì obtinebant, dono conferunt. Donationem ratam habuere Theodericus & Sibylla Flandriæ, atque Engelramus Bononiæ Comites. *Aquæcurtensis a nobilibus acrescunt.*

EVGEN. 3. PAPÆ AN. 2.

CHRISTI AN. 1146. ANNO 1146. Fames grauissima & hoc anno grassatur *Auctarium Gemblacense.*

Tornacensis Ecclesia, quæ per quingentos & ampliùs annos, Episcopis Nouiomensis Ecclesiæ commendata fuerat, proprium Episcopum, Anselmum nomine, ab Eugenio Pont. Max. recipit, Bernardo Abbate Clareuallensi inter alios procurante. *Auctarium Gemblacense.* *Tornacenses proprium Episcopum, Nouiomensi vel Flo., recipiunt.*

CHRIST AN. 1147. Theodericus iterùm ad Militiã sacram.

EVGEN. 2. PAPA AN. 3.

ANNO 1147. Theodericus Princeps secundo ad militiam sacram, cum Aluiso Episcopo & Leonio Abbate Bertinico, atque selectissimis Flandriæ pugnatoribus, Conradum Cæsarem, & Ludouicum Gallorum Regem secutus, proficiscitur *Iperius*.

Guerricus Abbas Vedastinus.

Galterus 42. Vedastinorum Antistes, annis 17. in Regimine insumptis, viribus fractus, atque oneris pertæsus, diutiùs præesse recusat: quamobrem Guerricus Lessiensis Abbas huc accitus, Galtero sufficitur, *Vir* (ait Vedastinum Chronicon) *pietate & prudentia eo honore dignissimus. Huic fraus insidiantium & caussæ domesticæ parùm tribuerunt otij. Abs Balduino Hannoniæ Comite* *populatus ager Atrebatensis. Alias curas iniecerunt intentatæ à pluribus controuersiæ, quibus se Monasteriumque explicuit aut amicâ partium compositione, aut cæteris caussa cadentibus, oportunè in eam rem consecutus cõplura diplomata Pontificia. Inter quæ vnum tulit, quo ab Eugenio tertio decernitur vt in locum demortuorum* *Canonicorum D. Petri, nulli substituantur; atque ita sensim res eius Ecclesiæ concedant in vsus Religiosorum; qui diuinum officium ibidem agunt. Sopitis controuersijs quietior Guerricus, octauo acceptæ administrationis anno, vi statuti certi interitus omnibus hominibus, extinguitur anno Domini 1155.* Sic ibì.

* anno 1149.

Atrebatis Canonicorum Ecclesiæ S. Petri ad muros Vedastinos Sacerdotia, sensim in eius Monasterij opes concedunt.

* Nota, & vide suprà ad an. 729. & infrà an. 1180.

Guido primus Visconiensis Antistes mortalis vitæ carcerem egreditur. *Meyerus*.

Geruasius Aroasiensis Monasterij primus Abbas, anno administrationis suæ 25. iam exacto; curam suam in manus Aluisi Episcopi reddit, sicque soli sibi vacare incipit: obijt verò an. 1171. 14. Cal Octob.

CHRIST AN. 1148. Altaria ab Godescalco Episcopo, Atrebatensi Ecclesiæ donata. Ecclesia S. Mariæ in horto Atrebati.

EVGEN. 2 PAPA AN. 4.

Geruasio in eandem dignitatem successit Gerardus, genere Flander, Sancti Nicolai Tornacensis Antistes. *Vide infrà ad an. 1150.*

* Auctarium Afflighemẽse ad Anselmi Gemblacensis Abbatis Chronicon, ait ordinatũ Episcopũ an. 1151.

ANNO 1148. Aluisus in expeditione Hierosolymitanâ moritur; atque Philippis vrbe Macedoniæ telluri mandatur. Succedit * Godescalus, genere Brabantinus, *Abbas* (habent Ecclesiæ Atrebatensis tabulæ) *de Monte Sancti Martini Laudunensis, vir in eleemosynarum largitione probatissimus. Hic contulit Capitulo Atrebatensi de suo Altaria de Bailleul, de Bourich, de Hebuternâ, de Ronuroy, de Seruin in Gaubariâ & de Migellâ iuxta Vermelam, Parochiam quoque B. Mariæ, cum tota decima & alijs, quæ sunt de iure eiusdem Paræciæ, nec non Ecclesiam*

San-

Sancti Nicolai de Meolens, cum eorum appendiciis ab omni reditu Episcopi, & ministrorum liberas fecit.* Hactenùs ibi.

*Est Suburbium opidi Atrebat.

Ecclesia S. Nicolas de Meolens.

Porrò dicta S. Mariæ Parœcialis Ecclesia, quam vulgò CAPELLAM IN HORTO, nominant, in opido Atrebatensi erecta est, auctoritate Eugenij Pont. Max. vt clarè iudicat hoc eius diploma ad Godescalcum.

EVGENIVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI, VENERABILI FRATRI GODESCHALCO, ATREBATENSI EPISCOPO, SALVTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM.

Pro S. Mariæ Ecclesiâ in horto, litteræ Pontificiæ.

Non est in homine via eius. Cor enim hominis disponit viam suam, Dominus autem dirigit gressus illius. Quid enim olìm summâ cum instantiâ expetieris, reminiscimur: & quòd te diuina dextera subuexerit, cum lætitia & gratiarum actionibus intuemur. Quod enim olim &c. & post pauca: *De cætero ex parte dilectorum Filiorum nostrorum, Abbatis & Fratrum S. Vedasti querelam accepimus, quòd suggestione Clericorum tuorum, eos contra tenorem priuilegiorum, quæ à Sede Apostolicâ meruerunt, & antiquam consuetudinem aggrauare contendis. Significauerunt etiam nobis se Capellam quandam parœcialem habere, quæ parœcianos suos præ ipsorum multitudine capere non sufficiat. Vnde postulant vt quibusdam eorum, illis scilicet qui viridarium & hortum ipsorum Fratrum,* non à multis temporibus inhabitare cœperunt, ad quandam alteram Capellam suam, proprio ibi presbytero constituto, liceat te conniuente transire, iure tuo in eâ, sicut & in alterâ tibi pleniter conseruato. Quia igitur quantò altiùs ascendisti, tantò & cōmissorum vtilitatibus imminere, & Religiosorum petitionibus faciliorem te conuenit præstare consensum; per præsentia scripta Fraternitati tuæ mandamus, quatenùs eos contra tenorem priuilegiorum nostrorum, & antiquam consuetudinem nequaquam aggraues. Si verò dicta eorum veritate nituntur, illos qui Viridarium & hortos ipsorum inhabitant, ad alterâm Capellam suam transire permittas, in quâ ius tuum, sicut in istâ tibi pleniter conseruetur. Si verò aliquid est quod cōtra eos tibi credas posse competere, antè nobis illud intimare procures, & nos tibi, quod tuum est, auctore Domino conseruabimus.* Vide infrà ad an. 1457.

* Nota.

Hortus S. Vedasti, vbi hodiè Capella B. Virginis.

Simon 42. Bertinici Cœnobij quondàm Antistes, sed ab Innocentio Papâ, anno 1136. Sede expulsus, Gandauo ad Cœnobium suum reuersus, morte extinguitur. Sepultus est in Cœmiterio, iuxta Beatæ Virginis Sacellum. Eius Epitaphium est:

Abbas sacratus, virtute vigens Monachatus,
Cælo translatus, Simon iacet hic tumulatus,
Quarta dies Februi, quem pace fouet requiei.

Iperius. Vide suprà ad annum 1130. & 1136.

Ciues Duacenses Godescalco Atrebatensi Episcopo rebelles, ab Eugenio Pont. Max. coërcentur, iubenturque parere. Adest Pontificis diploma:

EVGENIVS EPISCOPVS, SERVVS SERVORVM DEI, DILECTIS FILIIS, HOMINIBVS MAIORIBVS ET MINORIBVS DVACENSIBVS SALVTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM.

Duacenses Episcopo Atreb. rebelles, officij admonentur ab Eugenio Pont. Max.

Quùm vniuersalis Ecclesiæ sit nobis cura commissa, opertet nos omnium sollicitudinem gerere, & Filios ipsius, qui à semitâ rectitudinis deuiare noscuntur, ad viam veritatis attentiùs reuocare. Venientis siquidem ad nostram præsentiam Venerabilis Fratris nostri, Godescalci Atrebatensis Episcopi narratione accepimus, quòd debitam Reuerentiam, sicut Patri & Episcopo vestro ipsi exhibere non vultis: & cùm aliquam culpam committitis, ab eo vocati ad ipsum venire ausu temerario recusatis: immò cuiusdam vestræ prauæ institutionis occasione, quùm vestro debueratis Capiti vnanimiter adhærere, ipsum Caput relinquitis, & ab eo separare nitimini, sine quo viuere nequaquam potestis. Sine capite namque membra vegetari non possunt, etiamsi alicuius capitis membra esse videantur. Membra itaque suo debent capiti adhærere, à quo & vitam recipiunt, & sine quo viuere nullatenùs possunt. Vt autem vos doctrinam salutis à Capite vestro percipere valeatis, vt etiam vestrum Caput de impensâ vobis doctrinâ, possit præmium obtinere; vniuersitati vestræ per præsentia scripta mandamus & mandato iniungimus, quatenùs supra dicto Fratri nostro, sicut Patri, & animarum vestrarum Episcopo, debitam reuerentiam & obedientiam deferatis, & ad ipsum, quùm pro corrigendis excessibus fueritis aduocati, accedere nullatenùs contemnatis; scientes quia si aliquis vestrum, ipsi contumax & rebellis extiterit, & ab eo vocatus, eius præsentiam adire contempserit, sententiam, quam idem Frater noster, propter hoc in eum dictauerit, nos auctore Domino ratam & firmam habebimus. Datum Romæ apud S. Petrum Non. Febr.

Obitus Beatricis Comitissæ S. Pauli

Beatrix Hugonis S. Pauli Comitis vidua, viuere desinit, inque mediâ Caricampensis Ecclesiæ naui sepelitur, superiecto exiguo marmore, in quo taliter incisum:

HIC IACET BEATRIX, VXOR DOMINI HVGONIS CAMPVS-AVENÆ: ORATE PRO EA.

Eius sepultura Aricampi.

Ferunt nonnulli Hugonem maritum, qui anno 1142. obijt, iuxtìm esse sepultum. *Ex Mon. Eccl.Caricamp.*

Goufridus primus Claromarisceńsis Abbas morte è viuis tollitur, Gulielmo eius partes excipiente. *Iperius.*

CHRISTI AN. 1149. — EVGEN. 2. PAPÆ AN. 5.

Balduini Hannoniæ Comitis in Atrebates excursio. Induciæ.

ANNO 1149. Elsatio Principe in Syriâ, pro Religione militante, Balduinus Hannoniæ Comes coacto exercitu, Sibyllam res Flandriæ curantem impetit, fœdatque Atrebatensem agrum repentinâ populatione. *Qua rei indignitate* (scribit Meyerus) *Sibylla grauiter commota conscriptum magnâ celeritate exercitum, hostium conatibus opposuit. Et Sanson Remorum Pontifex, suâ maximè esse ratus, absente procul Rege, rem Francicam in pace continere, summâ ope pacificari vtrinque studuit; nec priùs hortari, suadere & orare vnquàm destitit; quam eò adduxisset accensos vtrinque animos, vt sex mensium paciscerentur induciæ.* Sic ille lib. 5. Annalium.

CHRISTI AN. 1150. — EVGEN. 2. PAPÆ AN. 6.

Sanguis Christi à Theoderico donatus.

ANNO 1150. (Iperio an. 1148.) Theodericus abs Hierosolymis reuertitur, portiunculam Cruoris ab exanimi Corpore Christi, priusquàm sepeliretur abstersi & conseruati, in phialâ crystallinâ per Leonium Bertinicum Abbatem referens, quam Brugæ in Sancti Basilij collocauit. *Ità Auctarium Chronici Affligemensis, scriptum anno circiter 1160. & Iperius cap. 43.*

Eius Censura.

Cæterùm non omittenda hìc est Ioannis Molani censura, qui in Natalibus, Maij tertiâ, sic pingit: *Brugis memoria Cruoris Christi. Vndè Festum Inuentionis Sanctæ Crucis, ibidem nominatur Festum Cruoris Christi; celebrant enim tertia die Maij annuam supplicationem solemnem in huius preciosi Sanguinis honorem, qui collectus dicitur, quando Ioseph & Nicodemus Christum de Cruce deponebant.* Et post pauca; *Putant autem aliqui * esse tantum cruorem ex latere Domini de Sanctâ Imagine; eo quòd à Beato Athanasio scriptum sit, & in septimâ Synodo recitatum. Nec aliter existimandum est à veris Catholicis, præter id quod scribitur à nobis; quasi ex Carne & Sanguine Christi, aliquid possit in mundo inueniri; nisi illud quod in Arâ Altaris per manus Sacerdotum quotidiè spiritualiter efficitur.* Hactenùs Molanus.

** In quibus Galenus in suis Catechis.*

Moritur Balduinus Theoderico Principi Filius maior natu, eumque Flandri multis lachrymis prosequuntur. Bergis in Beati Vuinoci Monasterio iacet sepultus.

Gerardus, Aroasiensis Monasterij 2. Abbas, quarto Regiminis sui anno vitâ defungitur, VIII. Id. Nouemb. Gerardo successit Fulbertus, gente Anglus, præfuitque annos circiter vndecim.

CHRISTI AN. 1151

ANNO 1151. Hugo tertius Eligiani Montis Antistes vitæ terminum figit, Radulpho successore, qui annos duodecim præfuit.

EVGEN. 2. PAPÆ AN. 7.

Bethunienses, Roberto eorum Aduocato operas vrgente, S. Bar-ptolomæi Templum, quod tristi illo anni 1137. incendio simul cum vrbe conflagrarat, animosâ curâ vt instaurarunt, ab Summo Pontifice Eugenio auctoritatem impetrant, Collegium Canonicorum inibì adgregandi. Exstat diploma dicti Pontificis, bona Canonicorum in suam protectionem accipientis, & quatuor præbendarum mentionem facientis. *Grammayus. Vide infrà ad an. 1222.*

CHRISTI AN. 1152. *Atrebatensis Ecclesiæ priuilegia confirmantur.*

ANNO 1152. Eugenius Pont. Max. omnia & singula Atrebatensis Ecclesiæ iura & priuilegia, à suis Prædecessoribus collata, misso diplomate confirmat: Est autem illud tale.

EVGEN. 2 PAPÆ, AN. 8.

EVGENIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, VENERABILI FRATRI GODESCALCO ATREBATENSI EPISCOPO, EIVSQVE SVCCESSORIBVS CANONICE SVBSTITVENDIS IN PERPETVO.

Litteræ Summi Pontificis.

Officij nostri nos hortatur authoritas, pro Ecclesiarum statu satagere, & earum quieti, & vtilitati salubriter auxiliante Domino prouidere, dignum namque & honestati conueniens esse dignoscitur, vt qui ad Ecclesiarum Regimen assumpti sumus, eas & à prauorum hominum nequitiâ tueamur, & Beati Petri atque Apostolicæ Sedis patrocinio muniamus. Proinde venerabilis in Christo Frater Godescalce Episcope, tuis iustis postulationibus clementer annuimus, & præfatam Atrebatensem Ecclesiam, cui Deo authore præesse dignosceris, sub B. Petri, & nostrâ protectione suscipimus, & Apostolicæ Sedis priuilegio communimus, ad exemplar igitur prædecessorum nostrorum fælicis memoriæ Vrbani, Paschalis, Gelasij, Calixti, & Innocentij, Romanorum Pontificum, eiusdem Ecclesiæ Episcopalem dignitatem, sicut hodie est, præsentis scripti paginâ roborantes, statuimus, vt quidquid prædictæ Ecclesiæ B. Remigius contulit, videlicet ORKOS, *&* SAMBVCETVM, *quæcunque etiam eadem Ecclesia iustè & legitimè possidet, aut in futurum poterit adipisci, tibi,*

tuisque

tuisque Successoribus confirmamus. In quibus hæc proprijs nominibus annotanda subiunximus, ARCHIDIACONIAS DVAS, ATREBATENSEM *scilicet & aliam quæ* OSTREVADENSIS *dicitur, illos etiam limites inter Atrebatensem & Cameracensem Ecclesias esse sancimus, quos antiquitùs fuisse, vel scriptorum monumentis, vel territoriorum diuisione, vel certis aliquibus indicijs constat, vt annuente Deo, Ecclesiarum pax, nullâ occasione, & quæ pro fidelium salute statuta sunt, perenni tempore, inconuulsâ stabilitate persistant*, ABBATIAS *quoque infra Atrebatensis Episcopatus limites sitas, videlicet* SANCTI PETRI HASNONIENSIS, SANCTI SALVATORIS AQVICINENSIS, SANCTI VINDICIANI DE MONTE SANCTI ELIGII, SANCTÆ RAGENFREDIS DE DORVIACO, SANCTÆ RICTRVDIS MARCHIANENSIS, SANCTÆ MARIÆ DE STRVMO, *cum cæteris infra præfatos limites sitas, &* MONASTERIVM SANCTI PRÆIECTI DE BETHVNIA, *tibi tuisque Successoribus subiectas esse, & earum Abbates & Abbatissas Canonicè obedire præcipimus*, ABBAS *verò* SANCTI VEDASTI DE NOBILIACO *& Successores eius tibi tuisque Successoribus obedientiam manu promittant & de his quæ ab Atrebatensi Ecclesiâ possidere noscuntur, debitam reuerentiam, & subiectionem exhibeant; Patrem* DECANIÆ DE VALS, *quæ infra limites Atrebatensis territorij sita est, Ecclesias scilicet* DE BAYONCVRT, DE VALLIBVS, DE NVGEROL, DE CHOANY, DE BRODEVILLA, DE CAVENIQVICVRT, DE SARNING, DE HALCVRT, DE SCLVSA, DE HAILCVRT, *cum appendicijs earum. Porrò ad victum, & ad mensam Episcopi Atrebatensis, Altaria* DE AVIONE, DE AILOIS, DE MENRICVRT, *& Altare* SANCTI MARTINI DE HENNINO RAINARDI, *nec non &* MAREOLVM *cum siluâ, terrâ, aquâ, Molendinis, Furno, hospitibus, & cum omni districto totius villæ, & Molendinis* DE SCHENFOLT, *& Molendinum aliud, cum duobus furnis & cambâ & hospitibus infra Atrebatum, & terras, & viuarium* DE BROVIS *quæ omnia quia Prædecessor tuus Aluisus recolendæ memoriæ Episcopus, in vita suâ noscitur tenuisse, tibi nihilominus confirmamus. Altare insuper* DE MOVCY, GAMAPIO, *Altare* SANCTI MARTINI, *Altare* DE ATLVTH, *cum appendicijs suis*, VVIPII, VVLGEVAL, *Altare* DE RAINCVRT *cum appendicijs suis, Altare* DE MIRALMONT *&* SANCTÆ MARIÆ DE

POSTIMVILLER, DE BAGINIIS, DE BVLGII, HAVGRA, RVYTH, BEVRY, GONNAY, BRVAY, HESDINVIL, CAMBLIN, MARESCH, HANVLIRS, TVNGRY, OBERTIO, HARMENTARIIS, SALTIS, BELOVA, CAREVCY, NOVAVILLA, *Altare* DE ATLVS, *in Ostreu indè* SIRICI, *& Ecclesiam* DE BERBERIIS, *cum appendicijs suis. Praetereà custodiam sanctæ Atrebatensis Ecclesiæ, & redditus ad ipsam, & ad luminaria eiusdem Ecclesiæ pertinentes, scilicet Altare* DE COVRCELLES, GVMMICVRT, HERTILEIR *& Altare* DE VIMY, *tuis vsibus & domesticæ necessitati confirmamus. Decernimus ergo vt nulli hominum omninò liceat præfatam Ecclesiam temerè perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu aliquibus vexationibus fatigare, sed omnia integra conseruentur eorum, pro quorum gubernatione, & sustentatione concessa sunt, vsibus omnimodis profutura: saluâ Sedis Apostolicæ auctoritate. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, secularisue persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temerè venire tentauerit, secundò tertiòue commonita, si non satisfactione congruâ emendare curauerit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reamque se diuino iudicio existere de perpetratâ iniquitate cognoscat, & à sacratissimo corpore & sanguine Dei, & Domini nostri Iesu Christi aliena fiat atque in extremo examine districtæ vltioni subiaceat, cunctis autem eidem loco ista seruantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi. Quatenùs & hîc fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum iudicem præmia æternæ pacis inueniant Amen. &c. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, nonis Februarij Indictione 15. Incarnationis Dominicæ anno 1152. &c.*

Itidem ab eodem priuilegia Monasterij Mareolensis confirmantur.

Idem Pontifex tantundem Balduino Abbati & Ascetis Mareolensis Cœnobij, misso & diplomate, impertiuit; cuius pauca subiungam:

EVGENIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI: DILECTIS FILIIS BALDVINO ABBATI S. AMANDI DE MAREOLO, EIVSQVE FRATRIBVS, &c.

Eiusdem littera.

Statuimus vt quascunque possessiones, & quæcunque bona eadem Ecclesia in præsentiarum iustè & Canonicè possidet, aut in futuro concessione Pontificum, Regum vel Principum oblatione fidelium, seu alijs iustis modis Deo propitio poterit adipisci, firma vestrisque Successoribus & illibata permaneant: In quibus hæc pro

prijs

prijs duximus exprimenda vocabulis: ipsam Beati Amandi Ecclesiam cum custodiâ, à Fratre nostro Aluiso Episcopo vobis concessâ: Mansum, qui dicitur Episcopi, & duodecim curtilienes, iuxta atrium iacentes, sicut idem Episcopus Abbati Balduinb & Successoribus eius, sub censu duorum solidorum in cœnâ Domini persoluendo, in perpetuum concessit. Decimam molendinorum Episcopi in eâdem villâ iacentium, & nauim in viuariò ad herbam colligendam. Terram DE SONICAMP, *& Capellam ab omni Cathedrali actione liberaui. Altaria etiam* DE BAVELAINNECORT, *&* DE VVARLVISEL, DE SOMBRIN, DE V.VINGLES, DE BONIFONTANA, DE NOELLA .... *Obeunte verò te eiusdem loci Abbate, vel tuorum quolibet Successorum, nullus ibì quâlibet surreptionis astutiâ vel violentiâ præponatur; nisi quem Fratres communi consensu, vel pars consilij sanioris, secundùm Dei timorem, & Beati Augustini Regulam prouiderit eligendum. Ordinem quoque Canonicum, qui in eâdem Ecclesiâ, per Dei gratiam, secundùm Beati Augustini Regulam & institutionem Fratrum Beati Nicolai de Aridagamantia*, ibidem institutus est, nullus immutare audeat. Prohibemus etiam vt nulli Fratrum post factam ibidem professionem, absque Abbatis & Fratrum licentiâ ex eodem Claustro discedere liceat, discedentem verò nullus retinere præsumat. &c.* Sic ibì.

Aprilis septimâ, Ciuitas Audomarensis, mediâ sui parte, cum Sanctorum Dionysij, Martini, Ioannis templis, totoq. B. Bertini Asceterio ignibus miserandum in modum deuastatur. Numinis irâ id accidisse scribit Iperius, propterea quòd ex duodecim Monasteriorum Antistitibus, epulis vinoque mersis (eò enim conuenerant, die S. Bertino sacrâ ad solenne conuiuium) eorum nullus ad nocturnas preces surrexit. *Ioannes Iperius, Chronicon Affligemense, &c.* *Vide suprà ad annum 1119.* *Grande incendiū Audomaropoli.* *Caussa.*

Leonius Abbas iam magno licet natu, id Beati Bertini Cœnobium nobiliter restituit; multum auri argentique, lignorum insuper & plumbi Gulielmo Iprensi suppeditante: quo in opere solum biennium insumpsit: *Tertio verò anno* (scribit Iperius) *ad festum omnium Sanctorum, Monachos suos, quos per diuersa Monasteria locauerat, ad sinum suæ Matris reuocans; Abbates quoque & venerabiles viros inuitans, diem festum solennem egit. Et in huius reparationis, & sui Collegij, quasi ab exilio reuocationis memoriam, festum Omnium Sanctorum vt* *Bertinianum Cœnobium statim reparatum.*

diem natalem Domini, amodò celebrari præcepit, &c. Hactenùs Iperius.

CHRISTI AN. 1154

HADRIANI QVARTI PAPÆ AN. 1.

ANNO 1154. Hugo secundus Caricampensis Cœnobij Antistes fato concedit; succeditque Vrbanus, atque annos XII. principatur.

Et Beatrici Strumensi Antistitæ itidem defunctæ Maria sufficitur.

CHRISTI AN. 1155. *Martinus Abbas Vedastinus.* *S. Iacobi Caput à Philippo Principe recepit.* *Qualiter Gallorū Regem excepit conuiuio.* *Tunica & Dalmaticæ vsum à Papâ obtinuit.*

HADR. 4. PAPÆ AN. 2.

ANNO 1155. Martinus post Guerricum, quadragesimus quartus Vedastinorum Abbas creatur. *Illum* (habet eorum Chronicon) *plurimæ lites ab alijs intentatæ exercuerunt, quibus nunquàm fractus succubuit. Principibus viris non sua sibi vendicantibus, nihil cessit.* * *Philippum Elsatium Fland. Comitem reddere coegit ereptam Vedastinis Diui Iacobi Caluariam.* * *Ludouicum Regem Gallorum, iubentem sibi apud nos instrui conuiuium, solito dimenso contentum esse docuit. Cæteris hominum aut temporis iniurijs prouidit non indiligentiùs, dùm curat bona, & iura, atque priuilegia, in ordinem & in libros digeri; dùmque à Sum. Pont. Alexandro 3. expressissima obtinet diplomata immunitatis & aliorum. Ab Alexandro huic primùm facta est potestas, ac Successoribus omnibus Abbatibus Vedastinis vtendi Tunica & Dalmatica. Pastoratum gessit Martinus in ægram & affectam vsque senectutem; quâ oneribus impar eo se abdicauit, quùm Pastor verissimus exstitisset 29. annos. A quo id etiamnùm viget pietatis plenissimum institutum, vt Cereus continuò ardeat ante Christi venerabile Corpus.* Hactenùs ibi. Vide infrà ad annum 1174.

* Vide infrà ad an. 1174.
* *Ludouicum* cognomine *Iuniorem* intellige.

Theodericus Princeps adest coronationi Angl. Regis.

Theodericus Comes maximo apparatu traijcit in Angliam, ac Henrici Regis interest coronationi, quam ab Theobaldo Archiepiscopo Cantuariensi in totius Nobilitatis & Pontificum Anglicani regni consessu celebrari mandauerat. Erat autem Henricus Rex Patre natus Godofredo Comite Andegauensium, Sibyllæ Principis nostræ Fratre. *Meyerus & Marchantius.*

CHRISTI AN. 1156. *Monasterium S. Andreæ in Nemore fūdatur.*

HADR. 4. PAPÆ AN. 3.

ANNO 1156. Monasterium Sancti Andreæ, Ordinis Præmonstratensis, Diœcesis quidem Ambianensis, cæterùm in Artesiâ, æquabili ferè interuallo inter Hesdinense & Monstroliense opida situm, sumptu & labore Gulielmi à Sancto Audomaro, Castellani DE BEAVRAIN, & Morbecquij Toparchæ (hinc Morbecquienses Heroes ducunt originem) recentibus operis instauratur, quùm triginta ampliùs annos in Maresquellio (tunc Lannoyen-

se Cœ-

ſe Cœnobium vocabatur) anteà conſtitiſſet. Quippe generoſus Gulielmus, prioris loci motus habitudine, quem aquarum & paludum frequentiâ, incolentibus ſalubrem modicè redderet; atque ipſâ ædificiorum anguſtiâ iuſti Aſcetarum numeri incapacem: idipſum, quod hodieque ſupereſt, Cœnobium, ſprèto altero ſtruxit, annuiſque prouentibus ampliter ornauit; vndè loci fundator meritò celebratur. Nemori adſidet, quod Gulielmi Succeſſores eidem attribuere; vndè ei hodiè nomen Sancti Andreæ in Nemore. Iacet Gulielmus in Chori medio, ſub marmoreo Cenotaphio, cui inſculpta eius inſignia, cum epitaphio, quod legere vetat talium vorax antiquitas. At in Templi naui ad parietem eius Icon, ſimul & Ancarrani, primi ibì Abbatis parent: ſubiecto quodam vetere tetraſticho Gallico; quod eſt tale:

Pour acquerir ſalut d'immortalité,
Durant la paix & tranquillité:
I'ay pour les loüanges de Dieu chanter
Prié l'Abbé & Conuent de Lannoy en ce lieu habiter.

Aliud alibì legi, quod huc producere ſuperſedeo.

Porrò hoc in Monaſterio hactenùs continuè vixerunt 33. ordine Abbates, hodiè R. D. Iacobo Vainetio octogenario ſuperſtite: quo cum ſi Doſtrelium triceſimum ſecundum & Dionyſium Pintum XXXI. Abbates coniunxeris, centum viginti ampliùs annos, tantùm tres eo in loco imperaſſe ſcies; vtpotè quorum quiſque non minùs 40. annos præfuerit. *Ex Monn. M S S. Cœnobij, & litteris D. Iacobi Campagnij, ibì hodiè Prioris.* *Abbates eiuſdem loci.* *Nota.*

Ludouicus Galliarum Rex, Alexiuam vetuſtum oppidum, cum ſupremo in Ardam, Lilerium & Heſdinum aliaque Imperio, libera ac propria dimittit Morinorum Eccleſiæ. Alexander & Hadrianus Romani Pontt. in Milonis Epiſcopi eiuſque Succeſſorum poteſtatem tradunt omnia Monaſteria collegiaque Sacerdotum Diœceſis Morinenſis. *Meyerus ijſdem ferè verbis.* *Priuilegia & ditiones Morinēſ Eccleſiæ reſtituta.*

Eâdem tempeſtate, Godefrido tertio Brabantiæ Duce imperante; Louanium portis atque muris lapideis primùm roboratur; quùm abs anno 895. terrâ & ligno ſeptum conſtitiſſet. *I. Lipſius in ſuo Louanio l.1.c.5.* *Louaniū muris lapideis primùm cingitur.*

Philippus Theoderici Principis Filius Elizabetham *Philippi Principis noſtri futuri nuptiæ.*

Christi An. 1157. Theodericus tertiò petit Hierosolymam. Philippo eius Filio Inciana Arx deditur.

Rudolphi Viromandiæ Comitis Filiam in vxorem ducit; eorumq; nuptię Bellouaci celebratæ. *Affligemēſe Chronicon.*

Hadr. 4. Papæ An. 4.

ANNO 1157. Theodericus tertiò Hierosolymam cum copioso exercitu & Sibyllâ Coniuge proficiscitur, Flandricarum rerum curâ Philippo Filio demandatâ; qui in parentum absentiâ, Simonem *de Oisy*, eius imperium detrectantem, ducto exercitu impetijt, atque * *Incij* Castellum obsidione cinctum in deditionem accepit. *Chronicon Affligemense.*

Oisiacum municipium. Monasterium Viridariense, à quibus fundatur.

* Est Artesiæ, distat Atrebato milliaribus ferè sex; ad radices Senseti fl. versus Cameracum. * Ex consuetudinibus Artesiæ; in quibus ijdem recensentur. * Gal. Abbaye du Verger.

Porrò * Oisiacum amplissimum est Artesiæ non procul Cameraco, municipium; perantiquo Castro, licet nunc in ruinis ferè stertat, illustre; loci situ genioque atque aëris amœnitate amabile: cuius Dynastiæ * triginta septem circiter turriti pagi subscribuntur. Iuxtìm adsidet Ordinis Cisterciensis nobile Gynecæum, Senseto fl. irriguum, cui à * Viridario inditum est nomen. Id Oisiacenses Reguli, quorum varia Monumenta ibì cernuntur, vt in propinquo & amico loco exædificarunt, atque dotarunt, de quo *vide infrà ad annum 1232.*

Christi An. 1158. Obitus Milonis Episcopi Morinensis.

ANNO 1158. Milo Morinorum Episcopus, olim Abbas Sancti Iudoci in Nemore, Ordinis Præmonstratensis, vir vitę venerabilis & Religionis amator, postquàm Sedem Morinensem rexerat annis XXVII. migrauit ad Dominum. *Chronographus Affligemensis, & Iperius ijsdem verbis. Vide suprà ad annum 1120. & 1130.*

Christi An. 1159. Morinorū nouus tumultus in electione Episcopi.

Hadr. 4. Papæ An. 5. Alexandri Tertii Papæ An. 1.

ANNO 1159. In Morinis grande oritur, de surrogando nouo Præsule, certamen; adeò vt Bononienses adducti nescio quâ ratione, peculiarem sibi, ab Samsone Pontifice Remorum petentes Episcopum, veteri se Morinorum Ecclesiæ subducere contenderent. Quâ in seditione Milo patriâ Anglus, defuncti Milonis Nepos; Morinorum Archidiaconus atque Sanctæ Mariæ in Nemore Antistes, Teruannensis, Episcopus renuntiatus, Romam contendit, vti procul à tumultu per summum Pontificem consecretur. *Iperius; Affligemensis Chronographus; Demochares, &c. Vide suprà ad annum 1100.*

Sibylla Theoderici Vxor Religionis habitum Hierosolymis induit.

Theodericus Princeps tertiò Hierosolimis reuertitur, relictâ ibì Sibyllâ Coniuge, quæ Religionis habitum apud S. Lazarum induta, ibìdem sancto fine quieuit. *Vide infrà ad annum 1165.*

AN-

CHRISTI AN. 1160. ANNO 1160. (secundùm Chron. Affligem. at Meyerus scribit an. 1161.) Matthæus Theoderici Principis Filius, florentissimus adolescens, Mariam Rummensis Monasterij Antistitam, Stephani Anglorum Regis Filiam, eandemque iam Gulielmo Fratre defuncto, Bononiæ ac Moritonij Comitem, nullo exemplo, solo Henrici itidem Angliæ Regis (cui Maria Neptis erat) suasu, ex Monasterio elicit; nuptias cum eâ celebrat; factusque ad eum modum, tractus vtriusque Comes, simul geminæ prolis Idæ & Mathildis fit parens. Ob quod sacrilegium à Samsone Remorum Pontifice anathematis fulmine percussus, thorum dirimere est coactus. *Chronographus Affligem.* ALEX. 3 PAPÆ AN. 2. *Matthæi Elsatij Nuptiæ cum Virgine Deo sacrâ.* *Ideò excommunicatur.*

Moritur Ioannes, tertius Henniacensis Monasterij Abbas, Successore Ingebrando. *Vide infrà ad annum 1169.*

Audomaropoli, infans biceps, quadrimanus, atque Hermaphroditus nascitur. *Iperius.* *Partus Monstrosus.*

CHRISTI AN. 1161. ANNO 1161. Fulbertus, Aroasiensis Monasterij tertius Abbas, quùm annos circiter vndecim sedisset, inque ijs varias molestias fuisset perpessus, dignitati tandem nuntium misit, obijt verò anno 1166. 6. Non. Oct. ALEX. 3. PAPÆ AN. 3.

Fulberto Lambertus Lotharingus genere, suffectus est, anteà Sancti Ioannis Valencenensis Antistes; qui quanquam honestus esset, & in litteris egregiè versatus; quia tamen in temporalibus parùm prouidus esset; post vndecim ferè annos parere alteri maluit, quàm diutiùs imperare.

Augusta illa candidi, secti & politi lapidis, Cameracensis Ecclesiæ Metropolitanæ Turris, in altum aëra ad stuporem erecta, suâ donatur coronide.

CHRISTI AN. 1162. ANNO 1162. Corpus Sanctæ Monicæ, Beati Augustini Matris, ex Ostijs Tiberinis Aroasiam per Vualbertum eius loci Priorem transfertur, vt volunt Monachi Aroasienses. Vndè Ioannes Molanus in Natt. SS. Belgij 4. Maij de eâ translatione sic scribit. *Putant Aroasienses thesaurum hunc ad se delatum, quod testem habeant eius rei in Manuscriptis codicibus, Vualterum sui loci Priorem, qui sacras Reliquias se eò attulisse commemorat. Scripti autem hæc est summa*: Fulbertus Abbas in Arogomantia, misit me pro negotijs suis ad Curiam Domini Alexandri, quandò Imperium contra eum erat commotum. Cum autem Ostiæ à Canonicis ad Diuam ALEX. 3. PAPÆ AN. 4. *Corpus S. Monicæ an sit Aroasiæ.* *Fundamentum Aroasiensium.*

Auream quærerem de Sanctâ Monicâ; dicebant eam sepultam esse in portu in antiquâ Ostiâ; & à se vocari Latinâ voce primam, ab Augustino Grecâ voce Monicam. Quibus intellectis quærere, & clàm effringere cogitaui. Quod quùm frangerem, tantâ odoris suauitate respersi sumus, ac si omnium pigmentorum genera sentiremus. Cùmque cogitarem Caput cum minoribus tantùm ossibus auferre: adiunxi aliud os, & sic singillatim omnia; quæ per diuersa pericula maris & terræ tuli in Aroasiam anno millesimo, centesimo, sexagesimo secundo, 12. Calendas Maij, vbi etiam miraculis sacra pignora claruerunt. *Obijcient fortassè contra hæc Romani Maphæum Vegium Laudensem Martini Quinti Datarium, suis impensis ex Ostiâ, Monicam eò transtulisse; quòdque apud Augustinenses in Sacello Diuæ Monicæ, cuius officium scripsit, sepulturam acceperit. Exstare desuper Apostolicam Martini Bullam. Quibus ego, quòd nota & recepta sint, non reluctor: per me tamen licet Aroasiensibus, saluo vinculo pacis, in suo sensu abundare.* Hactenùs Molanus. Vide Baronij Notas ad Martyrologium Romanum, 9. Aprilis.

Argumentum in contrarium pro Romanis.

Aureæ Cruces Bertinicis & Loënsib' Legatæ.

Moritur Gulielmus Iprensis, Philippi Filius, amplissimo condito testamento, in quo duas aureas Cruces, vnam Loënsi, alteram Bertinico Asceterijs legàt. *Meyerus.*

Balduin, Rex Hierosolymitanus Sibyllæ nostræ Frater gloriosè moritur.

Eodem anno 9. Kal. Martias, etiam morti, summâ in gloriâ obtemperat Balduinus Andegauensis, Hierosolymorum Rex, Sybillæ nostræ Frater. Hic enim multis inclytus victorijs, Notradinum Barbarorum Principem, mirâ felicitate ad Paneada op. fusum fugatumque Castris exuit, Gazam vrbem restituit, Ascalonem diù obsessam ad deditionem coëgit: Ægyptios fecit tributarios: Cæsaream Aretemque recepit. Successit in Regnum Almericus Balduini Frater. *Iperius.*

Albericus Frater, eius successor.

CHRISTI AN. 1163.

Ab Theoderico nostro quartùm illùc proficiscente, auxilia habet

ANNO 1163. Theodericus Princeps, copioso exercitu conscripto, Almerico Regi nouo suppetias laturus, Hierosolimam quartò proficiscitur. *Chronicon Aquicinctinum, & Meyerus, apud quem lege plura.* ALEX. 3 PAPA AN. 5.

Obitus B. Leonij Abbat. Bertinici.

Beatus Leonius, seu Leo, præclarus Bertinensis Cœnobij Antistes fato corripitur; atque in Beatæ Virginis Sacello, quod post triste illud anni 1152. incendium, nobiliter instaurarat, è regione Altaris sepelitur. Epitaphium eius est tale:

Virtus Samsonis mel sumsit in ore Leonis,
Quod non mysterio posse carere scio.
Sic quoque dùm moritur noster Leo, mel reperitur
Eius in ore iacens, atque sapore placens.
Nam si perpendas mores Patris, atque sequendas
Eius virtutes, verbaque, mella putes.
O clarum stemma, de quo resplendida gemma
Et decus Abbatum contigit esse satum!
Qui dum templa, domos Regales, horrea, et hortos,
Multaque iura struis, proh dolor! ecce ruis.
Ante diem februi sexta suprema tui.

In Leonij locum scandit Godescalcus, Abbas Hamensis, atq; Godescalci Alciacensis Antistitis ex patre nepos. Hic Turonensi Concilio, Alexandri Summi Pontificis iussu coacto interfuit; in quo, & S. Thomas Archiepiscopus Cantuariensis, quem magnâ veneratione ipse Alexander, totumque collegium excepere *Iperius*.

Godescalcus eius successor.

Interfuit Concilio Turonẽsi cum S. Thomâ Cantuariensi.

Radulphus quartus Montis Beati Eligij Antistes, communem mortalium viam ingreditur. Eius locum excipit Vuicardus, soloque præest anno.

CHRISTI AN. 1164.

ALEX. 3. PAPÆ AN. 6.

ANNO 1164. Godescalcus Atrebatium Episcopus, senio atque morbo grauatus Andreæ Pastorale munus resignat; indè ad Sanctum Martinum Laudunensis Diœcesis, vndè venerat, sese recipit. De quo sic in Atrebatensis Ecclesiæ tabulis: *Godescalcus post sui Episcopatus resignationem in multa patientia proprij corporis dolores sustinens in Ecclesia præfata B. Martini, apud Laudunum Clauatum, vbi priùs professionẽ fecerat in Christo dormiens, anno 1190. gremio suæ matris amplectitur.* Sic ibi. Eiusdem meminit Iperius hoc stylo: *Godeschalcus Atrebatensis Episcopus, capitis dolore grauatus Episcopatũ dimisit. Cui per suggestionem* Henrici Remorum Archiepiscopi Dominus Andreas Cisterciensis *Abbas subrogatus fuit anno Domini 1157.* Et rectè is quidem si temporis supputum tollas. Quomodo enim Henricus Archiepiscopus protuit id, anno 1157. suggessisse, quùm anno demùm 1163. in illum dignitatis gradum fuerit ordinatus; vt notauit Demochares lib. 2. de Missæ Sacrificio, cap. 14. Et ipsius Henrici Antecessor nomine Samson, non ante annum 1161. dignitati renuntiauit, quo cum obijsse scribit Chronographus Affligemensis. Accedit quòd

Godescalcus Atrebatensem Episcopatum resignat Andreæ Abb. Cisterciẽsis Ordinis.

* Eius supra meminimus ad ann. 1131.

* Vide statim infrà hoc anno.

Quædam difficultas expeditur.

Meye-

Meyerus asserat eundem Samsonem in electione Milonis secundi, Morinorum Episcopi, quæ anno 1150. contigit, Remensis Archipræsulis partes sustinuisse, atque à Bononiensibus rogatum vti ijs peculiarem, tumultuantibus Teruannicis, annueret Pontificem: vti suprà ad ann. 1159. notauimus. Non ergo eiusmodi Henrici Remensis suggestio, anno 1157. potest adscribi: verùm aut anno 1163. quo defuncto Samsone Henricus successit; aut certè quo posui, nempè 1164. in eo secutus auctoritatem Chronographi Aquicinctensis, qui propior vidit; vt pote quem constat Mauritij Parisiensis Episcopi, & Philippi Augusti Galliarum Regis ætate anno scilicet 1190. & vixisse & scripsisse. Vide eiusdem Chronicon ad eundem annum: recens prodijt typis Verdussianis, operâ Aub. Miræi, Antuerpiæ excusum. Eius autem de Godescalco ad annum 1164. *Hæc* sunt verba: *Godescalcus Atrebatensis Episcopus, infirmitate capitis grauatus, Episcopatum dimisit: cui successit Andreas quidam Abbas de Ordine Cisterciensi, agente Henrico Remensi Archiepiscopo.* Sic ille.

Porrò de Andreâ Episcopo nostro, sic habent Ecclesiæ Atrebatensis tabulæ: *Andreas genere Parisiensis, Abbas* DE SARNAY, *Ordinis Cisterciensis, post Godescalcum, Regimen Ecclesiæ suscepit. Hic dedit Capitulo Altaria* DE CELESTI; DE DIOENCOVRT, DE SVASTRE, DE S. AMANDO; ET DE PVMMIERS, &c.

Beatus * Ioscio, Bertinensis Monachus, cultui Deiparæ singulariter adfectus mortalis angustiâ carceris liberatur. Eius natalem sic depingit Iperius: *Quidam * Cantuariensis Archiepiscopus de Româ veniens, in hoc Monasterio fuit hospitatus: crastino sermonem conuentui fecit in Capitulo; & inter cætera, dixit, quòd in partibus Hierosolimitanis multi psallere consueuerunt quinque Psalmos, incipientes à singulis litteris nominis B. Virginis Mariæ, & in B. Virginis memoriam frequentare, scilicet* MAGNIFICAT. AD DOMINVM CVM TRIBVLARER. RETRIBVE SERVO TVO. IN CONVERTENDO. AD TE LEVAVI OCVLOS MEOS. *Et singulis Psalmis prætermittere* AVE MARIA. *Erat ibi præsens hic frater nomine Ioscio, Monachus noster: qui hoc piacordi commendans, cottidiè post matutinos, hos quinque Psalmos decantare cœpit & continuauit. Quadam tandem nocte, circa festum Sancti Andreæ, dùm*

B. Ioscio Bertinensis Asceta moritur.

Quinque Psalmi in memoriam nominis Mariæ Virg. dici soliti.

* Quibusdam Iocio.

* Theobaldum vocat Molanus in Natt. 10. Nouëb.

Sup-

Supprior noster chorum circuiret, Ioscio cum alijs non interfuit; sed ad lectum eius in dormitorio Supprior veniens, eum defunctum reperit. Vocati Fratres accurrunt; & de eius vultu discooperto, quinque flores Rosarum, vnum ex ore & linguâ, duos à naribus, & duos ex auribus exeuntes aspiciunt. Lætantes eum detulerunt in chorum, & manè diligentiùs intuentes, in rosa quæ de ore exibat, inuenerunt scriptum MARIA. *Tenuerunt ergo eum per dies septem, donec tres Episcopi conuenirent: Quorum vnus fuit Dominus Andreas Atrebatensis Episcopus, &c.* Sic Iperius. Eiusdem meminit Vincentius Beluacensis Episcopus, Iperio antiquior, qui ad annum 1244. speculum suum terminauit. Idipsum consule ad caput 116. aliosque qui in tempore variant: sed me hoc in anno tenet Andreæ ordinatio, siue successio, qui Ioscionis funus curauit.

Quinque Rosæ post eius obitum diligentiùs apparentes.

Fredericus Imperator Philippo Theoderici Pricipis Filio Cameracum tradit, quùm Aquisgrani Natalem Dominicum celebrat, atque summo apparatu Caroli Magni transfert Corpus: in cuius gratiam beneficij, Philippus se Cæsaris Beneficiarium profitetur. Indè Cameracum regressus, Theoderico Patri, Asiâ salutatâ in Flandriam domuitionem agenti, omnium ordinum Flandriæ splendore stipatus, gaudio lætitiâque subditorum vndique perstrepente, gratulabundus occurrit, & inducit domum. *Chronographus Aquicinctinus.*

Cameracum Philippo Theoderici Filio ab Cæsare traditur.

Theoderici ex Asiâ reditus.

Vuirinfridus, Eligiani Cœnobij Abbas, de medio tollitur: eiusque in locum surrogatur Vuicardus non fœliciorem sortitus fortunam, vt quæ ei non ampliùs singularis anni auram afflauerit.

ALEX. 3. PAPA AN. 7.

CHRIST. AN. 1165.

ANNO 1165. Sibylla Princeps nostra, acto Hierosolimæ, in Beati Lazari, decennio, pietate & abstinentiâ celebris, ibidem in Domino obdormit. *Chron. Aquicinct. & Marchantius.* Iperius scribit anno 1166.

Sibylla nostra Princeps in Asiâ moritur.

Sanctus Thomas cognomento Bexet, patriâ vt ferunt Bapalmensis, in Angliâ autem Cantuariensis Archiepiscopus, ab Henrico Anglorum Rege in exilium eijcitur: qui traiectâ * Morâ palude, Claromariscum appellit; indè ad D. Bertini contendit.

Sed & * Atrebatum Artesiæ Caput, sui præsentiâ fertur honorasse; ibique Missarum solennibus fuisse operatus; quùm in priore nostrâ Beati Nicolai ad fossas (vt vocant)

* Secundùm Meyerū; in Iperio lego *Meram.*

* G. Gazæus in Catalogo Epic. Atreb.

S. Thomæ Cantuariensis exiliū in Artesiam aduentus, eiusque hodiè ibi Reliquiæ.

Basilicâ; exstatque ad Beati Antonij Altare, in tabulâ, antiqui characteris aliquale monumentum, quod est eiusmodi:

ICY S. THOMAS CELEBRA MESSE CERTAINEMENT.

Appictâ Martyrij illius Historiâ, ex vetere in recentiorem, quam hodiè frequentamus, Ecclesiam translatâ: tum etiam in B. Magdalenes alterâ Parœciâ, in quâ est fons lympidus, S. Thomæ nomine celebris, cuius aqua febricitantibus sæpè contulit sanitatem, immò & in augustiore Vedastinorum Templo, vbi hodieque excellens admodùm calix, ex puro, puto auro conflatus, asseruatur, quo ibidem sacris operans, fertur fuisse vsus.

Atreb. fons & calix.

Idem ad Aquicinctinum Cœnobium aliquandò diuertit, atque ibidem in Hospitij gratiam, vestes sacras coloris viridis reliquit. *Molan. 9. Octob.* Aliam eiusdem vestem vide suprà ad annum 1120. & infrà ad annum 1171.

Aquicinct. vestes sacræ.

Philippus Theoderici Filius, cum Matthæo Fratre & Godefrido Comite Louaniensi, instructâ nauium ferè septem millium classe, in * Florentium Hollandiæ Comitem, qui id temporis terrâ marique Flandros incursionibus agitabat, magnis animis mouent expeditionem. Florentius etiamsi tantam vim piratarum conflauerat, vt totius maris imperium obtinere videretur, à nostris vndique circumuentus, potiundæ victoriæ spe abiectâ, sine vllo propè certamine, se suosque dedit Flandro. Hic Hollandum captiuum diuturniore, quàm cogitasset, custodiâ multauit. *Chronogr. Aquicinct.*

Hollandi ab Philippo Theoderici Filio debellati.

* Chronographus Aquicinct. scribit *Theodericum.*

Terüannæ Corpus Sancti Maximi, præsentibus Balduino Nouiomensi, ac Roberto Ambianensi Episcopis, per Milonem Morinensem ostenditur. *Meyerus.*

Terüannæ Ostensio Corporis S. Maximi.

ANNO 1166. Beatus Gozuinus siue Gosuinus, Aquicinctensis Cœnobij septimus Antistes, charitate, pace & Religione celebris, 7. Id Oct. circa noctis medium, corpore spiritum soluit; quo in Beatæ Virginis æde, eoque loco, vbi orare assueuerat, magno Ascetarum gemitu, tumulato; Alexander eiusdem loci Prior; fit & supremæ particeps dignitatis, idemque Gosuini prædecessoris sui vitam stylo illustrauit. *Chron. Aquicinct.*

CHRISTI AN. 1166. *Obitus Beati Gosuini Abbatis Aquicinct.*

ALEX. 3 PAPÆ AN. 8.

Vrbanus tertius Abbas Caricampensis, defuncti Gosuini

ſuini fit conſors, ſuccedente Helſelino, *Mon. eius loci.*

CHRISTI AN. 1167. ANNO 1167. *Eccleſia Sancti Bertini valdè infeſtatur à Theoderico Comite Flandrenſi, aſtu & perſuaſione Roberti Arienſis Præpoſiti, eiuſdem Comitis Cancellarij. Vndè Godeſcalcus Abbas & Fratres eiuſdem Eccleſiæ animo conſternati, & humano auxilio deſtituti, bis in die, pro tribulatione illâ clamorem ad Deum faciebant proſtrati, ad Miſſam ſcilicet & in fine completorij.* Chron. Aquicinct. iiſdem verbis. Verùm Ioannes Iperius Bertinenſis Abbas & Chronographus, æquior eſt noſtro Principi, totumque iniuriarum pondus in Roberti humeros conijcit: c.44. Chronici parte 3. pag. 131. De Roberti turpi exitu, infrà ad annum 1174. *ALEX. 3. PAPA AN. 9. Bertinenſis Eccleſia ab Roberto Arienſi Præpoſito turbatur.*

CHRISTI AN. 1168. ANNO 1168. Robertus Eccleſiæ Arienſis Præpoſitus, inibì Sacerdotium, quod à Sancto Venantio nomen habet, inſtituit. *Breſinius.* *ALEX. 3. PAPA AN. 10. Ariæ Capella S. Venantij fũdatur.*

Theodericus Elſatius Princeps, peractis Flandriæ feliciter adminiſtratæ, quadraginta annis, Grauelingæ, quam condidit, expirat, ætatis anno LXIX. atque vvatenis, in B. Ægidij Cœnobio ſepelitur adiuncto Epitaphio iſto: *Obitus Theoderici Principis.*

HIC IACET SEPVLTVS DOMINVS THEODERICVS DE ELSATIA, COMES FLANDRIÆ; QVI QVATVOR VICIBVS TERRAM SANCTAM VISITAVIT; ET INDE REGREDIENS, SANGVINEM DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI * SECVM DETVLIT, ET VILLÆ BRVGENSI TRADIDIT, ET POSTQVAM FLANDRIAM ANNIS QVADRAGINTA STRENVE REXERAT, APVD GRAVELINGAM OBIIT ANNO DOMINI MILLESIMO CENTESIMO OCTAVO. *Epitaphium.*

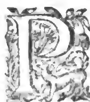
* Vide ſuprà ad an. 1150.

Liberos habuit, ex Suuahilde priore Coniuge atque Caroli Boni vidua Laurentiam: ex altera nomine Sibylla Balduinum, Philippum, Matthæum, Gerardum, Petrum, Margaretam, Gertrudem & Elizabetham. *Proles.*

LAVRENTIA ternas quaternaſue nuptias ambijt, ſed prolem nullam niſi ex vltimis cum Yuuano Comite Aloſtano contractis ſuſcepit, cuius poſteritas breui interijt. Laurentiam vita anno 1167. reliquit. *Marchantius & Breſinius.*

BALDVINVS in adoleſcentiâ obijt, eumque Flandri multis lachrymis ſunt proſequuti. *Vide ſuprà ad an. 1150.*

PHILIPPVS ELSATIVS XVI. FLANDRIÆ COMES.

PHILIPPVS ELSATIVS communicatum priùs à Patre Flandriç Imperium, iam solus moderari auspicatur. Isabellam siue Elizabetham Rudolphi Viromandiæ Principis habuit consortem, ex quâ tamen nullam sobolem retulit.

MATTHÆVS maritalem thorum iniuit cum Mariâ Stephani Anglorum Regis Filiâ. Vide suprà ad an. 1160. Indè Leonoram Elizabethæ Fratriæ Sororem an. 1171. superduxit. Obijt autem anno 1174. atque in Diui Iudoci Pontiuensis iacet sepultus. *Bresinius*, *Meyerus*, *Marchantius*, &c.

GERARDVS, vixit in Beati Donatiani Brugensis Præpositus, atque Flandriæ Cancellarius; atque anno 1205. è vitâ decessit.

Nuptiæ Episcopatui Cameracensi antehabitæ.

PETRVS Episcopatum Cameracensem, ad quem electus erat, Philippi Fratris instinctu, vt sobolem excitaret, anno 1170. abdicauit, ductâ in Coniugem Niuernij Dominâ. Viuere desijt an. 1177. non sine veneni suspicione. *Iidem.*

MARGARETA, summâ quingentorum Florenorum (vide eius temporis aut inopiam pecuniæ, aut moderationem) annui prouentus, in dotem, quam Bapalma penderet, acceptâ, Balduini quarti Hânoniæ Comitis fœcundas nuptias experta est, atque Flandriæ Comitatum in rectam lineam reduxit. Eius sic meminit Aquicinctensis Chronographus ad an. 1169. *Balduinus Iunior, Filius Balduini Comitis Haginoensium, vxorem duxit Margaretam, Sororem Philippi Comitis Flandrensium; ex quâ genuit Balduinum, posteà Flandriæ Comitem, & Constantinopolitanum Imperatorem, & hac via successio Flandriæ redijt ad verum hæredem, & rectam lineam.* &c. Etenim rectâ vterque stirpe à Balduino Lilano Flandriæ Comite oriundi sunt, Margareta Abneptis, Balduinus Atnepos, illa ex Roberto Frisio vsurpatore, hic ex Balduino Montano legitimo Principe, Lilani Filijs, originem procreationis elicuerunt. *Marchantius.*

Flãdriæ Comitatꝰ in lineâ rectam reducitur.

Porrò Margareta Mater fuit dicti Balduini, qui in Flandriam & Hannoniam successit, & Imperium Bizantinum

possedit:

possedit: Philippi Marchionis Namurcensis: Henrici, qui post Fratrem in Oriente regnauit: Isabellæ, quæ Philippo Augusto Gallorum Regi iuncta, Occiduam Flandriam, seu Artesiam, à Philippo Elsatio Auunculo suo, in dotem accepit: Iolanthidis, quæ Petro Auxerræ Comiti, & Sibyllæ, quæ Gerardo Lutcemburgio Coniuges obuenerunt *Marchantius, Bresinius, &c.*

Gertrudis autem tertia Theoderici Filia, Montis Argij Regulum, sibi virum obtinuit. *Iidem.*

Denique Elizabetha in Messinensi Cœnobio per Athelam siue Adelam, Balduini Lilani Coniugem, anno 1065. constructo, virginitatem professa, eiusdem loci an. 1199. facta est Antistita. *Meyerus ad an. 1199.*

Gulielmus secundus Claromariscensis Cœnobij Præsul, actis in eâ Præfecturâ annis XX. vitæ nuntium mittit, in munia eius eunte Dauide, qui an. 1171. Bertinicis ob Arkensem agrum, molestias suscitauit. *Vide infrà ad annum 1171.*

CHRISTI AN. 1169. ANNO 1169. Milo secundus Morinorum Episcopus è viuis migrat, succeditque Desiderius Tornacensium Archidiaconus. *Demochares & Meyerus.* At Chronographus Aquicinctensis Episcopum Tornacensem vocat, verùm in serie Pontificum eius Diœcesis, nullum inuenio isto nomine donatum. ALEX. 3. PAPA AN. 11.

Henniacenses Monachi, sub Ingebrando tertio Abbate, ex Henniacenâ vrbe, ad eum locum migrant, in quo hodieque sedet Monasterium, Balduini Brochetij, cuius Henninium Ditio erat, piâ liberalitate eodem tempore constitutum. *Vide suprà ad annum 1040.* *Henniacensium Monachorum ad hodiernum Cœnobiũ migratio.*

CHRISTI AN. 1170. ANNO 1170. Godescalcus Alciacensis Antistes diem extremum claudit, atque VVarinus eius loci Monachus, inconsultis Bertinicis Successor eligitur: at ijs reclamantibus, *Noluit* (scribit Iperius) *eum* Episcopus confirmare, donec ipse VVarinus hîc professionem fecit, in manibus Domini Abbatis nostri. Quo facto Alciacenses eum elegerunt iam Monachum nostrum Bertinensem: sed eodem anno depositus fuit, & eius loco Dominus VVillelmus Hospitalarius noster huius Ecclesiæ.* Hactenùs ille. Vide suprà ad an. 716. & alibi. ALEX. 3. PAPA AN. 12. *Bertinicorum priuilegium in Alciacenses.*

* *Desiderius.*

CHRISTI AN. 1171. ANNO 1171. Balduinus* primus Mareolensis Antistes etiam fato percellitur, eiusque in Sedem surrogatur Mar- ALEX. 3. PAPA AN. 13.

* Vide suprà ad an. 1144.

Mareolc-ce Cœnobium eiusque Ecclesia. tinus, eiusdem loci Prior, atque in festo Annuntiationis Dominicæ ab Andreâ Pontifice consecratur. Is multa bona Cœnobio attribuit sua prudentia parsimoniaque conquisita, totamque penè Ecclesiam à fundamentis erexit. *Antiquus eius loci Codex MS.*

Arka Bertinensium diuinitùs vendicata. Dauid tertius Claromariscensis Monasterij Præsul, Bertinicos Ascetas, ob Arkensem agrum infestat: de quo sic Iperius: *Anno Domini* CIↃ.C.LXXI. *Dauid Pater* * *Nicolai militis, tunc nuper in Claromarisco Abbas effectus, dicto Præposito instigante, conatus est in mediam terram nostram de Arkas aquæ ductus facere. Abbate nostro Fatribusque contradicentibus, arroganter est comminatus ab incepto opere non desistere, donec illud pro suo velle compleret. Sed virga cœlestis iræ de superbo vindictam sumsit. Crastino enim in pristinum opus aggressus, in medio suorum operariorum, cum equo calcitrante cecidit, & fracto crure, domum in lectica reportatur.* &c. Sic ille.

* Is Nicolaus Roberti Ariensis Præpositi, in Bertinicos factione, cum Patre adiuuit.

Matthæus Philippi Principis Frater thalamū instaurat. Matthæus Philippi Principis Frater, Maria Coniuge, Stephani Anglorum Regis Filia è viuis cedente, nuptias iterat cum Leonora Rudolphi Viromanduorum Comitis Filia, Elizabethæ Fratriæ Sorore. *Meyerus. Vide suprà ad annum 1160. & 1168.*

Andreæ Episcopi Atreb. obitus. Andreas Atrebatium Episcopus post varios labores exanclatos, terræ quod eius est, reddit, atque in Ecclesiæ suæ Choro tumulatur. *Ex tabulis Ecclesiæ Atrebatensis ad hunc annum:* Aquicinctensis Chronographus & Iperius, eius obitum, in annum 1173. differunt. Succedit Frumaldus Austrouanensis Archidiaconus, qui decimarum partes aliquot, ex Gomicurtiâ & Escuriensi villis legendas impertiuit.

Martyrium S. Thomæ Cantuariensis. Eodem anno (Baronius 1170. scribit) Sanctus Thomas Cantuariensis Archiepiscopus, Martyrio coronatur; à quo mox aliquis hos fudit versus:

Annus millenus, centenus, septuagenus
Primus erat, primas quo ruit ense Thomas:
Quinta dies natalis erat, flos Orbis ab Orbe
Pellitur, & fructus incipit esse Poli.

Richardus VVasseburgius l. 4. Antiqq. Belg. Vide hîc ad annum 1120. & 1165. item Baronij Notas ad Mart. Rom. 29. Dec. Et I. Lipsij Monita & Exempla Polit. l. 1. c. 2. monit. 4. numero 4.

AN-

CHRISTI AN. 1172.

ALEX. 3. PAPA AN. 14.

ANNO 1172. Godescalcus quondam Atrebatensis Episcopus, quique an. 1164. eam dignitatem Andreæ resignauit, in Diui Martini, ad quod se receperat, Monasterio, toleratam diù capitis ægritudinem, simul cum vitâ supplantat. *Chron. Aquicinct.*

Godescalci Episcopi olim Atrebatensis obit.

Lambertus Aroasiensis Monasterij 4. Antistes, postquàm vndecim ferè annos præfuisset, officij pertæsus id dimittit: eique Euerardus, Bononiensis genere, Abbas S. Mariæ de Nemore surrogatur, vir ætate, & animi seueritate maturus, qui post quatuor annos, quùm quorundam Fratrum animos aduersum se commotos præsentiret, redditâ curâ suâ, anno 1177. relictis illis abijt, & apud Cluniacenses aliquamdiù commoratus, tandem in Monasterio Vrsicampi, Cisterciensi se regulæ mancipauit.

Aroasiē. si Præfectura renuntiatur.

CHRISTI AN. 1173.

ALEX. 3. PAPA AN. 15.

ANNO 1173. Tetboldus, primò Crispensis Cœnobij Prior, indè Abbas Cluniacensis, ac tandem Ostiensis Episcopus Cardinalis, Sancti Maximiani, qui vnus de numero Sanctorum Septem dormientium fuit, Brachium ex Transmarinis partibus, Vrbe Thessalonicâ, furtìm sublatum, Vedastino Cœnobio, piâ liberalitate impertit. Is qui adfuit, remque stylo digessit, sic de his loquitur: BRACHIVM S. MAXIMIANI, *qui vnus fuit & maximus Septem Dormientium qualiter & à quo in Franciam allatum; & quando & quomodo Ecclesiæ* * *nostræ collatum sit; scribere intendimus, nihil incertum vel fabulosum nostro cudentes eloquio; sed quæ nostris oculis vidimus, & manibus proprijs tractauimus constanter asserentes. Tetboldus igitur Prior Crispensis*; &c. Et post multa: *Tetboldus viro Nobili Philippo Comiti Flandrensi locuturus; in Ecclesiâ Sancti Vedasti, cum famulis suis, qui in Atrebato nati & nobis noti erant, quique ei in Reliquiarum ablatione cooperatores fuerant, diuertit. Meminisse iuuat boni hospitis & optimi amici. In Capitulo nobis consolationis verbum exhibuit; Ecclesiæ nostræ fraternitatem petyt & accepit; suos nobis transmarinos euentus tam iocundè quàm eleganter explicuit, & eiusdem sanctarij partem, quam penes se habebat, se nobis daturum repromisit. Quem recedentem nos è vestigio duo Fratres insecuti, Brachium Sancti Maximiani, cum suâ carne miro fragrans odore, de eius in Ecclesiâ Crispensi honorandis manibus accepimus, & in Ecclesiâ Sancti Vedasti anno Verbi incarnati* CIↃ. C. LXXIII. *in Natali Apostolorum Petri & Pauli deferentes, post paucos dies, in bra-*

S. Maximiani Brachiū latur Vedastinis.

* Hinc & ex seqq. patet horū scriptorem, Monachum fuisse Vedastinū.

chio argenteo recondidimus. Ex vetere Codice MS. Vedaſt. Cœnobij. De Septem Fratrum Dormitione, vide Cenſuram Baronij in Notis ad Martyrologium Romanum, 10. Iulij.

Aquicinctenſium Reliquiæ ſacræ.

Alexander Abbas Aquicinctenſis varias Sanctorum Reliquias, ex diuerſis Eccleſijs aggregatas, arcâ auro & argento, huic vſui, affabrè præparatâ, recludit. *Chronicon Aquicinct.*

CHRISTI AN. 1174. *S. Iacobi Apoſtoli Caput Vedaſtinis eripitur.* — ALEX. PAPÆ AN. 16.

ANNO 1174. Philippus Princeps, Caput B. Iacobi Apoſtoli, Ioannis Euangeliſtæ Fratris, quod Arienſi B. Petri Baſilicæ, nouis operis inſtauratæ, donandi ſtudio, Vedaſtinis abſtulerat, atque toto ſexennio conſtanter vendicarat; tandem Alexandri Rom. Pont. monitis, & * Henrici Remorum Archiepiſcopi, variorumque Principum cohortationibus precibuſque expugnatus, priori reſtituit loco. Non deerat partibus ſuis Abbas Martinus; qui etiam in hæc verba ſcripſit ad Principem:

* Ludouicus 7. Galliæ Rex, illius erat Frater.

Grauis expoſtulatio Martini Abbatis Vedaſt.

PHILIPPO FLANDRIARVM COMITI, ILLVSTRI ET MAGNIFICO VIRO, MARTINVS ECCLESIÆ B. VEDASTI INDIGNVS MINISTER, ET CAPITVLVM B. VEDASTI, DIGNOS AGERE POENITENTIÆ FRVCTVS.

*Venerabilem * Abbatem Sancti Amandi, & quoſdam potentes in conſilijs veſtris, nobis à latere veſtro direxiſtis, obſecrantes ex parte veſtrâ, vt iniuriam quam Deo & Eccleſiæ noſtræ irrogaſtis, patienter ferremus, nullamque ſuper hoc querelam vel in Domini Papæ, vel in Domini Archiepiſcopi Curiâ faceremus: inſuper & quod Eccleſiæ noſtræ non tam rationis inſtinctu, quàm poteſtatis violentiâ rapuiſtis, vobis concederemus. Et iniuriam quidem quàm patienter tulerimus, ſatis vobis notum eſt, quomodo ſcilicet ſine vllâ Eccleſiaſticæ Cenſuræ reclamatione, clementiæ veſtræ bonitatem expectauerimus. Sed & nunc quoque, ſicut hactenùs quamuis cum multâ animorum grauitate & moleſtiâ, nobilitatis veſtræ reſpectum ad tempus ſuſtinebimus. Et inſuper vt vos Deus de expeditione, quam aggreſſurus eſtis, ſanum & incolumem, humiliatis hoſtibus, cum triumphi gloriâ reducat, & ad honorem Sanctæ Eccleſiæ, cor vobis pænitens indulgeat, orabimus. Porrò eundem theſaurum vobis concedere, noſtræ facultatis non eſt, vtpotè qui Deo & Sancto Vedaſto, magnificâ Regum liberalitate collatus eſt. Si igitur eas Reliquias alij Eccleſiæ conferre, vel de ipſis Eccleſiam, quaſi ſub obtentu*

* Hugo vocabatur.

Religionis instaurare disponitis, neque inter nos & vos, neque inter nos & Ecclesiam, quæ eas contra Deum detentura est, pacem vllam vllo pacto futuram certissimè & indubitanter sciatis. Spiritus Consilij vobiscum.

Porrò relatum est sacrum hoc pignus in Beati Vedasti Monasterium tertio Nonas Ianuarij, rectè in Octauâ Beati Ioannis Euangelistæ. Quod quidem an Beati Iacobi Maioris sit, an alterius, ipse Princeps Philippus perlustratis postmodùm Hispanijs, fidele veritatis testimonium reddidit. Vndè Martinum & Ascetas, saltem sacri Capitis sibi partem darent, magnoperè rogauit; nec illi abnuêre. Itaque Arienses reuisens mirificè affecit, illâ ijsdem nouo munere impertitâ, quam maximo in cultu habent, & accolæ frequentibus venerantur votis. Martinus autem nouum atque ditissimum vas iussit apparari; in quod Petrus Tit. Sancti Chrisogoni Presbyter Cardinalis, Alexandri Papæ in Gallijs à latere Legatus, Frumoldo Atrebatensi Episcopo, & Eustathio Montis Eligiani Abbate, cum innumerâ omnium Ordinum multitudine, præsentibus, XII. Kal. Maij, in Octauis Paschæ, Sacras Reliquias pientissimè transposuit. Prodigia quæ Translationem (cui Philippus Princeps interfuit) & comitata & subsecuta sunt, plurimaque in vetustis Adyti Vedastini Codicibus leguntur, quæ hic producere nil necesse. Hactenùs ex perantiquo libro MS. qui magnâ curâ inter eius Cœnobij Monumenta præstantiora asseruatur; ex quo prolixiùs hoc nomine hausi, quòd Tholosates in Gallijs sacrum hoc pignus se habere prædicent. *Vide infrà ad annum 1336.*

Sacrum pignus redditur. *Ariensibus Canonicis eius pars conceditur.* *Prodigia.*

Matthæus Bononiæ Comes Philippi Principis nostri Frater, sagittâ letaliter vulneratus, paulò pòst vitâ defungitur, atque in Beati Iudoci sepelitur. *Chron. Aquic.*

Matthæi Philippi Principis Frater moritur.

Philippus graui dolore ob Matthæi interitum sauciatus, Petrum Fratrem, in Cameracensium Pontificem electum auocat; atque Equestri donatum dignitate cum Niuernensi Comitissâ connubij vinculo ligat; ex quâ vnica modò proles suscepta est nomine Sibylla. *Meyerus.*

Episcopatus ad Matrimonium transitio.

Robertus Præpositus Ariensis industria Philippi Flandriæ Comitis in Episcopum Cameracensem eligitur; nec ad dignitatem consecrationis eum venire permisit Deus; nam citò pòst, iussu Nobilis viri Iacobi de Auesnis in Condato, a* Leonibus & vili su garnonibus*

**Vide infra ad an. 1174. & 1171.* **a Ribaldis, ait Meyerus.* *Iacobi Auesnensis in electum Cameracensem facinus.*

 nonibus

tionibus ignominiosè perimitur. Iperius ijsdem verbis.

Eum Robertum familiari Dæmone vsum fuisse scribit Meyerus.

An veri aut culpandum, atque Philippi Principis animaduersio.

Philippus Princeps ob Roberti necem grauiter commotus, collectum exercitum aduersus Iacobum Auesnensem ducit: At Henrici Archiepiscopi interuentu, simulatâ potiùs quam verâ, pace compositâ, in Flandriam reuertitur. Meyerus, & Chronographus Aquicinctinus, qui Iacobum iuramento se facti immunem testatum fuisse scribit. Egregiam Iacobi Auesnensis laudem vide in Molani Natt. SS. Belgij, 7. Sept. & Chron. Aquicinct. ad an. 1191.

Anselmi Comitis S. Pauli obitus.

Proles.

Anselmus Campauenensis Fani Sancti Pauli Comes, mortem oppetit, relicto Hugone Successore. Hic ex* Iolende Coniuge, duas suscepit Filias, * Elizabetham, quæ in Comitatum successit, & Eustatiam. Porrò Elizabetha copulam Matrimonij iniuit cum Galtero Castillonio. *Vide infrà ad an. 1178. & 1197. & infrà ad an. 1205.*

* Siue *Iole*, vt vocat Meyerus.

* Fortè *Elisam*, vt scribi idē Meyerus.

Alexander octauus Abbas Aquicinctensis fato extinguitur, eiusque partes excipit Simon, eiusdem loci Asceta. *Chron. Aquicinct.*

CHRISTI AN. 1175. *Collegiū Canonicorum Fani S. Pauli erectum priuilegijs ornatur.*

ALEX. 3 PAPÆ AN. 17.

ANNO 1175. Alexander Pont. Max. Collegio Sancti Saluatoris Canonicorum opidi Sancti Pauli, in eius Castro per Rogerum Comitem constituto, & varijs possessionibus priuilegijsque exornato, hoc diploma, quo suis iuribus solidè in æuum frui possint, impertit:

ALEXANDER SERVVS SERVORVM DEI, DILECTIS FILIIS PRÆPOSITO, ET CANONICIS ECCLESIÆ SANCTI SALVATORIS SITÆ IN CASTRO SANCTI PAVLI, EORVMQVE SVCCESSORIBVS CANONICE SVBSTITVENDIS, IN PERPETVVM.

Diploma Pontificium.

Quotiens à nobis illud petitur quod rationi & honestati conuenire dignoscitur, nos decet libenti animo concedere, & petentium desiderijs congruum impartiri suffragium. Eapropter dilecti in Domino Filij vestris iustis supplicationibus libenter annuimus, & præfatam Ecclesiam, in quâ diuino mancipati estis obsequio, sub Beati Petri & nostrâ protectione suscipimus, & præsentis scripti priuilegio communimus, statuentes vt quascunque possessiones, quæcunque bona eadem Ecclesia impræsentiarum iustè & Canonicè possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum vel

Principum,

Principum, oblatione Fidelium, seu iustis alijs modis, præstante Domino, poterit adipisci, firma vobis vestrisque Successoribus & illibata permaneant; in quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis: Villam QVESQVE *cum appendicijs suis, & quicquid ibi tam in terris quàm in decimis rationabiliter habere noscimini: In paræciâ Diui Pauli duas partes decimæ: in Castro ipso duodecim mansuras, Furnos & vnam Cambam, sicut bonæ memoriæ* Rogerus Comes, Ecclesiæ vestræ pro animæ suæ remedio noscitur contulisse; statuens vt de singulis alijs Cambis de atrio tres quarterias ceruisiæ habeatis, quotiens ibi cereuisia fiet: Duos molendinos apud Agnes, cum tertiâ parte decimæ eiusdem villæ: apud Morelcourt duas partes decimæ: in Pruniaco tertiam partem decimæ eiusdem villæ: Apud Floury tertiam partem decimæ eiusdem villæ: apud Bellum Quercum Altare cum duabus partibus decimæ: apud Fiez duas partes decimæ eiusdem villæ: apud Freuench Altare cum terrâ quam ibi prædictus Comes possidebat: apud Auream villam Altare cum suis & his villis; Ampliers, Territorium-Maisuil, dimidium molendinum de Marcoina, medietatem vectigalis de Poupliers. In Castro Sancti Pauli vnam mansuram in quâ manet Custos vestræ Ecclesiæ. In Parochialibus autem Ecclesijs, quas tenetis, liceat vobis Sacerdotes eligere & Episcopo præsentare; quibus, si idonei inuenti fuerint, Episcopus animarum curam committet, vt de plebis quidem curâ Episcopo, vobis autem de temporalibus debeant respondere. Cùm autem generale interdictum terræ fuerit liceat vobis clausis ianuis, exclusis excommunicatis, & interdictis, non pulsatis Campanis, suppressâ voce, diuina officia celebrare. Sepulturam quoque illius loci liberam esse decernimus, vt eorum deuotioni, & extremæ voluntati, qui se illic sepeliri deliberauerint, nisi fortè excommunicati, vel interdicti sint, nullus obsistat, saluâ tamen iustitiâ Ecclesiarum illarum, à quibus corpora mortuorum assumuntur. Decernimus ergo vt nulli omninò hominum liceat præfatam Ecclesiam temerè perturbare. &c. Datum Anagine, VII. Cal. Aug. Indict. VII. Incarnat. Dominicæ an. 1175.*

Possessiones recensentur.

* Obijt 13 Kal. Iunij. Ex Martyrol. MS. eius Ecclesiæ.

In die Sancto Parasceues, Philippus Comes Flandrorum, cum numeroso Comitatu, Hierosolymam profecturus, Crucem accipit. *Chron. Aquicinct.*

ALEX. 3. PAPA AN. 18.

CHRISTI AN. 1176.

ANNO 1176. Princeps Elsatius Atrebati, ex lapide candido & quadrato, ædificat interiorem portam, quæ dicitur Rotunda villa*; in cuius structurâ, ad perpetuam

* Gal. *Ronuille.*

Atrebati porta Rotunda villa erigitur.

memoriam talia insculpta habentur:

TEMPORE PHILIPPI NOBILISSIMI FLANDRIÆ, ET VIROMANDIÆ COMITIS, FVNDATA FVIT HÆC TVRRIS A MAGISTRO VVILTRORO, TENVS ANNO 1176.

Dionysius Bersacius in Origin. Comitum Artesiæ.

Philippi Principis & Iacobi Auesnēsis simultates nōdum sepultæ.

Controuersia inter Philippum Comitem & Iacobum Auesnensem exorta; circa Calendas Septembreis, Philippus sociante Balduino Hannone, Sororio, duas Auesnensis munitiones, quas in Viromandiâ habebat, cum summâ festinatione intercipit; quarum alterâ destructâ, alteram sibi retinuit. *Chron. Aquicinct.*

Bethuniense opidum incendio percutitur. *Ibidem.*

Mors Godescalci Bertinici Abbatis

Godescalcus Bertinensis Antistes, anno Regiminis sui XIII. moritur, inque Capituli medio Sepulturæ mandatur. Eius Epitaphium est tale:

Hic recubat Dominus laus nominis est Godescalcus;
Cuius vita aperit tituli quod littera claudit.
Mundus obit iuueni; iuuenileque quodque senescit.
Mox sæcli studio transcurso flamine Sancto,
Hic Sithiu votum tenet, & monachus fit, & inde
Migrat in officium Patris, huncque locum tenet, Idus
Quarta Septembris, tribus atque decem Pater annis;
Spe Sanctâ Comite decedit Virgo, senexque.

Simon 2. Abbas Bertinensis.

In eius dignitatem Simon, isto nomine secundus successit, vir venerabili vultu & staturâ eleganti. *Hic statim vt Abbas effectus est* (scribit Iperius) *ante portam Monasterij, super fluuium, pontem à fundamentis erexit, & quasi perpetuo opere consummauit, veteri iam ruinoso deiecto. Lauatorium aneum, quod Godescalcus fecerat, hic Simon erexit ante ingressum Refectorij. Cameram Abbatis ad Australem partem Templi penitùs destructam reædificauit; & in latere eius ad meridiem, Cœnaculum de Lignis, quod totius Curiæ speculum, plus continet pulchritudinis, quàm vtilitatis. Fecit & piscinam seu viuarium in Australi parte Monasterij, iuxta viam Molendini, nobis benè conueniens. Et cum iuxta consuetudinem antiquam, semel in anno nuntius noster Coloniam iret pro reditibus nostris, nihil secum nisi pecuniam afferret; Abbas noster Simon, Sanctarum Reliquiarum auidus, missis nuntijs, diuersis temporibus, quatuor Corpora de Collegio vndecim millium Virginum, cum multis aliorum Sanctorum Reliquijs hic af-*

ferri, & Feretrum in quo ea recondidit, fieri fecit. Attulit & hic de veteri Monasterio Ossa Sanctorum Nerei & Achillæi, cum Capillis & duobus Ossibus Beatæ Mariæ Magdalenæ, & in Feretro eburneo, supra maius Altare ad dexteram cum minoribus Feretris collocauit. Frontale Feretri Beati Bertini de auro & argento lapidibusque preciosis honestè fieri fecit; Crucem quoque ligneam pulcherrimam fieri fecit cum Imagine Saluatoris, Beatæ Mariæ, Beati Ioannis, & Cherubim alijsque, ad repræsentationem Dominicæ passionis, arte sculptoriâ & pictoriâ mirè splendentibus, ad decorem domus Dei: & de Reliquijs, quas Dominus Bouo Abbas noster de Monasterio Sancti Dionysij secum attulerat, & cum Corpore Beati Bertini collocauerat; Dominus Simon nunc de Feretro Beati Bertini reparato, tulit indè punctum vnius Clauorum Domini, quo Cruci fuerat affixus, & in Coronâ huius Imaginis Crucifixi, sub Cruce Chrystallinâ collocauit, cum portione notabili Ligni Dominici. Hactenùs Iperius.

Henricus Anglorum Rex, missis ad Philippum Principem nuntijs, nescio quibus verbis aut promissionibus illectum, ab itinere Hierosolymitano hoc anno detinuit. *Chron. Aquicinct.* *Differt Philippus expeditionē Hierosolymitanam.*

CHRISTI AN. 1177. ANNO 1177. Iacobus Auesnensis, pace ab Flandro, Hannonioque impetratâ, omnia sua bona recipit. *Meyerus.* *ALEX. 3. PAPÆ AN. 19.* *Pax inter Philippum & Auesnensem.*

Petrus Elsatius, Philippi Principis Frater, veneno, vt rumor fuit, tollitur è medio, Sibyllâ Filiâ vnicâ relictâ, sed breuis vitæ. Quamobrem Philippus Matthæo & Petro Fratribus extinctis, Margaretam Balduini Hannoniæ Comitis vxorem, hæredem inscripsit. *Idem.* *Petrus Philippi Frater moritur.*

Philippus Princeps rebus Flandriæ compositis, circa Festum Pentecostes, in Syriam, ad Cognatum suum Balduinum, Hierosolymorum Regem, atque Almerici Regis Filium proficiscitur. *Chron. Aquicinct.* *Philippus Hierosolymã proficiscitur.*

Eodem anno, IX. Cal. Aug. die Dominicâ Marchianensis Cœnobij Ecclesia, ab VVillelmo Remensi Archiepiscopo recens sacrato, eoque Sedis Apostolicæ Legato, præsentibus Frumaldo Atrebatensi, & Euerardo Tornacensi Episcopis, in honorem Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli consecratur. *Chron. Aquicinct.* *Dedicatio Ecclesiæ Marchianensis.*

Eâdem tempestate quùm vehemens & luctuosa factio inter Alexandrum Pont. Max. & Fredericum Imp. regnum quoddam suum obtineret, tandem diuinâ adspirante clementiâ amicæ pacis sidus exsurgens, Ecclesiæ Chri-

ſtianæ gaudia ſua reddidit. Chronographus Aquicinctinus hiſtoriam taliter depinxit: *Hoc eodem anno IX. Kal. Auguſti facta eſt lætitia magna in vniuerſali Eccleſiâ, quia diſcordia, quæ inter regnum & Sacerdotium per viginti annos fuerat exagitata, & magno ſcandalo toti mundo erat, auctore Deo, in hac die eſt pacificata. Chriſtianus enim Archiepiſcopus Moguntinus, qui & Cancellarius, & Primates regni cum Epiſcopis conuenientes, Fredericum Imp. ad domnum Papam Alexandrum, diſcalceatum, & Regijs ornamentis nudatum, in Venetiâ, in loco, qui Altus riuus nuncupatur, adduxerunt. Ipſe verò cum tantâ humilitate, quod ei fuerat indictum, impleuit, vt illius extitiſſe opus ſine dubitatione creditur, de quo dicitur, Cor Regis in manu Dei, vbi voluerit, conuertet illud. Sanè quàm timoratum Deo, & obedientem Eccleſiæ & domno Papæ ſe curauerit exhibere, lacrymis pedes eius deoſculando, & Regijs muneribus honorando, magnificè demonſtrauit. Sequenti verò die, in feſtiuitate ſcilicet Sancti Iacobi Apoſtoli, domnus Papa cum Cardinalibus ſuis & Epiſcopis, Miſſam ſolenniter celebrauit, & prædictum Imperatorem à vinculo anathematis abſolutum, Corpore & Sanguine Domini noſtri Ieſu Chriſti, in confirmatione vnitatis & pacis communicauit. Tota ciuitas lætatur, & Imperatorem muneribus honorans, conuiuijs vacat. Alexander Papa de pace receptâ, & de honore à Deo ſibi collato gaudens, Epiſtolas ad omnes Epiſcopos Galliarum dirigit, continentes ſeriem huiuſmodi:*

ALEXANDER EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI, VENERABILIBVS FRATRIBVS, VVILLELMO REMENSI ARCHIEPISCOPO, APOSTOLICÆ SEDIS LEGATO, ET SVFFRAGANEIS EIVS, ET DILECTIS FILIIS ABBATIBVS, IN REMENSI PROVINCIA CONSTITVTIS, SALVTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM.

Cùm per auxilium, potentiam & fauorem cariſſimi in Chriſto Filij noſtri Ludouici illuſtris Francorum Regis, & regni ſui, Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ ac nobis recognoſcamus glorioſa & magnifica beneficia proueniſſe: dignum eſt & conſentaneum rationi, vt illi & vobis, quorum auxilio potenter ſumus in neceſſitatibus noſtris adiuti, proſperos & felices pacis ſucceſſus ſignificemus: indubitatâ veritate tenentes, quòd poſt Deum idem Rex ſimul cum regno ſuo, cooperatus eſt honori, & exaltationi Sanctæ Eccleſiæ, & ei magnum contulit incrementum. Quod quidem ſicut verbo reco-

gnoscimus, ita opere & sermone, omni tempore, auctore Deo, recognoscemus. Notum sit autem sollicitudini vestræ, quòd charissimus in Christo Filius noster Fredericus, illustris Romanorum Imperator, per inspirationem diuinæ gratiæ, deposito vanitatis errore, ad viam veritatis conuersus, ad obedientiam Ecclesiæ & nostram, reuerenter & deuotè, sicut decuit, rediit, & illam B. Petro in nobis reuerentiam & deuotionem exhibuit, quam Antecessores eius nostris consueuerunt Antecessoribus exhibere, & se de cetero exhibiturum promisit. Super quo vtique laudes altissimo agimus, & consequenter Regi & regno gratias copiosas referimus, de eo quòd Ecclesiam & nos ipsos in tribulationibus & persecutionibus nostris nequaquam deseruit, sed vsque in finem magnificè iuuit & defendit. Monemus itaque dilectionem vestram & hortamur attentiùs, quatenùs Ecclesiæ & nobis in prosperitatibus congaudentes, in deuotione Beati Petri & nostrâ, sicut hactenùs firmiter perstitistis, perseueretis, & Regem, vt in eodem cum regno suo persistat, monere propensiùs & inducere studeatis. Data Venetiæ in Riuo alto, VI. Kal. Augusti.

Euerardus Aroasiensis Cœnobij quintus Abbas, curâ depositâ, in Cluniacensi Monasterio aliquamdiù delitescit: hinc Cisterciensi se Regulâ constringit.

Euerardo in Aroasiensi Præfecturâ succenturiatur Ioannes, patriâ Hamensis, vir eloquentiâ conspicuus. Verùm secundo Regiminis anno, postquàm à Lateranensi Concilio sub Alexandro Papâ habito, rediisset, coràm Fratribus, anno Christi 1179. 5. Id. Ian. Somnum mortis excepit.

CHRISTI AN. 1178. ANNO 1178. Elsatius Princeps, celebratâ Hierosolymis Paschali solennitate, maris veritus discrimina, per Hesperiam, Thraciam, & Pannoniam seu Saxoniam in Flandriam reuertitur, mense, vt quidam adnotant, Octobri. *Meyerus.* ALEX. 3. PAPÆ AN. 20. *Phil. populus ab Solymis reuertitur.*

Mortuo Iuone Comite Suessionum, eodemque Nigellæ Regulo. Iole eius vxor, Balduini, Comitis Hannoniæ Soror, transit in nuptias Hugonis, Sancti Pauli Comitis, ex quâ licet ampliùs quadraginta septem annos nata, Hugo Elisam & Eustathiam Filias suscepit. *Bresinius. Vide suprà ad annum 1174.* *Nuptiæ Hugonis Comitis S. Pauli cum Iolâ.*

Philippus Comes, Atrebati construit Xenodochium Sancti Ioannis in Stratâ, quod cum vxore Elizabethâ, amplis dotauit reditibus, illucque aliquot Sacerdotes indu- *Xenodochium S. Ioannis in*

xit,

xit, quos penes esset dispensatio temporalium & administratio Sacramentorum; & simul intromissæ aliquot mulieres sæculares, quarum partes forent pauperibus, ægris, peregrinis inseruire, atque necessaria administrāre. *Bersacius.*

Itidem Castrum Alciacense.

Idem Princeps in Artesiæ finibus, ad Altiam fl. Castrum Alciacum * eleganti opere formâque, editâ in rupe condit; quò se à venatione reciperet, atque delectaret. *Bresinius.*

CHRISTI AN. 1179. *Nonnullæ Diui Bernardi Reliquiæ Aquicinctinis Ascetis donātur.*

ANNO 1179. Simon nonus Aquicinctini Monasterij Antistes, in reditu ex Concilio Romano, Clareuallem diuertit, & Reliquias Beati Bernardi, ab eiusdem Cœnobij Abbate, precibus impetrat; quas Aquicinctum delatas, magnis honoribus affecit. *Chron. Aquic.* ALEX. 3. PAPÆ AN. 21.

Galterus Aroasiensis Cœnobij excellens, vel adolescens, Antistes.

Moritur Iacobus, Aroasiensis Monasterij sextus Antistes: eiq; Galterus, Cameraco ex Nobilibus parētibus oriundus, egregiæ indolis adolescens, anno ætatis suæ 17. Idibus Ianuarij consilio & astu est surrogatus. Is cùm omnium oculis gratiosus existeret, vtpote quem morum fragrantia, vitæ sanctitas, generis splendor commendabilem, ne dicam mirabilem prædicarent: post decimum tertium Præfecturæ suæ annum, non sine multo suorum eiulatu, diem clausit extremum. *Monn. MSS. eius loci.*

Ludouicus septimus Galliarum Rex & Elsatius Princeps, traijciunt in Angliam, Beati Thomæ Cantuariensis sepulcrum veneraturi. Indè regressi, de sponsalibus Philippi Delphini, & Elizabethæ Hannoniæ, seriò cogitant; ac paciscuntur, Ludouicus Rex etsi in viuis, Regni diadema Philippo Filio; Elsatius Flandriam Occiduam Elizabethæ Nepti, mox se cessuros.

Octauâ Calendas Nouemb. Philippus, Ludouici F. Remis ab Gulielmo Pontifice, Auunculo, in Galliarum Regem inungitur atque coronatur, Elsatio, quia Regni Comes esset, Regis gladium præferente.

CHRISTI AN. 1180.

ANNO 1180. Ludouicus Rex naturæ debitum soluturus, Philippi Filij tutelam Elsatio committit, ac moritur. ALEX. 3. PAPÆ AN. 22.

Hactenùs de Occiduâ Flandriâ Orientali coniunctâ:
Sequitur eiusdem aberuncatio siue aulsio.

TOMI SECVNDI FINIS.

CHRO-